

LIKKUTEI TORAH • THE CHASSIDISHE PARSHA

פרשת נשא

Parshas Nasso

The 8 maamarim of Likkutei Torah on the parsha.

The Hebrew and the translation

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/nasso/

Contents

PARSHAS NASSO

Maamar 1	נשא את ראש בני גרשון וגו'	3
"Lift up the head of the sons of Gershon"		
Maamar 2	ביאור ע"פ נשא	26
An explanation of [the verse] "Take a count (Nasso)"		
Maamar 3	וידבר ה' כו' נשא את ראש בני גרשון...	72
"And Havayah spoke, etc.: Lift up the head of the sons of Gershon, they too"		
Maamar 4	כתיב ה' יחתו מריבו וגו'	104
It is written, "Havayah—those who contend with Him shall be shattered"		
Maamar 5	כה תברכו את בני ישראל אמור להם יברכך...	120
"Thus shall you bless the Children of Israel, saying to them" (Numbers 6:23)		
Maamar 6	ביאור ע"פ כה תברכו כו'	138
"Thus shall you bless," etc. (Numbers 6:23)		
Maamar 7	זאת חנוכת המזבח ביום המשח אתו מאת נשיאי...	160
"This is the dedication of the altar on the day it was anointed"		
Maamar 8	מעט ביאור על זאת חנוכת המזבח	182
A brief explanation of "This is the dedication of the altar"		

נשא את ראש בני גרשון וגוי

“Lift up the head of the sons of Gershon”

1 נשא את ראש בני גרשון וגוי. יש להבין למה נאמר בבני גרשון גם הם וגם מ"ש בבני גרשון דוקא ע"פ אהרן ובניו תהיה כל עבודת בני הגרשוני ולא נאמר כן בבני קהת ומררי.

“Lift up the head of the sons of Gershon,” etc. We need to understand why “they too” is said of the sons of Gershon; and also [why] it is said specifically of the sons of Gershon, “By the word of Aharon and his sons shall be all the service of the sons of the Gershonites,” while this is not said of the sons of Kehas and Merari.

אך הנה תחלה צריך להבין כללות ענין המשכן ונסיעתם במדבר. דהנה שרש טעם נסיעתם במדבר עם המשכן וכליו הי' [היה] כדי להכניע כח יניקת החיצונים ששרש יניקתם הוא במדבר דוקא.

But first we must understand the matter of the Mishkan and of their journeying in the wilderness as a whole. For the root of the reason for their journeying in the wilderness with the Mishkan and its vessels was in order to subdue the power of the external forces to draw nourishment, since the root of their drawing nourishment is specifically in the wilderness.

2 ולכך במדבר אין שם גידול צמח ודשא כלל אלא שממון בלבד, כי ההשפעה היא מסט' [מסטרא] דקדושה דוקא ואתה מחיה את כולם.

Therefore in the wilderness there is no growth of plant or grass at all, only desolation; for bestowal comes specifically from the side of holiness: “and You give life to them all.”

וכתיב צדיק ה' פי' צדיק שהוא משפיע ובעל צדקה. וכן בכל סטרא דקדושה יש בחי' זו.

And it is written, “Righteous is Havayah.” The meaning of tzaddik (righteous) is one who bestows and is a master of tzedakah (charity). And likewise, throughout the side of holiness there is this aspect.

3 והנה בהקב"ה החסד נמשך מצד הגדולה כמ"ש ארך אפים וגדל חסד. ובכל סטרא דקדושה החסד נמשך מצד הביטול שבטל לה' ונחשב לאין ואפס בעיניו לכן ראוי ליתן לזולתו שהוא חשוב יותר.

Now, in the Holy One, blessed be He, Chesed (kindness) is drawn from the aspect of greatness, as it is written, "Slow to anger and great in kindness." And throughout the side of holiness, kindness is drawn from the aspect of self-nullification (bittul): that one is nullified to G-d and is reckoned as nothing and naught in his own eyes; therefore it is fitting [for him] to give to another, who is more important.

4 וכמ"ש באברהם ואנכי עפר ואפר ולפיכך הי' [היה] עושה חסד עם כל בני אדם כו'. משא"כ מי שהוא יש ודבר ואינו בטל צריך הכל לגרמיה ואינו בחי' משפיע.

As it is written of Avraham, "And I am dust and ashes"; and therefore he would do kindness with all people, etc. Whereas one who is a something (yesh) and a thing, and is not nullified, needs everything for himself, and is not at the level of one who bestows.

ולכן במדבר הם נחש שרף ועקרב ג"ק [גי קליפות] ששם מקור הקליפות שהם יש ודבר נפרד ואין בהם בחי' הביטול לכן אין ממנו שום השפעה,

Therefore in the wilderness there are "snake, fiery serpent and scorpion," the three kelipos (husks), for there lies the source of the kelipos, which are a something and a separate thing and have in them no aspect of bittul; therefore no bestowal whatever comes from it.

והנה לכך הי' [היה] נסיעת הארון וישראל במדבר כדי להכניע את המדבר ולכך נשאו את המשכן במ"ב מסעות שהוא בחי' שם מ"ב.

And this is why there was the journeying of the Ark and of Israel in the wilderness: in order to subdue the wilderness. And therefore they carried the Mishkan in forty-two journeys, which is the level of the Name of forty-two [letters].

5 והיינו ע"י גילוי אלקות שהי' [שהיה] במשכן כשנשאו אותו במדבר ממילא נכנעו וכמ"ש כהמס דונג וגוי [ועמ"ש מזה ע"פ אלה מסעי].

That is: through the revelation of G-dliness that was in the Mishkan when they carried it in the wilderness, they were subdued of themselves, as it is written, "As wax melts," etc. [And see what is written about this on the verse "These are the journeys."]

ותועלת הכנעה זו היתה ענין הכנה לע"ל [לעתיד לבוא] שיוכל להיות גילוי אלקות בעולם השפל שלנו כמ"ש ונגלה כבוד ה' וגו'

And the benefit of this subduing was in the nature of a preparation for the Time to Come, so that there could be a revelation of G-dliness in our lowly world, as it is written, "And the glory of Havayah shall be revealed," etc.;

שע"י שנכנע תחלה מקור ההסתר והיש יוכל להיות בו אח"כ הגילוי לע"ל [לעתיד לבוא]

for through the source of the concealment and of the yesh being subdued first, there can afterwards be the revelation within it in the Time to Come.

[ואפ"ל [ואפשר לומר] שהוא כענין שבעבודת ה' צ"ל תחלה בחי' אתכפא בכדי שע"י יוכל לבא אח"כ לבחי' ומדרגת אתהפכא חשוכא לנהורא, ובלי בחי' אתכפא תחלה לא יוכל לבא לבחי' אתהפכא חשוכא כו'.]

[And it may be said that this is like the matter in the service of G-d, where there must first be the level of iskafya (subduing), so that through this one can afterwards come to the level and rank of is'hapcha chashocha linehora (transforming darkness into light); and without the level of iskafya first, one cannot come to the level of is'hapcha chashocha, etc.

כמ"כ [כמו כן] עד"ז כדי שלע"ל [שלעתיד לבוא] יהיה גילוי אלקות ממש בעולם השפל שיהפך החשך לאור ממש כמ"ש לעת ערב יהיה אור

So too, in the same way: in order that in the Time to Come there be an actual revelation of G-dliness in the lowly world, so that the darkness be transformed into actual light, as it is written, "At evening time there shall be light,"

לכך הוצרך להיות תחלה בחינת הכנעת המדבר כו', ועמ"ש ע"פ אלה מסעי בע"א [באופן אחר] שע"י יש כח ביד האדם להכניע הגוף שלו כו'.]

therefore there first had to be the level of the subduing of the wilderness, etc. And see what is written on the verse "These are the journeys," in another way: that through this a person has the power to subdue his own body, etc.]

6 וענין הגילוי הזה שיהיה לע"ל [לעתיד לבוא] הוא כי הנה באמת הרי קמיה עצמותו ית' אין שום בחי' הסתר והעלם כלל.

And the matter of this revelation that will be in the Time to Come is this: in truth, before His very Essence, may He be blessed, there is no aspect of concealment and hiddenness whatsoever.

כי קמיה כולא כלא חשיבי ואין שינוי כלל בין קודם שנברא העולם לאחר הבריאה.

For "before Him all is considered as nothing," and there is no change at all between before the world was created and after the creation.

כי גם עתה הוא אחד יחיד ומיוחד כמו קודם שנבחה"ע [שנברא העולם] מאחר שכל עיקר התהוות הנבראים יש מאין הוא רק מבחי' אותיות הדבור בדבר ה' שמים נעשו.

For now too He is One, Alone and Unique, as before the world was created, since the entire coming into being of the created beings, something from nothing, is only from the level of the letters of speech: "By the word of Havayah the heavens were made."

7 ועד"מ הדבור באדם שהוא בטל וטפל לגבי המחשבה ובלתי תופס מקום כלל וכלל

By way of analogy: speech in a person is nullified and secondary in relation to thought, and occupies no place at all whatsoever;

רק אצל השומע הוא שהדבור נתפס ליש ודבר, וכך למעלה בחי' אותיות הדבור ביו"ד מאמרות לגבי הנבראים מהם יש מאין הם בבחי' יש. אבל לגבי עצמותו ית' הם בטלים כלא.

only for the listener is it that the speech is grasped as a something and a thing. And so too above, the level of the letters of speech in the Ten Utterances: in relation to the created beings [that come] from them something from nothing, they are at the level of yesh; but in relation to His Essence, may He be blessed, they are nullified as nothing.

8 ולכך אע"פ [אף על פי] שמצד בחי' התגלות אותיות הדבור נראה העולם לבחי' יש ודבר לעינינו, אבל אצלו ית' אין הסתר והעלם כלל

Therefore, although from the standpoint of the revelation of the letters of speech the world appears to our eyes as a something and a thing, yet with Him, may He be blessed, there is no concealment and hiddenness at all.

ועייכ לעייל [לעתיד לבוא] שיתגלה כבוד ה' שהוא בחי' גילוי עצמיות אלקות אזי ממילא לא יסתיר שום הסתר כלל ויהיה גילוי אלקות גם בעשייה עד שיראו כל בשר אפילו בהשגת שכלו הגשמיות. וכדי שיהיה גילוי זה לעייל [לעתיד לבוא] הוצרך להיות נסיעת המשכן במדבר להכניע אותו כנ"ל:

And therefore in the Time to Come, when "the glory of Havayah will be revealed," which is the level of the revelation of the very essence of G-dliness, then of itself no concealment whatever will conceal, and there will be a revelation of G-dliness also in the World of Asiyah (Action), until all flesh will see, even with the grasp of its physical intellect. And in order that there be this revelation in the Time to Come, there had to be the journeying of the Mishkan in the wilderness, to subdue it, as mentioned above.

9 ב והנה זה היה ענין נסיעת המשכן בפועל ממש בבחי' עולם וכמ"כ [וכמו כן] הוא גם עכשיו ברוחניות בבחי' נפש.

2. Now, this was the matter of the journeying of the Mishkan in actual deed, on the plane of world; and likewise it is now as well, spiritually, on the plane of soul.

כי יש בחי' משכן בפרט בכל אחד ואחד וכל פרטי הענינים שבו הכל יש בנפש האדם.

For there is the aspect of a Mishkan individually in each and every one, and all the particular details in it are all present in the soul of man.

דהנה כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] בתוכו לא נאמר אלא בתוכם לפי שכאוי"א [שכל אחד ואחד] מישראל צריך לעשות בחי' משכן בנפשו.

For it is written, "And they shall make Me a Sanctuary, and I will dwell within them"; and our Sages, of blessed memory, said: It does not say "within it," but "within them," because each and every one of Israel must make the aspect of a Mishkan in his soul.

10 והיינו להמשיך בחי' גילוי אלקות בנפשו בעבודה שכלב זו תפלה כשיהיה לבבו טהור כמ"ש לב טהור ברא לי אלקים כוי וכמ"ש בר לבב כוי

That is, to draw down a revelation of G-dliness into his soul through "the service of the heart, which is prayer," when his heart will be pure, as it is written, "Create in me a pure heart, O G-d," etc., and as it is written, "pure of heart," etc.;

דכאשר לבבו טהור מכל סיג בלתי לה' לבדו אזי נקרא משכן לשכון בו גילוי אור ה'

for when his heart is pure of all dross, of anything that is not for G-d alone, then it is called a Mishkan, for the revelation of the light of G-d to dwell in it.

וכמ"ש נקי כפים ובר לבב כו' ישא ברכה מאת ה' דפי' ברכה הוא המשכת גילוי אלקות בנפשו כו' [וזהו גי' משארז"ל] [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] טהרה מביאה לידי קדושה ע' [עיין] ברי"ח [בראשית חכמה].

And as it is written, "Clean of hands and pure of heart," etc., "shall receive a blessing from Havayah"; for the meaning of "blessing" is the drawing down of a revelation of G-dliness into his soul, etc. [And this is also what our Sages, of blessed memory, said: "Purity leads to holiness." See in Reishis Chochmah.]

11 ועי"ז ידחה ויכניע ג"כ ההסתר של נה"ב [נפש הבהמית] המסתיר ומבדיל ונראה לו העולם לבחי' יש ודבר נפרד והיינו מפני גסות חומר נפשו הבהמית.

And through this he will also thrust away and subdue the concealment of the animal soul, which conceals and separates, and [by which] the world appears to him as a something and a separate thing; and this is because of the coarseness of the matter of his animal soul.

אבל כשלבבו זך וברור יראה בעין שכלו איך שאין מסתיר באמת וכמו שהוא למעלה דקמ"י [דקמיה] כלא כו'.

But when his heart is pure and refined, he will see with the eye of his intellect how in truth there is nothing that conceals, just as it is above, that "before Him [all is] as nothing," etc.

כי ע"י זכות לבו נמשך גילוי אלקות גם בבחי' ההסתר וההעלם שלא יסתיר, וזהו כמו שה"י [שהיה] נסיעת המשכן בבחי' מדבר שע"י ה"י [היה] מכניע את המדבר כו'.

For through the purity of his heart a revelation of G-dliness is drawn down even into the level of concealment and hiddenness, so that it does not conceal. And this is like the journeying of the Mishkan in the level of wilderness, through which it subdued the wilderness, etc.

12 וכך הוא בנפש עכשיו הכנעת היצה"ר [היצר הרע] שהוא גי' בחי' מדבר שהוא ארץ לא זרועה דהיינו המעשים והדבורים והמחשבות אשר לא לה' המה כו'

And so it is in the soul now: the subduing of the evil inclination, which is also the level of wilderness, which is "a land not sown," namely the deeds, the words and the thoughts that are not for G-d, etc.

וזהו אשר לא ישב אדם שם פי' אדם הוא מ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו'

And this is [the meaning of] "where no man (adam) dwelt." The meaning of adam is what is written, "And upon the likeness of the throne was a likeness as the appearance of a man (adam)," etc.:

לא ישב שם כי ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כתיב כמ"ש מזה בד"ה אני לדודי.

he “did not dwell there,” for it is written, “And they shall make Me a Sanctuary, and I will dwell within them”; as is written about this in the discourse beginning “I am my Beloved’s.”

13 וע"כ צריך להכניע בחינת מדבר זה שהוא היצר הרע והיינו ע"י המשכת גילוי אלקות בנפשו.

Therefore one must subdue this level of wilderness, which is the evil inclination; and this is through drawing down a revelation of G-dliness into his soul.

[ובמ"א נתבאר בענין בה"א [בית הלל אומרים] כלה נאה וחסודה שלא יהיה המשכה לפי ההעלאה אלא אדרבה תחלה יהי [יהיה] המשכה מלמעלה למטה]

[And elsewhere it is explained, on the subject of “Beis Hillel say: ‘A bride who is beautiful and gracious,’” that the drawing down should not be according to the ascent; rather, on the contrary, first there should be the drawing down from above to below;

דהיינו שהמעשה הטוב יהיה אפילו קודם לסור מרע בדקות ולא ימתין בועשה טוב עד שיהיה תחלה סור מרע בתכלית.

that is, that the good deed should come even before turning from evil in [its] subtle [forms], and one should not wait with “do good” until there is first “turn from evil” completely.

14 והיינו משום שע"י המשכה שבועשה טוב אזי ממילא יפלו כל החיצונים כי מעט אור דוחה הרבה מן החושך ויבוא לסור מרע בתכלית כו'.

This is because through this drawing down that is in “do good,” all the external forces will fall of themselves, for a little light dispels much of the darkness; and he will come to “turn from evil” completely, etc.

ועד"ז הוא ענין מסעות המשכן במדבר שע"י המשכת גילוי אלקות. ממילא נכנעו הקליפות כמ"ש ויהי בנסוע הארון כו' וינוסו משנאיך כו'.

And in the same way is the matter of the journeys of the Mishkan in the wilderness: that through the drawing down of a revelation of G-dliness, the kelipos (husks) were subdued of themselves, as it is written, “And it was, when the Ark journeyed,” etc., “and let those who hate You flee,” etc.

וכך בחי' זו בנפש שע"י המשכת אלקות מלמעלה למטה במעשה הטוב ובעסק התורה ותפלה אזי ממילא יכנע גשמיות הגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] כו'.

And so it is with this aspect in the soul: that through drawing down G-dliness from above to below, through the good deed and through occupation with Torah and prayer, then of itself the physicality of the body and the animal soul will be subdued, etc.]

15 והנה במשכן היו ג' דברים קרשי המשכן ויריעות המשכן והכלים היינו ארון ומנורה ומזבח כו'.

Now, in the Mishkan there were three things: the beams of the Mishkan, the curtains of the Mishkan, and the vessels, namely the Ark, the Menorah and the Altar, etc.

והנה תחלה י"ל [יש לומר] ענין הקרשים שנק' עצי שטים עומדים שהם ע"ד שהמלאכים נק' עומדים,

Now, first we can explain the matter of the beams, which are called "acacia wood, standing," which is along the lines of the angels being called "standing,"

כמ"ש שרפים עומדים וכמ"ש במדרש שיר ה שירים רבה סוף פסוק צאינה וראינה למעלה שרפים עומדים אף למטה עצי שטים עומדים,

as it is written, "Seraphim standing"; and as is written in the Midrash Shir HaShirim Rabbah, at the end of [the comment on] the verse "Go forth and see": Above, "seraphim standing"; so too below, "acacia wood, standing."

ופי' שרפים עומדים היינו כמאמר ואשר משרתיו כולם עומדים ברום עולם ומשמיעים בראה כו' (ועיין בזהר תרומה דף קס"ט ע"א ודק"ע ע"א).

And the meaning of "seraphim standing" is as in the words, "And His ministers all stand in the heights of the universe and proclaim in awe," etc. (And see in the Zohar, Terumah, folio 169a, and folio 170a.)

והענין הוא כי אין עמידה אלא שתיקה ופי' שתיקה היינו בחי' ביטול העצמות מכל וכל,

And the matter is that "standing" is nothing but silence; and the meaning of silence is the level of the utter nullification (bittul) of one's very self,

והיינו בחי' ביטול הרצון שלא יהא לאדם רצון אחר זולת הרצון לה' אחד וכמ"ש ועמך לא חפצתי כו'.

that is, the level of the nullification of the will: that a person should have no other will besides the will for the One G-d; and as it is written, "And besides You I desire nothing," etc.

16 וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] בטל רצונך כו' [ע"י] באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה להשכילך בינה].

And as our Sages, of blessed memory, said, "Nullify your will," etc. [See in Iggeres HaKodesh, the passage beginning "To give you understanding."]

והטעם שנק' בחי' זו עמידה הוא כי הנה כשיש לו האהבה והדביקות בה' זהו בחי' מהלך וכמ"ש באברהם הלך ונסוע כו'.

And the reason this level is called "standing" is that when he has the love and the cleaving to G-d, this is the level of walking; and as it is written of Avraham, "going and journeying," etc.

אך קודם שיגיע לבחי' הילוך ואהבה זו צ"ל תחלה בחי' עמידה זאת

But before he reaches this level of walking and love, there must first be this level of standing:

היינו לעמוד ולשתוק מן התפשטות והילוך שבלעומת זה, והן הרצונות זרות שהאדם רוצה וחפץ ומשתוקק לדברים זרים זהו נק' ג"כ הילוך ע"ד מ"ש ויבא הלך לאיש העשיר (בש"ב [בשל בינונים] י"ב ד')

that is, to stand and to be silent from the spreading forth and the walking of the opposite side. And these are the alien desires, in which a person wants, desires and longs for alien things; this too is called "walking," along the lines of what is written, "And there came a wayfarer (helech) to the rich man" (in II Samuel 12:4),

שהוא ההילוך דלעומת זה וזהו הלך שהולך ומתחזק שמתחלה הוא כאורח כו' ע"ש בפרש"י [בפירוש רש"י] / בפירוש רש"י].

which is the walking of the opposite side. And this is "helech" (wayfarer): that it goes on and grows stronger, for at first it is like a guest, etc.; see there in Rashi's commentary.

וצ"ל משלחי רגל השור והחמור דהיינו למנוע הילוך של היצה"ר [היצר הרע] (כדאיתא בגמרא פ"ק [פרק קמא] דע"ז [דעבודה זרה] דף ה' ע"ב ובפרש"י [ובפירוש רש"י] / ובפירוש רש"י] שם ועיין זח"ב [זוהר חלק ב'] שמות ד"ה סע"ב [סוף עמוד ב] בשלח דס"ד סע"ב [סוף עמוד ב] ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] ר"פ מקץ).

And one must be [among] "those who send away the foot of the ox and the donkey," that is, to restrain the walking of the evil inclination (as is found in the Gemara, the first chapter of Avodah Zarah, folio 5b, and in Rashi's commentary there; and see Zohar, Part II, Shemos, folio 5, at the end of side b; Beshalach, folio 64, at the end of side b; and in the Ramaz at the beginning of Parshas Mikeitz).

וכדי שיתהפך מהילוך זה להיות ההילוך באלקות הוא ע"י שיבא תחלה לבחינת עמידה והוא בחי' ביטול רצון [וכנ"ל שע"י אתכפיא הוא הדרך לבוא לבחי' אתהפכא כו' ועמ"ש בד"ה קחו מאתכם תרומה. בפי' ויקהל].

And in order that he be transformed from this walking, so that the walking be in G-dliness, [this] is through first coming to the level of standing, which is the level of the nullification of will [and as mentioned above, that iskafya (subduing) is the way to come to the level of is'hapcha (transformation), etc.; and see what is written in the discourse beginning "Take from among you an offering," in Parshas Vayakhel].

17 וזה היה ענין קרשים עומדים ועמידה וביטול רצון זה נמשך ע"י יראה וזהו כולם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה.

And this was the matter of the "standing" beams. And this standing and nullification of will is drawn forth through awe; and this is [the meaning of] "they all stand in the heights of the universe and proclaim in awe."

וזה היה ענין עבודת בני מררי נושאי הקרשים שכדי לבוא לבחי' יראה ועמידה זו זהו ע"י המרירות בהיותו ממארי דחושבנא על ימי חלדו אשר רובם ככולם בחושך ילך כו'

And this was the matter of the service of the sons of Merari, the bearers of the beams: that in order to come to this level of awe and standing, this is through bitterness (merirus), through his being one of the "masters of accounting" over the days of his life, most of which, as good as all, "in darkness he goes," etc.;

ועי"ז מעורר רחמים רבים שיוכל לבוא לבחינת בטל רצון וכמ"ש מזה ע"פ קול דודי בענין על מצות ומרורים כו' ע"ש,

and through this he arouses abundant compassion, so that he may be able to come to the level of "Nullify your will"; and as is written about this on the verse "The voice of my Beloved," on the subject of "with matzos and bitter herbs," etc.; see there.

והנה מזה נמשך אח"כ לבא למדרגת האהבה והרצון לה' בבחי' כלות הנפש וזהו ענין היריעות תכלת וארגמן כו'

And from this one is afterwards drawn to come to the rank of love and of will for G-d, in the state of the soul's expiring (kelos hanefesh); and this is the matter of the curtains of "blue (techeles) and purple," etc.,

כי תכלת הוא לשון כליון כלה שארי ולבבי, ועמ"ש מענין כלה שארי בד"ה שיר השירים.

for techeles is an expression of kilayon (expiring): "My flesh and my heart expire." And see what is written on the subject of "My flesh expires" in the discourse beginning "The Song of Songs."

18 והוא החופה על הקרשים שהוא בחי' הביטול רצון הנ"ל. והוא ג"כ כדמיון שיש באדם עצמות ויש בשר וגידים החופפים עליהם.

And this is the canopy over the beams, which are the level of the nullification of will mentioned above. And this is also like the way that in a person there are bones, and there are flesh and sinews that cover over them.

ובחי' העצמות זהו היסוד שעליהם נבנה הבשר והגידים והוא בחי' כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך כו', בחי' ביטול רצון

And the level of the bones is the foundation upon which the flesh and the sinews are built; and this is the level of "All my bones shall say, 'Havayah, who is like You,'" etc.: the level of nullification of will.

וזה צ"ל באדם כל היום ומזה יבא אח"כ לבחי' בשר וגידים הוא בחי' אהבה [כי בשר הוא יסוד האש וגידים בחי' דם ורוח] וזהו עבודת בני גרשון:

And this must be in a person all day long; and from this he will afterwards come to the level of flesh and sinews, which is the level of love [for flesh is the element of fire, and sinews are the level of blood and spirit]. And this is the service of the sons of Gershon.

19 ג והנה בעבודת ה' בתפלה בחי' ביטול רצון הנ"ל צ"ל ע"י התעוררות יראה תתאה בפסוד"ז [בפסוקי דזמרה] וברכת יוצר אור בסיפורו מיראת וביטול המלאכים,

3. Now, in the service of G-d in prayer, the level of nullification of will mentioned above must come through the arousal of lower awe (yirah tata'ah) in Pesukei deZimra (the Verses of Praise) and in the blessing "Who forms light," in one's recounting of the awe and self-nullification of the angels;

ולבוא לבחי' הילוך ואהבה הוא ע"י התבוננות באמרו אהבת עולם כו' שמע ישראל כו' שהוא בחי' היכל האהבה פ"י שמע לי [לשון] הבנה כידוע.

and to come to the level of walking and love is through contemplation, as one says "With an everlasting love," etc., "Hear, O Israel," etc., which is the level of the Chamber of Love. The meaning is that shema ("hear") is a term for understanding, as is known.

20 והוא ענין ההתבוננות בגדולת ה' איך שכל העולמות כולם גי"ע [גן עדן] עליון ותחתון וגם מה שעתיד להיות באלף השביעי לעתיד לבוא וגם עד נ' אלפים יובלות כולם עלו במחשבה א' לבד קמ"י [קמיה] עצמותו ית'

And this is the matter of contemplating the greatness of G-d: how all the worlds, all of them—the higher and the lower Gan Eden, and also what is destined to be in the seventh millennium, in the Time to Come, and also up to fifty thousand jubilees—all of them arose in but one thought before His Essence, may He be blessed;

וכמאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות והבטה זאת במחשבה א' היא לבד כמ"ש בזהר ובמדרש דבמחשבה א' ברא הקב"ה כל העולמות.

and as in the words, “He looks and gazes to the end of all the generations”; and this gazing is in one thought alone, as is written in the Zohar and in the Midrash, that with one thought the Holy One, blessed be He, created all the worlds.

21 ועד"מ המחשבה באדם התחתון שאינה רק בחי' לבוש לבד לנפש וכ"ש [וכל שכן] למעלה כי לא מחשבותי מחשבותיכם כתיב [ועמ"ש בזה בד"ה רני ושמחי בת בפי מקץ].

By way of analogy: thought in the lower man is nothing but the level of a garment for the soul; and all the more so above, for it is written, “For My thoughts are not your thoughts.” [And see what is written on this in the discourse beginning “Sing and rejoice, O daughter,” in Parshas Mikeitz.]

וזהו ה' מלך גאות לבש דהיינו מה שעלה במחשבה לפניו להאציל ולברוא העולמות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] בכדי שיהיה הוא ית' מלך על עם הנה מחשבה זו הוא מה שנתלבש בלבוש.

And this is [the meaning of] “Havayah reigns; He has clothed Himself in majesty”: that is, what arose in thought before Him, to emanate and create the worlds of Atzilus (Emanation), Beriah (Creation), Yetzirah (Formation) and Asiyah (Action), in order that He, may He be blessed, be King over a people—this thought is His having clothed Himself in a garment.

שאינו כמו הרצון והמחשבה במלך ב"ו [בשר ודם] שרוצה למלוך על עבדיו שעבדיו הם מהות ודבר גם בזולת מלכותו עליהם ע"כ שייך רצון למלך למלוך עליהם.

For it is not like the will and the thought in a king of flesh and blood who wants to reign over his servants: his servants are an entity and a thing even apart from his reign over them; therefore a will to reign over them is applicable to the king.

משא"כ למעלה שהעולמות כולם מתהווים יש מאין ממנו ית' ע"י רצון זה א"כ כדי שיהיה רצון זה למלוך עליהם הוא רק ע"ד בחי' לבוש שמתלבש ברצון ומחשבה זו.

Whereas above, where all the worlds come into being something from nothing from Him, may He be blessed, through this will—if so, in order that there be this will to reign over them, it is only in the manner of the level of a garment: that He clothes Himself in this will and thought.

22 ולכך אמר ה' מלך גאות לבש דהיינו שהמחשבה עליונה שעלתה לפניו אנא אמלוך הוא רק בחי' לבוש בלבד.

Therefore it says, "Havayah reigns; He has clothed Himself in majesty": that is, the supernal thought that arose before Him, "I will reign," is only the level of a garment alone.

וזהו יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך שהמלכות הוא רק בחי' לבוש לבד. [אך יביאו לבוש מלכות כתיב דבאתעדל"ת [דבאתערותא דלתתא] תליא מילתא להמשיך רצונו ית' במחשבה זו והיינו ע"י קיום התומ"צ [התורה ומצות].

And this is [the meaning of] "Let them bring royal apparel which the king has worn": that Malchus (sovereignty) is only the level of a garment alone. [But it is written, "Let them bring royal apparel," for the matter depends on an arousal from below, to draw His will, may He be blessed, into this thought; and this is through the fulfillment of Torah and mitzvos.

23 וזהו ענין המשכן ושכנתי בתוכם וזהו ענין הפעם ילוה אישי אלי כו' היינו המשכת אור א"ס להיות נמשך בבחי' מחשבה זו כמשי"ת [כמו שיתבאר] לקמן], וזהו ההתבוננות בשמע ישראל ה' אלקינו.

And this is the matter of the Mishkan, "and I will dwell within them"; and this is the matter of "This time my husband will be joined (yilaveh) to me," etc.: that is, the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), that it be drawn into the level of this thought, as will be explained below.] And this is the contemplation in "Hear, O Israel, Havayah is our G-d (Elokeinu)."

פ"י שהוא מתלבש במחשבה זו. וזהו אלקינו בחי' צמצום ואח"כ אומרים בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] שמברכים וממשיכים בחי' מלי גם בעולמות ביי"ע. (ועמ"ש סד"ה ביום השמיני שלח).

The meaning is that He is en clothed in this thought. And this is "Elokeinu": the level of tzimtzum (contraction). And afterwards one says, "Blessed be the Name of the glory of His kingdom forever and ever," for one blesses and draws the level of Malchus also into the worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah. (And see what is written at the end of the discourse beginning "On the eighth day he sent [the people away].")

ומהתבוננות זו נולד ונמשך בחי' ואהבת

And from this contemplation is born and drawn forth the level of “And you shall love.”

והאהבה הוא ענין היריעות דרך כלל כמשי"ת [כמו שיתבאר] אבל דרך פרט הן ששה מדות כמ"ש במלאכים בשמים יכסה פניו כו' ובשמים יעופף דהיינו רצוא ושוב.

And the love is the matter of the curtains, in a general way, as will be explained; but in particular they are six emotive attributes (middos), as it is written of the angels, “With two he would cover his face,” etc., “and with two he would fly,” that is, running and returning (ratzo vashov).

24 ולכך שם מ"ב יש בו ז' פסוקים ובכל א' ששה תיבות וז"ש [וזהו שכתוב] ביריעות שש וארגמן כו' שית גוונין

Therefore the Name of forty-two [letters] has seven verses, and in each one six words. And this is [the meaning of] what is written of the curtains, “fine linen (shesh) and purple,” etc.: six colors (shis gavnin).

ומכסה עורות תחשים שתרגומו ססגונא וארו"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] [פ"ב [פרק ב'] דשבת דכ"ח] שש בגוונין הרבה היינו ששה מדות הנ"ל [ועמ"ש בענין רצוא ושוב בפסוק וקבל היהודים כו'].

And the covering of tachash skins, which the Targum renders sasgona, and our Sages, of blessed memory, said [chapter 2 of Shabbos, folio 28] that it rejoices (sas) in many colors: that is, the six attributes mentioned above. [And see what is written on the subject of running and returning on the verse “And the Jews accepted,” etc.]

25 וענין רצוא ושוב באדם הרצוא הוא האהבה והשוב הוא המשכת אור א"ס ב"ה ע"י מצות מעשיות שהן רמ"ח אברין דמלכא כמו האבר שהוא כלי לגילוי האור והחיות כו'

And the matter of running and returning in a person: the running is the love, and the returning is the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, through the practical mitzvos, which are “the 248 limbs of the King,” like a limb, which is a vessel for the revelation of the light and the life-force, etc.

ועיני המשכה זו שהאדם ממשיך עליו גילוי השראת אור איס ב"ה ע"י המצות כמאמר אשר קדשנו במצותיו הנה עיני חוזר ומתעורר אה"ר [אהבה רבה] בנפש האדם [ע"י] מ"ש בפסוק ראשי המטות]

And through this drawing down, in which a person draws upon himself the revelation of the indwelling of the Infinite Light, blessed be He, through the mitzvos, as in the words, "Who has sanctified us with His commandments," through this, great love (ahavah rabbah) is aroused once again in the person's soul [see what is written on the verse "The heads of the tribes"].

וזהו משכני אחר כך נרוצה.

And this is [the meaning of] "Draw me; after You we will run."

26 וכתוב אהבת עולם אהבתך ע"כ משכתיך חסד וגוי. ונמצא יש רצוא אחר השוב ושוב אחר הרצוא,

And it is written, "With an everlasting love I have loved you; therefore I have drawn you with kindness," etc. It follows that there is running after the returning, and returning after the running.

וזהו ענין בני גרשון שנשאו היריעות היינו המשכת אה"ר [אהבה רבה] הנמשך ע"י קיום המצות באהבת עולם שהוא הרצוא שקודם השוב כו'.

And this is the matter of the sons of Gershon, who carried the curtains: that is, the drawing down of great love, which is drawn through the fulfillment of the mitzvos, into everlasting love (ahavas olam), which is the running that precedes the returning, etc.

27 וגם היריעות הם מקיפים כמו שהמצות הם לבושים לנפש. נמצא עבודת בני מררי נושאי הקרשים שהן בחי עצי שטים עומדים זהו יראה תתאה שממנה נמשך בחי העמידה וביטול רצון.

And also, the curtains are encompassing [lights] (makifim), just as the mitzvos are garments for the soul. It follows that the service of the sons of Merari, the bearers of the beams, which are the level of "acacia wood, standing," is lower awe, from which the level of standing and nullification of will is drawn.

28 ואח"כ בחי בני גרשון נושאי היריעות היינו התחברות ב' בחי אהבה אהבת עולם ואהבה רבה.

And afterwards [comes] the level of the sons of Gershon, the bearers of the curtains: that is, the joining of two levels of love, everlasting love (ahavas olam) and great love (ahavah rabbah).

ועבודת בני קהת נושאי הארון והמזבחות כו' זהו בחי' יראה עילאה שהיא למעלה גם מבחי' אה"ר [אהבה רבה],

And the service of the sons of Kehas, the bearers of the Ark and the altars, etc., is the level of higher awe (yirah ila'ah), which is above even the level of great love.

כי הנה בארון היה גנוז הלוחות כדכתיב מגלה עמוקות מני חשך כמ"ש עמקו מחשבותיך והגילוי היה ע"י המנורה וכמ"ש ותורה אור שנמשך בחי' אור וגילוי מבחי' ההעלם דישת חשך סתרו

For in the Ark the Tablets were hidden away, as it is written, "He reveals deep things out of darkness," as it is written, "Your thoughts are deep"; and the revelation was through the Menorah, and as it is written, "and the Torah is light": that the level of light and revelation is drawn from the level of the concealment of "He made darkness His hiding place"

(ועמ"ש בד"ה ששת ימים תאכל מצות בפ"י ויהי הענן והחשך ויאר כו'). והנה בחכמה אתברירו כי כל התורה היא לברר בירורים וזהו ענין המזבחות.

(and see what is written in the discourse beginning "Six days you shall eat matzos," on the explanation of "And there was the cloud and the darkness, and it lit up," etc.). Now, "through Chochmah (wisdom) they are refined," for the whole Torah is to effect refinements (birurim); and this is the matter of the altars.

ולכן היה זה משא בני קהת שהוא כמ"ש ולו יקהת עמים. יתכנסון עממיה כו' שהוא ענין הבירורים.

Therefore this was the burden of the sons of Kehas, which is as it is written, "And to him shall be the gathering (yikhas) of the peoples": "the peoples shall gather together," etc., which is the matter of the refinements.

וע"י חכמה נמשך ג"כ בחי' יראה עילאה. כנודע ממאמר אם אין יראה אין חכמה אם אין חכמה אין יראה דמתחלה צ"ל יראה תתאה דאם אין יר"ת [יראה תתאה] א"א לבוא לבחי' החכמה וזהו בחי' הקרשים הנ"ל.

And through Chochmah the level of higher awe is also drawn forth, as is known from the saying, "If there is no awe there is no wisdom; if there is no wisdom there is no awe": that first there must be lower awe, for if there is no lower awe it is impossible to come to the level of Chochmah; and this is the level of the beams mentioned above.

ואח"כ אם אין חכמה אין יראה עילאה שכדי לבוא ליראה עילאה זהו ע"י התורה דמחכמה נפקת (וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] לעיל בד"ה וידבר אלקים את כל הדברים האלה),

And afterwards: if there is no wisdom there is no higher awe; for in order to come to higher awe, this is through the Torah, which "issues from Chochmah" (and as was explained above, in the discourse beginning "And G-d spoke all these words").

נמצא בחי' בני קהת זהו יראה עילאה שלאחר אה"ר [אהבה רבה] וזהו בחי' שמו"ע [שמונה עשרה] שאחר ואהבת דק"ש [דקריאת שמע]:

It follows that the level of the sons of Kehas is higher awe, which comes after great love; and this is the level of the Shemoneh Esreh, which comes after "And you shall love" of the Shema.

29 ד ואמנם מה שהיו בני מררי נושאים הקרשי' [הקרשים] היינו להעלות ולחבר יראה תתאה ביראה עילאה.

4. And indeed, the fact that the sons of Merari carried the beams is in order to raise up lower awe and join it with higher awe.

דהנה שם מררי מורה על זה, כי הנה במשכן היו ב' פעמים מור אחד בשמים ראש מר דרור שבשמן המשחה, הב' בסממני הקטרת מור וקציעה.

For the name Merari indicates this: for in the Mishkan there was myrrh (mor) twice: one, in "the finest spices, pure myrrh (mar dror)," of the anointing oil; the second, among the spices of the incense, "myrrh and cassia."

והענין כי המור נעשה מדם חיה שנק' ידוע כשנקרש הדם ונעשה כושם (ועמ"ש מזה בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא). והוא ענין אתכפיא ואתהפכא חשוכא לנהורא.

And the matter is that myrrh is made from the blood of an animal called yadua, when the blood congeals and becomes a fragrance (and see what is written about this in the discourse beginning "A person is obligated to become intoxicated on Purim"). And this is the matter of iskafya (subduing) and is'hapcha chashocha linehora (transforming darkness into light).

וזהו ענין מור דסממני הקטרת שהוא ריח והעלאה ממטה למעלה ועיי העלאה זו מעורר המשכה מלמעלה למטה והוא מר דרור שבשמן המשחה שנקי מירא דכיא שהוא חכמת התורה שהוא גיכ בחי יראה עילאה.

And this is the matter of the myrrh among the spices of the incense, which is fragrance and ascent from below to above; and through this ascent one arouses a drawing down from above to below, which is the “pure myrrh” of the anointing oil, which is called mira dachya; this is the wisdom of the Torah, which is also the level of higher awe.

30 והמור שבקטרת שהוא אתכפיא ואתהפכא דחשוכא לנהורא הוא בחי יראה תתאה והוא הגורם המשכת יראה עילאה,

And the myrrh in the incense, which is iskafya (subduing) and is'hapcha (transformation) of darkness into light, is the level of lower awe; and it is what brings about the drawing down of higher awe.

ולכן מררי היינו פי ב"פ [בי פעמים] מור דהיינו התחברות בי בחי מור הנ"ל. ולכן הם נשאו הקרשים שהוא גיכ ענין חיבור יראה תתאה בראה עילאה.

Therefore Merari means mor (myrrh) twice, that is, the joining of the two levels of myrrh mentioned above. And therefore they carried the beams, which is also the matter of the joining of lower awe with higher awe.

31 וזהו ע"פ אהרן ובניו תהיה כל עבודת בני הגרשוני דדוקא גבי עבודת בני הגרשוני נאמר ע"פ אהרן,

And this is [the meaning of] “By the word of Aharon and his sons shall be all the service of the sons of the Gershonites”: that specifically regarding the service of the sons of the Gershonites it is said, “By the word of Aharon,”

כי עבודת בני גרשון שנשאו היריעות שהם בחי מקיפים והוא להמשיך בחי אהבה עליונה שהיא בחי מקיף בששה מדות וגוונין שבמדות הנפש כנ"ל.

for the service of the sons of Gershon, who carried the curtains, which are the level of makifim (encompassing [lights]), is to draw down the level of supernal love, which is the level of a makif in the six attributes and colors that are in the emotive attributes (middos) of the soul, as mentioned above.

והמשכה זו היא דוקא ע"י אהרן שהוא מקור האה"ר [האהבה רבה] ובח"י ורב חסד ולכן נק' אהרן א' ה"ר י' כי הר היא בח"י אהבה

And this drawing down is specifically through Aharon, for he is the very source of great love (ahavah rabbah) and the level of "and abundant in kindness." Therefore he is called Aharon: alef, har, final nun; for har (mountain) is the level of love,

ולכן אברהם אוהבי קראו הר אך אהרן מת בהר ההר שהיא אהבה עליונה יותר מבח"י אברהם (כמ"ש ע"פ ועשית בגדי קדש לאהרן כו')

and therefore Avraham, "who loves Me," called it "mountain." But Aharon died on the Mountain of the Mountain (Hor HaHar), which is a love higher than the level of Avraham (as is written on the verse "And you shall make holy garments for Aharon," etc.).

וזהו אל"ף הר. אל"ף הוא בח"י פלא שהוא ממדות עליונות שלמעלה מהשכל ונק' בזהר טורי חשוכא.

And this is alef-har. The alef is the level of pele (wonder), which is of the supernal attributes that are above intellect, and which are called in the Zohar "the mountains of darkness."

ונז"ן הפשוטה היא בח"י ירידת והמשכת אור אה"ר [אהבה רבה] זו למטה לכל נש"י [נשמות ישראל] כי אהרן הוא משכנה רועים המפרנסים לנש"י [לנשמות ישראל].

And the final nun is the level of the descent and drawing down of the light of this great love below, to all the souls of Israel; for Aharon is one of the seven shepherds who sustain the souls of Israel.

ולכן בני גרשון שנשאזו יריעות המשכן שהוא ג"כ העלאת והמשכת וחבור ב' בח"י אהבה אה"ע [אהבת עולם] ואה"ר [ואהבה רבה] היה זה דוקא ע"פ אהרן ובניו דאהרן הוא מקור בח"י אה"ר [אהבה רבה] ורב חסד.

Therefore [with] the sons of Gershon, who carried the curtains of the Mishkan, which is also the raising up, the drawing down and the joining of the two levels of love, everlasting love (ahavas olam) and great love—this was specifically "by the word of Aharon and his sons," for Aharon is the source of the level of great love and "abundant in kindness."

ולכן נק' ג"כ גרשון בנז"ן פשוטה דייקא. (משא"כ גרשם שהוא במ"ם) שיש בו ג"כ מבח"י נון פשוטה דאהרן

Therefore he is also called Gershon, with a final nun specifically (whereas Gershom is with a mem), for there is in him too [something] of the level of the final nun of Aharon;

כי הנז"ל פשוטה רומז על ההמשכה למטה מטה וכדי שיהיה ההמשכה למטה היא ע"י בחי' עליונה יותר כנודע מענין ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך. ע"כ דוקא מבחי' אה"ר [אהבה רבה] דאהרן יוכל לימשך למטה בכל נפש.

for the final nun alludes to the drawing down far, far below; and in order that there be the drawing down below, it is through a higher level, as is known from the matter of "And I will pass through the land of Egypt": "I, and not an angel." Therefore it is specifically from the level of the great love of Aharon that it can be drawn below, into every soul.

32 והנה גרשון הוא לשון גירושין כי ימינך ה' דוקא תרעץ אויב. הוא בחי' נה"ב [נפש הבהמית] משא"כ מקו השמאל יש יניקה כו' גם היריעות והמקיף מסמא עיני החיצונים.

Now, Gershon is an expression of geirushin (driving out), for "Your right hand, Havayah," specifically, "shatters the enemy," which is the level of the animal soul; whereas from the line of the left there is drawing of nourishment, etc. Also, the curtains and the encompassing [light] blind the eyes of the external forces.

וזהו מקדש אדני כוננו ידיך פי' שמדרגת הלוים הוא שהיו מחברים אור א"ס בעולמות, שהרי באמת אין ערוך לך

And this is [the meaning of] "The Sanctuary, Ado-nai, that Your hands established." The meaning is that the rank of the Levites is that they would join the Infinite Light (Or Ein Sof) with the worlds; for in truth "there is no comparison to You."

ולכן כדי שבאתעדל"ת [שבאתערותא דלתתא] יהיה אתעדל"ע זהו ענין הלוים שהוא לשון חיבור כמ"ש הפעם ילוה אישי אלי. שהם הגורמים חיבור זה.

Therefore, in order that through an arousal from below there be an arousal from above, this is the matter of the Levites (Leviim), which is an expression of joining, as it is written, "This time my husband will be joined (yilaveh) to me": for they are the ones who bring about this joining.

33 וזהו שהיו נושאים המשכן וכליו ואח"כ הי' [היה] חנני [חניה] העלאה והמשכה. וזהו מקדש אדני כוננו שיהיה גילוי אור א"ס ב"ה למטה ושכנתי בתוכם, ידיך הם גי' ידות יד הגדולה יד החזקה יד הרמה.

And this is [why] they would carry the Mishkan and its vessels, and afterwards there was the encampment: ascent and drawing down. And this is [the meaning of] "The Sanctuary, Ado-nai, established": that there be a revelation of the Infinite Light, blessed be He, below—"and I will dwell within them." "Your hands" are three hands: the great hand, the strong hand, the uplifted hand.

יד הגדולה שהיא בחי' ורב חסד הוא ענין עבודת בני הגרשוני. ויד החזקה בחי' שמאלו תחת לראשי הוא בחי' בני מררי.

The great hand, which is the level of “and abundant in kindness,” is the matter of the service of the sons of the Gershonites. And the strong hand, the level of “His left hand is under my head,” is the level of the sons of Merari.

ויד הרמה זהו בחי' בני קהת כי רמה לשון רוממות והוא בחי' בני קהת שהיו נושאים הארון והלוחות כו':

And the uplifted hand is the level of the sons of Kehas; for ramah (uplifted) is an expression of exaltedness, and this is the level of the sons of Kehas, who would carry the Ark and the Tablets, etc.

34 והנה הכח להעלאה זו שע"י הג' לויים. א"א להיות כ"א ע"י המשכה בתחלה מלמעלה וזהו ע"י הכהנים,

Now, the power for this ascent that is through the three [families of] Levites cannot be except through a drawing down first from above; and this is through the Kohanim.

ולכן לא היו הלויים מתחילים בעבודתם כ"א ע"י הכהנים כמ"ש ושמו איש איש על עבודתו כו' וכמ"ש במ"א (ועמ"ש עוד מענין ג' ידות בד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא).

Therefore the Levites would not begin their service except through the Kohanim, as it is written, “And they shall appoint each man to his service,” etc., and as is written elsewhere. (And see what is written further on the subject of the three hands in the discourse beginning “A person is obligated to become intoxicated on Purim.”)

וזהו ענין נשא את ראש בני גרשון גם הם ומה שבבני מררי לא נאמר נשיאת ראש.

And this is the matter of “Lift up the head of the sons of Gershon, they too,” and why “lifting up the head” is not said of the sons of Merari.

ע"י ברבות ר"פ נשא לפי שקהת הי' [היה] מטועני הארון שהוא קדש הקדשים כו'

See in [Midrash] Rabbah, at the beginning of Parshas Nasso: because Kehas was among the bearers of the Ark, which is the Holy of Holies, etc.;

וגרשון היה קדש דהיינו שהיה בכור וכתוב קדש לי כל בכור כו' משא"כ בבני מררי כו' ע"ש,

and Gershon was holy, that is, he was a firstborn, and it is written, “Sanctify to Me every firstborn,” etc.; which is not so with the sons of Merari, etc.; see there.

ויש לפרש דהנה מבואר לעיל בפ"י שאו את ראש דהיינו לקשר בחי' רצון התחתון הנמשך מבחינת ראש ומוחין המלוכשים בגוף ולחברו ולהעלותו לבחינת הרצון שלמעלה מן השכל שהוא מבחי' מזליה כו' (ע"ש ר"פ במדבר).

And it may be interpreted thus: it was explained above, on the meaning of "Lift up the head," that it means to bind the level of the lower will, which is drawn from the level of the head and the intellect (mochin) en clothed in the body, and to join it and raise it up to the level of the will that is above intellect, which is from the level of "his mazal," etc. (see there, at the beginning of Parshas Bamidbar).

והנה עיקר העלאה זו זהו ע"י עסק התורה שהיא בחי' רצון העליון וכמ"ש [וכמה שכתוב שם] בענין אחזתיו כו' ובשאר דוכתי

Now, the main [part] of this ascent is through occupation with the Torah, which is the level of the supernal will, and as is written there on the subject of "I grasped him," etc., and in other places.

וכמ"ש [וכמה שכתוב לעיל] בד"ה וידבר אלקים את כל הדברים גבי אם אין חכמה אין יראה.

And as is written above, in the discourse beginning "And G-d spoke all the words," regarding "If there is no wisdom there is no awe."

35 ולכן גבי בני קהת שהיו טוענין את הארון שבו הלוחות נאמר נשא את ראש. וזהו ענין קדש הקדשים עמ"ש בד"ה וישב יעקב ובד"ה שבת שבתון.

Therefore regarding the sons of Kehas, who would carry the Ark in which the Tablets were, it is said, "Lift up the head." And this is the matter of the Holy of Holies; see what is written in the discourse beginning "And Yaakov dwelt" and in the discourse beginning "A Shabbos of complete rest."

אלא שבבני גרשון שהיו נושאי היריעות שהוא ג"כ ענין התחברות אה"ע [אהבת עולם] באהבה רבה לכן נאמר בהם ג"כ נשא את ראש בני גרשון גם הם כו'

But with the sons of Gershon, who were the bearers of the curtains, which is also the matter of the joining of everlasting love with great love, it is therefore said of them too, "Lift up the head of the sons of Gershon, they too," etc.

אבל עבודת בני מררי הוא בבחי' יראה הנמשכת מן הראש והמוחין לכך לא נאמר בהם נשיאת ראש
אלא שע"ז יבא אח"כ לבחינת ומעלת קהת וגרשון שהוא ענין נשיאת ראש.

But the service of the sons of Merari is at the level of awe that is drawn from the head and the intellect; therefore "lifting up the head" is not said of them. Rather, through this one will afterwards come to the level and rank of Kehas and Gershon, which is the matter of "lifting up the head."

ביאור ע"פ נשא

An explanation of [the verse] "Take a count (Nasso)"

1 ביאור ע"פ נשא

An explanation of [the verse] "Take a count (Nasso)."

2 הנה כתיב מקדש אדני כוננו ידיך. ופי' הרמ"ז [הרב משה זכות] פ' פנחס דרכ"א דהיינו ג' ידות יד הגדולה

יד החזקה יד הרמה

Now, it is written, "The Sanctuary, Ado-nai, that Your hands established." And the Ramaz explains, [in] Parshas Pinchas, folio 221, that this means three hands: the great hand, the strong hand, the uplifted hand,

שהם המכוננים את המקדש ומשכן שיוכל להיות ירידת והמשכת אור א"ס ב"ה מאצילות לבי"ע שזהו ענין המשכן ומקדש כמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] פ' נ"ג.

which are what establish the Sanctuary and the Mishkan, so that there can be a descent and drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, from the World of Atzilus (Emanation) to Beriah, Yetzirah and Asiyah; for this is the matter of the Mishkan and the Sanctuary, as is written in Sefer Shel Beinonim (Tanya), chapter 53.

3 והרי באמת אין ערוך ביניהם שישכון אור א"ס בבי"ע שהם בעלי גבול ומחודשים יש מאין וכמ"כ [וכמו]

כן] בכדי שיהי [שיהיה] התגלות מהמאציל ב"ה באצילות שהרי האצ"י ג"כ אין ערוך כלל לגבי המאציל א"ס ב"ה הנה כ"ז [כל זה] כוננו ידיך,

Yet in truth there is no comparison between them, that the Infinite Light (Or Ein Sof) should dwell in Beriah, Yetzirah and Asiyah, which are bounded and newly brought into being as something from nothing. And so too, for there to be a revelation from the Emanator, blessed be He, in Atzilus: for Atzilus too bears no comparison at all to the Emanator, the Infinite One (Ein Sof), blessed be He. All this is "Your hands established."

ועיין מ"ש מזה ע"פ עיני כל אליך ישברו כו' פותח את ידיך

And see what is written about this on [the verse] "The eyes of all look to You with hope," etc., "You open Your hands":

דהיינו שצריך לעשות כלי בנפש שיוכל לקבל גילוי אור א"ס, ועמ"ש מזה ג"כ בת"א [בתורה אור] פ' משפטים בד"ה לא תהיה משכלה ועקרה בענין כוס ישועות כו' (ועיין מזה בעמ"מ [בעמק המלך] ש"ו [שער ו'] ס"פ ס"ו ושער י"ד פרק פ"ה).

that is, one must make a vessel in the soul that can receive the revelation of the Infinite Light. And see what is written about this also in Torah Ohr, Parshas Mishpatim, in the discourse beginning "None shall miscarry or be barren," on the matter of "the cup of salvations," etc. (And see about this in Emek HaMelech, Shaar 6, end of chapter 66, and Shaar 14, chapter 85.)

ולפי שעשיית כלי זה זהו ע"י בחי' גבורה כענין לעולם ירגיז אדם יצ"ט [יצר טוב] על יצה"ר [יצר הרע] ע"כ זהו ענין ג' הלויים.

And because the making of this vessel is through the level of Gevurah (restraint), as in the matter of "A person should always stir up his good inclination against his evil inclination," therefore this is the matter of the three Levites.

ובגמרא פ"ק [פרק קמא] דכתובות דף ה' סע"א [סוף עמוד א] דרש בר קפרא גדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ דאלו במעשה שמים וארץ כתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים (ישע"י [ישעיה] ס"י מ"ח)

And in the Gemara, the first chapter of Kesubos, folio 5, end of side a: Bar Kappara expounded: Greater are the works of the righteous than the work of heaven and earth; for of the work of heaven and earth it is written, "My hand, too, founded the earth, and My right hand spanned the heavens" (Isaiah, chapter 48),

היינו חד יד בחד מעשה וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] נטה שמאלו וברא ארץ ונטה ימינו וברא שמים ואלו במעשה ידיהם של צדיקים כתיב מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידיך.

that is, one hand for one work, as our Sages, of blessed memory, said: "He stretched out His left hand and created the earth; He stretched out His right hand and created the heavens"; whereas of the work of the hands of the righteous it is written, "The foundation for Your dwelling that You, Havayah, have made; the Sanctuary, Ado-nai, that Your hands established."

היינו שגם בחד מעשה דהיינו בהמ"ק [בית המקדש] כתב שני ידים כן פי' התוספות שם והובא ג"כ בפרש"י [בפירש רש"י / בפירוש רש"י] בחומש (פי' בשלח ט"ו י"ז).

That is, even in one work, namely the Holy Temple, it writes two hands. So Tosafos explain there; and it is also cited in Rashi's commentary on the Chumash (Parshas Beshalach, 15:17).

ועיין במהרש"א [במהרש"א] בכתובות שם בח"א [בחלק א'] הפי' דבמעשה שמים וארץ לא נתחברו עדיין הבי' ידות יחד שהם החו"ג [החסד וגבורה] אלא השמים שמים לה' כו' אבל ע"י מעשה הצדיקים מחברים בי' הבחי' יחד כו',

And see the Maharsha on Kesubos there, in the Chiddushei Aggados, the explanation that in the work of heaven and earth the two hands, which are Chesed (kindness) and Gevurah, had not yet been joined together; rather, "The heavens are heavens unto Havayah," etc.; but through the work of the righteous they join the two levels together, etc.;

ושלכן נעשה המשכן ע"י בצלאל ואהליאב שבצלאל הוא בצל אל חסד אל כל היום ואהליאב למטה דן מבחי' גבורה כו' והיינו לצרף מדת הגבורה אל החסד והרחמים כו' ע"ש.

and that this is why the Mishkan was made through Betzalel and Oholiav: for Betzalel is "in the shadow of E-I" (betzel E-I), "The kindness of E-I [endures] all the day," and Oholiav, of the tribe of Dan, is from the level of Gevurah, etc.; that is, to join the attribute of Gevurah to Chesed and compassion, etc. See there.

4 ודבריו עולים בקנה אחד עם מ"ש ברבות וארא פי"ב ע"פ כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ כו' ע"ש.

And his words accord with what is written in the Midrash Rabbah, Va'era, chapter 12, on [the verse] "Whatever Havayah desired He has done, in the heavens and on the earth," etc. See there.

וביאור הדבר כי שמים הם בחי' מקיפים היינו בחי' סוכ"ע וזהו וימיני טפחה שמים ימינך ה' נאדרי בכח. הוא כח אור א"ס ב"ה שבלי גבול כו'.

And the explanation of the matter: the heavens are the level of the encompassing [lights] (makifim), that is, the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin). And this is [the meaning of] "And My right hand spanned the heavens": "Your right hand, Havayah, is glorious in power"; this is the power of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is without limit, etc.

אבל בחי ארץ שהיא בחי ממכ"ע [ממלא כל עלמין] מלכותך מלכות כל עולמים כמ"ש בד"ה והיה מספר בניי [בני ישראל] מקבלת מבחי שמאלו ע"ד שאמר לעולמו די כו' שיהי' [שיהיה] הכל בבחי גבול ותכלית.

But the level of earth, which is the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), "Your kingship is a kingship over all worlds" (as is written in the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be"), receives from the level of His left hand, in the manner of "He said to His world, 'Enough!'" etc., so that everything should be in a state of limit and end.

(ועיין מענין אף ידי כו' וימיני כו' בחגיגה פ"ב [פרק ב'] ד"ב ע"א מנחות דל"ו סע"ב [סוף עמוד ב] רבות בראשית ס"פ א' בחקתי פל"ו.

(And see on the matter of "My hand, too," etc., "and My right hand," etc., in Chagigah, chapter 2, folio 12a; Menachos, folio 36, end of side b; the Midrash Rabbah, Bereishis, end of chapter 1; Bechukosai, chapter 36;

באיכה ס"ח א' בד"ה מעשה במרים בת נחתום. זח"א [זהר חלק א] ד"ל ע"א ח"ב [חלק ב'] ד"כ ע"א פ' בא דף ל"ז א' יתרו פ"ג [דף פ"ג] ב'. ח"ג [חלק ג'] פנחס דרמ"ז א').

in Eichah, folio 68a, in the passage beginning "It once happened with Miriam the daughter of Nachtom"; the Zohar, Part I, folio 30a; Part II, folio 20a; Parshas Bo, folio 37a; Yisro, folio 83b; Part III, Pinchas, folio 247a.)

אבל ע"י מעשה הצדיקים מחברים השני ידיים דהיינו שממשיכים גילוי האור מבחי סוכ"ע בבחינת ממכ"ע [ממלא כל עלמין] והכלי לגילוי זה זהו ענין מקדש ה'.

But through the work of the righteous they join the two hands; that is, they draw down the revelation of the light from the level of sovev kol almin into the level of memalei kol almin. And the vessel for this revelation is the matter of the Sanctuary of G-d,

שהוא הכלי להיות בו גילוי קדש העליון סוכ"ע. והוא בחינת ציון (עיין ברבות ר"פ קדושים ובזח"ג [ובזהר חלק ג] ס"פ האזינו דרצ"ו ע"ב. ובמא"א [ובמאורי אור] אות מ"ם ססע"י [סוף סעיף] פ"ט).

which is the vessel in which there is to be the revelation of the supernal holiness, sovev kol almin. And it is the level of Zion (see the Midrash Rabbah, beginning of Parshas Kedoshim; the Zohar, Part III, end of Parshas Haazinu, folio 296b; and Me'orei Or, the letter mem, end of section 89).

וזהו כוננו ידיך. וזהו ג"כ משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] (בסנהדרין פרק חלק דצ"ב ע"א ובפ"ה דברכות דל"ג ע"א) גדול מקדש שניתן בין שתי אותיות שנאמר פעלת ה' מקדש אד' כו'

And this is [the meaning of] “Your hands established.” And this is also [the meaning of] what our Sages, of blessed memory, said (in Sanhedrin, chapter Chelek, folio 92a, and in Berachos, chapter 5, folio 33a): “Great is the Sanctuary, for it was placed between two letters, as it is said, ‘You have made, Havayah; the Sanctuary, Ado-nai,’” etc.

דהיינו שמחבר שתי השמות הוי' אד' שהוא סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] שהם שורש חו"ג [חסד וגבורה] כו'.

That is, it joins the two Names, Havayah [and] Ado-nai, which are sovev kol almin and memalei kol almin, which are the root of Chesed (kindness) and Gevurah (restraint), etc.

ובזח"ג [ובזהר חלק ג] שלח קס"א ב' פ"י מקדש אד' ע"ד ועתה יגדל נא כח אד' כו' ע"ש ועמ"ש לקמן פ' שלח ע"פ ועתה יגדל נא כח.

And in the Zohar, Part III, Shelach, folio 161b, it explains “the Sanctuary, Ado-nai” along the lines of “And now, let the power of Ado-nai be great,” etc. See there. And see what is written below, in Parshas Shelach, on [the verse] “And now, let the power be great.”

5 והנה כח היינו ג"כ ב"פ [ב' פעמים] יד והיינו התחברות ב' בחי' יד להיות לאחדים ע"ד ימינך ה' נאדרי בכח.

Now, koach (“power”) is also twice yad (“hand”): that is, the joining of two levels of “hand” so that they become one, in the manner of “Your right hand, Havayah, is glorious in power (koach).”

וזהו ג"כ ענין גדולה דעה שניתנה בין שתי אותיות כי ונועדתי לך שמה אותיות ונודעתי שהחיבור הוא ע"י הדעת ועמ"ש בד"ה במדבר סיני באהל מועד.

And this is also the matter of “Great is knowledge (de'ah), for it was placed between two letters”; for “And I will meet with you there” (venoadti) has the letters of venodati (“and I will be known”), [showing] that the joining is through Daas (knowledge). And see what is written in the discourse beginning “In the wilderness of Sinai, in the Tent of Meeting.”

וזהו ג"כ ענין ג' ידות אף שבגמרא לא נזכר רק שתי יד ים שהן חו"ג [חסד וגבורה] אלא כי המחבר ב' הבחי' יחד זהו התפארת קו האמצעי שמחבר חו"ג [חסד וגבורה] להיות לאחדים

And this is also the matter of the three hands. Even though in the Gemara only two hands are mentioned, which are Chesed (kindness) and Gevurah (restraint), [there are three], because what joins the two levels together is Tiferes (beauty), the middle line, which joins Chesed and Gevurah so that they become one.

והוא ענין הדעת שמחבר חו"ב [חכמה ובינה] כענין הפעם ילוח כדלקמן.

And it is the matter of Daas, which joins Chochmah (wisdom) and Binah (understanding), as in the matter of "This time [he] will be joined," as [will be explained] below.

והיינו ע"י ששרשו למעלה מבי' הבחי' ועולה עד הכתר (ועמ"ש באג"ה [באגרת הקודש] ע"פ והיה מעשה הצדקה שלום).

And this is because its root is above the two levels and rises up to Keser (the Crown) (and see what is written in Iggeres HaKodesh on [the verse] "And the work of charity shall be peace").

והיינו שלהיות המשכת אור הסוכ"ע בממכ"ע [בממלא כל עלמין] צ"ל ע"י המשכה מאור א"ס ב"ה ממש שלמעלה גם מבחי' סוכ"ע כו' וזהו ענין יד הרמה.

That is: for the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) to be drawn down into the light that fills all worlds (memalei kol almin), it must be through a drawing down from the very Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is above even the level of sovev kol almin, etc. And this is the matter of the uplifted hand.

וכענין כי גאה גאה כו' ועמ"ש בת"א [בתורה אור] פ' בשלח סד"ה אשירה להוי'. וגבי מגלת אסתר סד"ה לבסומי בפוריא גבי כי יד על כס י"ה כו' ע"ש.

And [it is] as in the matter of "For He is exalted, exalted," etc. And see what is written in Torah Ohr, Parshas Beshalach, at the end of the discourse beginning "I will sing to Havayah"; and on Megillas Esther, at the end of the discourse beginning "To become intoxicated on Purim," on "For a hand is on the throne of Yah," etc. See there.

ובזה יתורץ דלכאורה עדיין אין התירוץ מספיק מ"ש התוספות בכתובות שם אבל במעשה צדיקים בחד מעשה כמו בית המקדש כתב תרתי ידיים עכ"ל [עד כאן לשונו].

And with this [the following] will be resolved: for seemingly the answer is still not sufficient, [namely] what Tosafos wrote in Kesubos there: "But in the work of the righteous, in one work, such as the Holy Temple, it writes two hands"; end of quote.

דיש להקשות ע"ז דהא מבואר ברבות (נשא פ"ב דרמ"ט ע"ג [עמוד ג']) ע"פ ביום כלות משה להקים את המשכן.

For one can raise a difficulty against this: it is explained in the Midrash Rabbah (Nasso, chapter 12, folio 249, column c) on [the verse] "On the day that Moshe finished setting up the Mishkan":

את המשכן שהוא שקול כנגד העולם כו' כיצד כתיב בראשית ברא אלקים את השמים כו' "the Mishkan," that it is equivalent to the world, etc. How so? It is written, "In the beginning G-d created the heavens," etc.,

וכתיב נוטה שמים כיריעה (תהלים ק"ד) ובמשכן כתיב ועשית יריעות עזים לאהל כו' ע"ש באריכות. and it is written, "Who stretches out the heavens like a curtain" (Psalms 104); and of the Mishkan it is written, "And you shall make curtains of goats' hair for a tent," etc. See there at length.

וכיון שכן שיריעות המשכן הם כמו בחי' שמים ושאר הדברים שבמשכן הם כמו הדברים שיש בארץ ע"ש במדרש.

And since this is so, that the curtains of the Mishkan are like the level of heaven, and the other things in the Mishkan are like the things that are on earth (see there in the Midrash),

וא"כ אע"פ [אף על פי] שכתב במשכן תרתי ידיים אין זה תרתי ידיים בדבר אחד כ"א תרתי ידיים שבעולם מאחר שבמשכן יש ג"כ שמים ובחי' ארץ.

then, even though of the Mishkan it writes two hands, this is not two hands in one thing, but rather the two hands that are in the world, since in the Mishkan there is also heaven and the level of earth.

א"כ תרתי ידיך דכתיב גבי מקדש היינו ימין לבחי' שמים שהם יריעות המשכן ובחי' שמאל לבחי' ארץ שבמשכן.

If so, the two hands of "Your hands," written of the Sanctuary, are the right [hand] for the level of heaven, which is the curtains of the Mishkan, and the level of the left [hand] for the level of earth that is in the Mishkan.

6 ובמה גדולים מעשה צדיקים ממעשה שמים וארץ. **אעכצ"ל** [אלא על כרחך צריך לומר] **עיקר הפירוש**
דבמקדש נתחברו ממש ב' בחי' הידים כביכול והיו לאחדים

So in what way are the works of the righteous greater than the work of heaven and earth? Rather, perforce we must say that the main explanation is that in the Sanctuary the two levels of the hands, as it were, were truly joined and became one;

והיינו המשכת והתגלות אור הסוכ"ע שנק' ימין בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] הנק' שמאל כמ"ש אתה
 גבור לעולם אד'.

that is, the drawing down and revelation of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is called "right," into the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), which is called "left," as it is said, "You are mighty forever, Ado-nai."

7 וכתוב כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו שלהיות בחי' מלכותו שהוא ממכ"ע [ממלא כל עלמין] זהו ע"י
 גבורות וצמצומים כו'

And it is written, "They shall speak of the glory of Your kingship and tell of Your might": for the level of His kingship (Malchus), which is the light that fills all worlds (memalei kol almin), to come about is through gevuros (restraints) and contractions (tzimtzumim), etc.

אבל ע"י מעשה צדיקים ממשיכים גילוי שם הוי' ממש בשם אד' כמ"ש והוי' בהיכל קדשו היכל
 גימטריא אדנ"י כו' ולכן במקדש היו אומרים את השם ככתבו משא"כ במדינה בכינויו.

But through the work of the righteous they draw down the revelation of the very Name Havayah into the Name Ado-nai, as it is written, "And Havayah is in His holy Temple (heichal)": heichal has the numerical value of Ado-nai, etc. Therefore in the Sanctuary they would pronounce the Name as it is written, whereas in the provinces [they said it] by its substitute name.

והתחברות זו של ב' ידיו כביכול זהו ע"י בחי' יד הרמה כו' שבחי' זו הוא המשכת הגלוי בפנימית

And this joining of His two hands, as it were, is through the level of the uplifted hand, etc.; for this level is the drawing down of the revelation in the inner dimension (pnimiyus).

(ועיין עוד מענין תביאמו כו' מכון לשבתך כו' פ"ה דכתובות ס"ב ב' פ"ח [פרק ח'] דב"ב [דבבא בתרא] קי"ט ב'. באבות ס"פ שנו חכמים. ירושלמי פ"ד דברכות על משנה יכוין את לבו כנגד בית קדה"ק [קודש הקדשים]. רבות תצוה פל"ח קל"ד ב'.

(And see further on the matter of "You will bring them," etc., "the foundation for Your dwelling," etc., in Kesubos, chapter 5, folio 62b; Bava Basra, chapter 8, folio 119b; in Avos, at the end of the chapter "The Sages taught"; the Jerusalem Talmud, Berachos, chapter 4, on the Mishnah "He should direct his heart toward the Holy of Holies"; the Midrash Rabbah, Tetzaveh, chapter 38, folio 134b;

במדבר פ"ד דרי"ז ב' נשא פ"ב דרמ"ט ג'. בשה"ש [בשיר השירים] רבה כ"ה א' ס"פ כמגדל דויד. ובפתיחתא דאיכה ד"ה רבי יצחק פתח תחת אשר לא עבדת. ובשה"ש [ובשיר השירים] רבה ס"פ עמודיו עשה כסף דכ"ב ב'.

Bamidbar, chapter 4, folio 217b; Nasso, chapter 12, folio 249c; in Shir HaShirim Rabbah, folio 25a, at the end of [the passage on] "Like the tower of David"; and in the Pesichta of Eichah, the passage beginning "Rabbi Yitzchak opened: 'Because you did not serve'"; and in Shir HaShirim Rabbah, at the end of [the passage on] "He made its pillars of silver," folio 22b;

זח"א [זהר חלק א] וישב קפ"ג סע"א [סוף עמוד א]. פ' פנחס דרכ"א א'. ומענין ג' ידות פ' עקב דף ער"ב סע"ב [סוף עמוד ב] ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ועמ"ש ע"פ שאו ידיכם קדש בד"ה צאינה וראינה):

the Zohar, Part I, Vayeshev, folio 183, end of side a; Parshas Pinchas, folio 221a. And on the matter of the three hands: Parshas Eikev, folio 272, end of side b, and in the Ramaz's commentary there. And see what is written on [the verse] "Lift up your hands [in] holiness," in the discourse beginning "Go out and gaze.")

8 קיצור. ענין מקדש אדנ"י פ"י האריז"ל [האריז' זכרוננו לברכה] שהוא ענין עשית הכלי לקבל גילוי אור א"ס והיינו ע"י ידיך.

Summary. The matter of "the Sanctuary, Ado-nai": the Arizal, of blessed memory, explains that it is the matter of making the vessel to receive the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof); and this is through "Your hands."

ובגמרא מבואר ג"כ שבמעשה המקדש נתחברו ב' ידיים כביכול שהם סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] והתחברות חו"ג [חסד וגבורה] זהו ע"י קו האמצעי דעת תפארת כו' וזהו ענין ג' ידות יד הגדולה יד החזקה יד הרמה:

And in the Gemara it is also explained that in the making of the Sanctuary two hands, as it were, were joined, which are the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and the light that fills all worlds (memalei kol almin). And the joining of Chesed (kindness) and Gevurah (restraint) is through the middle line, Daas (knowledge) [and] Tiferes (beauty), etc. And this is the matter of the three hands: the great hand, the strong hand, the uplifted hand.

9 ב והנה ג' ידות הם ג' בחי' צמצום והתפשטות והמשכה (כי הנה צמצום והתפשטות והמשכה הם ג' בחי' יו"ד ה"א וא"ו דשם הוי'

2. Now, the three hands are three levels: contraction (tzimtzum), expansion and drawing down. (For contraction, expansion and drawing down are the three levels of the yud, hei and vav of the Name Havayah;

ולכן הם המכוננים מקדש ה' שהוא ה' אחרונה דשם הוי' וזהו ג"כ ענין ג' פעמים קדוש עד שנמשך להיות מלא כל הארץ כבודו כמ"ש בד"ה רני ושמחי. ובביאור ע"פ ונקדשתי.

therefore they are what establish the Sanctuary of G-d, which is the final hei of the Name Havayah. And this is also the matter of the three times "holy," until it is drawn down to be "the whole earth is full of His glory," as is written in the discourse beginning "Sing and rejoice," and in the explanation on [the verse] "And I shall be sanctified."

אך שייכות ג' בחי' הנ"ל לענין ג' ידות י"ל [יש לומר] ע"פ מ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] פ' עקב שם דפ"י יד היינו ד' אותיות שם הוי' והמלוי דשם הוי' שהוא יוד אותיות ויש ג' מילואים ע"ב [שם ע"ב] ס"ג [שם ס"ג] מ"ה [שם מ"ה] הן ג' ידות

But the connection of the three levels mentioned above to the matter of the three hands may be explained according to what the Ramaz writes on Parshas Eikev there: that yad ("hand") means the four letters of the Name Havayah and the filling of the Name Havayah, which is ten letters; and there are three fillings, [the Names] Av (72), Sag (63) [and] Mah (45); these are the three hands.

וידוע דשם ע"ב [שם ע"ב] בחכמה שהוא יו"ד דשם ושם ס"ג [שם ס"ג] בבינה שהוא ה' ראשונה דשם ושם מ"ה [שם מ"ה] בז"א שהוא וא"ו כו' והן הן מדרגות ג' לויים נושאי המשכן גרשון וקהת ומררי.

And it is known that the Name Av is in Chochmah (wisdom), which is the yud of the Name; the Name Sag in Binah (understanding), which is the first hei of the Name; and the Name Mah in Z'eir Anpin (the emotive attributes), which is the vav, etc.) And these are the very levels of the three Levites who carried the Mishkan: Gershon, Kehas and Merari.

ולכן כאשר ילדה לאה את לוי אמרה הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים

Therefore, when Leah bore Levi, she said, "This time my husband will be joined to me, for I have borne him three sons"

(ועמ"ש מזה בפ' ויחי ע"פ יהודה אתה ובפ' ויצא בד"ה וללכן שתי בנות) כי לאה היא אם הבנים שהן ו"ק [וי קצוות] דאצ"י ראובן חסד כו'

(and see what is written about this in Parshas Vayechi, on [the verse] "Yehudah, you," and in Parshas Vayetzei, in the discourse beginning "And Lavan had two daughters"); for Leah is the mother of the sons, who are the six extremities (vav ketzavos) of Atzilus: Reuven is Chesed (kindness), etc.;

ולאה היא בחי' מחשבה חיצונית בינה שהיא אם ומקור לששה מדות שכולם מתפשטים ונולדים ע"י המחשבה ועמ"ש בד"ה אלה פקודי המשכן בענין פי' מי ברא אלה.

and Leah is the level of thought, the outer dimension (chitzoniyus) of Binah, which is the mother and source of the six emotive attributes (middos), all of which spread forth and are born through thought. And see what is written in the discourse beginning "These are the accounts of the Mishkan," on the meaning of "Who created these."

10 וזהו שם הגדולה לאה פי' שם ה' גדולה כו' ועיין ברכות ויצא פ"ע,

And this is [the meaning of] "the name of the elder (hagedolah) was Leah": that is, the name of the great hei (hei gedolah), etc. And see the Midrash Rabbah, Vayetzei, chapter 70.

ופי ילוה אישי אלי הענין כי הנה עיקר התהוות כל העולמות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] השורש הוא מבחי מחשבה דהיינו מה שעלה במחשבה לפניו ית' אין מלך בלא עם

And the meaning of "my husband will be joined to me": the matter is that the root of the essential coming into being of all the worlds, Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah, is from the level of thought, that is, what arose in thought before Him, may He be blessed, [that] "there is no king without a people,"

וכמאמר אנא אמלוך מן מחשבה. א' הזאת נשתלשלו ונבראו כל העולמות עם כל פרטי התחלקות אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה].

as in the saying, "I shall reign." From this one thought all the worlds descended in a chain (hishtalshelus) and were created, with all the details of the division of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah.

אך באמת מה שיהיה לו רצון אנא אמלוך זהו ג"כ רק כמ"ש ה' מלך גאות לבש

But in truth, that He should have a will, "I shall reign," is also only as it is written, "Havayah reigns; He is clothed in majesty":

שאינו כמו מלך בשר ודם דשייך רצון באמת כו' משא"כ למעלה הוא רק בחי לבוש וכמ"ל [וכמה שכתוב לעיל].

that is, it is not like a king of flesh and blood, to whom will truly applies, etc.; whereas Above it is only the level of a garment, as was explained above.

11 ולכן בכדי שיהיה המשכת רצון עליון ב"ה בבחי מחשבה זו ע"ז אמרה וביקשה לאה הפעם ילוה אישי אלי להיות התחברות ממש א"ס ב"ה במחשבה זו

Therefore, in order that there be a drawing down of the supernal will, blessed be He, into this level of thought, Leah said and asked for this: "This time my husband will be joined to me," that there be a real joining of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, with this thought.

והיינו ילוה אישי ע"ד ביום ההוא תקראי אישי

And this is "my husband (ishi) will be joined," along the lines of "On that day you will call [Me] 'my husband' (ishi)."

ועמ"ש מזה סדי"ה ואשה כי תדור גם כי יעקב הוא בריח התיכון מבריה מן הקצה אל הקצה שהוא התחברות והמשכת אור א"ס ב"ה בעולמות. (ועמ"ש מזה בפ' צו)

And see what is written about this at the end of the discourse beginning "And if a woman vows"; also, that Yaakov is "the middle bar" that "runs from end to end," which is the joining and drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, into the worlds. (And see what is written about this in Parshas Tzav.)

והיינו הפעם דוקא ע"י בחי' לוי

And this is [the meaning of] "this time": specifically through the level of Levi.

וכמ"ש ברבות ויצא פע"א ע"פ על כן קראה שמו לוי לוי זה עתיד ללות את הבנים לאביהם שבשמים ועיין מזה בזח"ב [בזהר חלק ב'] שמות י"ט א' משפטים ק"ד א'.

As is written in the Midrash Rabbah, Vayetzei, chapter 71, on [the verse] "Therefore she called his name Levi": "Levi: this one is destined to accompany (lalvos) the children to their Father in heaven." And see about this in the Zohar, Part II, Shemos, folio 19a; Mishpatim, folio 104a.

ולפ"י [ולפי זה] שורש בחי' לוי הוא הדעת שהוא המחבר חו"ב [חכמה ובינה] וכן תפארת המחבר חו"ג [חסד וגבורה],

According to this, the root of the level of Levi is Daas (knowledge), which is what joins Chochmah (wisdom) and Binah (understanding), and likewise Tiferes (beauty), which joins Chesed (kindness) and Gevurah (restraint).

וכן יש פ"י בפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך לוי ע"פ מאמר הזח"ג [הזהר חלק ג'] פ' שלח (דקע"ד א') ובפ' שמות (די"א סע"ב [סוף עמוד ב]) בפ"י וילך איש מבית לוי אתר דחכמה עילאה והוא נהר מתחברן כחדא ולא מתפרשין לעלמין כו' הה"ד [הדא הוא דכתיב] לויתן זה יצר ת כו' ע"ש.

And so there is an explanation in the Pardes, in Erchei HaKinuyim, under the entry "Levi," based on the statement of the Zohar, Part III, Parshas Shelach (folio 174a), and in Parshas Shemos (folio 11, end of side b), explaining "And a man of the house of Levi went": "the place of supernal Chochmah and that river are joined together as one and never part," etc.; as it is written, "This Leviathan You formed," etc. See there.

ובמק"מ [ובמקדש מלך] בפ' שמות שם כשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] שמלווה תמיד כו'.

And in the Mikdash Melech on Parshas Shemos there, in the name of Rabbi Chaim Vital: that it accompanies constantly, etc.

12 וכמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הק"ש [הקריאת שמע] פ"ו שזיווג חו"ב [חכמה ובינה] הוא תדירי ואינו נפסק לעולם כי אם יתבטל רגע א' יתבטלו כל העולמות

And as is written in Pri Etz Chaim, Shaar Kerias Shema, chapter 6: that the union of Chochmah (wisdom) and Binah (understanding) is constant and never ceases, for if it were to cease for one moment, all the worlds would cease [to exist].

כי הנה ההשתלשלות וההתהוות מאין ליש צ"ל תמיד כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] ח"ב [חלק ב'] ולא מאין ליש גשמי בלבד אלא אפילו רוחניים

For the chain of descending worlds (hishtalshelus) and the coming into being from nothing to something must be constant, as is written in Sefer Shel Beinonim, Part II; and not only from nothing to physical something, but even [to] spiritual [things].

וזהו ענין יחוד חו"ב [חכמה ובינה] כי החכמה מאין תמצא וחכמה כח מ"ה [מה] ביטול

And this is the matter of the union of Chochmah and Binah: for "Chochmah is found from nothing (ayin)," and Chochmah is koach mah ("the power of 'what'"), self-nullification (bittul).

ולכן אין אור א"ס שורה אלא בחכמה ועמ"ש מזה בפ' ואתחנן בד"ה ואהבת את

Therefore the Infinite Light (Or Ein Sof) rests only in Chochmah. (And see what is written about this in Parshas Va'eschanan, in the discourse beginning "And you shall love.")

ואפילו בבינה אינו שורה אור א"ס אלא ע"י ההתלבשות בחכמה וחכמה מתלבשת בבינה והיינו כי בינה נק' יש ויחוד חו"ב [חכמה ובינה] היינו ההמשכה מאין ליש כו'.

And even in Binah the Infinite Light rests only through being enclothed in Chochmah, and Chochmah is enclothed in Binah. That is, Binah is called "something" (yesh), and the union of Chochmah and Binah is the drawing down from nothing to something, etc.

13 וצ"ל המשכה זו תדיר ממש, ויחוד זה היינו ע"י חו"ב [חכמה ובינה] כי היש דבינה נכלל ובטל באין דחכמה

And this drawing down must be truly constant. And this union is through Chochmah (wisdom) and Binah (understanding): for the "something" of Binah is included and nullified in the "nothing" of Chochmah.

ושם אין היש נפרד ח"ו [חס ושלום] אלא שע"ז הוא מקור להשפעה מאין ליש ממש וכמ"ש ונהר יוצא מעדן כו' ומשם יפרד כו'

And there the "something" is not separate, G-d forbid; but through this it is a source for the flow from nothing to actual something, as it is written, "And a river goes out from Eden," etc., "and from there it divides," etc.

ולכן יחוד חו"ב [חכמה ובינה] נק' בית לוי ילוח אישי אלי דלא מתפרשין לעלמין, משא"כ יחוד תפארת ומלכות שמתחברים לזמנים

Therefore the union of Chochmah and Binah is called "the house of Levi," "my husband will be joined to me," for "they never part"; which is not so with the union of Tiferes (beauty) and Malchus (sovereignty), which are joined [only] at times.

והוא עד"מ המחשבה היא נובעת בתמידות מהשכל וזהו בחי' ונהר יוצא מעדן שיוצא ונמשך תדיר משא"כ ההמשכה בדבור הוא לזמנים עת לחשות ועת לדבר (ועמ"ש מזה בביאור ע"פ עד הגל הזה)

And it is, by way of analogy, [like this]: thought flows constantly from the intellect, and this is the level of "And a river goes out from Eden," which goes out and flows constantly; whereas the drawing down into speech is at times: "a time to be silent and a time to speak" (and see what is written about this in the explanation on [the verse] "This mound is witness").

אך מ"ש הפעם ילוח. מלבד שי"ל [שיש לומר] הפעם ע"י לוי דייקא וכדפי' בפרדס ערך לוי שהוא בחי' הדעת המחבר ומזווג חו"ב [חכמה ובינה].

But as for what is written, "This time [he] will be joined": besides that "this time" may be explained [as] specifically through Levi, as the Pardes explains under the entry "Levi," that he is the level of Daas (knowledge), which joins and unites Chochmah and Binah,

עוד זאת כי עם היות יחוד חו"ב [חכמה ובינה] הוא תדירי אך להיות יחוד פנימי דחו"ב [דחכמה ובינה] אינו תדיר כ"א לזה צריך העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] כמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שם ופי"א [ופרק י"א]

there is this further [point]: although the union of Chochmah and Binah is constant, the inner union of Chochmah and Binah is not constant; rather, for this there is need of an elevation of mayin nukvin (feminine waters), as is written in Pri Etz Chaim there and in chapter 11.

וז"ש [וזהו שכתוב] ויניחהו בג"ע [בגן עדן] לעבדה ולשמרה כשני ההין להמשיך האור בשני ההין דשם

And this is [the meaning of] what is written, "And He placed him in the Garden of Eden to work it and to guard it," with two letters hei: to draw down the light into the two letters hei of the Name.

ואף שבלא"ה [שבלאו הכי] ונהר יוצא כו' תמיד דלא פסיק מימיו לעלמין זהו רק כפי הקצוב להחיות העולמות אבל צ"ל לעבדה להמשיך תוספת ורבויו אור כו' וזהו הפעם ילוה כו',

And although even without this “a river goes out,” etc., constantly, “whose waters never cease,” this is only according to the measure allotted to give life to the worlds; but there must be “to work it,” to draw down an addition and increase of light, etc. And this is “This time [he] will be joined,” etc.;

וזהו מה שנתבאר לעיל בפי' ילוה אישי שיהיה המשכת רצון העליון ב"ה בבחי' מחשבה זו כו' וזהו ענין פסוק ראשון דק"ש [דקריאת שמע] למס"נ [למסירות נפש] באחד שע"ז דייקא ממשיכים יחוד פנימי דח"ב [דחכמה ובינה].

and this is what was explained above on the meaning of “my husband will be joined”: that there be a drawing down of the supernal will, blessed be He, into this level of thought, etc. And this is the matter of the first verse of the Shema, to give over one's soul (mesirus nefesh) in [the word] “One,” for specifically through this the inner union of Chochmah and Binah is drawn down.

14 וזהו ג"כ עבודת הלוי וכמ"ש ועבד הלוי הוא. הוא היינו בינה והיינו שמחבר ומייחד חו"ב [חכמה ובינה].

And this is also the service of the Levite, as it is written, “And the Levite, he (hu) shall perform the service.” “He” (hu) is Binah (understanding); that is, he joins and unites Chochmah (wisdom) and Binah.

וענין זה הוא כמ"ש בזהר דלוי מענין לויתן.

And this matter is as is written in the Zohar, that Levi is related to Leviathan.

ופי' לויתן זה יצרת לשחק בו הנה מבואר בסדור בדרוש ברכת הזימון וגם הנה השחק והתענוג נמשך מביטול היש (וכמ"ש במ"א בפ' פנחס ע"פ צו את בני ישראל)

And the meaning of “This Leviathan You formed to play with” is explained in the Siddur, in the discourse on the blessing of the zimun; and also, laughter and delight (taanug) are drawn from the nullification of the “something” (bittul hayesh) (as is written elsewhere, in Parshas Pinchas, on [the verse] “Command the children of Israel”);

ומה שנק' ביטול היש לויתן היינו כנ"ל דלוי ולויתן לשון חיבור והתאחדות היש עם האין שזהו ענין יחוד חו"ב [חכמה ובינה].

and the reason the nullification of the "something" is called Leviathan is, as mentioned above, that Levi and Leviathan are an expression of the joining and uniting of the "something" with the "nothing," which is the matter of the union of Chochmah and Binah.

וכמ"כ [וכמו כן] מלמטה למעלה היינו שהיש בטל באין וזהו בחי' לויתן ונוני ימא

And likewise from below upward: that is, that the "something" is nullified in the "nothing"; and this is the level of Leviathan and "the fish of the sea."

וכמ"ש במ"א בפ' בשלח ע"פ אז ישיר משה. בענין ההפרש שבין יבשה לים שהברואים שבים אינם נראים לחוץ כו' והיינו בחי' היש הבטל ממש באין משא"כ הברואים שביבשה היש הוא דבר נפרד כו' וע"ש שזהו ממש בחי' לוי והיינו כי לוי הוא בחי' לויתן.

As is written elsewhere, in Parshas Beshalach, on [the verse] "Then Moshe sang," on the matter of the difference between dry land and sea: that the creatures in the sea are not visible outside, etc., which is the level of the "something" truly nullified in the "nothing"; whereas with the creatures on dry land, the "something" is a separate thing, etc. And see there, that this is precisely the level of the Levites; that is, because Levi is the level of Leviathan.

15 וזהו ג"כ בחי' משה שנאמר בו ונחנו מה והיינו כי מן המים משיתיהו וע"ז נאמר וילך איש מבית לוי כו' ותהר ותלד כו' פי' איש מבית לוי זהו כענין הפעם ילוה אישי,

And this is also the level of Moshe, of whom it is said, "And what are we"; that is, because "I drew him out of the water." And of this it is said, "And a man of the house of Levi went," etc., "and she conceived and bore," etc.: the meaning of "a man (ish) of the house of Levi" is as in the matter of "This time my husband (ishi) will be joined."

והנה עד"ז הוא בחי' למס"נ [למסירות נפש] באחד שהוא להבטל באור א"ס ב"ה וע"ז נמשך יחוד פנימי מאין ליש כו'.

And along these lines is the level of giving over one's soul (mesirus nefesh) in [the word] "One": to become nullified in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He; and through this the inner union is drawn down from nothing to something, etc.

16 והנה תכלית היחוד פנימי דא"א [דאבא ואימא] שבק"ש [שבקריאת שמע] שהוא ענין יחוד י"ה הוא להמשיך מוחין לזו"נ [לזעיר אנפין ונוקבא] להיות יחוד ו"ה.

Now, the purpose of the inner union of Abba and Imma (Chochmah and Binah) in the Shema, which is the matter of the union of yud-hei, is to draw down intellect (mochin) to Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (Malchus), so that there be the union of vav-hei.

דהיינו שכמ"כ [שכמו כן] בזו"נ [בזעיר אנפין ונוקבא] יהיה יחוד וחיבור הנ"ל והיא ההמשכה מסכ"ע [מסובב כל עלמין] בממל"ע [בממלא כל עלמין] בבריאה כי המלי' היא מקור דבי"ע,

That is, that likewise in Z'eir Anpin and Nukva there be the union and joining mentioned above; and this is the drawing down from the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) into the light that fills all worlds (memalei kol almin) in Beriah, for Malchus is the source of Beriah, Yetzirah and Asiyah.

והיינו מ"ש בזהר פ' קרח (דקע"ח ב') ע"פ ועבד הלוי הוא כד"א [כמה דאת אמר] כי ה' הוא האלקים פי' לחבר זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] יחד שנק' הוי' אלקים וכמ"ש במק"מ [במקדש מלך] שם ועבודת הלוי להמשיך ליווי וחיבור זה

And this is what is written in the Zohar, Parshas Korach (folio 178b), on [the verse] "And the Levite, he shall perform the service": "As it says, 'For Havayah, He is Elokim'": meaning, to join Z'eir Anpin and Nukva together, which are called Havayah [and] Elokim, as is written in the Mikdash Melech there. And the service of the Levite is to draw down this accompaniment and joining.

וזהו מ"ש ג"כ וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי שהיא בחי' מלי' שנק' בת לוי דא"א [דאבא ואימא] תקינו לה כו' ובזהר משפטים דק"ד תחלת ע"א לוי חבורא דכולא.

And this is also [the meaning of] what is written, "And a man of the house of Levi went and took a daughter of Levi": she is the level of Malchus, which is called "a daughter of Levi" because Abba and Imma prepared her, etc. And in the Zohar, Mishpatim, at the beginning of folio 104a: "Levi is the joining of all."

17 וענין המשכה זו היינו ע"י ודברת בם בד"ת [בדברי תורה] ועמ"ש במ"א ע"פ עבודת הלויים ביד איתמר כו' איתמר לי' [לשון] אתמר שבגמרא אז נדברו יראי ה' אני המשנה המדברת בפוך

And this drawing down is through "and you shall speak of them," in words of Torah. And see what is written elsewhere on [the verse] "the service of the Levites under the hand of Isamar," etc.: Isamar is an expression of itmar ("it was said") in the Gemara; "Then those who fear Havayah spoke [with one another]"; "I am the Mishnah that speaks in your mouth."

ועי"ז ממשיכים ליווי וחיבור הנ"ל גם בזו"נ [בזעיר אנפין ונוקבא] והיינו ע"י שמתחלה למס"נ [למסירות נפש] באחד בק"ש [בקריאת שמע] כו' (ועמ"ש בפ' אחרי כד"ה כי ביום הזה יכפר בפ"י וענין ודברת בם כו' ע"ש באריכות)

And through this the accompaniment and joining mentioned above are drawn down also into Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (Malchus); that is, through first [having] self-sacrifice (mesirus nefesh) in [the word] "One" in the Shema, etc. (And see what is written in Parshas Acharei, in the discourse beginning "For on this day He shall make atonement," on the meaning and matter of "and you shall speak of them," etc.; see there at length.)

וזהו מן המים משיתתו וכענין נוני ימא דאזלין ביבשתא להמשיך גם למטה ביטול זה והיינו ע"י התורה כו'.

And this is "I drew him out of the water," and as in the matter of "the fish of the sea that go onto dry land": to draw down this self-nullification (bittul) also below; and this is through the Torah, etc.

וזהו ענין מקדש אד' כוננו ידיך וכמ"ש ע"פ ומקדשי תיראו שזהו בחינת התורה.

And this is the matter of "the Sanctuary, Ado-nai, that Your hands established," as is written on [the verse] "And you shall revere My Sanctuary," that this is the level of the Torah.

ועי"ן בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] בזכר"י [בזכריה] ע"פ ביום ההוא יהיה שלעתיד בחי' ו"ה שהם זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] יהיו ג"כ בבחי' י"ה תרי"ן ריעין כו'

And see the Likkutei Torah of the Arizal on Zechariah, on [the verse] "On that day there shall be": that in the time to come the level of vav-hei, which are Z'eir Anpin and Nukva, will also be at the level of yud-hei, "two companions," etc.

וז"ש [וזהו שכתוב] בזח"א [בוהר חלק א] וישב דקפ"ג סע"ב [סוף עמוד ב] דאתחברת אמא בכרתא והו' כחדא.

And this is what is written in the Zohar, Part I, Vayeshev, folio 183, end of side b: "for the Mother was joined with the Daughter and they became as one."

ועמ"ש סד"ה רני ושמחי בת ועמ"ש ע"פ הזהר פ' שלח דקע"א א' ע"פ והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים כו', ועי"ן עוד מענין ליום בזח"ב [בוהר חלק ב'] שמות די"ה ע"ב.

And see what is written at the end of the discourse beginning "Sing and rejoice, daughter [of Zion]," and see what is written on the Zohar, Parshas Shelach, folio 171a, on [the verse] "And it shall be on that day that living waters shall go out from Jerusalem," etc. And see further on the matter of the Levites in the Zohar, Part II, Shemos, folio 18b.

18 והנה ברוב המקומות משמע דלויים הם מבחינת גבורה וכמ"ש בפרדס שם בערך לוי.

Now, in most places the implication is that the Levites are from the level of Gevurah (restraint), as is written in the Pardes there, under the entry "Levi."

ובמא"א [ובמאורי אור] אות למ"ד סי"ד לוי בבינה או בגבורה והקרוב אלי כל קו ימיני כהן וכל קו שמאלי לוי כו' ויש ג' מיני גבורות ולכן יש ג' משפחות קהת גרשון ומררי עכ"ל [עד כאן לשונו].

And in Me'orei Or, the letter lamed, section 14: "Levi, in Binah (understanding) or in Gevurah; and what seems closest to me: every right line is Kohen and every left line is Levi, etc.; and there are three kinds of gevuros, and therefore there are three families, Kehas, Gershon and Merari"; end of quote.

19 ואפשר ליישב שני הדעות דהלויים הם מבחי' דעת וגם מבחי' גבורה כי הדעת כולל חו"ג [חסד וגבורה] ויש

בו ה"ח [הי' חסדים] וה"ג [וחמש גבורות]

And it is possible to reconcile the two views, that the Levites are from the level of Daas (knowledge) and also from the level of Gevurah (restraint): for Daas includes Chesed (kindness) and Gevurah, and in it are the five Chasadim and the five Gevuros.

והלויים י"ל [יש לומר] ששרשן מעטרא דגבורה שבדעת וכן פי' הרמ"ז [הרב משה זכות] ס"פ קרח אלא שהוא ז"ל [זכרונו לברכה / זכרונו לברכה] פי' כן מדרגת קהת.

And it may be said that the root of the Levites is from the crown of Gevurah (itra degevurah) within Daas. And so the Ramaz explains at the end of Parshas Korach, except that he, of blessed memory, explains this of the level of Kehas.

ועיי' מ"ש ע"פ ויקח קרח בן יצהר ועמ"ש בד"ה שוש אשיש כו' תגל נפשי כו' שבראש השנה הוא בחי' שמאלו תחת לראשי כו'.

And see what is written on [the verse] "And Korach son of Yitzhar took," and see what is written in the discourse beginning "I will rejoice greatly," etc., "my soul shall exult," etc.: that on Rosh HaShanah it is the level of "His left hand beneath my head," etc.

ועוד יובן בענין הפעם ילוה עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בזח"א [בוהר חלק א] חיי שרה (דקל"ג א') כיון דאתיהיבת כו'

And it will be further understood, regarding "This time [he] will be joined," according to what is written in the Zohar, Part I, Chayei Sarah (folio 133a): "Once she has been placed," etc.

וזהו ענין ג' הלויים קהת גרשון ומררי שע"י גרשון ומררי אתיהיבת בין תרין דרועין יד הגדולה ויד החזקה וקהת הוא הממשיך יחוד העליון וזהו כוננו ידיך

And this is the matter of the three Levites, Kehas, Gershon and Merari: that through Gershon and Merari "she is placed between the two arms," the great hand and the strong hand; and Kehas is the one who draws down the higher union. And this is "Your hands established."

(ועיין עוד מענין ועבד הלוי הוא בזח"ג [בזהר חלק ג] קע"א א' קפ"ג ב'. ח"ב [חלק ב'] קי"ד א' ועיין עוד בזהר פ' פנחס דר"נ ע"ב ע"פ וילך איש מבית לוי כו')

(And see further on the matter of "And the Levite, he shall perform the service" in the Zohar, Part III, folio 171a and folio 183b; Part II, folio 114a. And see further in the Zohar, Parshas Pinchas, folio 250b, on [the verse] "And a man of the house of Levi went," etc.;

ועיין בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] ס"פ קרח ובפ' בהעלותך בדף קנ"א ע"ב ע"פ קח את הלויים כו' ולעיל מיניה בדף ק"נ ע"פ בנה בניתי בית זבול לך בענין מקדש אד' כוננו ידיך. וע' בלק"ת [בלקוטי תורה להאריז"ל] בתחלת יחזקאל הובא בסש"ב [בספר של בינונים] פרק חמשים):

and see the Ramaz's commentary at the end of Parshas Korach, and in Parshas Behaaloscha, on folio 151b, on [the verse] "Take the Levites," etc.; and just before it, on folio 150, on [the verse] "I have surely built You a house of habitation," concerning "the Sanctuary, Ado-nai, that Your hands established." And see the Likkutei Torah of the Arizal at the beginning of Ezekiel, cited in Sefer Shel Beinonim, chapter fifty.)

20 קיצור. ג' ידות הם צמצום והתפשטות והמשכה להיות בנין ה' תתאה

Summary. The three hands are contraction (tzimtzum), expansion and drawing down, for the building of the lower hei.

וזהו ענין הפעם ילוה אישי. תקראי אישי. שיומשך בבחי' ה' גדולה לאה בחי' מחשבה. ולפ"ז [ולפי זה] לוי בחי' דעת המחבר חו"ב [חכמה ובינה] אין ויש.

And this is the matter of "This time my husband will be joined"; "You will call [Me] 'my husband': that it be drawn into the level of the great hei, Leah, the level of thought. And according to this, Levi is the level of Daas (knowledge), which joins Chochmah (wisdom) and Binah (understanding), nothing and something.

21 ויניחהו בג"ע [בגן עדן] לעבדה ולהמשיך תוספת אור והיינו ע"י ביטול היש לאין שזהו ענין לוי ללוות את הבנים לאביהם שבשמים.

"And He placed him in the Garden of Eden to work it," and to draw down additional light; and this is through the nullification (bittul) of the "something" into the "nothing," which is the matter of Levi, "to accompany the children to their Father in heaven."

לויטן זה יצרת לשחק בו. וכענין נוני ימא. ועי"ז ממשיכים יחוד י"ה ואח"כ נמשך בחי' ו"ה והיינו ע"י עסק התורה.

"This Leviathan You formed to play with," and as in the matter of "the fish of the sea." And through this the union of yud-hei is drawn down, and afterwards the level of vav-hei is drawn down; and this is through occupation in Torah.

וברוב המקומות משמע לויים הם מקו השמאל שהיחוד והחיבור מתעורר ע"י קו השמאל כמ"ש שמאלו תחת לראשי כוי וזהו ענין ראש השנה. (ועמ"ש בפ' אלה פקודי המשכן כוי עבודת הלויים כוי):

And in most places the implication is that the Levites are from the left line, for the union and joining is aroused through the left line, as it is written, "His left hand beneath my head," etc.; and this is the matter of Rosh HaShanah. (And see what is written in Parshas "These are the accounts of the Mishkan," etc., [on] "the service of the Levites," etc.)

22 ג והנה ג' הלויים הללו היו נושאים את המשכן במדבר וכל המכוון הי' [היה] כי המדבר הוא מקום ומדור יניקת החיצונים לכן אינו גדל שם תבואה וצמחים

3. Now, these three Levites carried the Mishkan in the wilderness. And the whole intent was this: the wilderness is the place and dwelling where the external forces draw their nurture; therefore no grain or plants grow there.

ולכן היו נושאים שם דוקא המשכן מ"ב מסעות נגד שם מ"ב דאנא בכח בכדי להכניע אותם ולהסיר החשך המסתיר ועי"ז יוכל להיות אח"כ גילוי אלקות להיות בחי' ילוה אישי אלי

Therefore it was specifically there that they carried the Mishkan, [through] forty-two journeys, corresponding to the Name of forty-two [letters] of Ana Bechoach, in order to subdue them and to remove the concealing darkness; and through this there could afterwards be a revelation of G-dliness, so that there be the level of "my husband will be joined to me."

והיו ממשיכים גילוי אלקות הן מהמאציל ב"ה באצילות הן מאצ"ל לבי"ע שעל ידי התעוררות שלהם היו מעוררים מלמעלה ג"כ שיתלבש במחשבה דאנא אמלוך כו' ועמ"ש סד"ה אלה פקודי המשכן.

And they would draw down a revelation of G-dliness, both from the Emanator, blessed be He, into Atzilus, and from Atzilus to Beriah, Yetzirah and Asiyah; for through their arousal they would arouse [a response] from Above as well, that He be enclothed in the thought "I shall reign," etc. And see what is written at the end of the discourse beginning "These are the accounts of the Mishkan."

והנה ידוע דיש עולם שנה נפש ר"ת [ראשי תיבות] עש"ן וא"כ כל מה שיש בעולם יש דרך פרט בנפש האדם עצמו (וע"י העבודה בנפש יומשך הגילוי לע"ל [לעתיד לבוא] בעולם)

Now, it is known that there are world, year and soul (olam, shanah, nefesh), whose initials spell ashan ("smoke"); and if so, everything that exists in the world exists in particular in the soul of the person himself (and through the service in the soul the revelation will be drawn down in the world in the time to come);

דהיינו כמו שבמשכן היה דרך כלל ג' בחי' כלי המשכן וקרשי המשכן ויריעות המשכן כך יש בחי' אלו בנפש האדם

that is, just as in the Mishkan there were, in general, three levels, the vessels of the Mishkan, the boards of the Mishkan and the curtains of the Mishkan, so these levels exist in a person's soul.

מוחא לבא וכבדא כו' הם דוגמת הכלים שהיו במשכן ארון וכפורת מזבח הפנימי מזבח החיצון כו' (ועמ"ש בד"ה ושאתם מים) ועצמות הם האברים וכלים החיצונים דוגמת קרשי המשכן.

The brain, the heart and the liver, etc., are like the vessels that were in the Mishkan, the ark and the ark-cover, the inner altar, the outer altar, etc. (and see what is written in the discourse beginning "And you shall draw water"); and the bones are the limbs and outer vessels, like the boards of the Mishkan.

ועור ובשר הם בחי' לבושים כמ"ש עור ובשר תלבישני ושרשם הם מבחי' מקיפים וזהו כענין יריעות שעל המשכן שש וארגמן ועורות תחשים כו'

And skin and flesh are the level of garments, as it is written, "With skin and flesh You clothed me," and their root is from the level of the encompassing [lights] (makifim); and this is like the matter of the curtains over the Mishkan, linen and purple wool and tachash skins, etc.

(בנ"א [בני אדם] ג' בחי' אלו הם אורות וכלים ולבושים כי במוחא לבא וכבדא מלובש נר"נ [נפש רוח נשמה]
שהם אורות וזהו ענין ארון ומנורה כו')

(In another version: these three levels are lights, vessels and garments; for in the brain, heart and liver are enclothed nefesh, ruach and neshamah, which are lights, and this is the matter of the ark and the menorah, etc.;

והעצמות ואיברים החיצונים וכן הקרשים במשכן הם כלים כו' ועור ובשר הם לבושים וכן יריעות המשכן והכל עולה בקנה א' שהאורות מלובשים בכלים הפנימים).

and the bones and the outer limbs, and likewise the boards in the Mishkan, are vessels, etc.; and skin and flesh are garments, and likewise the curtains of the Mishkan. And it all comes to the same thing, for the lights are enclothed in the inner vessels.)

ולהבין כל בחי' אלו בעבודה כי הנה איתא במדרש ובזהר תרומה דק"ע ע"א ע"פ ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים כו' שרפים עומדים ממעל לו כו'

And to understand all these levels in [divine] service: it is stated in the Midrash and in the Zohar, Terumah, folio 170a, on [the verse] "And you shall make the boards for the Mishkan of acacia wood, standing," etc.: "Seraphim standing above Him," etc.

ופי' עומדים הוא ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] פ"ג [פרק ג'] דברכות דכ"ב ע"א ע"פ והודעתם לבניך כו' יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב

And the meaning of "standing" is along the lines of the saying of our Sages, of blessed memory, in Berachos, chapter 3, folio 22a, on [the verse] "And you shall make them known to your children," etc., "the day that you stood before Havayah your G-d at Chorev";

ופירשו מה להלן באימה ויראה אף כאן באימה ויראה הרי שבחינת עמידה הוא אימה ויראה.

and they explained: just as there [it was] in dread and awe, so here [it must be] in dread and awe. Thus the level of standing is dread and awe.

והענין הוא כמארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] (פ"ז [פרק ז'] דסוטה דל"ט ע"א) אין עמידה אלא שתיקה שנאמר והוחלתי כי לא ידברו כי עמדו לא ענו עוד (באיוב ס"י ל"ב ט"ז).

And the matter is as our Sages, of blessed memory, said (Sotah, chapter 7, folio 39a): "'Standing' means nothing but silence, as it is said, 'And I waited, for they did not speak; for they stood and answered no more'" (in Job, chapter 32, [verse] 16).

אשר שתיקה זו הוא בחי' הביטול דהיינו מחמת אימה ויראה עומד ושותק מכל רצונות שלו

This silence is the level of self-nullification (bittul): that out of dread and awe one stands and is silent from all his own desires.

והוא ענין ביטול רצון ועמך לא חפצתי בארץ דהיינו שעכ"פ [שעל כל פנים] לא יהי' [יהיה] לו רצון אחר
אשר לא להי' ית'

And this is the matter of the nullification of will: "And beside You I desire nothing on earth," that is, that at any rate he should have no other will that is not for G-d, may He be blessed.

וזהו ראשית העבודה בזאת יבא אהרן אל הקדש דהיינו התחלת העבודה הוא בבחי' יראה תתאה ונמשך
מזה בחי' עמידה הנ"ל, ועיין מענין עומדים בזח"ג [בזהר חלק ג] ר"פ ואתחנן ובפ' תצוה דקפ"ג ע"א.

And this is the beginning of the service: "With this shall Aharon come into the Sanctuary," that is, the start of the service is at the level of the lower awe (yirah tata'ah), and from this is drawn the level of standing mentioned above. And see on the matter of "standing" in the Zohar, Part III, at the beginning of Parshas Va'eschanan, and in Parshas Tetzaveh, folio 183a.

רק אח"כ ונתתי לך מהלכים בין העומדים והיינו בחי' היריעות שבמשכן שהיו על הקרשים העומדים
שהיריעות תכלת וארגמן תכלת לשון כלות הנפש בבחי' אהבה.

Only afterwards [comes] "And I will grant you to walk among those who stand"; and this is the level of the curtains in the Mishkan, which were over the standing boards; for the curtains were of blue wool (techeles) and purple wool, and techeles is an expression of the soul's expiring (kelos hane-fesh) in the level of love.

23 ועורות תחשים ת"א [תרגום אונקלוס] ססגונא שש בגוונין הרבה כדאיתא פ"ב [פרק ב'] דשבת דכ"ח ע"א
והיינו ששה גוונין שהן שש מדות עליונות הבאים אחר בחי' עצי שטים עומדים והוא בחי' ונתתי לך
מהלכים בין העומדים.

And "tachash skins": Targum Onkelos [renders it] sasgona, for it rejoices (sas) in many colors (gavnin), as is stated in Shabbos, chapter 2, folio 28a; that is, six colors, which are the six supernal attributes (middos) that come after the level of "acacia wood, standing"; and this is the level of "And I will grant you to walk among those who stand."

24 והנה הארון והכפורת הם כלים הפנימים שהתורה היתה מונחת בארון ואורייתא מחכמה נפקת אשר גילוי אור א"ס ב"ה בבחי' אור פנימי הוא בחכמה דוקא.

Now, the ark and the ark-cover are the inner vessels, for the Torah lay in the ark, and "the Torah comes forth from Chochmah (wisdom)"; and the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, as an inner light is specifically in Chochmah.

דהיינו שאור א"ס ב"ה הוא הסוכ"ע ולא יוכל להיות האור והגילוי בבחי' אור פנימי כ"א רק בבחי' חכמה לבד.

That is: the Infinite Light, blessed be He, is the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), and the light and revelation cannot be at the level of inner light except only at the level of Chochmah alone.

רק שבארון היתה מכוסה וגילוי שלה היתה במנורה וכמ"ש ותורה אור (כי ותורת חסד על לשונה כתיב וכתוב מימינו אש דת וגוי ועמ"ש מזה בד"ה ויקהל משה)

Only, in the ark it was covered, and its revelation was in the menorah, as it is written, "and the Torah is light" (for it is written, "and the Torah of kindness is on her tongue," and it is written, "from His right hand, a fiery law," etc.; and see what is written about this in the discourse beginning "And Moshe assembled").

והנה בחכמה אתברירו שע"י התורה נעשו כל הברורים במ"ע [במצות עשה] ומל"ת [ומצות לא תעשה] לברר הטוב ולהעלותו ע"י מ"ע [מצות עשה] ולבער הרע ע"י מל"ת [מצות לא תעשה] ועיקר הברור הוא ע"י כלים הפנימי' [הפנימיות / הפנימית] דוקא

And "through Chochmah they are refined": for through the Torah all the refinements (beirurim) are accomplished, through the positive and the prohibitive commandments: to refine the good and raise it up through the positive commandments, and to eradicate the evil through the prohibitive commandments. And the main refinement is specifically through the inner vessels,

דהיינו המזבח שהיו מקריבים עליו הקרבנו' [הקרבנות] והפסולת נדחה לחוץ והוא מ"ש והוציא את הדשן שהיו מוציאים אותו לחוץ דהיינו ליתן מקום ליניקת החיצונים מן הפסולת

that is, the altar, on which they would bring the offerings, while the waste was pushed outside; and this is what is written, "And he shall take the ashes out," for they would take them outside, that is, to give a place for the external forces to draw nurture from the waste

(וגם בהפסולת עצמו יש עדיין בירור והוא מ"ש תחלה והרים את הדשן כו' ואח"כ והוציא את הדשן ומבואר במ"א ענין תרומת הדשן) אבל פנימית הרפ"ח נצוצין הי' [היה] מתברר ונכלל באלקות.

(and even in the waste itself there is still a refinement, and this is what is written first, "And he shall lift up the ashes," etc., and afterwards "And he shall take the ashes out"; and the matter of the lifting of the ashes is explained elsewhere); but the inner core of the 288 sparks was refined and absorbed into G-dliness.

ולפיכך היו בני קהת נושאים את הכלים הפנימיים שהוא מלשון ולו יקחת עמים לשון אסיפה כמ"ש רש"י [רבי שלמה יצחקי] והיינו שבו ועל ידו נאספים ומתכנסים הרפ"ח ניצוצין ליכלל למעלה

Therefore the sons of Kehas carried the inner vessels, for [Kehas] is from the expression "and to him shall be the gathering (yikhas) of peoples," an expression of gathering, as Rashi explains; that is, in him and through him the 288 sparks are gathered and assembled, to be absorbed above.

ולכן נק' יד הרמה שמרים ומגביה הניצוצין מלמטה מטה עד למעלה מעלה,

Therefore [Kehas] is called "the uplifted hand," for he lifts and raises the sparks from the very lowest depths up to the very highest heights.

וכמ"כ [וכמו כן] באדם עיקר הבירור הוא בכלים פנימיים מוחא ולבא וכבדא שהמאכל נכנס באצטומכא ונתברר שם ואז הפסולת נדחה לחוץ והמובחר עולה לכבד ולב ונעשה שם דם ומהלב עולה למוח ונעשה שם חיות לנפש

And likewise in a person, the main refinement is in the inner vessels, the brain, the heart and the liver: for the food enters the stomach and is refined there, and then the waste is pushed outside, and the choicest part rises to the liver and heart and becomes blood there, and from the heart it rises to the brain and there becomes life-force (chayus) for the soul

(ועמ"ש מזה בד"ה אני ישנה ולבי ער וע' זח"ג [זהר חלק ג] פ' שלח קס"א ב') וכשהוא מתפלל ולומד בכח חיות זה נכלל החיות באלקות:

(and see what is written about this in the discourse beginning "I sleep, but my heart is awake," and see the Zohar, Part III, Parshas Shelach, folio 161b); and when he prays and studies with the strength of this life-force, the life-force is absorbed into G-dliness.

25 קיצור. ענין ששלשה משפחות לויים היו נושאים את המשכן. שיש בחי' המשכן בנפש אברים הפנימיים מוחא לבא וכבדא דוגמת כלי המשכן. עצמות הם בחי' קרשי המשכן. עור ובשר דוגמת יריעות.

Summary. The matter that the three families of Levites carried the Mishkan: that there is the level of the Mishkan in the soul: the inner organs, the brain, heart and liver, are like the vessels of the Mishkan; the bones are the level of the boards of the Mishkan; skin and flesh are like the curtains.

וענין עצמות בחי' קרשים עומדים בחי' יראה וביטול. ויריעות בחי' מהלכים בין העומדים ומוחא לבא כו' עסק התורה בחכמה אתברירו:

And the matter of the bones, the level of the standing boards, is the level of awe and self-nullification (bittul); and the curtains are the level of "walking among those who stand"; and the brain, heart, etc., [are] occupation in Torah: "through Chochmah (wisdom) they are refined."

26 ד וזהו ג"כ ענין מור שהיה בקטרת מור וקציעה כו' (שהקטרת שע"ג מזבח הפנימי הוא ג"כ בחי' בירור.
כנודע ש"א סממני הקטרת היו להעלות ולברר מ"א כתרי מסאבותא ועיין בזח"ב [בזהר חלק ב'] ס"פ ויקהל) (דרי"ט ע"א) ת"ח [תא חזי] מה בין צלותא לעובדא דקטרת כו'

4. And this is also the matter of the myrrh (mor) that was in the incense, "myrrh and cassia," etc. (For the incense upon the inner altar is also a level of refinement, as is known, that the eleven spices of the incense were to raise up and refine from the eleven crowns of impurity. And see the Zohar, Part II, at the end of Parshas Vayakhel (folio 219a): "Come and see: what is the difference between prayer and the act of the incense," etc.;

ובזהר הרקיע שם ובהרמ"ז [ובהרב משה זכות] ס"פ בא (בדף מ' ע"ב) מענין ההעלאה והבירור שע"י הקטרת ובפ' קרח (דף קע"ז ע"ב) ובזח"ג [ובזהר חלק ג'] פ' צו (דף ל' ע"ב).

and in Zohar HaRakia there; and in the Ramaz at the end of Parshas Bo (on folio 40b), on the matter of the elevation and refinement that come through the incense; and in Parshas Korach (folio 177b); and in the Zohar, Part III, Parshas Tzav (folio 30b).

ועמ"ש בד"ה זאת חנוכת המזבח ובד"ה ושאתם מים. ובד"ה ראה ריח בני.

And see what is written in the discourse beginning "This is the dedication of the altar," and in the discourse beginning "And you shall draw water," and in the discourse beginning "See, the fragrance of my son.")

והנה מכאן ואילך מתחיל ההקדמה ג"כ לביאור ענין מררי ועיקר מור כתוב בתורה גבי שמן המשחה ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור חמש מאות.

Now, from here on begins also the introduction to the explanation of the matter of Merari. The main [place where] myrrh is written in the Torah is regarding the anointing oil: "And you, take for yourself choice spices: pure myrrh (mor deror), five hundred [shekels]."

והענין כי המור הוא בושם הנעשה מדם חיה ידוע שנקרש כן פי' הגאונים והרמב"ן [והרבי משה בן נחמן] כי [כתב] שאחרים הקשו איך יכנס בקטרת ובשמן הקדש דם חיה טמאה וע"ש מה שתירץ וע' בטור א"ח [אורח חיים] (סי' רי"ו)

And the matter is this: myrrh is a spice made from the congealed blood of a certain animal; so the Geonim explain. And the Ramban wrote that others asked how the blood of an impure animal could enter into the incense and the holy oil; and see there what he answered; and see the Tur, Orach Chaim (section 216).

והוא ע"ד דם נעכר ונעשה חלב היינו מה שנתברר ונהפך הרע לטוב ע"י אתכפא ואתהפכא ואז נעשה מזה בחי' ריח ניחח דהיינו העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] להמשיך אור א"ס ב"ה בחכמה עילאה

And it is along the lines of "the blood is transformed and becomes milk": that is, what is refined and the evil transformed to good through iskafya and is'hapcha (subduing and transforming); and then from this there becomes the level of "a pleasing fragrance" (re'ach nicho'ach), that is, an elevation of mayin nukvin (feminine waters) to draw down the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, into supernal Chochmah (wisdom);

וכמו הריח שמשיב את הנפש שתאיר במוחין חו"ב [חכמה ובינה] ביתר שאת כמ"כ [כמו כן] ע"י העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] מבירורים שנברר מלמטה ע"י עבודת האדם באתכפ"י ואתהפכא עולה לריח להיות עי"ז ניחוח נחת רוח והמשכה מעצמותו ומהותו ית' בבחי' חו"ב [חכמה ובינה]

and just as a fragrance restores the soul, so that it shines in the intellect (mochin), Chochmah and Binah (understanding), with greater intensity, so too, through the elevation of mayin nukvin from the refinements accomplished below through a person's service in iskafya and is'hapcha, it rises as a fragrance, so that through this there be nicho'ach, gratification (nachas ruach), and a drawing down from His essence and being, may He be blessed, into the level of Chochmah and Binah.

כי מצד עצמו אמר בת"ז [בתיקוני זוהר] חכים ולא בחכמה ידיעא מבין ולא כו'

For as He is in Himself, it says in the Tikkunei Zohar: "Wise, but not with a known wisdom; understanding, but not," etc.

ולכן בכדי שיהי' [שיהיה] המשכת האור בחי'ב [בחכמה ובינה] להיותו נק' בשם חכם (בחכמה ידיעא שהיא חכמה דאצי' כמ"ש במ"א בד"ה הן עם אחד כו' בפ' נח) צ"ל ע"י קטרת בחי' ריח והעלאה מלמטה למעלה מור כו'

Therefore, in order that there be a drawing down of the light into Chochmah and Binah, so that He be called by the name "Wise" (with a known wisdom, which is the Chochmah of Atzilus, as is written elsewhere, in the discourse beginning "Behold, [they are] one people," etc., in Parshas Noach), it must be through the incense, the level of fragrance and elevation from below upward, the myrrh, etc.

ע"י מתקשרין ומשיבין את הנפש שיהי' [שיהיה] נגלה אור עצמותו ומהותו להוסיף אורות באצילות Through this they become bound and restore the soul, so that the light of His essence and being be revealed, to add lights in Atzilus.

וזהו קטרת לשון קישור. קשורא דמהימנות' [דמהימנותא]. כי תרגום ותקשור על ידו שני וקטרת על ידיה. והיינו ע"ד מ"ש ונפשו קשורה בנפשו.

And this is [why it is called] ketores, an expression of binding (kishur): "the bond of faith." For the Targum of "and she tied a scarlet [thread] on his hand" is vekatres al yedeih. And this is along the lines of what is written, "and his soul is bound up with his soul."

וכן ביהונתן ודוד נאמר ונפש יהונתן נקשרה בנפש דוד ויאבהו יונתן כנפשו (בש"א [בשער א'] ס"י י"ח א') And so too of Yehonasan and David it is said, "And the soul of Yehonasan was bound up with the soul of David, and Yonasan loved him as his own soul" (in I Samuel, chapter 18, [verse] 1).

וזהו ע"ד מ"ש כי כי חשק כו' ועיין ברכות וישלח פ"פ בשלשה לשונות של חבה כו' בדכיקה בחשיקה ותפיצה כו' ע"ש.

And this is along the lines of what is written, "Because he has desired Me," etc. And see the Midrash Rabbah, Vayishlach, chapter 80: "with three expressions of love," etc.: "with cleaving, with desire, and with delight," etc. See there.

וזהו ענין והקשורים ליעקב פי' והקשורים שנקלט ונקשר בתוך תוכם קדושת אור א"ס ב"ה כיתד בל תמוט

And this is the matter of "and the hakshurim were Yaakov's": the meaning of hakshurim ("the bound ones") is that the holiness of the Infinite Light, blessed be He, was absorbed and bound into their very core, like a peg that will not be moved

(ע' [עיינן] מזה בזח"א [בזהר חלק א] ויצא קס"ב ב' ועמ"ש מזה בד"ה ואשה כי תדור ועמ"ש ע"פ ונקדשתי בתוך בניי [בני ישראל]. ובד"ה ואהבת את כו').

(see about this in the Zohar, Part I, Vayetzei, folio 162b; and see what is written about this in the discourse beginning "And if a woman vows," and see what is written on [the verse] "And I shall be sanctified among the children of Israel," and in the discourse beginning "And you shall love," etc.).

ומר דרור שבשמן המשחה הוא להמשיך מלמעלה למטה דהיינו להיות המשחה והתגלות מהחכמה למטה זהו ע"י מור השני שבשמן המשחה שמן היא בחי' חכמה (ועמ"ש בד"ה באתי לגני וכי אריתי מורי כו')

And the pure myrrh in the anointing oil is to draw down from above to below: that is, for there to be a drawing down and revelation from Chochmah below, this is through the second myrrh, which is in the anointing oil; [for] oil is the level of Chochmah (and see what is written in the discourse beginning "I have come into My garden," etc., "I have gathered My myrrh," etc.;

וע' בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] בזהר פ' אמור (דף פ"ט ע"א) דשמן המשחה הוא ממז"ס [ממוחא סתימאה]

and see the Ramaz's commentary on the Zohar, Parshas Emor, folio 89a): that the anointing oil is from Mocha Stima'ah (the hidden brain);

ושזהו שכי' [שכתב] ברע"מ [ברע"א מהימנא] פ' בהר דק"ט ע"ב דאיהו מסט' [מסטרא] דשמאלא דאתמר בה וקדשת את הלויים,

and that this is what is written in the Raaya Mehemna, Parshas Behar, folio 109b: that it is from the left side, of which it is said, "And you shall sanctify the Levites";

והיינו מבחי' גבורה דעתיק המלוכש כמז"ס [במוחא סתימאה] שמשם נמשך בחי' וקדשת את הלויים וכמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] עוד פ' תשא בפ"י הרע"מ [הרע"א מהימנא] שם דקפ"ח תחלת ע"א

that is, from the level of the Gevurah (restraint) of Atik, which is en clothed in Mocha Stima'ah, from which is drawn the level of "And you shall sanctify the Levites," as the Ramaz writes further, in Parshas Tisa, in his commentary on the Raaya Mehemna there, folio 188, at the beginning of side a.

וזהו ענין מ"ש שמן וקטרת ישמח לב (במשלי ס"י כ"ז ט') וכדפ"י בזח"ג [בזהר חלק ג] ויקרא (דף ח' ע"א) ובפ' צו (דל"ד ע"א וד"ל ע"ב) ובפ' אחרי (דנ"ח סע"ב [סוף עמוד ב])

And this is the matter of what is written, "Oil and incense gladden the heart" (in Proverbs, chapter 27, [verse] 9), as is explained in the Zohar, Part III, Vayikra (folio 8a), and in Parshas Tzav (folio 34a and folio 30b), and in Parshas Acharei (folio 58, end of side b).

ופי לב היינו כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] וביום שמחת לבו זה בנין בהמ"ק [בית המקדש].

And the meaning of "heart" is as our Sages, of blessed memory, said: "And on the day of the gladness of his heart": this is the building of the Holy Temple."

ופי מר דרור לשון חירות ע"ד חרות על הלוחות ובעמה"מ [ובעמק המלך] פי היינו יסוד אבא המאיר בבניה ועי בפרדס ערך מר ועי זח"א [זהר חלק א] ס"פ לך לך (דף צ"ה ע"ב ודף צ"ו סע"א [סוף עמוד א]),

And the meaning of mor deror is an expression of freedom (cheirus), along the lines of "engraved (charus) on the tablets"; and in Emek HaMelech it is explained that this is the Yesod (foundation) of Abba shining in Binah. And see the Pardes, under the entry "Mar," and see the Zohar, Part I, at the end of Parshas Lech Lecha (folio 95b and folio 96, end of side a).

וכל הברורים הנ"ל היה נעשה ע"י מ"ב מסעות ויסעו ויחנו

And all the refinements mentioned above were accomplished through the forty-two journeys, "and they journeyed... and they encamped."

כי ענין הנסיעה וחניה הם בחי רצוא ושוב ולמעלה כשרשם הם בחי מטי ולא מטי

For journeying and encamping are the level of "running and returning" (ratzo veshov), and Above, in their root, they are the level of "reaching and not reaching" (mati velo mati).

וע"י רצוא ושוב דוקא נמשך ההשפעה והברורים כמו לולב שצריך נענוע דוקא (וכן בשתי הלחם ע"ג [על גבי] שני כבשים מוליך ומביא מעלה ומוריד)

And specifically through running and returning the flow and the refinements are drawn down, like the lulav, which specifically requires waving (and so too with the two loaves upon the two lambs: "he moves them forward and back, up and down"),

אשר הוא ג"כ בחי ר"ש [רצוא ושוב] וע"י דוקא נמשך ההמשכה כו' (עמ"ש בביאור ע"פ וקבל היהודים).

which is also the level of running and returning, and specifically through this the drawing down takes place, etc. (See what is written in the explanation on [the verse] "And the Jews accepted.")

והנה בני מררי היו נושאים את הקרשים שהם עצי שטים עומדים בחי יראה תתאה.

Now, the sons of Merari carried the boards, which are "acacia wood, standing," the level of the lower awe.

והנה ידוע בכוונת שם הוי"י יראה בראש ויראה בסוף כי ד' אותיות השם הם דחילו ורחימו רחימו ודחילו שיראה עילאה הוא בחי' חכמה שלמעלה גם מב' בחי' רחימו.

And it is known in the kavanah (mystical intention) of the Name Havayah: awe at the beginning and awe at the end; for the four letters of the Name are "awe and love, love and awe": the higher awe is the level of Chochmah, which is above even the two levels of love,

27 ודחילו תתאה הוא למטה מרחימו. וזהו חכמה בראש חכמה בסוף. ומררי הוא יד החזקה שמאלו תחת לראשי שמחבר בחי' היראה תתאה אל בחי' יראה עילאה לכן היו נושאים את הקרשים.

and the lower awe is below love. And this is "Chochmah at the beginning, Chochmah at the end." And Merari is "the strong hand," "His left hand beneath my head," which joins the level of the lower awe to the level of the higher awe; therefore they carried the boards.

ולכן נק' מררי ע"ש [על שם] ב"פ [ב' פעמים] מור הנ"ל כי הוא מחבר אלו ב' המור יחד

And therefore he is called Merari, on account of the two times myrrh (mor) mentioned above; for he joins these two myrrhs together.

היינו מור שבקטרת שהיא בחי' ממטה למעלה העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] ועי"ז נתגלה אח"כ מור שבשמן המשחה התגלות חכמה שבאצילות בחי' שמן משחת קדש דחילו עילאה ביטול עליון (ועמ"ש ע"פ כי אתה נרי בת"א [בתורה אור] פ' מקץ):

That is, the myrrh in the incense, which is the level of [elevation] from below upward, the elevation of mayin nukvin (feminine waters); and through this there is afterwards revealed the myrrh in the anointing oil, the revelation of the Chochmah (wisdom) of Atzilus, the level of "holy anointing oil," the higher awe, the higher self-nullification (bittul) (and see what is written on [the verse] "For You are my lamp" in Torah Ohr, Parshas Miketz).

28 קיצור. (ענין קטרת הוא העלאה ממטה למעלה בחי' ריח וכו' היה מור ועי"ז אח"כ שמן המשחה מלמעלה למטה והיה בו מר דרור הארת עתיק המאיר במו"ס [במוחא סתימאה] להיות המשכה וכן יסוד אבא המאיר בבינה

Summary. (The matter of the incense is elevation from below upward, the level of fragrance, and in it was myrrh; and through this, afterwards, [comes] the anointing oil, from above downward, and in it was pure myrrh, the radiance of Atik shining in Mocha Stima'ah (the hidden brain), for there to be a drawing down; and likewise the Yesod (foundation) of Abba shining in Binah (understanding).

וזהו שמן וקטרת ישמח לב ובחיי מררי היינו שמחבר ב' בחי' מר הנ"ל דקטרת ושמן):

And this is "Oil and incense gladden the heart." And the level of Merari is that he joins the two levels of myrrh mentioned above, of the incense and of the oil.)

29 ה ובני גרשון היו נושאים את יריעות המשכן שהם בחי' המקיפים ובהם נאמר ע"פ אהרן ובניו כו'

5. And the sons of Gershon carried the curtains of the Mishkan, which are the level of the encompassing [lights] (makifim); and of them it is said, "By the word of Aharon and his sons," etc.;

כי היריעות היו מתכלת כו' נגד ששה מדות, והנה להבין למה שרש המדות בבחי' מקיפים

for the curtains were of blue wool, etc., corresponding to the six emotive attributes (middos). Now, to understand why the root of the emotive attributes is in the level of the encompassing [lights]:

והענין כי עם היות שהמדות הם נולדים מהשכל שע"י שמתבונן בגדולת א"ס ב"ה ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע ע"י נולדים המדות להיות כלות הנפש אמנם שרש ומקור המדות הם למעלה מהשכל היינו מן הרצון שבנפש שהוא למעלה מהשכל חו"ב [חכמה ובינה]

the matter is that, although the emotive attributes are born from the intellect, for through contemplating the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, [as] the light that fills all worlds (memalei kol almin) and the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), through this the emotive attributes are born, so that there is the soul's expiring (kelos hanefesh), nevertheless the root and source of the emotive attributes is above the intellect, that is, from the will in the soul, which is above the intellect, Chochmah (wisdom) and Binah (understanding).

וכן למעלה המדות דז"א נולדים מחו"ב [מחכמה ובינה] אמנם שרשן ומקורן מחג"ת [מחסד גבורה תפארת] דא"א שהם המדות שברצון הנק' כתר

And so too Above: the emotive attributes of Z'eir Anpin are born from Chochmah and Binah, yet their root and source is from the Chesed (kindness), Gevurah (restraint) and Tiferes (beauty) of Arich Anpin, which are the attributes within the will, which is called Keser (the Crown);

והן הנק' בזהר טורי חשוכא כי המדות נק' הרים ומדות שברצון נק' טורי חשוכא לפי שהם למעלה מהשכל ואינם מושגים.

and they are what the Zohar calls "mountains of darkness" (turei chashucha), for the emotive attributes are called "mountains," and the attributes within the will are called "mountains of darkness" because they are above the intellect and are not grasped.

(ולכן שרש המדות מבחי' מקיפים וימינו תחבנקי).

(Therefore the root of the emotive attributes is from the level of the encompassing [lights]: "and his right hand embraces me.")

ועמ"ש מענין זה בביאור ע"פ שימני כחותם ועמ"ש בד"ה להבין ביאור ענין האבות הן הן המרכבה בפ' יתרו).

And see what is written on this matter in the explanation on [the verse] "Set me as a seal," and see what is written in the discourse beginning "To understand the explanation of the matter that the Patriarchs are the Chariot," in Parshas Yisro.)

והנה אע"פ [אף על פי] ששרש המדות דז"א הוא מחג"ת [מחסד גבורה תפארת] דא"א עכ"ז [עם כל זה] אין ערוך ביניהם וכמו אברהם שהיה מבחינת חסד דז"א אמר על עצמו ואנכי עפר ואפר כלומר שלגבי מקור החסד הוא כמו ערך האפר שנשאר מן העץ אחר שנשרף לגבי עצמיות העץ שאינו בערך כלל

Now, although the root of the emotive attributes of Z'eir Anpin is from the Chesed, Gevurah and Tiferes of Arich Anpin, nevertheless there is no comparison between them; as Avraham, who was from the level of the Chesed of Z'eir Anpin, said of himself, "and I am dust and ashes": that is, that in relation to the source of Chesed he is like the relation of the ash that remains of the wood after it is burned to the very substance of the wood, which bears no comparison at all;

וכך ערך החסד דז"א לגבי חסד דא"א כי חסד דא"א הוא רק בחי' מקור ושרש המדות ולא מדות ממש and such is the relation of the Chesed of Z'eir Anpin to the Chesed of Arich Anpin; for the Chesed of Arich Anpin is only the level of the source and root of the emotive attributes, not actual attributes.

(וכמו עד"מ מתיקות התפוח הנמשך מהמזל המכה בו ואומר לו גדל שאין בהמזל מערך ומהות המתיקות גשמי אלא שם הוא עד"מ עריבות ומתיקות רוחניים ובהשתלשלות נעשה מתיקות גשמי כך עד"מ אין ערך מדות דאצי' לגבי המדות שבכתר שהם רק מקור ושרש המדות

(As, by way of analogy, the sweetness of the apple, which is drawn from the mazal that strikes it and tells it, "Grow": in the mazal there is nothing of the measure and nature of physical sweetness, but there it is, by way of analogy, spiritual pleasantness and sweetness, and through the chain of descending worlds (hishtalshelus) it becomes physical sweetness. So, by way of analogy, the emotive attributes of Atzilus bear no comparison to the attributes within Keser, which are only the source and root of the attributes.

וזהו ענין אב הרחמים היינו שהוא מקור ושרש למדת הרחמים אבל אב הרחמן היינו שהוא רחמן במדת רחמנות ממש והיינו בע"ס [בעשר ספירות] דאצילות.

And this is the matter of "Father of mercies" (Av HaRachamim): that He is the source and root of the attribute of mercy; whereas "the merciful Father" (Av HaRachaman) means that He is merciful with the actual attribute of mercy, and this is in the Ten Sefiros of Atzilus.

ולכן אומרים אב הרחמים בתפלת מוסף וכן בנעילה דיוהכ"פ [דיום הכפורים] ועמ"ש מענין אב הרחמים בביאור ע"פ שחורה אני ונאווה. ובד"ה כי ביום הזה יכפר

Therefore "Father of mercies" is said in the Musaf prayer, and likewise in Ne'ilah of Yom Kippur. And see what is written on the matter of "Father of mercies" in the explanation on [the verse] "I am black, yet comely," and in the discourse beginning "For on this day He shall make atonement."

והנה כדי לחבר את המדות דז"א לשרשן ומקורן הוא ע"י יד הגדולה וזה היה בחי' אהרן כה"ג [כהן גדול] שהוא מבחי' חסד דא"א שנק' יד הגדולה

Now, to join the emotive attributes of Z'eir Anpin to their root and source is through "the great hand"; and this was the level of Aharon, the Kohen Gadol, who is from the level of the Chesed of Arich Anpin, which is called "the great hand."

ולכן מת אהרן ונקבר בהר ההר כי המדות דז"א נק' הרים ומקורן המדות דא"א נק' הר ההר ושם הוא שרש הדיקנא זקן אהרן ולכן היה יכול להמשיך המדות דא"א שיתלבשו במדות דז"א

Therefore Aharon died and was buried on Hor HaHar ("the mountain of the mountain"), for the attributes of Z'eir Anpin are called "mountains," and their source, the attributes of Arich Anpin, is called "the mountain of the mountain"; and there is the root of the beard: "the beard of Aharon." And therefore he was able to draw down the attributes of Arich Anpin to be en clothed in the attributes of Z'eir Anpin.

לכן שמו אהרן פי' א' הר ו' היינו המדות שבכתר כי אלף אותיות פלא כו' ואח"כ כשהוא משפיע וממשיך אותם למטה שיתלבשו ויתגלו בז"א היינו נון פשוטה שהוא מורה על התפשטות והמשכה ארוכה מלמעלה למטה (ועמ"ש סד"ה אחרי הוי' אליכם תלכו כו' ובו תדבקון)

Therefore his name is Aharon: alef, har ("mountain"), nun; that is, the attributes within Keser, for alef has the letters of pele ("wonder"), etc.; and afterwards, when he bestows and draws them down below, to be en clothed and revealed in Z'eir Anpin, this is the final nun, which indicates expansion and a long drawing down from above to below (and see what is written at the end of the discourse beginning "After Havayah your G-d you shall walk," etc., "and to Him you shall cleave").

ולכן נאמר בגרשון ע"פ אהרן כי גרשון היה נקרא על שם שהוא מגרש החיצונים

Therefore it is said of Gershon, "by the word of Aharon": for Gershon was named so because he drives out (megaresh) the external forces.

ונאמר ימ ינך ה' תרעץ אויב שמגרש המדות הרעות שיניקתם ממדות דז"א אבל בהגלות נגלות המדות שלמעלה מהשכל הם מתגרשים ואין להם יניקה כו'

And it is said, "Your right hand, Havayah, shatters the enemy": that it drives out the evil attributes, whose nurture is from the attributes of Z'eir Anpin; but when the attributes that are above the intellect are revealed, they are driven out and have no nurture, etc.

וכל זה הוא מבחי' ימין דייקא משא"כ מבחי' גבורה שהרי רישיה דעשו בעיטפיה דיצחק

And all this is specifically from the level of the right, which is not so from the level of Gevurah, for "the head of Eisav is in the bosom of Yitzchak."

ולכן נאמר בו ע"פ אהרן כי ע"י אהרן היתה זאת ההתגלות והמשכה והתפשטות למטה בז"א מא"א [מאריך אנפין] ימין ה' דלית שמאלא בהאי עתיקא כו' וימין ה' תרעץ כו'

Therefore it is said of him, "by the word of Aharon": for through Aharon there was this revelation, drawing down and expansion below into Z'eir Anpin from Arich Anpin: "the right hand of Havayah," for "there is no left in this Ancient One," etc., and "Your right hand, Havayah, shatters," etc.

וזהו גרש ואח"כ ו"ן כי וי"ו מורה על המשכה למטה ונו"ן מורה על המשכה יותר למטה.

And this is gerash ("drive out"), and afterwards vav-nun: for vav indicates drawing down below, and nun indicates drawing down further below.

30 ולכן במשא המשכן היה כאו"א [כל אחד ואחד] נושא כפי מדרגתו וגרשון ע"פ אהרן היה מחבר וממשיך

התגלות מדות דא"א בז"א

Therefore, in the carrying of the Mishkan, each one carried according to his level. And Gershon, "by the word of Aharon," would join and draw down the revelation of the attributes of Arich Anpin into Z'eir Anpin (the emotive attributes);

ואח"כ היה יכול להמשיך ולהשפיע למטה התגלות בחי' ימינך ה' תרעץ אויב ע"י מ"ב מסעות בנסיעתן וחנייתן שבהגלות נגלות אור חסד זה א"ס אזי נגרשו החיצונים

and afterwards he could draw down and bestow below the revelation of the level of "Your right hand, Havayah, shatters the enemy," through the forty-two journeys, in their journeying and encamping; for when this light of Chesed (kindness) of the Infinite One was revealed, the external forces were then driven out.

לכן היו בני גרשון נושאים יריעות המשכן שהם מקיפים ונעשו מתכלת כו' שהם נגד המדות אשר שרשם ומקורן מא"א [מאריך אנפין] מדות שברצון בחי' מקיפים כי אין שייך שם לקרוא בשם מדה גלויה רק בחי' מקיף שרש ומקור על מדות שלמטה בז"א כו'

Therefore the sons of Gershon carried the curtains of the Mishkan, which are encompassing [lights], and were made of blue wool, etc., which correspond to the emotive attributes whose root and source is from Arich Anpin, the attributes within the will, the level of the encompassing [lights]; for there it does not apply to speak of a revealed attribute, but only of the level of an encompassing [light], the root and source of the attributes below in Z'eir Anpin, etc.

(ועיין בזהר ויקרא) (ד"ז סע"ב [סוף עמוד ב]) ע"פ מדותיו ודאי כד"א [כמה דאת אמר] ע"פ אהרן ובניו תהיה כו'

(And see the Zohar, Vayikra, folio 7, end of side b: "according to His measures (al pi middosav), certainly, as it says, 'By the word of (al pi) Aharon and his sons shall be,'" etc.)

ועמ"ש פי' שיורד ע"פ מדותיו לקמן סד"ה בהעלותך את הנרות וע' לעיל בפ' במדבר סד"ה וידבר כו' שאו כו' במש"ש [במה שכתוב שם] בחי' אהרן הכהן המביא רצון העליון אל בית אמי כו'.

And see what is written on the meaning of "that runs down according to His measures (middosav)" below, at the end of the discourse beginning "When you light the lamps"; and see above, in Parshas Bamidbar, at the end of the discourse beginning "And [He] spoke," etc., "Lift up," etc., in what is written there on the level of Aharon the Kohen, who brings the supernal will "to my mother's house," etc.

ועמ"ש בענין ג' ידות סד"ה חייב אינש לבסומי בפוריא בענין כי יד על כס כו'

And see what is written on the matter of the three hands at the end of the discourse beginning "A person is obligated to become intoxicated on Purim," on the matter of "For a hand is on the throne," etc.

ועיין בפרדס שכ"א פרק י"ב ובעה"כ [ובערכי הכינויים] ערך יד ג"פ [גי פעמים] יד שם מ"ב וכ"ה בע"ה [בעץ חיים] סוף שער כסה"כ [כסא הכבוד].

And see the Pardes, Shaar 21, chapter 12, and in Erchei HaKinuyim, under the entry "Yad": three times yad (14) is the Name of forty-two [letters]; and so it is in Etz Chaim, at the end of Shaar Kisei HaKavod.

וזהו ענין מ"ב מסעות וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ אלה מסעי בני ישראל וע' ברע"מ [ברע"א מהימנא] פ' עקב (דף ער"ב סע"ב [סוף עמוד ב]) ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה בפ"י שאו ידיכם קדש כו'.

And this is the matter of the forty-two journeys, as is written elsewhere, in the explanation on [the verse] "These are the journeys of the children of Israel"; and see the Raaya Mehemna, Parshas Eikev (folio 272, end of side b); and see what is written in the discourse beginning "Go out and gaze," on the meaning of "Lift up your hands [in] holiness," etc.

ועמ"ש בביאור ע"פ והניף הכהן אותם על לחם הבכורים שתנופת כבשי עצרת הוא ג"כ עליות המדות דז"א בחג"ת [בחסד גבורה תפארת] דא"א ומ"מ שתי הלחם שהם תשב"כ [תורה שבכתב] ותשב"ע"פ [ותורה שבעל פה] הם למעלה משני הכבשים ע"ש.

And see what is written in the explanation on [the verse] "And the kohen shall wave them with the bread of the first fruits": that the waving of the lambs of Atzeres is also the ascent of the attributes of Z'eir Anpin into the Chesed, Gevurah (restraint) and Tiferes (beauty) of Arich Anpin; and nevertheless the two loaves, which are the Written Torah and the Oral Torah, are higher than the two lambs. See there.

31 ומזה יוכן גם כאן דאע"ג [דאף על גב] שבני גרשון נושאים היריעות מ"מ בני קהת שהיו נושאים הכלים הארון שבו הלוחות כו' הוא בחי' גבוה יותר וזהו ענין יד רמה.

And from this it will be understood here too: although the sons of Gershon carried the curtains, nevertheless the sons of Kehas, who carried the vessels, the ark in which were the tablets, etc., are a higher level; and this is the matter of "the uplifted hand."

וי"ל [ויש לומר] ג"כ ג' ידות הנ"ל הם ג"כ חג"ת [חסד גבורה תפארת] דע"י [דעתיק יומין] כי מררי אריתי מורי מור שבשמן המשחה גבורה דע"י [דעתיק יומין] המלוכש במו"ס [במוחא סתימאה] ויד הגדולה י"ל [יש לומר] חסד דעתיק המלוכש בגלגלתא ויד רמה ת"ת [תפארת] דע"י [דעתיק יומין] ודעת דע"י [דעתיק יומין] כו'

And it may also be said that the three hands mentioned above are also the Chesed (kindness), Gevurah (restraint) and Tiferes (beauty) of Atik Yomin: for Merari, "I have gathered My myrrh," the myrrh in the anointing oil, is the Gevurah of Atik Yomin, which is enclothed in Mocha Stima'ah (the hidden brain); and the great hand, it may be said, is the Chesed of Atik, which is enclothed in Gulgalta (the skull); and the uplifted hand is the Tiferes of Atik Yomin and the Daas (knowledge) of Atik Yomin, etc.;

ומשם שרש התורה כמ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] ר"פ קרח ע' [עין] מ"ש ע"פ הזהר וישב דקפ"א ע"פ וגבה מאד מסטרא דיעקב.

and from there is the root of the Torah, as the Ramaz writes at the beginning of Parshas Korach. See what is written on the Zohar, Vayeshev, folio 181, on [the verse] "and he shall be very high": "from the side of Yaakov."

32 ועו"ל [ועוד יש לומר] בענין ג' ידות הנ"ל שהם הג' לויים דהנה מבואר במ"א בסידור בביאור ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו ענין וארבע הידות יהיה לכם כו' היינו שיש ב"פ [ב' פעמים] ימין וב"פ [וב' פעמים] שמאל.

And one may further say, on the matter of the three hands mentioned above, which are the three Levites: it is explained elsewhere, in the Siddur, in the explanation on [the verse] "After Havayah your G-d you shall walk," the matter of "and the four hands (yados) shall be yours," etc.: that is, that there are twice right and twice left.

והוא מ"ש שמאלו תחת לראשי וכתוב שמאלו תחת ראשי

And this is what is written, "His left hand beneath my head (lerashi)," and it is written, "His left hand beneath my head (roshi)."

אשר שמאל הראשון הוא מה שהמקבל דוחי [דוחק] ומשפיל את עצמו ע"י מרירות ואעפ"כ [ואף על פי כן] נקי שמאלו כי הענין שהאדם נוטל כביכול שמאלו של הקב"ה תחת ראשי דהיינו שמתבונן במוח שבראשו ריחוקו מהי ועי"ז נעשה לבו נשבר ונדכה

The first left is when the recipient pushes [himself] away and lowers himself through bitterness (merirus); and nevertheless it is called "His left hand," for the matter is that the person takes, as it were, the left hand of the Holy One, blessed be He, "beneath my head": that is, he contemplates in the mind that is in his head his distance from G-d, and through this his heart becomes broken and crushed.

וזהו ענין אחרי ה' ואח"כ תלכו היא מדת האהבה בחי' רצוא בחי' ימין מקרבת

And this is the matter of "After Havayah," and afterwards "you shall walk," which is the attribute of love, the level of running (ratzo), the level of "the right hand draws near."

וזהו עצמו ענין מררי שהוא בחי' שמאלו ובחי' גרשון שהוא בחי' ימין כנ"ל. אך אחר הרצוא נמשך בחי' שוב ע"ד וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק.

And this itself is the matter of Merari, which is the level of "His left hand," and the level of Gershon, which is the level of the right, as mentioned above. But after the running comes the level of returning (shov), in the manner of "And the people saw, and they trembled, and they stood from afar."

33 והוא ענין שמאל הב' דהיינו שמאל של המשפיע שבחי' השמאל דוחה הזה הוא אינו ענין ריחוק ממש אלא להיות בחי' שוב לאחד.

And this is the matter of the second left, that is, the left of the giver: this level of "the left hand pushes away" is not a matter of actual distancing, but rather for there to be the level of returning (shov) to the One.

וכענין ותתצב אחותו מרחוק והוא מבחי' חכמה אמור לחכמה אחותי את

As in the matter of "And his sister stood from afar," which is from the level of Chochmah (wisdom): "Say to Chochmah, 'You are my sister.'"

וב"פ [ובי פעמים] שמאל זהו ענין מררי ב"פ [בי פעמים] מר היינו בי בחיי שמאל הנ"ל ובי בחיי הנ"ל נקי הכל עצי שטים עומדים יראה תתאה ויראה עילאה שכ"ז [שכל זה] נקי עמידה וביטול וכמ"ש ויעמדו מרחוק ועמ"ש ע"פ אתם נצבים לפני ה'.

And the twice left is the matter of Merari, twice mar ("bitter"), that is, the two levels of left mentioned above; and the two levels mentioned above are all called "acacia wood, standing": the lower awe and the higher awe, all of which is called standing and self-nullification (bittul), as it is written, "and they stood from afar." And see what is written on [the verse] "You are standing ... before Havayah."

34 וב"פ [ובי פעמים] ימין זהו ענין בני גרשון נושאי היריעות אה"ע [אהבת עולם] ואה"ר [ואהבה רבה] ועמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב בענין ויחד לכבינו.

And the twice right is the matter of the sons of Gershon, who carried the curtains: ahavas olam and ahavah rabbah. And see what is written in the discourse beginning "Who has counted the dust of Yaakov," on the matter of "and unite our hearts."

ובני קהת נושאי הארון היינו בענין מש"ש [מה שכתוב שם] בפ"י ובקולו תשמעו כו' גם כמ"ש בד"ה זכור ושמור בענין ההעלאה בחי' התורה שנקרא אדם לקשרו ולחברו לעצמות אור א"ס בחי' כי לא אדם הוא כו' ע"ש

And the sons of Kehas, who carried the ark: this is in the matter of what is written there on the meaning of "and to His voice you shall listen," etc.; also as is written in the discourse beginning "Remember and keep," on the matter of the elevation of the level of the Torah, which is called "man" (adam), to bind and join it to the essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), the level of "for He is not a man," etc. See there.

ועד"ז הוא ענין נשיאת הארון וא"כ בחי' יד זהו ענין והחמישית לפרעה בחי' התגלות עתיק שבכינה כו'

And along these lines is the matter of the carrying of the ark. And if so, the level of yad is the matter of "and the fifth to Pharaoh": the level of the revelation of Atik within Binah (understanding), etc.

וע' במא"א [במאורי אור] אות יו"ד סעיף כ"ז מבואר ב"פ [בי פעמים] ימין ושמאל הם או"א [אבא ואימא] וזו"נ [זועיר אנפין ונוקבא] וא"כ זהו ענין ד' הידות כו' והחמישית כנ"ל:

And see Me'orei Or, the letter yud, section 27, where it is explained that the twice right and left are Abba and Imma (Chochmah and Binah) and Z'eir Anpin and Nukva; and if so, this is the matter of the four hands, etc., and the fifth, as mentioned above.

35 קיצור. ענין בני גרשון שנשאו היריעות שמחברים המדות שלמטה מהשכל אל המדות שלמעלה מהשכל וזהו על פי אהרן. ועי"ז מגרש המדות הרעות. ע"י שיורד ע"פ מדותיו של הקב"ה

Summary. The matter of the sons of Gershon, who carried the curtains: that they join the emotive attributes (middos) that are below the intellect to the attributes that are above the intellect; and this is "by the word of Aharon." And through this he drives out the evil attributes, through "that runs down according to the measures" of the Holy One, blessed be He.

עו"ל [עוד יש לומר] בענין ג' ידות ע"ד וארבע הידות יהיה לכם שהם ב"פ [ב' פעמים] ימין וב"פ [וב' פעמים] שמאל שבפסוק שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני שהפסוק נאמר ב' פעמים בשיר השירים.

One may further say, on the matter of the three hands, along the lines of "and the four hands (yados) shall be yours": that they are twice right and twice left, in the verse "His left hand beneath my head, and his right hand embraces me," for the verse is said twice in the Song of Songs.

וזהו ענין בני גרשון ובני מררי שבני גרשון מחברים השני בחינות שמאל. והחמישית היא בחי' שלמעלה מימין ושמאל שאין שם התחלקות חו"ג [חסד וגבורה] זהו ענין בני קהת שנשאו את הארון שהוא קדש הקדשים:

And this is the matter of the sons of Gershon and the sons of Merari, for the sons of Gershon join the two levels of left. And the fifth is the level that is above right and left, where there is no division of Chesed (kindness) and Gevurah (restraint): this is the matter of the sons of Kehas, who carried the ark, which is the Holy of Holies.

36 ו והנה בבני קהת נאמר נשיאות ראש ובבני גרשון נאמר נשא גם הם. ובבני מררי לא נאמר נשיאות ראש.

6. Now, of the sons of Kehas "lifting the head" is said, and of the sons of Gershon it is said, "Lift up... they too"; and of the sons of Merari "lifting the head" is not said.

ופי' ברבות בשה"ש [בשיר השירים] שלכן נאמר גם הם שלא תאמר שהם פחותים מבני קהת אלא מפני כבוד התורה שנאמר בה יקרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישוו בה (במשלי ס"ג).

And it is explained in the Midrash Rabbah on Shir HaShirim that this is why "they too" is said: lest you say that they are lesser than the sons of Kehas; rather, [Kehas comes first] because of the honor of the Torah, of which it is said, "She is more precious than pearls (peninim), and all your desires cannot compare to her" (in Proverbs, chapter 3).

והענין כי הפנינים שהוא המרגליות הם דבר יקר עד"מ והתורה היא יקר מכל דבר יקר.

And the matter is that the peninim, which are gems (margaliyos), are a precious thing, by way of analogy, and the Torah is more precious than every precious thing.

וכמ"ש ברבות ויקרא רפ"ב עשרה נקראו יקרים התורה והנבואה כו' והעושר כו' ע"ש א"כ התורה היא ראשית לכל דבר יקר.

As is written in the Midrash Rabbah, Vayikra, at the beginning of chapter 2: "Ten things are called precious: the Torah, prophecy," etc., "and wealth," etc. See there. If so, the Torah is the first of all precious things.

37 והיא יקר על יקר. והענין כי הנה עד"מ האבנים טובות קובעים אותם בכתר ועטרה שעושין למלך מפני יקרותן וחשיבותן

And it is preciousness upon preciousness. And the matter is this: by way of analogy, precious stones are set in the crown and diadem made for a king, because of their preciousness and importance;

והנה עיקר היוקר שלהן הוא מפני דבר הפלא שהאבן שהוא דומם יהיה מאיר ע"כ הם יקרים מזהב ומפז.

and the main [reason for] their preciousness is the wonder that a stone, which is inanimate, should shine; therefore they are more precious than gold and fine gold.

38 וכך הוא עד"מ ענין המצות גשמיות ששרשם מגיע בבחי' כתר כנודע דתרי"ג מצות דאורייתא ושבע מצות דרבנן הם תר"ך עמודי אור.

And so, by way of analogy, is the matter of the physical mitzvot, whose root reaches into the level of Keser (the Crown), as is known, that the 613 mitzvot of the Torah and the seven mitzvot of the Rabbis are the 620 pillars of light.

והיינו לפי שהם נעשים בדברים גשמיים שמקליפת נוגה שנפלו שם ניצוצים ממקום גבוה מאוד וכאשר מתבררים על ידי מעשה המצות עולים להיות בחי' כתר ועטרה ועמ"ש ע"פ בשלח פרעה את העם

That is, because they are performed with physical things that are from kelipas nogah, into which sparks fell from a very high place; and when they are refined through the performance of the mitzvot, they rise to become the level of a crown and diadem. And see what is written on [the verse] "When Pharaoh sent the people."

והיינו מפני שהוא דבר פלא שמבחי עשיה גשמיות יהיה נעשה בחינת ביטול וכלי לאור א"ס ב"ה.

And this is because it is a wonder, that from the level of physical action there should become a level of self-nullification (bittul) and a vessel for the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He.

אך עכ"ז [עם כל זה] המצות הן בבחי מקיף לבד ואינו מאיר הגילוי בבחי אור פנימי ממש וכמו הכתר והעטרה שהוא בחי מקיף לבד

Yet even so, the mitzvos are only at the level of an encompassing [light], and the revelation does not shine at the level of actual inner light; just as the crown and the diadem are only at the level of something encompassing.

אבל התורה היא מאיר בבחי אור פנימי ממש ושרשה ג"כ מפנימיות הכתר שהוא מוחא סתימאה שלמעלה מבחי חיצוניות הכתר שהוא גלגלתא.

But the Torah shines at the level of actual inner light, and its root is also from the inner dimension (pnimiyus) of Keser, which is Mocha Stima'ah (the hidden brain), above the level of the outer dimension (chitzoniyus) of Keser, which is Gulgalta (the skull).

39 ולכן היא יקרה מפנינים שהיא מבחי פנימיות הכתר שלמעלה ממדרגת הפנינים שהם מגיעים בחיצוניות הכתר והעטרה וזהו ענין יקר על יקר.

Therefore she is "more precious than pearls (peninim)," for she is from the level of the inner dimension (pnimiyus) of Keser, which is above the rank of the pearls, which reach [only] the outer dimension (chitzoniyus) of the crown and diadem. And this is the matter of preciousness upon preciousness.

כי יקר גימטריא יש וזהו ענין ש"י עולמות. אך כתר הוא ב"פ [ב' פעמים] ש"י דהיינו פנימיות וחיצוניות כו' והתורה שהיא מבחי פנימיות היא יקר מיקר כו'.

For yekar ("precious") has the numerical value of yesh, and this is the matter of the 310 worlds. But keser is twice 310, that is, inner and outer dimensions, etc.; and the Torah, which is from the level of the inner dimension, is more precious than [the] precious, etc.

40 והנה בני גרשון שנשאו את היריעות שהם מה שמאיר בבחי' מקיף עדיין דוגמת ההמשכה שעל ידי המצות כו' לכן נאמר בהם נשיאת ראש שנשיאת ראש זהו ההעלאה לבחי' כתר כמ"ש בפרדס ערך נשא.

Now, the sons of Gershon, who carried the curtains, which are what still shines at the level of the encompassing, like the drawing down that comes through the mitzvos, etc.: therefore "lifting the head" is said of them, for "lifting the head" is the elevation to the level of Keser (the Crown), as is written in the Pardes, under the entry "Nasa."

אך עכ"ז [עם כל זה] נאמר בהם גם הם לפי שבחי' זו מאיר עדיין בבחי' מקיף

Yet even so, "they too" is said of them, because this level still shines at the level of the encompassing;

אבל עיקר נשיאת ראש נאמר בבני קהת שנשאו את הלוחות שנאמר יקרה היא מפנינים שמאיר בבחי' פנימיות כו'.

but the main "lifting the head" is said of the sons of Kehas, who carried the tablets, of which it is said, "She is more precious than pearls," for it shines at the level of the inner dimension (pnimiyus), etc.

41 וגם עפמש"ל [על פי מה שכתוב לעיל] שבני גרשון מעלים המדות לבחי' מדות שלמעלה מהשכל זהו ז"ת ו' תחתונות] דא"א אבל בני קהת שנשאו את התורה שהיא מבחינת חכמה שבכתר כו'

And also, according to what was written above, the sons of Gershon raise the emotive attributes (middos) to the level of the attributes above the intellect, which are the seven lower [Sefiros] of Arich Anpin; but the sons of Kehas carried the Torah, which is from the level of Chochmah (wisdom) within Keser (the Crown), etc.

ועמ"ש מזה בד"ה יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת כו':

And see what is written about this in the discourse beginning "The festival day of Rosh HaShanah that falls on Shabbos," etc.

וידבר ה' כו' נשא את ראש בני גרשון...

“And Havayah spoke, etc.: Lift up the head of the sons of Gershon, they too”

1 וידבר ה' כו' נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם כו' ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד כו'.

“And Havayah spoke, etc.: Lift up the head of the sons of Gershon, they too, by their fathers' house, by their families, etc.” “And they shall carry the curtains of the Mishkan and the Tent of Meeting, etc.”

הנה הלויים נשאו את המשכן במדבר מ"ב מסעות שבמקום חנייתם הקימו את המשכן ובנסעם הורידו אותו (ונסעו כך מ"ב מסעות כו')

Now, the Levites carried the Mishkan in the wilderness [through] forty-two journeys: in the place where they encamped they set up the Mishkan, and when they journeyed they took it down (and in this way they journeyed forty-two journeys, etc.).

וצ"ל זה דהנה התורה היא נצחית. ויש עתה ג"כ בכנ"י [בכנסת ישראל] בחי' משכן ולויים הנושאים אותו.

And we need to understand this, for the Torah is eternal; and now too there is in the Community of Israel (Knesses Yisrael) the level of a Mishkan and of Levites who carry it.

וכדכתיב בפ' בחקתי ונתתי משכני בתוכם וכתוב בפ' תרומה ושכנתי בתוכם וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] בתוכו לא נאמר אלא בתוכם והיינו שיש בכנ"י [בכנסת ישראל] עתה ג"כ בחינת משכן ולויים כו'

As it is written in Parshas Bechukosai, “And I will set My Mishkan in your midst,” and it is written in Parshas Terumah, “And I will dwell within them”; and our Sages, of blessed memory, said: “It does not say ‘within it,’ but ‘within them.’” That is, there is now too in the Community of Israel the level of a Mishkan and of Levites, etc.

ולהבין כ"ז [כל זה] היטב צ"ל מ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא כו'. וכתוב מלא כל הארץ כבודו שנראים ב' המקראות אלו כסותרים זה את זה כו'.

And to understand all this well, we need to understand what is written, "The heavens and the earth I fill, etc.," and it is written, "The whole earth is full of His glory"; for these two verses seem to contradict each other, etc.

(ועמ"ש מזה בד"ה אני לדודי. ובד"ה למען תזכרו בענין הטלית וחוטית הציצית ששרשם משני בחי' הנ"ל. וכמ"ש בד"ה ויקח קרח כו' ובד"ה ההפרש בין יו"ט [יום טוב] ונס דפסח ובין חנוכה).

(And see what is written on this in the discourse beginning "I am my beloved's," and in the discourse beginning "So that you shall remember," on the matter of the tallis and the threads of the tzitzis, whose root is from the two levels mentioned above; and as is written in the discourse beginning "And Korach took, etc.," and in the discourse beginning "The difference between the Yom Tov and miracle of Pesach and Chanukah.")

אך הענין הוא שמבשרי אחזה אלוה. ופי' דהנה יש בחיות הנפש שמחיה את הגוף יש ב' בחי' ומדרגות.

But the explanation is: "From my flesh I behold G-d." And the meaning: in the life-force (chayus) of the soul that gives life to the body there are two levels and grades.

הבחי' הא' מה שהנפש ממלא את כל הגוף בבחי' התחלקות שמתחלק חיות הנפש לפי מזג כלי אברי הגוף.

The first level is that the soul fills the whole body in a manner of division: the life-force of the soul divides according to the constitution of the vessels, the limbs of the body.

שבראש הוא משכן השכל. מפני שכלי הראש היא כלי הראויה לקבל אור השכל. ובלב שורים המדות כו' (שהיא כלי הראוי [הראויה] לקבל המדות) וברגלים מתלבש כח ההילוך שהם כלים הראוי [הראויה] לקבל רק כח ההילוך בלבד

For in the head is the dwelling place (mishkan) of the intellect, because the vessel of the head is a vessel fit to receive the light of the intellect; and in the heart dwell the emotive attributes (middos), etc. (for it is a vessel fit to receive the emotive attributes); and in the feet is en clothed the power of walking, for they are vessels fit to receive only the power of walking alone.

שמתחלק חיות הנפש לפי מזג כלי הגוף ובחי' ההתחלקות הוא בדרך כלל לגי' בחי' שהם כח השכל בראש והמדות בלב. וכח ההילוך ברגלים כו'.

Thus the life-force of the soul divides according to the constitution of the vessels of the body; and the division is, in general, into three levels, which are the power of the intellect in the head, and the emotive attributes in the heart, and the power of walking in the feet, etc.

דכמו שבדרך כלל נחלק כלי הגוף לגי' בחי' שהם ראש ואמצע הגוף שהוא הכרס כו' ששם הבני מעים כו' והרגלים כמ"כ [כמו כן] מתחלקת חיות הנפש לגי' בחי' כנ"ל.

For just as the vessels of the body divide, in general, into three levels, which are the head, and the middle of the body, which is the belly, etc., where the intestines are, etc., and the feet, so too the life-force of the soul divides into three levels, as mentioned above.

והנה באמצע הגוף יש בחי' חצר הכבד שהוא הפרסא המפסיק בין אברים פנימים לחיצונים. בכדי שעיי' ידחו הפסולת ויצאו לחוץ

Now, in the middle of the body there is the diaphragm (chatzar hakaved), which is the partition (parsa) that separates between the inner organs and the outer ones, so that through this the waste will be pushed away and go outside.

(ועמ"ש מזה בת"א [בתורה אור] פ' לך לך בד"ה והבדילה הפרוכת ולקמן פ' שלח סד"ה ואם האכל יאכל)

(And see what is written on this in Torah Ohr, Parshas Lech Lecha, in the discourse beginning "And the curtain shall separate," and below, in Parshas Shelach, at the end of the discourse beginning "And if it is eaten at all.")

והוא כמ"כ [כמו כן] למעלה (כמשי"ת [כמו שיתבאר] לקמן) שהוא בחי' שמאל דוחה כו' וכמ"כ [וכמו כן] ממש הוא למעלה בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין].

And so it is above too (as will be explained below): it is the level of "the left pushes away," etc. And in exactly the same way there is above the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin).

פ"י שהחיות של אור א"ס ב"ה שממלא בתוך כל עלמין להחיותם הוא מתחלק לחלקים לפי מזג הכלים.

That is, the life-force of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which fills within all worlds to give them life, divides into parts according to the constitution of the vessels.

ובדרך כלל מתחלק לגי' חלקים שהם גי' עולמות ביי"ע כדכתיב ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהם התחלקות גי' מדרגות שהם גי' עולמות ביי"ע.

And in general it divides into three parts, which are the three worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah (Creation, Formation and Action), as it is written, "And for My glory I created him, I formed him, indeed I made him"; these are the division into three grades, which are the three worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah.

שהוא בחי' גי"ע [גן עדן] העליון וגי"ע [וגן עדן] התחתון ועוה"ז. והגי' עולמות ביי"ע הנ"ל הוא בחי' מחשבה ודבור ומעשה כמ"ש בד"ה ונקדשתי בתוך בניי [בני ישראל]

This is the level of the higher Gan Eden, the lower Gan Eden, and this world. And the three worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah mentioned above are the level of thought, speech and action, as is written in the discourse beginning "And I shall be sanctified among the children of Israel."

ויש למעלה גי"כ בחי' פרסא המפסקת כו' בכדי שלא יאחזו החיצונים כו' (ואפ"ל [ואפשר לומר] שזהו ענין אף עשיתיו אף הפסיק הענין כמו בחי' פרסא המבדלת בין יצירה שהוא כמו הגוף כי חג"ת [חסד גבורה תפארת] מקננין ביצירה ובין עשיי [עשיה] בחי' רגלים).

And above too there is the level of a partition that separates, etc., so that the outer forces will not take hold, etc. (And it may be said that this is the meaning of "indeed (af) I made him": [the word] "indeed" interrupts the matter, like the level of a partition that divides between Yetzirah, which is like the body — for Chesed, Gevurah and Tiferes nest in Yetzirah — and Asiyah, the level of the feet.)

והנה כמו שיש למעלה בחי' ממלא בתוך כל עלמין שמתחלק לחלקים כפי מזג הכלים כנ"ל והחיות הוא הולך ומתמעט

Now, just as above there is the level of [the light] that fills within all worlds, which divides into parts according to the constitution of the vessels, as mentioned above, and the life-force goes on diminishing,

כמו למטה באדם שבראש משכן השכל ובגוף מתמעט החיות וברגלים מתמעט יותר כו' שכמ"כ [שכמו כן] הוא למעלה ממש בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כו'.

as below in man, where in the head is the dwelling place of the intellect, and in the body the life-force diminishes, and in the feet it diminishes more, etc. — for exactly so it is above, in the level of the light that fills all worlds, etc. —

כמ"כ [כמו כן] הוא למטה בעבודת ה' שאם עובד רק בבחי' א"פ [אור פנימי] שהוא בחי' ממלא כו' שהוא בהדרגה וסדר כו'

so too it is below, in the service of G-d: if one serves only in the level of inner light (or pnimi), which is the level of "filling," etc., which is gradual and ordered, etc.,

שאינו מהפך טבעו (וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] בד"ה ועתה יגדל נא בענין בכל נפשך ובכל מאדך שבחי' האהבה דבכל נפשך נקרא בחי' עומדים שעומד תמיד במדרגה א'

which does not overturn his nature (as was explained in the discourse beginning "And now, I pray, let it be great," on the matter of "with all your soul" and "with all your might": that the level of the love of "with all your soul" is called the level of "those who stand," for one stands always on one level;

ובחי' בכל מאדך זהו בחי' מהלכים בין העומדים ועמ"ש מזה בת"א [בתורה אור] ס"פ וישב ובד"ה אם בחקתי תלכו ועכ"פ [ועל כל פנים] בכל נפשך זהו הנמשך מבחי' אורות שבכלים וזהו המכוון ממ"ש בענין האהבה שבהדרגה וסדר כו')

and the level of "with all your might" is the level of "walkers among those who stand." And see what is written on this in Torah Ohr, at the end of Parshas Vayeishev, and in the discourse beginning "If you walk in My statutes." And at any rate, "with all your soul" is what is drawn from the level of the lights that are in the vessels; and this is what is meant by what is written about the love that is gradual and ordered, etc.)

ואזי הוא הולך ומתמעט כו' פי' שבעת התפלה הוא מקושר ביותר אליו ית' שההתבוננות אצלו בהרחבה כו'.

then he goes on diminishing, etc. That is: during prayer he is most closely bound to Him, may He be blessed, for his contemplation is expansive, etc.

ואחר התפלה שמתקצרת ההתבוננות הוא מתמעט והולך כו'. וכ"ז [וכל זה] כאשר אין עוונותיו מבדילין כו'. אבל אם עוונותיו מבדילים אז הוא נדחה לחוץ אף בעת התפלה

And after prayer, when the contemplation becomes shorter, he goes on diminishing, etc. And all this is when his iniquities do not separate, etc. But if his iniquities separate, then he is pushed outside even during prayer

(כנ"ל שיש בחינת פרסא המפסקת כו' בכדי לדחות הפסולת לחוץ, וזהו עוונותיכם המבדילים דאין ר"ל [רוצה לומר] עון גשמי אלא ע"ד מ"ש עקוב הלב מכל ואנוש הוא כמ"ש בד"ה צאינה וראינה וז"ש [וזהו שכתוב] רפאות תהי לשרך.

(as mentioned above, that there is the level of a partition that separates, etc., in order to push the waste outside. And this is "your iniquities that separate": this does not mean a physical iniquity, but along the lines of what is written, "The heart is crooked above all, and it is sick," as is written in the discourse beginning "Go out and see." And this is [the meaning of] what is written, "It shall be healing to your navel."

וצ"ל מהו לשרך דוקא. וצ"ל דהיינו שאפילו מפלגך ולתתא שהוא למטה מהפרסא אף שם לא יהא שום פגם דהיינו שלא יהי [יהיה] פגם הברית כו'

And we need to understand: why "your navel" specifically? And it must be said that this means: even "from your middle downward," which is below the partition, even there there should be no blemish at all; that is, that there should not be a blemish of the covenant, etc.

ועמ"ש בענין מפלגך ולתתא סד"ה ששים המה מלכות ובביאור ע"פ והיה מספר בני ישראל בסופו וזהו ע"י עסק התורה שע"ז נאמר רפאות תהי כו' לפי שהיא בחי' קול מעל לרקיע מלמעלה מהפרסא)

And see what is written on the matter of "from your middle downward" at the end of the discourse beginning "There are sixty queens," and in the explanation on [the verse] "And the number of the children of Israel shall be," at its end. And this is through occupying oneself with Torah, of which it is said, "It shall be healing, etc.," because it is the level of "a voice from above the firmament," from above the partition.)

וזהו הכל בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שממלא בתוך כל עלמין להחיותם שמתחלק לחלקים כנ"ל שכמ"כ [שכמו כן] בנפש האדם הוא בחי' החיות המתחלק לפי מזג כלי הגוף כו' שהחיות ההוא הוא מלוכש בתוך כלי הגוף ממש בבחי' ממלא:

And all this is the level of the light that fills all worlds, which fills within all worlds to give them life and divides into parts, as mentioned above; for so too in the soul of man it is the level of the life-force that divides according to the constitution of the vessels of the body, etc., for that life-force is en clothed within the very vessels of the body, in the manner of "filling."

2 קיצור. (ענין ממכ"ע [ממלא כל עלמין] במשל בנפש. ובנמשל למעלה. ובעבודת ה' בחי' בכל נפשך):

Summary. (The matter of the light that fills all worlds (memalei kol almin) in the analogy of the soul; and in the thing it illustrates, above; and in the service of G-d, the level of "with all your soul.")

3 ב והבחי' הבי' שיש בנפש המחיה את הגוף הוא בחי' הרצון של הנפש שאינו מתחלק לחלקים כ"א הוא ממלא בתוך כל הגוף. אך רק בבחי' אור מקיף שאינו מתחלק כו'.

2. And the second level that there is in the soul that gives life to the body is the level of the soul's will (ratzon), which does not divide into parts, but rather fills within the whole body — but only in the manner of encompassing light (or makif), which does not divide, etc.

שישנו להרצון בתוך כל הגוף. שהוא מושל על כל אברי הגוף.

For the will is present within the whole body, in that it rules over all the limbs of the body.

כמו אם רוצה לשים רגלו כדומה באש אזי תיכף תעשה כך כפי שעלה ברצונו כו'.

For example, if he wishes to put his foot, or the like, into fire, then immediately it will do so, as it arose in his will, etc.

4 ואף שהוא נגד הטבע שלו שעפ"י [שעל פי] הנהגות טבעיות הגוף לא היה מניח הרגל באש שקשה לה כו'.
אעפ"כ [אף על פי כן] כשרוצה לשומה באש כו' תעשה כך תיכף.

And although this is against its nature — for according to the natural conduct of the body it would not place the foot in fire, since that is hard for it, etc. — nevertheless, when he wishes to put it into fire, etc., it will do so immediately.

והוא מפני שהרצון הוא המושל על כל אברי הגוף והוא שורה בתוכם בבחי' א"מ [אור מקיף].

And this is because the will is what rules over all the limbs of the body, and it dwells within them in the manner of encompassing light.

לכך יכול לפעול בגוף דבר שהוא היפוך הטבע שלו כמו לשום רגלו באש או במים קרים ביותר כדומה שאף שהוא נגד הטבע אעפ"כ [אף על פי כן] תעשה כך תיכף כשעולה ברצונו כו'.

Therefore it can bring about in the body something that is the opposite of its nature, such as putting his foot into fire, or into very cold water, or the like: although this is against nature, nevertheless it will do so immediately when it arises in his will, etc.

5 והוא מפני שהרצון אינו מתחלק לפי חלקי כלי הגוף להתלבש בתוכם בבחי' א"פ [אור פנימי] ממש כפי מזיגתם כו'. כ"א הוא מקיף על כולן בבחי' א"מ [אור מקיף] בלי התחלקות כלל

And this is because the will does not divide according to the parts of the vessels of the body, to be en clothed within them in the manner of inner light (or pnimi), exactly according to their constitution, etc.; rather, it encompasses all of them in the manner of encompassing light, without any division at all.

ולכך הוא מושל עליהן ויכול לעשות דבר שהוא היפוך הטבע ובחי' שלמעלה מן הדעת

And therefore it rules over them, and it can do something that is the opposite of nature, and [it is] the level that is above knowledge (daas)

(וזהו ענין בכל מאדך, ועמ"ש מענין רצון זה בת"א [בתורה אור] בד"ה ויקהל משה דאית רצון ואית רצון כו' וסד"ה וידבר כו' שאו את ראש כל עדת בניי [בני ישראל] כו' לגלגלתם ומ"ש בד"ה ואלה המשפטים,

(and this is the meaning of "with all your might." And see what is written on the matter of this will in Torah Ohr, in the discourse beginning "And Moshe assembled," that "there is will and there is will," etc.; and at the end of the discourse beginning "And He spoke, etc.: Lift up the head of the whole congregation of the children of Israel, etc., by their skulls (legulgelosam)"; and what is written in the discourse beginning "And these are the ordinances."

והנה בד"ה ועתה יגדל נא הנ"ל ובד"ה מי מנה עפר יעקב נתבאר שלהיות המשכת רצון זה בנפש הוא נמשך ע"י המצות וזהו ענין אם בחקתי תלכו שכדי שיבואו לבחי' תלכו זהו ע"י בחקתי כו',

Now, in the discourse beginning "And now, I pray, let it be great," mentioned above, and in the discourse beginning "Who has counted the dust of Yaakov," it was explained that for this will to be drawn into the soul, it is drawn through the mitzvos. And this is the meaning of "If you walk in My statutes": in order that they come to the level of "you walk," this is through "My statutes," etc.

ועמ"ש סד"ה שאו לגלגלתם הנ"ל שכדי שיבואו לבחי' זו זהו ג"כ ע"י הלויים וזה היה ענין ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים וכמשי"ת [וכמו שיתבאר]

And see what is written at the end of the discourse beginning "Lift up ... by their skulls," mentioned above: that in order that they come to this level, this too is through the Levites; and this was the meaning of "And when the Mishkan encamps, the Levites shall set it up," as will be explained.)

וכמ"כ [וכמו כן] ממש הוא למעלה שרצון העליון הוא נקרא בחי' סוכ"ע וכמ"ש מזה בת"א [בתורה אור] בד"ה יביאו לבוש מלכות כו' ע"ש

And in exactly the same way it is above: the supernal will is called the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), as is written on this in Torah Ohr, in the discourse beginning "Let them bring royal apparel, etc."; see there.

ופי' סוכ"ע היינו שאינו מתחלק לחלקים כו' כ"א הוא בחי' א"מ [אור מקיף] על כולם בשוה בלי התחלקות כלל ולכך נק' בשם סובב שהוא כמשל העיגול הגשמי שאין בו בחי' מעלה ומטה כלל

And the meaning of "encompassing all worlds" is that it does not divide into parts, etc., but rather it is the level of encompassing light over all of them equally, without any division at all; and therefore it is called by the name "encompassing" (sovev), for it is like the analogy of a physical circle, which has no aspect of above and below at all.

כמ"כ [כמו כן] הוא עד"מ למעלה שהבחי' רצון העליון ב"ה הוא בחי' סוכ"ע שמקיף את כל עלמין בשוה שאין בו בחי' מעלה ומטה כלל.

So too, by way of analogy, it is above: the level of the supernal will, blessed be He, is the level of the light that encompasses all worlds, which encompasses all worlds equally, having no aspect of above and below at all.

6 וכדכתיב כחשכה כאורה גם חשך לא יחשיך ממך כו' שכולם שוים כלא חשיבי קמיה ועמ"ש מזה בד"ה והגדת לבנך ביום ההוא כו'.

As it is written, "As darkness, so light; even darkness is not dark for You, etc." — for all are equal, being "as nothing before Him." And see what is written on this in the discourse beginning "And you shall tell your son on that day, etc."

וזהו כוונת הפסוק הלא את השמים ואת הארץ אני מלא בשוה בלי התחלקות מעלה ומטה כלל בחי' הכתר

And this is the intent of the verse, "Do I not fill the heavens and the earth?" — equally, without any division of above and below at all: the level of Keser (the Crown),

שהוא רצון העליון ב"ה שנק' סוכ"ע שאין בו בחי' מעלה ומטה כלל שסובב ומקיף על כל עלמין בשוה כנ"ל וכמ"ש בבינונים פרק מ"ח ע"ש

which is the supernal will, blessed be He, which is called the light that encompasses all worlds, which has no aspect of above and below at all, for it surrounds and encompasses all worlds equally, as mentioned above; and as is written in [Sefer Shel] Beinonim (Tanya), chapter 48; see there.

(וכוונת הפסוק דכתיב מלא כל הארץ כבודו הוא בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שממלא בתוך כל עלמין להחיותם. ומתחלק לחלקים כנ"ל) וזהו ג"פ [גי' פעמים] קדוש כו'.

(And the intent of the verse in which it is written, "The whole earth is full of His glory," is the level of the light that fills all worlds, which fills within all worlds to give them life, and divides into parts, as mentioned above.) And this is [the meaning of] "Holy" three times, etc.

פ"י שהוא בחי' הא"מ [האור מקיף] של גי' עולמות ב"ע וכמ"ש מזה בביאור ע"פ ועתה יגדל נא הנ"ל ועמ"ש מזה בד"ה הרם את מטך שדרך כלל ב' בחי' הנ"ל נק' בחי' סדר השתלשלות ומה שלמעלה מסדר ההשתלשלות

That is, it is the level of the encompassing light of the three worlds of Beriah, Yetzirah and Asiyah; and as is written on this in the explanation on [the verse] "And now, I pray, let it be great," mentioned above. And see what is written on this in the discourse beginning "Raise your staff": that, in general, the two levels mentioned above are called the level of the order of the chain of descending worlds (seder hishtalshelus), and that which is above the order of hishtalshelus.

כי השתלשלות ב"ע זה מזה היינו השתלשלות מדומ"ע [מדבור ומעשה] שהמשכת הדבור מהמחשבה הוא נק' השתלשלות כו' וכן בעבודה מדומ"ע [מדבור ומעשה] מההתבוננות נמשך הדבור שהוא מדבר בד"ת [בדברי תורה] והעשי' [והעשיה] במעשה המצות

For the descent of Beriah, Yetzirah and Asiyah, one from the other, is the descent of thought, speech and action: the drawing of speech from thought is called hishtalshelus, etc. And so too in [divine] service, thought, speech and action: from contemplation is drawn the speech, that he speaks words of Torah, and the action, in the doing of the mitzvos.

אך בחינה שלמעלה מהשתלשלות זהו הרצון רעותא דליבא כו' (ועמ"ש מזה ע"פ מי מנה כו' ורובע ישראל כו'):

But the level that is above hishtalshelus is the will, "the desire of the heart" (re'usa deliba), etc. (And see what is written on this on [the verse] "Who has counted, etc., and the fourth of Israel, etc.")

7 קיצור. (ענין סוכ"ע בנפש בחי' הרצון. בחי' גלגלתא מאדך. וכן למעלה רצון סוכ"ע):

Summary. (The matter of the light that encompasses all worlds in the soul: the level of the will; the level of the Skull (Gulgalta), "your might." And so too above: the will, the light that encompasses all worlds.)

8 ג והנה זהו ענין המשכן בחי' ושכנתי בתוכם כי ענין אהל מועד היינו היחוד וההמשכה מבחי' סוכ"ע בממכ"ע [בממלא כל עלמין] וזהו ענין ונועדתי לך שמה לשון התקשרות ודביקות הקב"ה בישראל. מלשון והאדם ידע כו' (כמ"ש בד"ה במדבר סיני באהל מועד הנ"ל ובד"ה נשא דלעיל)

3. Now, this is the meaning of the Mishkan, the level of "And I will dwell within them": for the meaning of the Tent of Meeting (Ohel Moed) is the union and the drawing down of the level of the light that encompasses all worlds into the light that fills all worlds. And this is the meaning of "And I will meet with you there," an expression of the bond and attachment of the Holy One, blessed be He, with Israel, from the expression "And the man knew, etc." (as is written in the discourse beginning "In the wilderness of Sinai, in the Tent of Meeting," mentioned above, and in the discourse beginning "Lift up the head," above).

וזהו ענין ההילוך דבחי' מהלכים בין העומדים

And this is the meaning of the walking of the level of "walkers among those who stand."

וכמ"ש במא"א [במאורי אור] אות ה' סוף סעיף יו"ד הליכה כינוי אל הזיווג הולך על הדרך יסוד דנוקבא ברגל מבורכת שהיא יסוד עכ"ל [עד כאן לשוננו]

And as is written in Me'orei Or, letter hei, at the end of section 10: "'Walking' (halichah) is a term for union (zivug): 'goes on the way' — the Yesod (foundation) of Nukva (the feminine / Malchus); 'with a blessed foot,' which is Yesod." End of quote.

והיינו כמ"ש בד"ה עיני כל אליך ישברו בפ"י נודע בשערים בעלה פ"י נודע לשון יחוד וזיווג כמו והאדם ידע כו' וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך כו' ע"ש

And this is as is written in the discourse beginning "The eyes of all look hopefully to You," in the explanation of "Her husband is known in the gates": "known" (noda) is an expression of union and coupling, as in "And the man knew, etc." And this is [the meaning of] "And you shall know this day, and take [it] to your heart, etc."; see there.

והיינו בשערים הם נש"ב [נ' שערי בינה] הנמשכים ממוח בינה אל הלב וזהו עיני כ"ל ע"ד הלב רואה כו' וכשנקלט בתוכיות נקודת הלב אזי נקראת כלה.

And this is [the meaning of] "in the gates": these are the fifty gates of Binah, which are drawn from the brain of Binah (understanding) to the heart. And this is "the eyes of all (kol, [numerically] fifty)," along the lines of "the heart sees," etc.; and when it is absorbed into the innermost part of the point of the heart, then it is called kallah (bride).

9 ועמ"ש מזה ג"כ סד"ה כי תצא כו' אשת יפ"ת [יפת תאר] כו' בענין ואח"כ תבוא אליה ובעלתה

And see what is written on this also at the end of the discourse beginning "When you go out, etc.," [on] "a woman of beautiful form (yefas to'ar), etc.," on the matter of "and afterwards you may come to her and be her husband":

דהיינו בחינת מס"נ [מסירות נפש] והוא ענין נפילת אפים ובחי' נעילה שהוא גמר העליות עכ"ל [עד כאן לשונו]

that is, the level of self-sacrifice (mesirus nefesh); and this is the matter of "falling on the face" (nefilas apayim) and the level of Ne'ilah, which is the culmination of the ascents. End of quote.

ועמ"ש בת"א [בתורה אור] בד"ה וישב יעקב וז"ל [וזה לשונו] והנה בזמן שבהמ"ק [שבית המקדש] היה קיים היה נמשך בחינה זו רעותא דליבא מגילוי אור א"ס ב"ה בהיכל קדה"ק [קודש הקדשים] כו'

And see what is written in Torah Ohr, in the discourse beginning "And Yaakov settled"; and these are its words: "Now, at the time when the Holy Temple (Beis HaMikdash) stood, this level, 'the desire of the heart' (re'usa deliba), was drawn from the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, in the chamber of the Holy of Holies, etc.,

כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים] להיות בטל רצונו לרצונו ית' וכמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ כו' עכ"ל [עד כאן לשונו].

as is written in Sefer Shel Beinonim (Tanya): that one's will be nullified to His will, may He be blessed; and as it is written, 'For you shall be a land of desire (eretz chefet), etc.'" End of quote.

10 והיינו כי חפץ זהו התענוג ופנימיות הרצון שהאדם יהי' [יהיה] כלה שארי ולבבי כו' וזהו עד"מ היחוד בחי' ואל אישך תשוקתך והוא מרוה צמאונה כו'

That is: for desire (chefetz) is the delight and the inner dimension of the will, that a person should be [in the state of] "My flesh and my heart pine (kalah), etc." And this, by way of analogy, is the union, the level of "And your longing shall be for your husband," and he quenches her thirst, etc.

וזהו ענין ישבעו ויתענגו מטובך כו' אז תתענג על ה' כו'.

And this is the meaning of “They shall be satisfied and delight in Your goodness, etc.,” [and] “Then you shall delight in Havayah, etc.”

11 וזהו ענין בני קהת שממשיכי' [שממשיכים / שממשיכין] האו"פ [האור פנימי] בחי' תענוג וחפץ ובני גרשון ממשיכי' [ממשיכים / ממשיכין] הרצון והמקיף כו'

And this is the matter of the sons of Kehas, who draw down the inner light (or pnimi), the level of delight and desire; and the sons of Gershon draw down the will and the encompassing [light], etc.

והנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] אשכחן משכן דאקרי מקדש. משמע שהם שני בחינות אלא דמ"מ משכן אקרי מקדש.

Now, our Sages, of blessed memory, said: “We find the Mishkan called Mikdash (Sanctuary).” This implies that they are two levels, except that nevertheless the Mishkan is called Mikdash.

והענין כמ"ש בת"א [בתורה אור] ע"פ ויגש אליו יהודה שהמשכן היה דירת עראי של הקב"ה והמקדש היה דירת קבע ונתבאר מזה ע"פ מה טובו אהליך יעקב.

And the matter is as is written in Torah Ohr on [the verse] “And Yehudah approached him”: that the Mishkan was a temporary dwelling of the Holy One, blessed be He, and the Mikdash was a permanent dwelling; and this was explained on [the verse] “How goodly are your tents, Yaakov.”

12 והענין כי הנה כתיב זכרתי לך חסד נעורריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר. שכ"ז [שכל זמן] שהיו במדבר היו עדיין בבחי' אב"א [אחור באחור] ובמקדש היו בבחי' פב"פ [פנים בפנים] וכ"כ [וכן כתב] במא"א [במאורי אור] אות מ' סנ"ז וספ"ט

And the matter is: for behold, it is written, “I remember for you the kindness of your youth, the love of your bridal days, your going after Me in the wilderness.” For as long as they were in the wilderness they were still in the level of back-to-back (achor be'achor), and in the Mikdash they were in the level of face-to-face (panim befanim); and so it is written in Me'orei Or, letter mem, section 57 and section 89.

ובחינת אבי"א [אחור באחור] היינו בחי' אתכפיא לבד אבל בחי' פכ"פ [פנים בפנים] זהו כשיבא לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא וזהו ענין ארץ חפץ כמ"ש בת"א [בתורה אור] פ' תצוה בדי"ה זכור דעמלק וע"כ היה צ"ל הלויים מקימין את המשכן

And the level of back-to-back is the level of subduing (iskafya) alone, but the level of face-to-face is when one comes to the level of transforming darkness into light (is'hapcha chashocha linehora). And this is the meaning of "a land of desire," as is written in Torah Ohr, Parshas Tetzaveh, in the discourse beginning "Remember," on Amalek. And therefore it had to be the Levites [who] set up the Mishkan.

וכמ"ש בדי"ה שאו לגלגלתם הנ"ל בפ"י ובחנות המשכן יקימו אותם הלויים פ"י ובחנות המשכן שכשירד בחינת המשכן ממדרגתו תהיה ההקמה ע"י הלויים דהיינו בנשמת האדם למטה שירדה הארתה ונתלבשה בגוף ונפש הבהמית

And as is written in the discourse beginning "Lift up ... by their skulls," mentioned above, in the explanation of "And when the Mishkan encamps, the Levites shall set it up": the meaning of "and when the Mishkan encamps" is that when the level of the Mishkan descends from its rank, the setting up will be through the Levites; that is, in the soul of man below, whose radiance has descended and become encloded in the body and the animal soul,

הנה זאת העצה לעורר על נפשו בחי' גבורות קדושות והם מתחלקים לשלש בחינות גרשון קהת ומררי כמשי"ת [כמו שיתבאר] ועי"ז יקימו אותו.

this is the counsel: to arouse within his soul the level of holy gevuros (forces of restraint); and they divide into three levels, Gershon, Kehas and Merari, as will be explained; and through this they will set it up.

13 והיינו להעלותו מבחי' ירידתו להיות דבוק באלקים חיים והוא ע"ד שנת' [שנתבאר] ע"פ אלה פקודי המשכן. משכן העדות כו' עבודת הלויים.

That is, to raise it from the level of its descent, to be attached to the living G-d. And this is along the lines of what was explained on [the verse] "These are the accounts of the Mishkan, the Mishkan of the Testimony, etc., the service of the Levites."

שע"י עבודת הלויים שהוא השיר וה"ע [וזהו ענין] פסוד"ז [פסוקי דזמרה] הם מעלים בחי' המשכן שהוא מלי לבחי' משכן העדות היינו או"א [אבא ואימא] תרין ריעין כו' בחי' י"ה

For through the service of the Levites, which is the song — and this is the matter of Pesukei deZimra (the Verses of Praise) — they raise up the level of the Mishkan, which is Malchus (sovereignty), to the level of the “Mishkan of the Testimony,” that is, Abba and Imma (Chochmah and Binah), “two companions,” etc., the level of [the Name] Yah.

וזהו כענין הנז' [הנוכח] בזח"א [בזהר חלק א] וישב ד' קפ"ג סע"ב [סוף עמוד ב] ע"פ כעיר שחברה לה יחדו כו'

And this is like the matter mentioned in the Zohar, Part I, [Parshas] Vayeishev, folio 183, at the end of side b, on [the verse] “like a city that is joined together, etc.”

ועד"ז ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] אשכחן משכן דאקרי מקדש. פי' שהוא בחי' לא זו מחבבה עד שקראה אמי כו':

And along these lines our Sages, of blessed memory, said: “We find the Mishkan called Mikdash.” That is, it is the level of “He did not cease to cherish her until He called her ‘My mother,’ etc.”

14 קיצור. ענין המשכן ה"ע [הוא ענין] היחוד הנק' הילוך. עיני כל כלה. נודע בשערים בעלה. ארץ חפץ תענוג ואל אישך תשוקתך.

Summary. The matter of the Mishkan is the matter of the union, which is called walking. “The eyes of all”: kallah (bride). “Her husband is known in the gates.” “A land of desire”: delight; and “your longing shall be for your husband.”

אך המשכן דירת עראי בחי' אתכפיא ואב"א [ואחור באחור] לכתך אחרי. והמקדש אתהפכא פב"פ [פנים בפנים] ולכן ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים. פקודי המשכן משכן העדות ע"י עבודת הלויים. כעיר שחברה.

But the Mishkan is a temporary dwelling, the level of subduing (iskafya) and back-to-back: “your going after Me.” And the Mikdash is transformation (is'hapcha), face-to-face. And therefore, “And when the Mishkan encamps, the Levites shall set it up.” “The accounts of the Mishkan, the Mishkan of the Testimony”: through the service of the Levites. “Like a city that is joined.”

ד והנה התעוררות הרצון עליון ב"ה שהוא בחי' קדוש בחי' א"מ [אור מקיף] כנ"ל שיהיה הקדוש הנ"ל שרוי בתוך מעיו כו'. הוא מעוררו וממשיכו ע"י בחי' גרשון

4. Now, the arousal of the supernal will, blessed be He, which is the level of "Holy," the level of encompassing light (or makif), as mentioned above, so that the "Holy" mentioned above should dwell within one's innards, etc. — one arouses it and draws it down through the level of Gershon,

שהם היו נושאים את יריעות המשכן כמ"ש ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד.

who were the ones carrying the curtains of the Mishkan, as it is written, "And they shall carry the curtains of the Mishkan and the Tent of Meeting."

15 וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] במדרש שכמו שנאמר נוטה שמים כיריעה כך הוא ענין יריעות המשכן והיינו בחי' סוכ"ע וכמ"ש ע"פ כיריעות שלמה סד"ה שחורה אני ונאווה.

And our Sages, of blessed memory, said in the Midrash that just as it is said, "Who stretches out the heavens like a curtain," so is the matter of the curtains of the Mishkan; and this is the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), as is written on [the verse] "like the curtains of Shlomo," at the end of the discourse beginning "I am black but comely."

וע"י המשכה זו מבחי' סוכ"ע הוא מגרש הרע כמ"ש טוב לחסות בה' כו' בשם ה' כי אמילם שהמקיף מסמא עיני החיצונים.

And through this drawing down from the level of the light that encompasses all worlds, one drives out the evil, as it is written, "It is better to take refuge in Havayah, etc.," [and] "In the Name of Havayah I will cut them down": for the encompassing [light] blinds the eyes of the outer forces.

וזהו פי' גרשון מלשון ויגרשהו וילך כו'. שמגרש את הרע שבקרב ע"י ביטול רצונו מפני רצון העליון ב"ה.

And this is the meaning of [the name] Gershon, from the expression "And he drove him out (vayegarshehu), and he went, etc.": for he drives out the evil within him through the nullification of his will before the supernal will, blessed be He.

כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] בטל רצונך מפני רצונו כו'. שיבטל רצונו מפני רצון העליון הן בבחי' סור מרע שלא ירצה בהם כלל. והן בבחי' עשה טוב (שירצה מה שלא רצה. ומה שרצה לא ירצה)

As our Sages, of blessed memory, said, "Nullify your will before His will, etc.": that he should nullify his will before the supernal will, both in the level of "turn away from evil," that he should not want them at all, and in the level of "do good" (that he should want what he did not want, and what he wanted he should not want).

שע"י ביטול רצונו כו' הוא מהפך את הטבע שלו שמהפך ממרירו למיתקא כו'.

For through the nullification of his will, etc., he overturns his nature, transforming bitterness into sweetness, etc.

כנ"ל שהרצון הוא מושל על כל איברי הגוף כו' והוא יכול להפך הטבע כנ"ל לכך כשמבטל רצונו מפני רצון העליון ב"ה אזי יכול להפך הטבע שלו ממש.

As mentioned above, the will rules over all the limbs of the body, etc., and it can overturn nature, as mentioned above; therefore, when he nullifies his will before the supernal will, blessed be He, then he can overturn his very nature.

שהרצון הוא למעלה מהבחירה ודעת כנ"ל שאין להרגל שום בחירה כלל נגד הרצון כשרוצה לשומה באש כו' שתיכף הוא עושה כך בלי שום בחירה בפ"ע [בפני עצמו] כלל.

For the will is above choice and knowledge (daas), as mentioned above: the foot has no choice at all against the will when he wishes to put it into fire, etc., for it immediately does so, without any choice of its own at all.

16 והוא מפני שהרצון הוא למעלה מבחירה ודעת. אך מתחלה עשה רצונו כרצונך וזהו רצון התחתון

שע"פ השכל והוא מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] בכל נפשך כו' ואח"כ בטל רצונך הוא בחי' ביטול והעברה לגמרי שיהי' [שיהיה] רצון העליון מאיר בו

And this is because the will is above choice and knowledge. But first [comes] "Make His will as your will"; and this is the lower will, which accords with the intellect, and it is from the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), "with all your soul," etc. And afterwards, "Nullify your will" is the level of self-nullification (bittul) and complete removal, so that the supernal will shines in him.

וזהו ענין יריעות המשכן בחי' נוטה שמים כיריעה

And this is the matter of the curtains of the Mishkan, the level of "Who stretches out the heavens like a curtain"

(ועמ"ש בפ"י השמים כסאי בד"ה כי כאשר השמים החדשים כו'. ולכן מתחלה צ"ל בני מררי מקימים הקרשים בחי' עצי שטים עומדים זהו ענין בכל נפשך שזהו הנק' עומדים חי ה' אשר עמדתי לפניו. ואח"כ צ"ל מהלכים בין העומדים והיינו ענין יריעות המשכן.

(and see what is written on the meaning of "The heavens are My throne," in the discourse beginning "For as the new heavens, etc." And therefore first there must be the sons of Merari setting up the boards, the level of "acacia wood standing": this is the matter of "with all your soul," for this is what is called "standing": "As Havayah lives, before Whom I stood." And afterwards there must be "walkers among those who stand," and this is the matter of the curtains of the Mishkan.

אך מהלכים ב' בחי' הילוך זהו ענין גרשון וקהת מלמטה למעלה ומלמעלה למטה כו' וזהו והתהלכת בתוכם ב' בחי' הילוך כו')

But "walkers" [means] two kinds of walking: this is the matter of Gershon and Kehas, from below to above and from above to below, etc. And this is [the meaning of] "And I will walk among you": two kinds of walking, etc.)

וכמ"כ [וכמו כן] הוא למעלה ממש שהרצון עליון ב"ה הוא נעלה מבחי' בחירה ודעת כו'. ופ"י שהבחירה הוא בדעת כו'.

And in exactly the same way it is above: the supernal will, blessed be He, is loftier than the level of choice and knowledge, etc. And the meaning: choice is in knowledge (daas), etc.,

שבחר בדעתו את הטוב כו' ומואס ברע כו' והבחנה הזו הוא ע"י הדעת כנ"ל. וכדכתיב ובחרת בחיים כו'

for with his knowledge he chooses the good, etc., and despises the evil, etc., and this discernment is through knowledge, as mentioned above; as it is written, "And you shall choose life, etc."

(שהבחירה שבחר החיים כו' הוא ע"י הדעת שמבחין שהחיים טוב לו והמות רע לו)

(for the choice by which one chooses life, etc., is through knowledge, which discerns that life is good for him and death is bad for him).

ולמעלה נקי בחי' בחירה שהוא בדעת כו'. בחי' עץ הדעת שהוא אילנא דטו"ר [דטוב ורע] ועמ"ש בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב אבל בחי' רצון העליון ב"ה הוא למעלה מבחי' בחירה ודעת שהוא נעלה מעץ הדעת דטו"ר [דטוב ורע] כו'

And above, what is called the level of choice, which is in knowledge, etc., is the level of the Tree of Knowledge, which is "the tree of good and evil." And see what is written in the explanation on [the verse] "Who has counted the dust of Yaakov." But the level of the supernal will, blessed be He, is above the level of choice and knowledge, for it is loftier than the Tree of Knowledge of good and evil, etc.

(וכנ"ל במשל שהרצון יכול לעשות היפך הטבע שיכול להניח הרגל באש אם ירצה ואין להרגל שום בחירה כנ"ל)

(As mentioned above in the analogy: the will can do the opposite of nature, for one can place the foot in fire if he wishes, and the foot has no choice, as mentioned above.)

וכמ"כ [וכמו כן] הוא בעבודה שביטול רצון שמבטל רצונו מפני רצון העליון ב"ה הוא למעלה מהבחירה ודעת כלל כו'.

And so too it is in [divine] service: the nullification of will, by which one nullifies his will before the supernal will, blessed be He, is entirely above choice and knowledge, etc.

שהבחירה הוא בדעת כו' כדכתיב ובחרת בחיים כו'. ובחי' ביטול רצון הוא למעלה מהדעת ובחירה כנ"ל.

For choice is in knowledge, etc., as it is written, "And you shall choose life, etc."; and the level of the nullification of will is above knowledge and choice, as mentioned above.

וזהו מ"ד [מ"יין דוכרין] קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת שהוא בחי' ביטול רצון הנ"ל שהוא הקריאה שבאמת

And this is what is written, "Havayah is near to all who call upon Him, to all who call upon Him in truth": this is the level of the nullification of will mentioned above, which is the calling that is in truth.

וזהו תתן אמת ליעקב (ועי"ל [ועוד יש לומר] בפי גרשון שהוא ע"ד מ"ש וממגד גרש ירחים ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] שהארץ מגרשת ומוציאה מחדש לחדש. הרי דצמיחת הפירות מהארץ נק' גרש לשון גרושין ע"ש שמגרשת אותם מהכח אל הפועל. ומהעלם לצאת אל הגילוי.

And this is [the meaning of] “You will give truth to Yaakov.” (And one may further say on the meaning of Gershon that it is along the lines of what is written, “And with the bounty of the moons’ yield (geresh yerachim),” and Rashi explains that the earth drives forth and brings out [produce] from month to month. Thus the growth of the fruits from the earth is called geresh, an expression of driving out (gerushin), because it drives them out from potential into actuality, and from concealment to come out into revelation.

וכן פי הרד"ק [הרבי דוד קמחי] במכלול גרש ירחים והוא זמן שהפירות מציצים ופורחים בכח הירח כאלו הירח מגרש אותם לחוץ.

And so the Radak explains in the Michlol [on] geresh yerachim: it is the time when the fruits peep out and blossom by the power of the moon, as if the moon drives them outward.

וכמ"כ [וכמו כן] הנה בכל נפש יש אהבה המסותרת ושתצא מהעלם אל הגילוי זהו ענין מי גילה לבני רז זה כו' מי היינו בחי' סוכ"ע כענין מי ברא אלה כו'

And so too, in every soul there is a hidden love; and that it should come out from concealment into revelation, this is the matter of “Who (mi) revealed this secret to My children, etc.”: “Who” is the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), like the matter of “Who created these, etc.”

וזהו ענין בני גרשון נושאי היריעות בחי' סוכ"ע וככה זה מוציאין האהבה המסותרת מהעלם אל הגילוי והוא כענין וממגד גרש ירחים שמגרש ומוציא האהבה מסותרת מהעלם אל הגילוי וכמ"ש ע"פ טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת כו'

And this is the matter of the sons of Gershon, the bearers of the curtains, the level of the light that encompasses all worlds; and by this power they bring the hidden love out from concealment into revelation. And this is like the matter of “And with the bounty of the moons’ yield (geresh yerachim)”: that it drives out and brings the hidden love out from concealment into revelation; and as is written on [the verse] “Better is open rebuke than hidden love, etc.”

ועדי"ז פי' הפרדס) (שער כ"ט פ"ד) בענין שני גרישין שהם חו"ג [חסד וגבורה] כי התפארת מגרש אותם ממקומם ומניעם אל קו האמצעי ומטה אותם אל החסד.

And along these lines the Pardes explains) (Sha'ar 29, chapter 4) the matter of the two gerishin, which are Chesed and Gevurah: for Tiferes drives them from their place, moves them to the middle line, and inclines them toward Chesed.

וכמ"כ [וכמו כן] כאן י"ל [יש לומר] בענין גרשון ב' גרושין אלו שמגרש את הנה"ב [הנפש הבהמית] ודוחה הרע ועי"ז הטוב שבנה"ב [שבנפש הבהמית] יתגרש ממקומו ויהי' [ויהיה] מטה כלפי חסד ואהבה לבוא לבחי' בכל לבבך בשני יצריך וכן מגרש ומוציא העלם האהבה שבנה"א [שבנפש האלקית] לבוא לידי גילוי כו'

And so too here it can be said, regarding Gershon, [that it means] these two drivings-out: that he drives out the animal soul and pushes away the evil, and through this the good that is in the animal soul will be driven from its place and will be inclined toward Chesed and love, to come to the level of "with all your heart," with both your inclinations; and so too he drives out and brings forth the love concealed in the G-dly soul, to come into revelation, etc.

ואפ"ל [ואפשר לומר] פי' גרש ירחים שהוא מענין ריח והריחו ביראת ה' כמ"ש בענין אריתי מורי ובענין וישלח יהושע כו' ואת יריחו. ומ"ש בד"ה ראה ריח בני כו':

And it may be said that the meaning of geresh yerachim is from the term rei'ach (scent), [as in] "And he shall scent (vaharicho) the fear of Havayah," as is written on the matter of "I have gathered (arisi) my myrrh," and on the matter of "And Yehoshua sent, etc., ... and Yericho"; and what is written in the discourse beginning "See, the scent of my son, etc."

17 קיצור. ענין יריעות נוטה שמים כיריעה. לחסות כו' כי אמילם. בטל רצונך ומתחלה צ"ל עשה רצונך רצון התחתון.

Summary. The matter of the curtains: "Who stretches out the heavens like a curtain." "To take refuge, etc.," "I will cut them down." "Nullify your will"; and first there must be "Make [His will as] your will," the lower will.

עומדים עצי שטים עומדים מררי גרשון ויגרשהו. גרש ירחים. מי גילה רז זה מי ברא אלה והריחו ריח בני:

"Standing": "acacia wood standing," Merari. Gershon: "And he drove him out." Geresh yerachim. "Who revealed this secret," "Who created these." "And he shall scent," "the scent of my son."

18 ה והנה זהו הכל בחי' בני גרשון שנשאו את יריעות המשכן כו'. פי' שבחי' גרשון הוא שמגרש הרע ע"י בחי' ביטול רצון שמבטלו מפני רצון העליון ב"ה כו'

5. Now, all this is the level of the sons of Gershon, who carried the curtains of the Mishkan, etc. That is: the level of Gershon is that he drives out the evil through the level of nullification of will, nullifying it before the supernal will, blessed be He, etc.,

שעי"ז הוא מגרש את הרע כו'. שממשיך עי"ז מבחי' סוכ"ע שהוא בחי' קדוש שיהי' [שיהיה] שרוי בתוך מעיו כו' כנ"ל.

for through this he drives out the evil, etc.; for through this he draws down from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is the level of "Holy," so that it should dwell within his innards, etc., as mentioned above.

19 ולכך נשאו בני גרשון את יריעות המשכן שהם בחי' סוכב ומקיף וכדכתיב נוטה שמים כיריעה כו'.

And therefore the sons of Gershon carried the curtains of the Mishkan, which are the level of surrounding and encompassing, as it is written, "Who stretches out the heavens like a curtain, etc."

אבל עבודת בני קהת הוא לישא את השולחן והמנורה והארון וכפורת כו' כי עבודת הקדש עליהם בכתף ישאו כו'.

But the service of the sons of Kehas was to carry the table, the menorah, the ark and the ark-cover (kapores), etc., "for the service of the holy [things] was upon them; they shall carry on the shoulder, etc."

ופי' של קהת הוא מלשון לו יקהת עמים שהוא מלשון אסיפה וחיבור כו'. שעבודת הקהתי הוא לישא בכתף עבודת הקדש כו'. שהם השולחן והמנורה והארון כו'.

And the meaning of Kehas is from the expression "and to him shall be the gathering (yikhas) of peoples," which is an expression of gathering and joining, etc. For the service of the Kehasite is to carry on the shoulder the service of the holy [things], etc., which are the table, the menorah, the ark, etc.

ופי' שהכלים אלו של המשכן הם מבחי' נקודה האמצעי' שבתוך העיגול שהעיגול מקיף וסוכב את הנקודה כו'

And the meaning: these vessels of the Mishkan are from the level of the middle point that is within the circle, for the circle encompasses and surrounds the point, etc.

(שעצם המכוון הוא הנקודה וכענין ששמים הם בחי' יריעה ומקיף ואעפ"כ [ואף על פי כן] במחשבה ארץ קדמה כו' ועמ"ש ע"פ אל יתהלל חכם כו' כי אם בזאת יתהלל כו' וצדקה בארץ.

(for the essence of the intent is the point; and like the matter that the heavens are the level of a curtain and an encompassing [light], and nevertheless, "in thought, the earth came first," etc. And see what is written on [the verse] "Let not the wise man glory, etc., but in this let him who glories glory, etc., ... and righteousness in the earth."

ועמ"ש מזה בד"ה החדש הזה לכם כפי' א"ר [אמר רבי] יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה לכם כו' ע"ש.

And see what is written on this in the discourse beginning "This month shall be for you," on the explanation of "Rabbi Yitzchak said: The Torah should have begun only from 'This month shall be for you,' etc."; see there.

ועד"ז ענין עגולים ויושר שרש היושר גבוה מהעגולים שהעגולים הם בחי' נפש והיושר הוא בחי' רוח כו' והרי העגולים הם בחי' מקיפים על היושר בחי' נוטה שמים כיריעה.

And along these lines is the matter of the circles (iggulim) and the line (yosher): the root of the line is higher than the circles, for the circles are the level of nefesh and the line is the level of ruach, etc.; and yet the circles are the level of encompassing [lights] over the line, the level of "Who stretches out the heavens like a curtain."

אלא שמ"מ בחי' היושר הוא כענין הנקודה שעליה סובב כל העיגול כו' וע' בר"ח [בראשית חכמה] שער הקדושה פ"ב [פרק ב'] בענין שבת הוא בחינת נקודה

Except that nevertheless the level of the line is like the matter of the point around which the whole circle revolves, etc. And see in Reishis Chochmah, Sha'ar HaKedushah, chapter 2, on the matter that Shabbos is the level of a point.

ועמ"ש מענין נקודה בהיכליה בד"ה ראה אנכי כו' שם ג"כ מובן שהנקודה גבוה יותר מההיכל המקיף עליה. שהנקודה היא חכמה עילאה וההיכל המלבישו הוא בינה כמ"ש בזח"א [בוהר חלק א'] (דט"ו ע"א וד"ך ע"א)

And see what is written on the matter of "a point within its palace" in the discourse beginning "See, I [set before you], etc."; there too it is understood that the point is higher than the palace that encompasses it: for the point is supernal Chochmah (wisdom), and the palace that enclothes it is Binah (understanding), as is written in the Zohar, Part I (folio 15a and folio 20a),

ובמק"מ [ובמקדש מלך] (שם ושם) שבח"י העיגול הם היריעות המאהיל"י [המאהילים] על המשכן כדכתיב נוטה שמים כיריעה כנ"ל.

and in the Mikdash Melech (there and there): that the level of the circle is the curtains that spread as a tent over the Mishkan, as it is written, "Who stretches out the heavens like a curtain," as mentioned above.

וזה היה עבודת בני גרשון כנ"ל אבל עבודת בני קהת הוא לישא כלי המשכן הנ"ל

And this was the service of the sons of Gershon, as mentioned above. But the service of the sons of Kehas is to carry the vessels of the Mishkan mentioned above,

שהם מבח"י הנקודה האמצעי שהעיגול סובב אותה כנ"ל. כי הארון שה"י [שהיה] בק"ק [בקדש הקדשים] הוא בח"י תורה שבו היו הלוחות מונחים כו'.

which are from the level of the middle point around which the circle revolves, as mentioned above. For the ark, which was in the Holy of Holies, is the level of Torah, for in it the Tablets were placed, etc.

20 וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] משחרב בהמ"ק [בית המקדש] אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד כו'. ובח"י תורה היא מבחינת הנקודה התיכונית שהעיגול סובב עליה

And as our Sages, of blessed memory, said: "Since the Holy Temple was destroyed, the Holy One, blessed be He, has in His world only the four cubits of halachah alone, etc." And the level of Torah is from the level of the central point around which the circle revolves,

כי אורייתא מחכמה הוא דנפקת ובחכמה שורה אור א"ס ממש בבח"י גילוי כמ"ש הוי"י בחכמה for "the Torah comes forth from Chochmah," and in Chochmah the Infinite Light (Or Ein Sof) itself dwells in a manner of revelation, as it is written, "Havayah in Chochmah,"

דהיינו בבח"י אור פנימי משא"כ בח"י העיגול הוא אור מקיף והעלם עדיין ותכלית המכוון הוא האור פנימי והגילוי, ועמ"ש מזה בפ' ואתחנן בד"ה ואהבת את וכן המצות מעשיות נמשכים ג"כ מהנקודה התיכונית.

that is, in the level of inner light (or pnimi); whereas the level of the circle is encompassing light (or makif), and still concealment; and the ultimate intent is the inner light and the revelation. And see what is written on this in Parshas Va'eschanan, in the discourse beginning "And you shall love." And so too the practical mitzvos are also drawn from the central point.

21 והנה הגם שהתורה ומצות הם נמשכים מהנקודה התיכונית כנ"ל. אעפ"כ [אף על פי כן] שרשם הוא נעלה אף מהעיגול הסובב הנקודה כנז' [כנזכר] בס"י [בספר יצירה] נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן כו'.

Now, although the Torah and mitzvos are drawn from the central point, as mentioned above, nevertheless their root is loftier even than the circle that surrounds the point, as mentioned in Sefer Yetzirah: "Their beginning is wedged in their end, and their end in their beginning, etc."

ופי' שתחלתן נעוץ בסופן דייקא כו'. ולכן התורה ומצות שנשפלו למטה שנתלכשו בענינים גשמיים כו' שרשם הוא נעלה מאד אף מהעיגול הסובב הנקודה כו'.

And the meaning: their beginning is wedged specifically in their end, etc. And therefore the Torah and mitzvos, which were lowered down below, being enclothed in physical matters, etc., their root is very lofty, even above the circle that surrounds the point, etc.

כי נעוץ סופן דייקא בתחלתן כו'. ופי' כי תומ"צ [תורה ומצות] שרשם מהנקודה התיכונית כו'

For their end is wedged specifically in their beginning, etc. And the meaning: for the Torah and mitzvos have their root from the central point, etc.,

ושורש הנקודה כו' הוא נעלה מהעיגול כו' כי העיקר הוא הנקודה והעיגול הוא רק להיות סובב ומקיף להנקודה.

and the root of the point, etc., is loftier than the circle, etc.; for the essential thing is the point, and the circle exists only to surround and encompass the point.

וכדכתיב כי גאה גאה כו' כנז' [כנזכר] במ"א (שקמיה כל המקיפים כלא נחשבים בשוה כמו הפנימית כו' ע"ש).

As it is written, "For He is exalted, exalted, etc.," as mentioned elsewhere (that before Him all the encompassing [lights] are considered as nothing, equally like the inner [light], etc.; see there).

וזהו שמברכים קודם עשיית כל מצוה כו'. אשר קדשנו במצותיו כו'

And this is why we bless before performing every mitzvah, etc., "Who has sanctified us with His commandments, etc."

ופי' שע"י עסק התורה שמחכמה נפקת וע"י המצות מעשיות שהם נעלים מתורה כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גדול התלמוד שמביא לידי מעשה כו' יכול להמשיך בחי' קדש שיהיה שרוי בתוך מעיו כו'

And the meaning: through occupying oneself with the Torah, which "comes forth from Chochmah," and through the practical mitzvos, which are loftier than Torah, as our Sages, of blessed memory, said, "Great is study, for it leads to action, etc.," one can draw down the level of holiness (kodesh), so that it should dwell within one's innards, etc.;

דהיינו בבחינת אור פנימי שרמ"ח מ"ע [מצות עשה] הם נמשכים מרצונו ית' ונשפלו למטה שנתלכשו בדברים גשמיים. כמו ציצית ותפילין כו'. אך סוף מעשה דייקא הוא נעוץ בתחלה.

that is, in the level of inner light: for the 248 positive commandments are drawn from His will, may He be blessed, and were lowered down below, being enclothed in physical things, such as tzitzis and tefillin, etc. But "the end of the deed" specifically is wedged in the beginning.

22 וזהו אשר קדשנו כו' שע"י עסק התורה וקיום המצות מעשיות יכול להמשיך מבחי' קדש שיהיה שרוי בתוך מעיו כנ"ל.

And this is [the meaning of] "Who has sanctified us, etc.": that through occupying oneself with the Torah and fulfilling the practical mitzvos, one can draw down from the level of holiness (kodesh), so that it should dwell within one's innards, as mentioned above.

וזהו מ"ש לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך פי' מל"ך הוא בחי' מדת מלכותו ית' שמחיה את כל עולמים. כדכתיב מלכותך מלכות כל עולמים כו'.

And this is what is written, "Of David, when he changed his taste (ta'amo) before Avimelech." The meaning: Melech (king) is the level of the attribute of His sovereignty (Malchus), may He be blessed, which gives life to all the worlds, as it is written, "Your kingship is a kingship over all worlds, etc."

ואבי מלך הוא בחי' סוכ"ע (שהוא בחי' רצונו ית' כנ"ל) בשנותו את טעמו כו'. פי' שזהו ההפרש בין ו' ימי המעשה לשבת.

And Avi Melech ("father of the king") is the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) (which is the level of His will, may He be blessed, as mentioned above). "When he changed his taste, etc.": the meaning is that this is the difference between the six workdays and Shabbos.

שבו"י ימי המעשה העבודה הוא רק לאכפיא את רצונו בלבד. ובשבת הוא בחי' ביטול רצון לגמרי שאין לו רצון אחר כלל.

For in the six workdays the service is only to subdue (le'achfaya) one's will alone, while on Shabbos it is the level of complete nullification of will, so that one has no other will at all.

וזהו בשנותו את טעמו שהוא בחי' ביטול רצון לגמרי שמהפך את הרצון שהיה לו כו' שיהיה רק לה' לבדו.

And this is [the meaning of] "when he changed his taste": it is the level of complete nullification of will, that he overturns the will he had, etc., so that it should be for G-d alone.

וזהו בחי' שבת שמגיעים לבחי' התהפכות הרצון לגמרי. (שהוא בחי' ביטול רצון) וזהו בשנותו את טעמו ששינה טעמו ממש.

And this is the level of Shabbos, when one reaches the level of complete transformation of the will (which is the level of nullification of will). And this is "when he changed his taste": that he actually changed his taste.

משא"כ בימות החול שהוא רק בחי' אתכפייא כו' ולא בחי' אתהפכא (והנה הכוונה כאן דבחי' בשנותו את טעמו זהו בחי' קהת ע"י כי בחכמה אתברירו

Whereas on the weekdays it is only the level of subduing (iskafya), etc., and not the level of transformation (is'hapcha). (Now, the intent here is that the level of "when he changed his taste" is the level of Kehas, through [the principle that] "through Chochmah they are refined."

אכן במדרש רבה) (פ' במדבר פ"ג [פרק ג'] דרש"י ע"ב) פ"י גרשון שהוא חזק כשן כו' והיינו ענין בשנותו את טעמו ויגרשהו כו'

However, in Midrash Rabbah) (Parshas Bamidbar, chapter 3, folio 215b) Gershon is explained as "strong like a tooth (shen)," etc. And this is the matter of "when he changed (beshanos) his taste ... and he drove him out (vayegarshehu), etc.,"

שבח"י בשנותו הוא ג"כ מענין שן וכמ"ש ע"פ ולבן שנים מחלב שהוא בירור המדות כו' וזהו ויגרשהו לגרש הרע כו' ובח"י קהת פ"י שם מענין אם קהה הברזל והיינו כמ"ש [כמה שכתוב שם] והוא לא פנים קלקל

for the level of "when he changed (beshanos)" is also from the term shen (tooth), as is written on [the verse] "and white of teeth from milk," which is the refinement of the emotive attributes (mid-dos), etc. And this is "and he drove him out": to drive out the evil, etc. And the level of Kehas is explained there from the term "If the iron is blunt (kehah)," and that is as is written there, "and He does not [show] a face, [for they] have spoiled."

ובלויים כתיב ועבד הלוי הוא שממשיך בח"י הוא דא עתיקא מההעלם אל הגילוי להיות יאר ה' פניו כו' And regarding the Levites it is written, "And the Levite, he (hu) shall perform the service": for he draws the level of "He (hu): this is Atika (the Ancient One)" from concealment into revelation, so that it should be: "May Havayah make His face shine, etc."

והיינו ע"י שנשאו הארון פנים בפנים וכמ"ש מזה בד"ה ואהיה אצלו אמן

And that is through their carrying the ark face to face, as is written on this in the discourse beginning "And I was beside Him, a nursling (amon)."

ולכן ע"י הם מתקנים בח"י והוא לא פנים דפ"י ברבות בקהלת כשהקב"ה אינו מסביר פנים לדור מחמת קלקול מעשים רעים שיש בדור כו' (ע"ש על פסוק זה בדף קי"א ע"ב).

And therefore, through this they rectify the level of "and He does not [show] a face," which is explained in [Midrash] Rabbah on Koheles [as meaning]: when the Holy One, blessed be He, does not show a welcoming face to the generation, because of the corruption of the evil deeds that are in the generation, etc. (see there, on this verse, on folio 111b).

והעצה לזה וחיילים יגבר בח"י תשובה שהוא ענין בחילא יתיר, והנה תשובה היא החזרת פנים בפנים והיינו ענין בני קהת נושאי הארון פא"פ [פנים אל פנים] כו'

And the counsel for this is "he must exert more strength (vachayalim yegaber)," the level of teshuvah (return), which is the matter of "with greater strength (bechayla yatir)." Now, teshuvah is the restoring of [the] face, face to face; and this is the matter of the sons of Kehas, the bearers of the ark face to face, etc.

ועמ"ש בענין מחיצה של ברזל בד"ה ועשית ציץ וענין שבירת המחיצה ע"י הרהורי תשובה ומשם יובן הענין הנ"ל.

And see what is written on the matter of the iron partition in the discourse beginning "And you shall make a forehead-plate (tzitz)," and the matter of breaking the partition through thoughts of teshuvah; and from there the matter mentioned above will be understood.

23 ובוה יובן מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] עשה רצונו כרצונך כו' בטל רצונך מפני רצונו כו' פי' כו' ימי המעשה הוא רק בחי' עשה רצונו כרצונך כו'

And with this will be understood the saying of our Sages, of blessed memory, "Make His will as your will, etc.; nullify your will before His will, etc." The meaning: in the six workdays there is only the level of "Make His will as your will, etc.,"

שהוא רק בחי' אתכפיא כו' ובשבת הוא בחי' בטל רצונך כו' שהוא בחי' אתהפכא כו'

which is only the level of subduing (iskafya), etc.; and on Shabbos there is the level of "Nullify your will, etc.," which is the level of transformation (is'hapcha), etc.,

כנ"ל שזהו שאומרים לדוד בשנותו את טעמו כו' בשבת וכדכתיב טעמו וראו כי טוב ה' כו' בה' תתהלל נפשי כו'.

as mentioned above; for this is why we say "Of David, when he changed his taste, etc." on Shabbos; and as it is written, "Taste (ta'amu) and see that Havayah is good, etc.," [and] "In Havayah my soul shall glory, etc."

24 וזהו מ"ש ורעה אמונה כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים כו' וכ"ז [וכל זה] נמשך הכל לכנס"י [לכנסת ישראל] מאהרן כהנא רבא שהוא בחי' אהבה רבה כו' שהוא המשפיע בחי' אהבה בכנ"י [בכנסת ישראל] והוא האהבה המסותרת שבכאו"א [שבכל אחד ואחד] מישראל.

And this is what is written, "and feed faith (re'eh emunah)": as our Sages, of blessed memory, said, "Israel sustain their Father in heaven, etc." And all this is drawn entirely to the Community of Israel (Knesses Yisrael) from Aharon, the great priest (Kahana Rabba), who is the level of great love (ahavah rabbah), etc., for he is the one who imparts the level of love into the Community of Israel; and this is the hidden love that is in each and every one of Israel.

25 וז"ש [וזהו שכתוב] נשא את ראש בני גרשון גם הם שכבני קהת ובני גרשון נאמר נשיאת ראש ולא בבני מררי כמ"ש במדרש

And this is [the meaning of] what is written, "Lift up the head of the sons of Gershon, they too": for of the sons of Kehas and the sons of Gershon "lifting of the head" is said, but not of the sons of Merari, as is written in the Midrash.

כי הנה כתיב ונתתי לך מהלכים בין העומדים פי' מהלכים ב' בחי' הילוך. הא' ע"י רעו"ד [רעותא דליבא] מלמטה למעלה וזהו ענין בני גרשון.

For behold, it is written, "And I will give you walkers among those who stand." The meaning: "walkers" [means] two kinds of walking. The first is through the desire of the heart (re'usa deliba), from below to above; and this is the matter of the sons of Gershon.

הב' ע"י תורה ומצות מלמעלה למטה וכמ"ש בת"א [בתורה אור] פי' וישב בד"ה ונתתי לך מהלכים כו'

The second is through Torah and mitzvos, from above to below; and as is written in Torah Ohr, Parshas Vayeishev, in the discourse beginning "And I will give you walkers, etc."

והילוך זה הב' זהו ע"י בני קהת ע"כ נאמר בשניהם נשיאת ראש

And this second walking is through the sons of Kehas. Therefore "lifting of the head" is said of both of them.

אשר נשיאת ראש זהו ענין רוממות קרן בחי' מהלכים ובחי' מהלכים צ"ל בין העומדים בחי' עצי שטים עומדים בבני מררי ע"כ לא נאמר בהם נשיאת ראש כו'

For "lifting of the head" is the matter of the raising of the horn (romemus keren), the level of "walkers." And the level of "walkers" must be "among those who stand," the level of "acacia wood standing," of the sons of Merari; therefore "lifting of the head" is not said of them, etc.

וזהו בחי' מ"ב מסעות שנסעו הלויים עם המשכן במדבר כו' שהוא הכל בחי' עליות כו'

And this is the level of the forty-two journeys that the Levites journeyed with the Mishkan in the wilderness, etc., which are all the level of ascents, etc.

(שכל נסיעה הוא בחי' עליי [עלייה]) שהם מ"ב עליות כו' שהוא שם מ"ב שבאנא בכח כו'.

(for every journey is the level of an ascent): they are forty-two ascents, etc., which is the Name of forty-two [letters] that is in "Ana BeKoach," etc.

ופי' שבמקום שחנו הקימו את המשכן. וכשנסעו הורידו אותו והעלו אותו לבחי' נעלה. וזה היה המ"ב עליות של מ"ב מסעות כו'

And the meaning: in the place where they encamped they set up the Mishkan, and when they journeyed they took it down and raised it up to a loftier level. And these were the forty-two ascents of the forty-two journeys, etc.

וכל המ"ב מסעות היה הכל במדבר כנ"ל שאף עולמות העליונים נק' בחי' מדבר שהוא בחי' שממה בחי' דומם ממש נגד הקב"ה כו' כנ"ל.

And all the forty-two journeys were entirely in the wilderness, as mentioned above, for even the higher worlds are called the level of a wilderness, which is the level of desolation, the level of the utterly inanimate, compared to the Holy One, blessed be He, etc., as mentioned above.

וזה היה מ"ב מסעות של המשכן שנשאו אותו הלויים במדבר כו'. שהם מ"ב עליות הכל בבחי' מדבר כנ"ל. שאף העולמות העליונים נק' לגביה בחי' מדבר וד"ל [ודי למבין].

And these were the forty-two journeys of the Mishkan, which the Levites carried in the wilderness, etc.: they are forty-two ascents, all in the level of a wilderness, as mentioned above, for even the higher worlds are called, in relation to Him, the level of a wilderness; and this suffices for one who understands.

(פי' שבחי' ו' ימי המעשה הוא בחינת הנסיעה של המשכן שהורידו אותו כו' שעולים בעילוי אחר עילוי כו' ושבת הוא בחינת החני' [החניה] שהקימו כו' שעלו במדרגה א' נעלה וחנו שם ופרשו שם היריעות דמשכן ועד"ז היה כל המ"ב מסעות).

(That is: the level of the six workdays is the level of the journeying of the Mishkan, when they took it down, etc., for they ascend from elevation to elevation, etc.; and Shabbos is the level of the encampment, when they set it up, etc., for they ascended to one lofty level and encamped there, and spread out there the curtains of the Mishkan; and in this way were all the forty-two journeys.)

והנה כ"ז [כל זה] הוא ביד איתמר בן אהרן הכהן וגו'. ופי' איתמר הוא בחי' צירופי אותיות התורה.

Now, all this is "in the hand of Isamar, the son of Aharon the priest, etc." And the meaning: Isamar is the level of the combinations of the letters of the Torah.

שאיִתמר הוא מלשון אֵית מר שבגמרא שהוא לשון דבר הנלמד מאֵליו כו' (בל"א עש איז גילערינט גיווארין. שהוא לשון איתמר שנלמד ממילא) והוא כמ"ש ואשים דברי בפִּיך וגו' ודברי אשר שמתִי בפִּיך וגו'.

For Isamar is from the expression isamar in the Gemara, which is an expression for a thing that is learned of itself, etc. (in Yiddish, "es iz gelernt gevoren," "it has been learned"; which is the sense of isamar, that it is learned as a matter of course). And this is as it is written, "And I have placed My words in your mouth, etc.," [and] "And My words that I have placed in your mouth, etc."

שהוא דבר ה' המלוּבש בהלכה שמדבר בפִּיו כו' (וכנז' [וכנזכר] במ"א ע"ש).

For it is the word of G-d en clothed in halachah, which he speaks with his mouth, etc. (and as mentioned elsewhere; see there).

וזהו בחי' איתמ"ר שהכל ביד איתמ"ר כנ"ל. ועיין מענין איתמר במא"א [במאורי אור] אות א' סעיף ק"מ:

And this is the level of Isamar, for all is "in the hand of Isamar," as mentioned above. And see on the matter of Isamar in Me'orei Or, letter alef, section 140.

כתיב ה' יחתו מריבו וגו'

It is written, “Havayah—those who contend with Him shall be shattered”

1 כתיב ה' יחתו מריבו וגו'. וקשה מי הם המריבים עם ה'

It is written, “Havayah—those who contend with Him (merivo) shall be shattered,” etc. Now this is difficult: who are those who contend with G-d?

וע' בזהר פ' ויקרא (דף י"ט ע"ב) מה שפ' בשעתא דדינין מתערין ושלטיין. שלטין על רחמי ורחמי אתכפיין ובשעתא דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] אתברך ממבועא דנחלא כדין גברי רחמי ואתכפיין דיני הה"ד [הדא הוא דכתיב] ה' יחתו מריבו ו' כו' ע"ש.

And see in the Zohar, Parshas Vayikra (page 19b), what it explains: “At the time when the judgments are aroused and hold sway, they hold sway over mercy, and mercy is subdued; and at the time when the Holy One, blessed be He, is blessed from the wellspring of the stream, then mercy prevails and the judgments are subdued. As it is written, ‘Havayah—merivo shall be shattered’: meriv vav, [the one who] contends with the vav,” etc.; see there.

ולהבין זה איך ענין דינין מתערין נק' מריבו והענין כי שם הוי' הוא מדת רחמים

To understand this: how is the matter of “judgments being aroused” called “those who contend with Him”? The explanation is that the Name Havayah is the attribute of mercy.

והגם דשם הוי' הוא בז"א דאצי' והרי יש בו מדת הגבורה וכן בהתהוות הנבראים שהתהוותם הוא משם הוי' הרי יש ד' מחנות שכינה מחנה מיכאל חסד ומחנה גבריאל גבורה.

And although the Name Havayah is in Z'eir Anpin (the emotive attributes) of Atzilus, which, after all, contains the attribute of Gevurah (restraint); and likewise in the coming into being of the creations, whose coming into being is from the Name Havayah, there are, after all, four camps of the Shechinah (Divine Presence): the camp of Michael, Chesed (kindness), and the camp of Gavriel, Gevurah;

אך כי בחי' גבורה זו היא ע"ד לאכללא שמאלא בימינא שהיא כלולה ובטלה לגבי מדת החסד וא"כ אז אדרבה מגיע ממנה תועלת ומעלה יתירה בהחסד יותר מאם היה החסד בפ"ע [בפני עצמו]

yet this level of Gevurah is in the manner of "including the left in the right": it is included in, and nullified before, the attribute of Chesed. If so, then on the contrary, there comes from it a benefit and an added advantage in the Chesed, beyond what there would be if the Chesed were by itself.

כי חסד הוא בחי' קרירות וכמו המים שהם קר ולח [עיין בזהר ר"פ וארא] ועיקר החיות הוא ע"י החמימות וכמו כי הדם הוא הנפש,

For Chesed is the level of coldness, like water, which is cold and moist [see the Zohar, at the beginning of Parshas Va'eira]; while the essence of life-force (chayus) comes through warmth, as [in the verse], "for the blood is the soul";

וכן הוא ג"כ ברוחניות כי מצד בחי' המים עצמן בחי' קרירות יוכל להיות גם כן דאגליו מיא שהוא מניעת ההשפעה מכל וכל וז"ש [וזהו שכתוב] ביעקב ויחמו הצאן כו'.

and so it is in spiritual matters as well; for from the side of the level of the waters themselves, the level of coldness, there can also come [a state where] "the waters freeze," which is the withholding of the flow altogether. And this is [the meaning of] what is written regarding Yaakov, "And the flocks came into heat (vayechemu)," etc.

2 ויחמנה בבואן לשתות כו' שכל הולדה א"א להיות כ"א ע"י חמימות שהוא מבחי' גבורה. ולכן בשם הוי' המהוה הכל צ"ל ג"כ בחי' גבורה.

"And they came into heat when they came to drink," etc.: for no procreation can come about except through warmth, which is from the level of Gevurah (restraint). Therefore in the Name Havayah, which brings everything into being, there must also be the level of Gevurah.

אלא שהיא כלולה בימין וא"כ מזה דוקא עיקר החיות וההתהוות.

Only, it is included in the right; and if so, it is from this specifically that the essence of life-force and of coming into being comes.

אבל אם מדת הגבורה אינה כלולה בחסד וכמו שהיה בעולם התהו שלא היה בחי לאכללא שמאלא בימינא אז נסתעף מזה התהוות דינין קשים והן המקטרגים שלמעלה שכל רצונם לפעול דין

But if the attribute of Gevurah is not included in Chesed (kindness), as was the case in the World of Tohu, where there was not the level of “including the left in the right,” then there branched out from this the coming into being of harsh judgments; and these are the accusers above, whose whole desire is to carry out judgment,

וכמ”ש בזהר ר”פ מקץ ע”פ ולכל תכלית הוא חוקר, וכן יש למטה בבני אדם אנשים השמחים ברעת חבריהם.

as is written in the Zohar, at the beginning of Parshas Miketz, on the verse “and he searches out every end.” And likewise below, among human beings, there are people who rejoice at the misfortune of their fellows.

3 וגם לפעמים שמתקצפים על החוטא אין זה שרע להם על החטא כ”א שחפצם בפועל הדין.

And also, at times when they are enraged at the sinner, it is not that they are grieved over the sin, but rather that their desire is for the carrying out of judgment.

וע”ד המקטרגים שלמעלה שהם ע”ד הנ”ל שאינם מצטערים מהחטא ע”ד קנאת הי צבאות כ”א שחפצם בפועל הדין והיינו לפי שהם סיגי הגבורה.

So too with the accusers above, who are in the manner mentioned above: they are not distressed over the sin in the manner of “the zeal of Havayah of Hosts,” but rather their desire is for the carrying out of judgment. That is because they are the dross of Gevurah (restraint).

ולכן הם הנק’ מריכו דשם הוי’ שהם נגד שם הוי’ שרצונו ית’ דוקא בחסד ולאכללא שמאלא בימינא

Therefore they are the ones called merivav, “those who contend with” the Name Havayah: for they are against the Name Havayah, since His will, may He be blessed, is specifically for Chesed (kindness) and “to include the left in the right.”

[ועד”ז פי’ בזהר ס”פ אחרי (דע”ט ב’) ענין הנועדים על הוי’ והיינו כי קרח רצה ג”כ להפריד הגבורות בפ”ע [בפני עצמן] ולא להיות בחי לאכללא שמאלא בימינא כמ”ש בזהר ר”פ קרח.

[And along these lines the Zohar, at the end of Parshas Acharei (page 79b), explains the matter of “those who banded together against Havayah”: that is, Korach too wanted to separate the Gevuros by themselves, and not to have the level of “including the left in the right,” as is written in the Zohar, at the beginning of Parshas Korach.

ועד"ז נתבאר במ"א פ"י וענין לתת נקמת הוי' במדין לפי שבח"י מדין ריב ומדון הוא ג"כ הפך ונגד בח"י שם הוי' וכמ"ש בד"ה החלצו מאתכם כו' בפ' מטות

And along these lines there is explained elsewhere the meaning and matter of "to execute the vengeance of Havayah upon Midian": for the level of Midian (Midyan), strife and contention (riv umadon), is likewise the opposite of, and against, the level of the Name Havayah; as is written in the discourse beginning "Arm from among you," etc., in Parshas Mattos.

ושם נתבאר כי אף שבתורה יש כמה עונשין וגבורות אך זה הגבורה תכליתה חסד להיות עי"ז תיקון לנפש החוטא

And it is explained there that although in the Torah there are many punishments and Gevuros, yet this Gevurah has Chesed as its purpose: that through it there should be a rectification (tikkun) for the soul of the sinner,

כמו אב המכה את בנו כדי שילך בדרך טובים משא"כ גבורות קשות חפצם בפועל הדין מצד עצמו like a father who strikes his son so that he will walk "in the way of the good"; whereas harsh Gevuros desire the carrying out of judgment for its own sake.

עיי' בזהר בלק (דקצ"ב ע"ב) גבי מה כתיב בה א"ל [אמר ליה] לא תרצח כו' ע"ש]. ועי' נאמר ה' יחתו מריכו.

See the Zohar, Balak (page 192b), regarding "What is written in it?" He said to him, "You shall not murder," etc.; see there.] And of this it is said, "Havayah—those who contend with Him shall be shattered."

והנה הנגינה על שם הוי' הזה הוא גרשיים. שהוא ב' קווין ובפרדס שער הטעמים נק' תריין גרישין ונגינה זו היינו שני קולות.

Now, the cantillation mark on this Name Havayah is gershayim, which is two strokes; in Pardes, in the Gate of the Cantillation Marks (Sha'ar HaTe'amim), it is called trein gerishin (two gereshes); and this cantillation is two sounds.

4 והוא כי הנה כדי להיות המתקת הדינין וביטולן צ"ל ע"י המשכה מבחי' חסד דא"א שהוא למעלה מעלה מהחסד דז"א שהחסד דז"א נקי חסד עולם

And this is because, for there to be a sweetening of the judgments and their nullification, it must come through a drawing-down from the level of the Chesed (kindness) of Arich Anpin, which is far, far above the Chesed of Z'eir Anpin. For the Chesed of Z'eir Anpin is called chesed olam (kindness of the world).

וע"ז נאמר ולך אדי חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו דהיינו לפי ערך מעשה בני אדם וכפי האתעדל"ת [האתערותא דלתתא] כך הוא האתעדל"ע [האתערותא דלעילא] וההמשכה מחסד זה וע"כ נקי חסד עולם שהוא בגבול ומדה.

And of it is said, "And Yours, Ado-nai, is kindness, for You repay a man according to his deeds": that is, according to the measure of the deeds of human beings; as the arousal from below (isarusa dilesata) is, so is the arousal from above (isarusa dile'eila) and the drawing-down from this Chesed. Therefore it is called chesed olam, for it is within limit and measure.

5 וע"כ שם מוצאים המקטרגים מקום לקטרג וכמו בלעם שחפש ומצא המקומות שעתידים ישראל לחטוא וע"ז רצה לקטרג ללמד חובה כו' לעורר מדת הדין.

Therefore, there the accusers find room to accuse; as with Bilam, who searched for and found the places where Israel were destined to sin, and through this wanted to accuse, to argue for guilt, etc., to arouse the attribute of judgment.

אבל בחי' חסד דא"א הוא חסד עילאה ונקי' רב חסד לפי שמאיר ומתפשט מבחי' א"ס בלי גבול ומדה [ע"י באגה"ק [באגרת הקודש] סי' יו"ד ע"פ חסדי ה']

But the level of the Chesed (kindness) of Arich Anpin is the supernal Chesed (chesed ila'ah), and it is called "and abundant in kindness" (verav chesed), because it shines and spreads forth from the level of the Infinite One (Ein Sof) without limit or measure [see Iggeres HaKodesh, section 10, on the verse "The kindnesses of Havayah"].

ושם אין אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] מגיע כלל כ"א החסד יורד ונמשך בתמידות מצד עצמו כי חפץ חסד הוא

And there the arousal from below (isarusa dilesata) does not reach at all; rather, the Chesed descends and is drawn down constantly, of itself, "for He desires kindness."

וע"כ ע"י המשכה מבחי' חסד זה מתבטלים כל הדינים ואין הקטרוגים תופסים מקום כלל (ועמ"ש ע"פ ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם).

Therefore, through a drawing-down from this level of Chesed, all the judgments are nullified, and the accusations have no place at all (and see what is written on the verse "But Havayah your G-d would not listen to Bilam").

אך כי החסד דא"א עצמו א"א לו כלל להיות נמשך למטה כי הוא בלי גבול ולא יוכלו לקבל ע"כ צריך שיתלבש בחסד דז"א שהוא בחי' כלי לגילוי אור חסד דא"א

However, the Chesed of Arich Anpin itself cannot be drawn down below at all, for it is without limit, and [those below] would not be able to receive [it]. Therefore it must be enclothed in the Chesed of Z'eir Anpin (the emotive attributes), which is the level of a vessel for the revelation of the light of the Chesed of Arich Anpin

(וחסד דז"א נק' גופא לגבי רב חסד שהוא כמו בחי' נשמה לחסד דז"א וכמו עד"מ מהנשמה עצמה בלי התלבשות בגוף לא יהיה רק השפעת רוחניים אבל להיות ממנה השפעות גשמיים הוא דוקא ע"י אמצעות התלבשותה בגוף,

(and the Chesed of Z'eir Anpin is called "the body" (gufa) relative to "abundant in kindness," which is like the level of a soul to the Chesed of Z'eir Anpin; just as, by way of analogy, from the soul itself, without enclothement in a body, there would be only an influence of spiritual things, but for physical influences to come from it is specifically through the medium of its enclothement in the body;

כמ"כ [כמו כן] בחי' רב חסד הוא למעלה ממהות בחי' חסד כ"א שהוא מקור החסד וכמאמר אב הרחמים פי' אב ומקור למדת הרחמים

so too the level of "and abundant in kindness" is above the very nature of the level of Chesed; rather, it is the source of Chesed, as in the expression "Father of mercy" (Av HaRachamim), meaning the father and source of the attribute of mercy.

ע"כ א"א שיומשך ממנו השפעות בבי"ע כ"א ע"י התלבשותו בחסד דאצי' שנק' גופא חסד דרועא ימינא כו'

Therefore it is impossible for influences to be drawn from it into Beriah, Yetzirah and Asiyah except through its enclothement in the Chesed of Atzilus, which is called the body: "Chesed, the right arm," etc.;

וכמ"ש בזהר באדרא) (דקל"ג ע"ב) וחסד דקשוט לאו בחיי גופא אתמר אלא בחיי דנשמתא כו',

and as is written in the Zohar, in the Idra) (page 133b): "And true kindness (chesed dikshot) is not said of the life of the body, but of the life of the soul," etc.

ועוד דכיון שהחסד דא"א הוא בלי גבול ואין אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] תופס מקום כלל א"כ היו החיצונים יכולים ג"כ לקבל ממנו

Furthermore, since the Chesed of Arich Anpin is without limit, and the arousal from below has no place [there] at all, then the external forces (chitzonim) too would be able to receive from it.

ומש"ה [ומשום הכי] צ"ל המשכה מחסד דא"א ע"י חסד דז"א בכדי שבח"י גילוי זה דחסד עלאה יומשך רק בסט' [בסטר] דקדושה ועמ"ש ע"פ ויאבק איש וע"פ עבדים היינו כו' ויוציאנו ה' אלקינו או"א [אבא ואימא] שהלבישו לזרועות דא"א.

Therefore the drawing-down from the Chesed of Arich Anpin must be through the Chesed of Z'eir Anpin, so that this level of revelation of the supernal Chesed be drawn down only to the side of holiness. And see what is written on the verse "And a man wrestled," and on "We were slaves," etc., "and Havayah our G-d took us out": Abba and Imma, which enclothed the arms of Arich Anpin.

6 וזהו שהנגינה של שם ה' יחתו מריכו הוא גרשיים שהם ב' תנועות זו למעלה מזו להורות שהיא המשכה ממקום עליון מאד מא"א [מאריך אנפין] לז"א שצ"ל בזה ב' המשכות הא' מחסד דא"א לאו"א [לאבא ואימא].

And this is why the cantillation of the Name [in] "Havayah—those who contend with Him shall be shattered" is gershayim, which are two movements, one above the other: to indicate that it is a drawing-down from a very high place, from Arich Anpin to Z'eir Anpin (the emotive attributes), in which there must be two drawings-down: the first, from the Chesed (kindness) of Arich Anpin to Abba and Imma (Chochmah and Binah);

7 ואח"כ מאו"א [מאבא ואימא] נמשך לז"א. ולכך נגינה זו היא ב' תנועות [ועמ"ש בד"ה שיר השירים בענין ב' בחי' חתן חות דרגא כו']

and afterwards, from Abba and Imma (Chochmah and Binah) it is drawn to Z'eir Anpin (the emotive attributes). Therefore this cantillation is two movements [and see what is written in the discourse beginning "The Song of Songs," on the matter of the two levels of chasan (bridegroom): chas darga ("he descended a level"), etc.,

ובדי"ה לבכתני כי לבבות כוי ע"ש] ואזי כשנמשך משם הוי' דא"א בז"א ע"י יחתו מריכו שמתבטלים כחות הדין שהן מריכו דז"א.

and in the discourse beginning "You have captured my heart" (libavtini): two hearts, etc.; see there]. And then, when it is drawn from the Name Havayah of Arich Anpin into Z'eir Anpin, through this "those who contend with Him shall be shattered": the forces of judgment, which are those who contend with Z'eir Anpin, are nullified.

8 ובזהר פי' מריב ו' כי הוי"ו הוא ששה מדות דז"א שהחסד גובר בהן דכחי' גבורה שבו היא בכחי' לאכללא שמאלא בימינא כנ"ל

And in the Zohar it explains meriv vav, "[one who] contends with the vav": for the vav is the six emotive attributes (middos) of Z'eir Anpin, in which Chesed (kindness) prevails, since the level of Gevurah (restraint) in it is in the manner of "including the left in the right," as mentioned above.

והמקטרגים שלמעלה בהיכלות החיצונים המקטרגים על ישראל הם נגד בחי' זו ממש ונקי' מריכו וכמ"ש בתורה בפי' בלעם ויחר אף אלקים כי הולך הוא כוי וע"י התגלות שם הוי' דא"א בז"א ע"י יחתו מריכו.

And the accusers above, in the chambers of the external forces, who accuse Israel, are against precisely this level, and are called merivav, "those who contend with Him"; as is written in the Torah, in the portion of Bilam, "And the anger of Elokim flared because he was going," etc. And through the revelation of the Name Havayah of Arich Anpin in Z'eir Anpin, through this "those who contend with Him shall be shattered."

9 והוא ע"ד מ"ש ויעבור הוי' על פניו ויקרא הוי' שזה היה אחר חטא העגל ולהמשיך סליחה ומחילה הוא דוקא על ידי שהמשיך משה רבינו ע"ה [עליו השלום] י"ג מדות הרחמים דא"א

And this is along the lines of what is written, "And Havayah passed before his face (al panav), and called: Havayah, Havayah." This was after the sin of the Calf; and to draw down forgiveness and pardon was specifically through Moshe Rabbeinu, peace be upon him, drawing down the Thirteen Attributes of Mercy of Arich Anpin.

ולכן אמר אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה שהרי ע"פ דין אינן ראויים כיון שחטאו.

Therefore he said, "If Your face does not go, do not bring us up from here": for according to judgment they were not worthy, since they had sinned.

10 וזהו ויקרא הוי' הוי' ופסיק טעמא בנייהו שקרא והמשיך משם הוי' דא"א בשם הוי' דז"א והמשכה זו צ"ל ע"י ויעבור ה' על פניו. פניו הם חו"ב [חכמה ובינה] כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו כו'.

And this is [the meaning of] “and called: Havayah, Havayah,” where the cantillation makes a break between them: that he called and drew down from the Name Havayah of Arich Anpin into the Name Havayah of Z'eir Anpin (the emotive attributes). And this drawing-down must come through “And Havayah passed before his face (al panav).” “His face” is Chochmah (wisdom) and Binah (understanding), as it is written, “A man’s wisdom lights up his face,” etc.

11 והחסד דא"א נמשך ע"י או"א [אבא ואימא] לז"א כנ"ל. ולכן גם כאן הנגינה של שם הוי' דיחתו מריכו הוא גרשיים כו'

And the Chesed (kindness) of Arich Anpin is drawn through Abba and Imma (Chochmah and Binah) to Z'eir Anpin (the emotive attributes), as mentioned above. Therefore here too the cantillation of the Name Havayah in “those who contend with Him shall be shattered” is gershayim, etc.

[והנה גרשיים הוא ג"כ לשון גירושין וכמ"ש בענין עבודת בני גרשון שהוא ג"כ לגרש החיצונים והוא ג"כ ע"י המשכת רב חסד בו"ק [בו' קצוות] דז"א שהם השיתא גוונים

[Now, gershayim is also a term of driving out (gerushin), as is written on the matter of the service of the sons of Gershon, which is also to drive out the external forces; and this too is through drawing down “abundant in kindness” into the six extremities (vav ketzavos) of Z'eir Anpin, which are the six colors (shisa gavnin);

וזהו גרש ואח"כ ו' ואח"כ ו' וכמ"ש [וכמה שכתוב לעיל] והוא כענין ה' יחתו מריכו ו' כנ"ל]:

and this is gresh (drive out), and after it vav, and after it nun [in the name Gershon], as is written above. And this is like the matter of “Havayah—merivo shall be shattered”: meriv vav, as mentioned above.]

12 ב עליו בשמים ירעם.

2. “Upon him, in the heavens, He will thunder.”

פ"י מלבד מה שהחסד דא"א מתלבש בתוך החסד דז"א שע"י יחתו מריכו בעלי הדין. עוד זאת יעשה נפלאות שירעם עליהם בקול רעם אח"כ גם מחסד דא"א עצמו כמו שהוא שלא ע"י התלבשות בחסד דז"א

The meaning is: besides the Chesed (kindness) of Arich Anpin being enlothed within the Chesed of Z'eir Anpin (the emotive attributes), through which those who contend with Him, the masters of judgment, are shattered, further still He will do wonders: He will thunder upon them with a sound of thunder, afterwards also from the Chesed of Arich Anpin itself as it is, not through enclothing in the Chesed of Z'eir Anpin;

שאו החסד פשוט יותר מכשמתלבש בחסד דז"א שמעלים קצת על החסד דא"א [ובזהר שם פ"י ענין עליו בשמים דר"ל [דרוזה לומר] טלא דעתיקא הנמשך על ז"א הנק' שמים.

for then the Chesed is more expansive than when it is enlothed in the Chesed of Z'eir Anpin, which somewhat conceals the Chesed of Arich Anpin. [And in the Zohar there it explains the matter of "Upon him, in the heavens": that is to say, the dew of Atika (tala de'Atika), which is drawn upon Z'eir Anpin, which is called "heavens."

13 ויש לכוונו ג"כ עם פ"י זה. כי המשכת טלא דבדולחא ומו"ס [ומוחא סתימאה] היא בחי' עליונה יותר מהמשכת חסד דא"א שבבחי' חסד דא"א שייך התלבשות שמתלבש ממש בחכמה כו' וממנו לז"א התלבשות ממש

And one can also align it with this explanation. For the drawing-down of the crystalline dew (tala dibedolcha) and of Mocha Stima'ah (the hidden brain) is a higher level than the drawing-down of the Chesed (kindness) of Arich Anpin: for to the level of the Chesed of Arich Anpin enclothing applies, in that it is actually enlothed in Chochmah (wisdom), etc., and from it to Z'eir Anpin (the emotive attributes), an actual enclothing;

אבל בחי' מו"ס [מוחא סתימאה] וטלא דבדולחא הוא למעלה מבחי' התלבשות ממש כי הוא מג"ר [מג' ראשונות] דכתר בחי' תחתונה שבמאציל כו'

but the level of Mocha Stima'ah and the crystalline dew is above the level of actual enclothing, for it is from the first three [Sefiros] of Keser (the Crown), the lowest level that is in the Emanator, etc.;

ומבחי' זו נמשך להיות ירעם על בעלי הדין המקטרגים כו' ביתר שאת מבחי' יחתו מריכו]. (וע' בזהר פ' וישלח דף קס"ו ע"ב).

and from this level it is drawn down that “He will thunder” upon the masters of judgment, the accusers, etc., with greater intensity than the level of “those who contend with Him shall be shattered.”] (And see the Zohar, Parshas Vayishlach, page 166b.)

וז"ש [וזהו שכתוב] דהע"ה [דוד המלך עליו השלום] [שמואל ב' כ"ב] ירעם מן שמים הי' ועליון יתן קולו כו' פי' שדהע"ה [שדוד המלך עליו השלום] היה ענוותן ולא תלה בזכותו אלא ע"ד וחנותי את אשר אחון וגוי

And this is [the meaning of] what David the King, peace be upon him, [said] [II Samuel 22]: “Havayah thunders from the heavens, and the Most High gives forth His voice,” etc. The meaning is that David the King, peace be upon him, was humble and did not ascribe [it] to his own merit, but rather [it was] in the manner of “And I will be gracious to whom I will be gracious,” etc.;

דהיינו ע"י התגלות בחי' א"א שמשם נמשך להושיעו מכף כל אויביו וזהו ועליון יתן קולו פי' ועליון היינו בחי' א"א שהחסד דא"א נק' חסד עילאה:

that is, through the revelation of the level of Arich Anpin, from where it was drawn down to save him “from the hand of all his enemies.” And this is “and the Most High gives forth His voice”: the meaning of “and the Most High” (ve'Elyon) is the level of Arich Anpin, for the Chesed of Arich Anpin is called the supernal Chesed (chesed ila'ah).

14 וישלח חציו וכו'. היינו השפעת גבורות עליונות דקדושה לכלות ולהאביד כחות הדין המקטרגים והם אויבי הי' המונעים ההשפעה:

“And He sent forth His arrows,” etc.: that is, the flow of the supernal Gevuros (restraints) of holiness, to consume and destroy the forces of judgment, the accusers; and they are the enemies of G-d, who hold back the flow.

15 ויתן עוז למלכו. עוז הוא בחי' גבורות והוא קו השמאל שיהיה נמשך רק למלכו במלי' דאצי' בשביל לעורר האהבה וכמ"ש שמאלו תחת לראשי ולא יומשך ממנו לחיצונים שאז הגבורות ע"ד בחי' דין ח"ו [חס ושלום].

“And He will give strength to His king.” Strength (oz) is the level of Gevuros (restraints), and it is the left line, which is to be drawn only “to His king,” into Malchus (sovereignty) of Atzilus, in order to arouse love, as it is written, “His left hand is under my head”; and nothing is to be drawn from it to the external forces, for then the Gevuros are in the manner of the level of judgment, G-d forbid.

והענין שיש בי בחי בקו השמאל. האי ע"ד שמאלו תחת לראשי שמעורר נש"י [נשמות ישראל] להיות להן הגבהה ברשפי אש האהבה כו' והוא ע"ד ויחמו הצאן.

The explanation is that there are two levels in the left line. The first is in the manner of "His left hand is under my head": it arouses the souls of Israel, so that they have an uplifting in "flashes of the fire" of love, etc.; and this is in the manner of "And the flocks came into heat."

שכל עיקר היחוד הוא ע"י התעוררות הגבורה ורשפי אש האהבה בבחי חמימות והתגברות משא"כ מבחי קרירות כנ"ל ועמ"ש מזה בפ' תזריע בד"ה עולם לאכסדרה הוא דומה.

For the whole essence of the union (yichud) is through the arousal of Gevurah and the flashes of the fire of love, in the manner of warmth and intensification; which is not so from the level of coldness, as mentioned above. And see what is written on this in Parshas Tazria, in the discourse beginning "The world is like a portico."

והב' כענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] (סוטה מ"ז ע"א) שמאל דוחה וימין מקרבת.

And the second is like the matter of the saying of our Sages, of blessed memory (Sotah 47a), "The left pushes away and the right draws near."

ומבחי זו ע"י השתלשלות נמשך יניקת החיצונים בעלי הדינים קשים שהם רק שמאל דוחה בלי שום ימין מקרבת כי אין בהם בחי לאכללא שמאלא בימינא.

And from this level, through the chain of descent (hishtalshelus), there is drawn the nourishment of the external forces, the masters of harsh judgments, who are only a left that pushes away, without any right that draws near, for there is not in them the level of "including the left in the right."

אמנם אחר שיחתו מריכו ע"י החסד דא"א אזי גם בחי הגבורות יהיו רק ע"ד ויתן עוז למלכו ע"ד שמאלו תחת לראשי שבהתכללות הגבורות בהחסד יהי [יהיה] ההשפעה ביתר שאת וחיות גדול וז"ש [וזהו שכתוב] הי' עוז לעמו יתן כו'

However, after "those who contend with Him are shattered" through the Chesed (kindness) of Arich Anpin, then the level of the Gevuros too will be only in the manner of "And He will give strength to His king," in the manner of "His left hand is under my head": for through the inclusion of the Gevuros in the Chesed, the flow will be with greater intensity and great life-force (chayus). And this is [the meaning of] what is written, "Havayah will give strength to His people," etc.

[ועיין בזהר פי' לך דפ"ד א' מענין ויתן עוז כו' ועיין בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] פי' אמור דצ"ג ב' בענין דרשו הי' ועוז.]

[And see in the Zohar, Parshas Lech Lecha, page 84a, on the matter of “And He will give strength,” etc.; and see in the commentary of the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto), Parshas Emor, page 93b, on the matter of “Seek Havayah and His strength.”]

16 והנה מבואר למעלה שחסד דא"א זהו נקי יד הגדולה וזהו ענין הי' יחתו מריכו בנגינה גרשיים כו'

Now, it is explained above that the Chesed (kindness) of Arich Anpin is what is called “the great hand,” and this is the matter of “Havayah—those who contend with Him shall be shattered,” with the cantillation gershayim, etc.;

ויתן עוז י"ל שזהו בחי' יד החזקה וירם קרן משיחו זהו יד הרמה וכמ"ש ולו יקחת עמים כו'.

“And He will give strength”: it can be said that this is the level of “the strong hand”; and “and He will raise the horn of His anointed”: this is “the upraised hand”; and as it is written, “and to him shall be the gathering of the peoples,” etc.]

והנה המשכה זו שיהי' [שיהיה] התגלות החסד דא"א למטה אינו ע"פ דרך הטבע של סדר ההשתלשלות רק הצדיקים הגדולים [הגדולים] יכולים להמשיכו בתפלתן שיומשך להתגלות למטה.

Now, this drawing-down, that there be a revelation of the Chesed of Arich Anpin below, is not according to the natural way of the order of the chain of descent (hishtalshelus); only the great tzadikim are able to draw it down through their prayer, so that it be drawn to be revealed below.

וזה הי' [היה] עבודת ויגיעת מרע"ה [משה רבינו עליו השלום] בתפלתו להמשיך י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] שהוא המשיכן וכמ"ש וימהר משה ויקד ארצה וישתחו

And this was the service and toil of Moshe our teacher, peace be upon him, in his prayer: to draw down the Thirteen Attributes of Mercy, for it was he who drew them down, as it is written, “And Moshe hastened, and bowed to the ground, and prostrated himself.”

[וכמ"ש בזהר באדרא (דקל"ח א') כמה חילא דמשה דאחית מכילין דרחמי לתתא כו' ע"ש]

[And as is written in the Zohar, in the Idra (page 138a): “How great is the strength of Moshe, who brought the attributes of mercy down below,” etc.; see there.]

ועיין עוד בזהר שלח (דקס"א ב') בפ"י ועתה יגדל נא כח אד' ועמ"ש כפ' שלח בפסוק זה ויש הפרש שבפ' כי תשא נז' [נזכר] י"ג מדות הרחמים והיינו שנמשך י"ג ת"ד [תיקוני דיקנא] מא"א [מאריך אנפין] לז"א ובפ' שלח נז' [נזכר] ט' תיקונים דדיקנא דז"א

And see further in the Zohar, Shelach (page 161b), on the explanation of “And now, let the power of Ado-nai be great”; and see what is written in Parshas Shelach on this verse. And there is a difference: in Parshas Ki Sisa the Thirteen Attributes of Mercy are mentioned, meaning that the thirteen tikkunim of the beard (tikkunei dikna) are drawn from Arich Anpin to Z'eir Anpin (the emotive attributes); while in Parshas Shelach nine tikkunim of the beard of Z'eir Anpin are mentioned.

ועיין באדרא (דקל"ט א') תאנא כד נחית מן דיקנא יקירא עילאה כו' בתשעה תיקונים כו'

And see in the Idra (page 139a): “It is taught: when it descends from the precious, supernal beard,” etc., “in nine tikkunim,” etc.

ובאדר"ז [ובאדרא זוטא] (דרצ"ה ע"א וע"ב) הני תשעה תיקונים אמרן משה כו' דאע"ג [דאף על גב] דתליסר תיקונים לא אמרן [השתא] בכוונה תליא מילתא כו'

And in the Idra Zuta (page 295a and b): “These nine tikkunim Moshe said,” etc., “for even though he did not say the thirteen tikkunim [now], the matter depends on intention,” etc.

וע"ש היטב דכח הי' הוא המשכה ממזלא דא"א להאיר בטי' ת"ד [תיקוני דיקנא] דז"א וכמ"ש ג"כ באדר"ר [באדרא רבא] (דק"מ סע"א [סוף עמוד א]) ועיין בזהר ס"פ נשא (דקמ"ז תחלת עמוד א') ובמק"מ [ובמקדש מלך] [שם]

And see there well, that “the power of G-d” is a drawing-down from the Mazla of Arich Anpin to shine into the nine tikkunim of the beard of Z'eir Anpin; and as is written also in the Idra Rabba (page 140, end of side a). And see in the Zohar, at the end of Parshas Nasso (page 147, beginning of side a), and in the Mikdash Melech there.]

וכן גם בגי'ע [בגן עדן] אין גלוי מבחי' זו דא"א אלא לצדיקים הגדולים דירתין ת' עלמין דכסופין הנמשכים מא"א [מאריך אנפין] כו'.

And so too in Gan Eden there is no revelation of this level of Arich Anpin except to the great tzad-dikim, who inherit the four hundred worlds of yearning, which are drawn from Arich Anpin, etc.

ועיין מ"ש בביאור ע"פ אני הי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מאמ"צ [מארץ מצרים]. מענין חסד עילאה הני"ל.

And see what is written in the explanation on the verse “I am Havayah your G-d, who brought you out of the land of Egypt,” on the matter of the supernal Chesed mentioned above.

ועיין עוד מענין ה' יחתו מריביו בפ"ק [בפרק קמא] דר"ה [דראש השנה] [די"ז ע"א] ועמ"ש בד"ה ויאבק איש עמו

And see further on the matter of "Havayah—those who contend with Him shall be shattered" in the first chapter of Rosh HaShanah (page 17a); and see what is written in the discourse beginning "And a man wrestled with him."

בירושלמי פ"ד דברכות הלכה ג'. תשע ברכות של ר"ה [ראש השנה] מניין א"ר [אמר רבי] אבא קרטוגנא כנגד תשע אזכרות שכתוב בפ' חנה וכתוב בסופה ה' ידין אפסי ארץ ור"ל [ורוצה לומר] ור"ה [וראש השנה] יום הדין הוא וע' מזה ג"כ בש"ס [בששה סדרים] דילן פ"ד דברכות (דכ"ט ע"א)

In the Jerusalem Talmud, chapter 4 of Berachos, halachah 3: "The nine blessings of Rosh HaShanah: from where [are they derived]? Rabbi Abba Kartogna said: corresponding to the nine mentions [of the Name] that are written in the section of Chanah; and at its end it is written, 'Havayah will judge the ends of the earth'; that is to say, Rosh HaShanah is the day of judgment. And see on this also in our Talmud, chapter 4 of Berachos (page 29a).

ובר"ה [ובראש השנה] כתיב ויבואו בני האלקים להתיצב על ה' ויבא גם כו' וע' זח"ב [זהר חלק ב'] ר"פ בא ובפ' תצוה (קפ"ד א') ובפ' פנחס דרל"א

And regarding Rosh HaShanah it is written, "And the sons of G-d came to present themselves before Havayah, and there came also," etc. And see Zohar, Part II, at the beginning of Parshas Bo, and in Parshas Tetzaveh (184a), and in Parshas Pinchas, page 231.

ועיקר הקטרוג על פריקת עול שיש למטה שמחמת זה אינן ראויים להתגלות מלכותו ית' וכמ"ש בד"ה תקעו בחודש שופר ועז"נ [ועל זה נאמר] ה' יחתו מריביו.

And the main accusation is over the casting off of the yoke that there is below, because of which they are not worthy of the revelation of His sovereignty, may He be blessed, as is written in the discourse beginning "Sound the shofar on the New Moon"; and of this it is said, "Havayah—those who contend with Him shall be shattered."

ויתן עוז למלכו. וכמ"ש ה' מלך גאות לבש לבש ה' עוז כו'. ולכן יש ט' אזכרות להמשיך ט"ס [ט' ספירות] במלכות שהיא בעצם נקודה א' והמשכה זו מט"ס [מט' ספירות] העליונות.

"And He will give strength to His king": as it is written, "Havayah reigns; He is clothed in majesty; Havayah is clothed in strength," etc. Therefore there are nine mentions [of the Name], to draw nine Sefiros into Malchus (sovereignty), which in essence is a single point; and this drawing-down is from the nine upper Sefiros.

וזהו ועוז מלך משפט אהב פי' ועוז מלך ע"ד ארוממך אלקי המלך וכענין ועתה יגדל נא כח אדני כמ"ש לקמן על פסוק זה בפי' שלח

And this is [the meaning of] "And the strength of the King loves justice": the meaning of "and the strength of the King" is in the manner of "I will exalt You, my G-d, the King," and like the matter of "And now, let the power of Ado-nai be great," as is written below on this verse in Parshas Shelach.

ועיין מענין ויתן עוז ברבות שמות פרשה א' (דק"ח ע"א) ובפי' יתרו פכ"ז. נשא פי"א (דרכ"א ג'). באיכה בפסוק גדע בחרי אף. דע"ב ג' ד'.

And see on the matter of "And He will give strength" in Shemos Rabbah, section 1 (page 118a), and in Parshas Yisro, section 27; Nasso, section 1 (page 221c); in Eichah, on the verse "He has cut off in fierce anger"; page 72c-d.

ענין וירם קרן ע"י התשובה ועמ"ש בת"א [בתורה אור] פי' יתרו בביאור ע"פ זכור ושמור בפי' רמה קרני שהוא בחי' עתיקא כו':

The matter of "And He will raise the horn" through teshuvah (return): and see what is written in Torah Ohr, Parshas Yisro, in the explanation on "Remember" and "Keep," on the meaning of "my horn is raised high," that it is the level of Atika, etc.

כה תברכו את בני ישראל אמור להם יברכך...

“Thus shall you bless the Children of Israel, saying to them” (Numbers 6:23)

1 כה תברכו את בני ישראל אמור להם יברכך ה' כו' יאר ה' כו' ישא ה' כו'.

“Thus shall you bless the Children of Israel, saying to them: ‘May Havayah bless you,’ etc.; ‘May Havayah make [His face] shine,’ etc.; ‘May Havayah lift up,’ etc.”

הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] (פ"ג [פרק ג'] דברכות ד"כ ע"ב) אמרו מה"ש [מלאכי השרת] לפני הקב"ה כתיב בתורה אשר לא ישא פנים כו' ואתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ה' פניו אליך.

Now, our Sages, of blessed memory, said (Berachos, chapter 3, page 20b): The ministering angels said before the Holy One, blessed be He, “It is written in the Torah, ‘Who does not lift up the face,’ etc., yet You lift up the face to Israel, as it is written, ‘May Havayah lift up His face to you.’”

אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלקיך והם מדקדקים על עצמם עד כזית כו'.

He said to them, “And shall I not lift up the face to Israel? For I wrote for them in the Torah, ‘And you shall eat and be satisfied, and bless Havayah your G-d,’ and they are exacting with themselves down to an olive’s bulk,” etc.

(וכ"ה ברבות נשא פ"א [פרק י"א]). וצריך להבין ענין זה שבשביל הדקדוק שמדקדקים עד כזית יש נשיאת פנים למעלה.

(And so it is in Midrash Rabbah, Nasso, chapter 11.) Now, this matter needs to be understood: that because of the exactness they practice, [down] to an olive’s bulk, there is a lifting up of the face above.

וגם להבין המשך הברכות הללו דלכאורה אין להם סדר. אך הנה צריך להקדים ביאור ענין בהמ"ז [ברכת המזון] ולמה צריכין שביעה מן התורה.

We also need to understand the sequence of these blessings, for seemingly they have no order. But first we must preface an explanation of the matter of Grace after Meals, and of why satiety is required by Torah law.

2 והענין הוא כי הנה כתיב וברכת את ה' א"ת דייקא והן האותיות שמא' ועד תי"ו. דהנה כל הדברים נבראו באותיות.

The explanation is this: it is written, "And you shall bless es Havayah": es (alef-tav) specifically, and these are the letters from alef to tav. For all things were created with letters.

שבעשרה מאמרות נברא העולם והאותיות שבע"מ [שבעשרה מאמרות] הן הן חיות כל הדברים וקיומם והתהוותם מאין ליש ע"י צירופי אותיות וחלופים ותמורות כו'

For with ten utterances the world was created, and the letters in the Ten Utterances are themselves the life-force of all things, their existence and their coming into being from nothing into something, through combinations of letters, and substitutions and transpositions, etc.

וגם נפש האדם היא מלאה אותיות כי אתה נפחת בי וכתיב ויפח באפיו נשמת חיים והיינו ברוח פיו ית' כי וברוח פיו כל צבאם ורוח פיו ית' הוא המהוה את הכל ע"י בחי' אותיות. והן האותיות שבע"מ [שבעשרה מאמרות].

And the soul of man, too, is full of letters, for "You breathed it into me," and it is written, "And He breathed into his nostrils a soul of life"; that is, by the breath of His mouth, may He be blessed. For "and by the breath of His mouth all their host," and the breath of His mouth, may He be blessed, is what brings everything into being, through the level of letters. And these are the letters in the Ten Utterances.

3 והנה כתיב ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים כו' שהוא קרא והמשיך שמותיהן שהם צירופי אותיות שבע"מ שבהם נבראו מההעלם אל הגילוי להיות בהם גילוי החיות מרוח פיו ית' כדי להעלותן ולקשרן במקורן.

Now, it is written, "And the man called names for all the cattle and for the birds of the heavens," etc.: that is, he called and drew down their names, which are the combinations of letters in the Ten Utterances through which they were created, from concealment into revelation, so that there be in them a revelation of the life-force from the breath of His mouth, may He be blessed, in order to elevate them and bind them to their source.

כי עלייתן והתקשרותן במקורן הוא ע"י האדם שהוא הראש לכל בחי' הדצ"ח [הדומם צומח חי], והוא הממשיך גילוי חיותן ממקור החיות מרוח פיו ית' (ועיין מענין ויקרא האדם שמות ברבות בראשית פ"ז ור"פ חקת)

For their ascent and their binding to their source is through man, who is the head of all the levels of the inanimate, the vegetative and the animal, and he is the one who draws down the revelation of their life-force from the source of life, from the breath of His mouth, may He be blessed (and see on the matter of "And the man called names" in Bereishis Rabbah, chapter 17, and at the beginning of Parshas Chukas).

ולכן על כל מוצא פי ה' יחיה האדם שמוצא פי ה' שבמאכל הן האותיות שבו שיצאו מפי ה' הוא רוח פיו ית'

And therefore, "by every utterance of the mouth of Havayah does man live": for the "utterance of the mouth of Havayah" in food is the letters in it that came forth from the mouth of Havayah, namely the breath of His mouth, may He be blessed

(עבמ"ש [עיין במה שכתוב] בביאור ע"פ ונתתי לך מהלכים מענין שיש ב' בחינות בהאותיות היינו א' האותיות שיצאו מפי ה' והב' אותן שבמקורן, כמו עד"מ כח הדבור שבאדם כו' ושכמ"כ [ושכמו כן] יש ב' בחינות אלו באותיות המחשבה כו' ע"ש.

(see what is written in the explanation on "And I will give you places to walk," on the matter that there are two levels in the letters: namely, the first, the letters that came forth from the mouth of Havayah, and the second, those that are in their source; as, by way of analogy, the power of speech in man, etc.; and that likewise there are these two levels in the letters of thought, etc.; see there.

וא"כ מש"כ [מה שכתוב] שבו ועל ידו יבואו לשרשן ומקורן בחינת פי ה' בעצמו היינו שיבואו לשרש ומקור האותיות כמו שהן במקורן ועיין בסש"ב [בספר של בינונים] פ"כ ופכ"א)

If so, what is written [below], that in him and through him they will come to their root and source, the level of the mouth of Havayah itself, means that they will come to the root and source of the letters as they are in their source. And see Sefer Shel Beinonim, chapters 20 and 21.)

להחיות את האדם בכדי שבו ועל ידו יבואו לשרשן ומקורן בחי' פי ה' בעצמו שעליו אמרו והלא במאמר אחד יכול להבראות הוא המאמר הכולל כל הע"מ [העשרה מאמרות] וממנו נמשכו ונתחלקו ע"מ [עשרה מאמרות] פרטים וע"י האדם באים למאמר הכולל. כי הוא הממשיך להם הגילוי משם.

to give life to man, so that in him and through him they will come to their root and source, the level of the mouth of Havayah itself, about which [our Sages] said, "But could it not have been created with one utterance?" This is the utterance that includes all the Ten Utterances, and from it the ten particular utterances were drawn forth and divided; and through man they come to the all-inclusive utterance, for he is the one who draws down to them the revelation from there.

וזהו וברכת א"ת דהיינו להמשיך הגילוי משרש בחי' אותיות מרוח פיו ית' כדי שע"י יתעלו ויתקשרו במקורן (וע' בזהר ויגש דר"ז ע"ב ודף ר"ח ע"א ובפ' תרומה):

And this is "And you shall bless es (alef-tav)": that is, to draw down the revelation from the root of the level of letters, from the breath of His mouth, may He be blessed, so that through this they will be elevated and bound to their source (and see the Zohar, Vayigash, page 207b, and page 208a, and in Parshas Terumah).

4 ב אך הנה כח זה להמשכה זו התלויה באדם היינו ע"י מלחמת האדם בנפשו הבהמית.

2. However, the power for this drawing down, which depends on man, is through man's war with his animal soul.

כי הנה לחם הוא מלשון אז לחם שערים (שופטים ה' ח') שפירושו הוא לשון מלחמה

For lechem (bread) comes from the word in "then [there was] war (lachim) in the gates" (Judges 5:8), which means war.

וכמ"ש (בזהר בלק דקפ"ח ב') נהמא על פום חרבא ייכול והיינו ע"י התפלה כי שעת צלותא שעת קרבא.

And as is written (in the Zohar, Balak, page 188b), "He shall eat bread upon the edge of the sword." And this is through prayer, for "the time of prayer is the time of battle."

וכמ"ש רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם ולכן כתיב תחלה לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם כו' ואח"כ ואספת דגנך כו' כי מתחלה צ"ל לאהבה.

And as it is written, "The exaltations of G-d are in their throat, and a double-edged sword in their hand." And therefore it is written first, "to love Havayah your G-d and to serve Him with all your heart," etc., and afterwards, "and you shall gather in your grain," etc.; for first there must be "to love."

5 ופי' אהבה מלשון אבה דהיינו רצון. והכוונה שיהיה רצון האדם וחפצו ובקשתו בכל לב ונפש להיות גילוי אלקותו ויחודו ית' בעולם ונפש

And the meaning of ahavah (love): it is from the term avah (to want), that is, will. And the intent is that a person's will, desire and request, with all [his] heart and soul, be for there to be a revelation of His G-dliness and His unity, may He be blessed, in the world and the soul,

וכמו שהיה קודם בריאת העולם שהיה הוא לבדו הוא במקום העוה"ז השפל בבחי' גילוי כי לא היה עדיין עולם המעלים ומסתיר כו' וכמו שיהיה באלף הז' כו'.

as it was before the creation of the world, when He was alone, He [Himself was] in the place of this lowly world in a manner of revelation, for there was not yet a world that conceals and hides, etc.; and as it will be in the seventh millennium, etc.

6 וככה הוא ממש גם עתה קמיה דכולא כלא חשיבי קמיה כי אני ה' לא שניתי כתיב.

And so it truly is even now, before Him, for "all are considered as nothing before Him"; as it is written, "For I, Havayah, have not changed."

רק שלפנינו העולם מסתיר ומעלים כו'. וזהו ואהבת את ה' אלקיך שתאבה ותחפוץ שהוי' שהוא היה הוה ויהיה בחי' לא שניתי ואין עוד ממש מלבדו

Only, before us the world hides and conceals, etc. And this is "And you shall love Havayah your G-d": that you should want and desire that Havayah, Who is "was, is and will be," the level of "I have not changed," and besides Whom there is truly nothing else,

הוא יהי' [יהיה] אלקיך בבחי' גילוי ממש בנפש ובעולם

that He shall be "your G-d" in actual revelation, in the soul and in the world,

שלא יהא העולם מעלים כו' אלא כמו שלמעלה כולא קמ"י [קמיה] כלא כו' ואין עוד מלבדו כו'. כך יהיה למטה בגילוי בלי שום הסתר פנים והעלם מכחות הנפש הבהמית המסתירים ומעלימים גילוי זה ונמשכים אחר גשמיות עוה"ז וחומריותו שנראה לעיני בשר ליש ודבר בפ"ע [בפני עצמו] רק ולעבדו בכל לבבכם כב' לכבות כו'.

so that the world shall not conceal, etc.; rather, just as above "all is as nothing before Him," etc., and "there is nothing else besides Him," etc., so shall it be below, in revelation, without any hiding of the face or concealment from the powers of the animal soul, which hide and conceal this revelation and are drawn after the physicality of this world and its materiality, which appears to eyes of flesh as something existent, a thing unto itself; instead, "and to serve Him with all your heart (lev-avchem)": with two hearts, etc.

7 ולכן התפלה היא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה שצריך להתחיל ממטה מטה תחלה ברכת השחר פוקח עורים זוקף כפופים כו'

Therefore prayer is "a ladder set upon the earth, and its top reaches heavenward": for one must begin from the very lowest, first the morning blessings, "Who opens [the eyes of] the blind," "Who straightens the bent," etc.;

שכל התפלה היא בחי' ברכות ברוך אתה כו' שהן המשכות גילוי אלקות בעולם ונפש להיות בבחינת אתה כאילו הוא לנוכח כו'.

for the whole of prayer is the level of blessings, "Blessed are You," etc., which are drawings-down of the revelation of G-dliness in the world and the soul, so that it be in the manner of "You," as though He were directly present, etc.

8 וצ"ל כסדר ממטה למעלה תחלה ממדרגות התחתונות עד שיבא לקיום ואהבת למסור נפשו באחד ממש ולהיות ואהבת בכל לבבך כו' ועמ"ש מזה בד"ה יונתי בחגוי הסלע.

And it must be in order, from below upward: first from the lower levels, until one comes to the fulfillment of "And you shall love," to give over one's soul truly in "One," and so that there be "And you shall love ... with all your heart," etc. And see what is written about this in the discourse beginning "My dove, in the clefts of the rock."

כי הנה מצד שרש נפשו האלקית במקור חוצבה הרי היא בטבעה עולה ונכללת במאצילה ב"ה

For as regards the root of his G-dly soul, in the source from which it was hewn, it rises by its nature and is included in its Emanator, blessed be He.

והנשמה א"צ [אין צריך / אינו צריך] תיקון לעצמה רק שמצד כחות הנה"ב [הנפש הבהמית] המלוכשים בעוה"ז שכל חיותם הוא מצד כחות החיונית של המאכלים שבנוגה שבהם מחיה האדם חיי גופו ונפשו הבהמית הרי הוא מקושר למטה

The soul needs no rectification for itself; it is only that, because of the powers of the animal soul that are encloded in this world, all of whose life-force comes from the vital powers of the foods, which are in nogah, through which a person sustains the life of his body and of his animal soul, he is bound below.

וצריך להעלות ולקשר נפשו בה' עד דאתכפא סט"א [סטרא אחרא] ואתהפכא כו' ולעבדו ככל לבבכם בבי לבבות כו'.

So he must elevate and bind his soul to G-d, until "the sitra achra is subdued" and "transformed," etc., and "to serve Him with all your heart (levavchem)": with two hearts, etc.

לכך צריך להתחיל ממטה למעלה בתפלה והיא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה עד שמגיע לאחד.

Therefore one must begin from below upward in prayer, and it is "a ladder set upon the earth, and its top reaches heavenward," until one reaches "One."

9 ועי"ז מלאכי אלקים עולים ויורדים בו באדם. כי האדם הוא שרש הכל וכמ"ש פני אריה אל הימין ופני שור מהשמאל כו' ודמות פניהם פני אדם כו'

And through this, "angels of G-d ascend and descend on him," on man. For man is the root of all, as it is written, "the face of a lion on the right, and the face of an ox on the left," etc., and "the likeness of their faces, the face of a man," etc.,

ש כללותן הוא בחי" אדם שהוא הכולל כל הדי חיות וכולם מתעלים בהתעלות נפש האדם בדכקותה באלקים חיים לאהבה את ה' כו' ואח"כ כתיב ואספת דגנך ללקט החיות שבדצ"ח [שבדומם צומח חי] שיתקבצו ויתאספו ממה שהיו פזורים ונדחים תחת ממשלת נוגה ויוכללו בבחי" אדם

for their general and collective expression is the level of "man," which includes all four chayos (living creatures); and they are all elevated in the elevation of man's soul in its cleaving to the living G-d, "to love Havayah," etc. And afterwards it is written, "and you shall gather in your grain": to gather the life-force in the inanimate, the vegetative and the animal, so that they be collected and gathered in from where they were scattered and banished under the dominion of nogah, and be included in the level of "man."

משא"כ קודם התפלה אסור לאכול כי גם האדם עדיין אז מקושר למטה ואיך יוכל לקשט אחרים

Whereas before prayer it is forbidden to eat, for then man himself is still bound below, and how could he correct others?

ולכן צריך מתחלה לקשט א"ע [את עצמו] ולהיות בבחינת אדם בגימ' [בגימטריא] מ"ה [שם מ"ה] בחי' ביטול ואז עי"ז אח"כ יוכל לתקן הדצ"ח [הדומם צומח חי] כו'.

Therefore he must first correct himself, and be at the level of "man" (adam), whose numerical value is mah (45), the level of self-nullification (bittul); and then, through this, he will afterwards be able to rectify the inanimate, the vegetative and the animal, etc.

ועי"ל [ועוד יש לומר] כי נש"י [נשמות ישראל] עלו במחשבה היינו שנמשכו מאותיות המחשבה ועלייתן הוא הגבה למעלה יותר כנז' [כנזכר] ע"פ ושמתי כדכד.

And one may further say: for the souls of Israel "arose in thought," that is, they were drawn from the letters of thought, and their ascent goes higher still, as mentioned [in the discourse] on "And I will make [your windows] of kadkod."

10 והנה הדצ"ח [הדומם צומח חי] נלקחו מאותיות הדבור כנזכר לעיל מוצא פי ה'. ולכן כדי להעלות אותיות הדבור שירדו למטה בדצ"ח [בדומם צומח חי] להעלותן לשרשן

Now, the inanimate, the vegetative and the animal were taken from the letters of speech, as mentioned above: "the utterance of the mouth of Havayah." Therefore, in order to raise the letters of speech that descended below into the inanimate, the vegetative and the animal, to raise them to their root,

שהוא ע"י האדם שנלקח מאותיות המחשבה שלמעלה מאותיות הדבור וע"כ העלאה זו תלויה ע"י שמתחלה יתקן עצמו

which is through man, who was taken from the letters of thought, which are above the letters of speech; therefore this ascent depends on his first rectifying himself,

כמאמר קשוט עצמך ואחר כך דוקא קשוט אחרים והוא שמתחלה תתעלה נפשו ששרשה מאותיות המחשבה תתעלה במקור כח המחשבה ועוד הגבה למעלה כו' אזי אח"כ תוכל להעלות אותיות הדבור כו'.

as the saying goes, "Correct yourself, and only afterwards correct others." That is: first his soul, whose root is from the letters of thought, must be elevated, elevated into the source of the power of thought and higher still, etc.; then afterwards it can raise the letters of speech, etc.

(ועמ"ש בד"ה לא הביט און ביעקב ובפ' יחי בד"ה אסרי לגפן):

(And see what is written in the discourse beginning "He has not beheld iniquity in Yaakov," and in Parshas Vayechi, in the discourse beginning "Binding his foal to the vine.")

11 ג והנה עליית האדם הוא ע"י התפלה בבחי' הנ"ל כי במקום שמגמת האדם וחפצו ותשוקתו שם נכלל ונדבק עצמותו ומהותו בכללו כנודע. וזה ענין הברכות יברכך ה'.

3. Now, man's ascent is through prayer, in the manner mentioned above; for where a person's aim, desire and longing are, there his essence and being as a whole is included and cleaves, as is known. And this is the matter of the blessings: "May Havayah bless you."

היינו להיות ריבוי העלאות ניצוצות הן כחות נפשיות האלקית והבהמיות שבאדם ושבמלאכים ומשקים ושאר צרכיו המתחדשות לבקרים ועולות למעלה בכל יום באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] ע"י התפלה בריבוי וגודל עוצם התקשרות האהבה עזה שבק"ש [שבקריאת שמע] ותפלה.

That is, that there be many ascents of sparks: the powers of the soul, G-dly and animal, in man, and [the sparks] in the foods and drinks and his other needs, which are renewed every morning and ascend above every day through an arousal from below, through prayer, with the abundance and great intensity of the bond of the intense love in the Shema and prayer.

כי הנה ענין ברכה נאמר עד"מ על הזרע הצומח מן השדה שנזרע הגרעין בארץ עד שנטמן ונתכסה בעפר.

For the term "blessing" is said, by way of analogy, of the seed that grows from the field: the kernel is sown in the earth until it is hidden and covered in the soil.

12 וע"י הברכה והצלחה כשהצליח ועשה פרי עולה וצומח מן הארץ בתוספת מרובה על העיקר וכך הנה כתיב וזרעתי את בית ישראל. וזרעתי לי בארץ כו'.

And through the blessing and success, when it has succeeded and produced fruit, it rises and grows from the earth with a great increase over the original. And so it is written, "And I will sow the house of Israel," and "I will sow her for Myself in the land," etc.

שישראל הם בבחי' זריעה דהיינו זריעת בחינת אלקות כמ"ש ברוך ה' אלקי ישראל כו' כמ"ש במ"א ונמשכו למטה בעולם הגשמי ומכוסים ומלובשים בנפש הבהמית וכחות המתאווים לדברים גשמיים

For Israel are in the manner of sowing, that is, a sowing of the level of G-dliness, as it is written, "Blessed is Havayah, the G-d of Israel," etc., as is explained elsewhere; and they were drawn down below into the physical world, and are covered and enclothed in the animal soul and in the powers that desire physical things,

וכמו הזריעה הטמונה ומכוסה בעפר כדי שיעלה ויצמח בתוספת וריבוי כחות הנפש החיונית שיעלו גם המה ויתכללו באחד בק"ש [בקריאת שמע]

like the seed that is hidden and covered in the soil, so that it may rise and grow with the addition and increase of the powers of the vital soul, that they too may rise and be included in "One" in the Shema.

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] לא גלו ישראל אלא כדי שיתוספו עליהם גרים כו' וכמ"ש במ"א ולכן עשה אלקים את האדם בארץ לקבל החיות מן הדברים הגשמיים

And as our Sages, of blessed memory, said, "Israel was exiled only so that converts would be added to them," etc., as is explained elsewhere. And therefore G-d made man on the earth, to receive life-force from physical things,

כדי שיתכללו כל כחות הדצ"ח [הדומם צומח חי] והחיות אשר בהם להחיות נפש כל חי ורוח כל בשר בחיות הנפש ורוח האדם העולה למעלה בק"ש [בקריאת שמע] ותפלה. ולכן צריך האדם להתפלל בכל יום.

so that all the powers of the inanimate, the vegetative and the animal, and the life-force within them, to give life to "the soul of every living thing and the spirit of all flesh," be included in the life of the soul and spirit of man, which ascends above in the Shema and prayer. And therefore a person must pray every day.

13 והנה על ברכה זו שהיא מאתעדל"ת [מאתערותא דלתתא] נאמר וישמרך שהיא צריכה שימור מן המזיקין הם החיצונים וס"א [וסטרא אחרא] שלא יהיה להם יניקה מאהבה זו

Now, of this blessing, which is from an arousal from below, it is said, "and guard you": for it needs guarding from the harmful ones, namely the external forces and the sitra achra, so that they draw no nurture from this love;

דהיינו מאחר שתתעורר אהבה זו בנפש האדם לא יתפעל בעצמו להיות מחזיק טובה לעצמו או להיות התפארות וגדלות ממנה או שאר איזה פניי [פניה] ח"ו [חס ושלום] כי מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב.

that is, once this love has been aroused in a person's soul, he should not be moved within himself to credit himself for it, or to take pride and self-importance from it, or any other ulterior motive, G-d forbid. For "Who shall ascend the mountain of Havayah?" "One clean of hands and pure of heart."

פ"י בר לבב שהוא בלי שום תערובות זר ח"ו [חס ושלום] (בזהר נז' [נזכר] פ"י יברכך ה' וישמרך ס"פ ויחי דרמ"ח סע"א [סוף עמוד א.]. וס"פ נשא דקמ"ז א'. וברע"מ [וברעיא מהימנא] פ' פנחס דרמ"ה א'. ובפ' עקב דרע"א סע"ב [סוף עמוד ב.]. וברכות בא פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] בחקותי פל"ו).

The meaning of "pure of heart" is: without any foreign admixture, G-d forbid. (The explanation of "May Havayah bless you and guard you" is mentioned in the Zohar, at the end of Parshas Vayechi, page 248, end of side a; and at the end of Parshas Nasso, page 147a; and in the Raaya Mehemna, Parshas Pinchas, page 245a; and in Parshas Eikev, page 271, end of side b; and in Midrash Rabbah, Bo, chapter 15, [and] Bechukosai, chapter 36.)

והנה ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו' ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח להיות יאר ה' פניו אליך מלמעלה למטה

Now, through an arousal from below [comes] an arousal from above, as it is written, "If one sets his heart toward Him," etc., and "spirit brings spirit and draws down spirit": so that there be "May Havayah make His face shine upon you," from above to below.

שכמו שהוא חפץ ומשתוקק ומבקש שיהיה גילוי אור א"ס ב"ה ואין עוד מלבדו כו' למטה כמו למעלה כך יומשך מלמעלה המשכת הארת גילוי זה אשר הוא מבקש

For just as he desires, longs and asks that there be a revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, and [that] "there is nothing else besides Him," etc., below as above, so there will be drawn from above a drawing-down of the illumination of this revelation that he asks for.

וזהו יאר ה' פניו בחינת הארת פנים היא בחי' חכמה כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו (בוהר נזכר פי' יאר ה' פניו נשא קל"ג ב' קמ"א א' קמ"ז א')

And this is "May Havayah make His face shine": the shining of the face is the level of Chochmah (wisdom), as it is written, "A man's wisdom makes his face shine" (the explanation of "May Havayah make His face shine" is mentioned in the Zohar, Nasso, 133b, 141a, 147a);

דהיינו להיות גילוי כח מ"ה [מה] ואין עוד מלבדו כו'

that is, that there be a revelation of the power of mah (koach mah), and "there is nothing else besides Him," etc.

איזהו חכם הרואה את הנולד כו' הרואה בבחי' ראייה ממש את הנולד מאין וכולא קמיה כלא כו' כי באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] שמע ישראל שמע לשון הכנה ע"י התבוננות כו'

"Who is wise? One who sees the nolad (what is born)," etc.: one who sees, with actual sight, the nolad, [coming into being] from nothing, and [sees that] "all is as nothing before Him," etc. For in the arousal from below, "Hear, O Israel," "hear" is a term for understanding, through contemplation, etc.;

ואינו דומה שמיעה לראיה כו' היא בחינת גילוי כח מ"ה [מה] הבא מלמעלה וגילוי זה הוא בתורה כו' אורייתא מחכמה נפקת

and hearing does not compare with seeing, etc. [Seeing] is the level of the revelation of koach mah that comes from above. And this revelation is in the Torah, for "the Torah comes forth from Chochmah."

והיא חכמתו ית' שלמעלה אלא שמלובשת בגשמיות למטה בעניני זרעים מועד שהיא בחינת מים שיורדים ממקום גבוה למקום נמוך וע"ז נאמר ונתתי מטר ארצכם כו'

And it is His wisdom, may He be blessed, which is above, except that it is en clothed in physicality below, in the matters of Zera'im and Mo'ed; for it is the level of water, which descends from a high place to a low place. And of this it is said, "I will give the rain of your land," etc.,

וכמ"ש כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים כו' כן יהיה דברי אשר יצא מפי שעי' בחי' מטר זה ואספת דגנך כו'

and as it is written, "For as the rain and the snow come down from heaven," etc., "so shall My word be that goes forth from My mouth"; so that through this level of rain, "and you shall gather in your grain," etc.,

להיות משכן ומכון לשבתו ית' לגילוי אור א"ס ב"ה הבא מלמעלה להיות אחד באחד וזהו ויחונך לשון חן ולשון חנייה ויחן שם ישראל.

to be a dwelling and an established place for His abiding, may He be blessed, for the revelation of the Infinite Light, blessed be He, that comes from above, to be "one in One." And this is "and be gracious to you (vichuneka)": a term of grace (chen) and a term of encamping (chanayah), [as in] "And Israel encamped (vayichan) there."

14 וכמו חנה דוד. להיות בבחינת ושכנתי בתוככם דירה בתחתונים דירת והשראת אור א"ס ב"ה ממש בבחינת גילוי למטה כמו למעלה.

And as in "where David encamped (chanah)." [This is] to be in the manner of "And I will dwell within them": a dwelling place among the lower realms, the dwelling and resting of the Infinite Light, blessed be He, itself, in a manner of revelation, below as above.

וזהו ענין בהמ"ז [ברכת המזון] המשכת גילוי אלקות מלמעלה על כחות וחיות שנתחדש באדם מהמאכל והם ג' ברכות דאורייתא והרביעית דרבנן.

And this is the matter of Grace after Meals: a drawing-down of the revelation of G-dliness from above upon the powers and life-force newly gained by a person from the food. They are three blessings of Torah law, and the fourth is rabbinic:

ד' פעמים ברוך אתה להיות נמשך בחינת גילוי בנפש ובעולם כאלו הוא לנוכח כו' שע"ז נתברר ונפרד ממה שהיה תחלה תחת ממשלת נוגה ונכלל בקדושה להיות בחינת כלי ומכון ומשכן להשראת גילוי אור א"ס ב"ה ממש:

four times "Blessed are You," so that a revelation be drawn into the soul and the world, as though He were directly present, etc.; through which [the life-force] is refined and separated from [the state] in which it was at first, under the dominion of nogah, and is included in holiness, to be a vessel, an established place and a dwelling for the resting of the revelation of the Infinite Light, blessed be He, itself.

15 ד' אמנם זהו אם אוכל כדי שביעה דייקא שאז לחם לבב אנוש יסעד שעל ידי הלחם יחיה חיי נפשו

4. However, this is [so] if one eats enough to be satisfied, specifically, for then "bread sustains the heart of man": through the bread he lives the life of his soul.

והחיות הכלולה בנפשו היא היא הנכללת בקדוש¹ [בקדושה / בקדושת] בהתעלות הנפש והתכללותה בבחינת גילוי אור א"ס ב"ה השורה ומתגלה בחכמה כח מ"ה [מה] לפי שבהחיות ההוא יש ריבוי קדושה ממוצא פי ה' שהוא מקור החיים.

And the life-force included in his soul is the very [life-force] that is included in holiness, in the ascent of the soul and its inclusion in the revelation of the Infinite Light, blessed be He, which rests and is revealed in Chochmah, koach mah; because in that life-force there is much holiness from "the utterance of the mouth of Havayah," which is the source of life.

(ועיין בזהר ע"פ ואכלת ושבעת בפי ויגש דר"ז ע"ב. ובפי תרומה דקנ"ג ע"ב ודף קנ"ב ב' ודקנ"ז א' ב' ועיין עוד בזהר פ' מקץ דף ר"ד א' ב' מענין ופי' שובע

(And see the Zohar on "And you shall eat and be satisfied," in Parshas Vayigash, page 207b; and in Parshas Terumah, page 153b, and page 152b, and page 157a and b. And see further in the Zohar, Parshas Mikeitz, page 204a and b, on the matter and meaning of satiety;

ודף קצ"ד א' ע"פ והנה מן היאור כו' ובפי בהעלותך דק"נ ע"א גבי ונשבע לחם ונהיה טובים ובפי הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ובפרדס בעה"כ [בערכי הכינויים] ערך רצון).

and page 194a, on the verse "And behold, from the river," etc.; and in Parshas Beha'aloscha, page 150a, regarding "and we were satisfied with bread and were well"; and in the commentary of the Ramaz there; and in the Pardes, in Erchei HaKinuyim, the entry "Ratzon" [will].)

אבל אם אינו אוכל כדי שביעה שלא לקחה הנפש רק חיות מועט אין כח בחיות זה שאין בו אלא מיעוט קדושה להתכלל בבחינת חכמה שמתגלה בנפש ולהתברר מנוגה ולהכלל ולהתאחד בקדושה

But if one does not eat enough to be satisfied, so that the soul has taken in only a little life-force, this life-force, which has in it only a small measure of holiness, has no power to be included in the level of Chochmah that is revealed in the soul, to be refined from nogah, and to be included and united with holiness.

אך ע"ז נאמר ישא ה' פניו.

But of this it is said, "May Havayah lift up His face."

פִּי יֵשָׁא יִגְבִּיָּה לַמַּעֲלָה פָּנָיו הִיא בַּחֲיִי גִילּוֹי הַהִשְׁפָּעָה שֶׁנֶּקֶי בִּשְׁם פָּנִים וּבַחֲיִי אַחֲרָיִים הִיא הַהִשְׁפָּעָה שֶׁהִיא בַּהֲסָתֵר פָּנִים כִּמְאֵן דְּשָׂדִי בְּתֵר כְּתָפוֹי

The meaning: “lift up” (yisa) is: He will raise up on high. “His face” is the level of the revealed influx, which is called by the name “face”; and the level of “back” (achorayim) is the influx that is given with the face hidden, “like one who throws [something] over his shoulder”;

דְּהֵיינו שִׁיגְבִיָּה לַמַּעֲלָה מִן הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת בַּבַּחֲיִי הַמַּגְבִּיָּה לִשְׁבֹּת הַמִּשְׁפִּילִי לְרֹאוֹת בִּשְׁמִים וּבֶאֱרֶץ שָׁמַיִם וָאֶרֶץ רוּחָנִיּוֹת וּגְשָׁמִיּוֹת שׁוֹיִן לִפְנֵי יְיָ וְעַל שְׁנֵיהֶם הוּא אוֹמֵר הַמִּשְׁפִּילִי בְּשׁוּהָ.

that is, that He raise [His face] up above the chain of descending worlds (hishtalshelus), in the manner of “Who is enthroned on high, Who lowers [Himself] to look upon heaven and earth”: heaven and earth, spiritual and physical, are equal before Him, may He be blessed, and of both of them it says “Who lowers [Himself]” equally.

16 וְהַגְבָּהָה זֶה תִּהְיֶה אֵלַיךְ כְּלוֹמַר שְׁיוֹמֶשֶׁךְ אֵלַיךְ בְּגִילּוֹי הַהִמְשָׁכָה וְהַשְׁפָּעָה מִבַּחֲיָנָה שְׁלֵמָה מִן הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שֶׁהִיא בַּחֲיִי יֵשָׁא הִי שְׁעִיִּי יְלוֹקֶטוּ לְאַחַד אֶחָד כָּל נִיצוּצֵי הַחַיּוֹת הַמִּפּוּזִּים וְהַנִּדְחִים

And this raising up will be “to you,” that is, that there be drawn to you, in revelation, the drawing-down and influx from a level that is above the chain of descending worlds, which is the level of “May Havayah lift up”; so that through this all the scattered and banished sparks of life-force will be gathered “one by one,”

אִפִּי [אִפִּילוֹן] אִם יֵשׁ בָּהֶם חַיּוֹת קְדוּשָׁה כָּל שֶׁהוּא מַעֲט מְזַעֵר וְיוֹכֵלֵלוּ וְיִתְאַחֲדוּ בְּקְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה מִקּוֹר הַחַיִּים וְהַקְדוּשָׁה שֶׁבְּתַחֲתוֹנִים (וְעֵיִן בְּרַעֲמָה [בְּרַעֲיָא מִהֵמְנָא] פִּי פִּנְחָס דְּרַמִּיד בִּי מַעֲנִין זֶה דִּישָׁא הִי פָּנָיו כּוֹי וְדָף רַלִּיחַ בִּי).

even if the holy life-force in them is the slightest amount, a tiny trifle; and they will be included and united with the supernal holiness, the source of the life and the holiness in the lower beings. (And see the Raaya Mehemna, Parshas Pinchas, page 244b, on this matter of “May Havayah lift up His face,” etc., and page 238b.)

אֲךָ כִּיצַד תִּהְיֶה הַהִמְשָׁכָה וְהַהִשְׁפָּעָה מִבַּחֲיִי שֶׁהוּא לַמַּעֲלָה מִן הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת. עֵיִי נֹאמֵר וְיֵשׁ לָךְ שְׁלוֹם.
But how will the drawing-down and influx come from a level that is above the chain of descending worlds? Of this it is said, “and grant you peace.”

שלום הוא ענין התקשרות והתחברות שני הפכים וכמ"ש עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים כו'. והיינו ע"י ביטולם לבחי' שהיא למעלה מעלה משניהם המחברת אותם כנודע.

Peace is the bond and joining of two opposites, as it is written, "He makes peace in His heights": Michael, the prince of water, etc. And this is through their self-nullification to a level that is far above both of them, which joins them, as is known.

17 והנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך. דהיינו ע"י שהם למודי ה'

Now, our Sages, of blessed memory, said: "Torah scholars increase peace in the world, as it is said, 'And all your children shall be taught of Havayah, and great shall be the peace of your children.'" That is, through their being "taught of Havayah"

[ולמודי לשון נפעל דהיינו שיהא לימוד ההלכה מפני שהיא דבר ה' בבחי' ביטול שהם המקבלים הלימוד בכל פעם מהש"י [מהשם יתברך] והש"י [והשם יתברך] הוא מלמדם כמ"ש אני ה' מלמדך כו']

[and limudei is a passive form; that is, that the study of the halachah be because it is the word of G-d, with self-nullification (bittul), so that they are the ones who receive the teaching each time from G-d, blessed be He, and G-d, blessed be He, is the One who teaches them, as it is written, "I am Havayah, Who teaches you," etc.],

ודבר ה' ממש זו הלכה והמשנה היא היא המדברת בפיהם וכמ"ש ודברי אשר שמתו בפיו ואשים דברי בפיו ועי"ז מרבים שלום בעולם ורב שלום כו' בבחי' בריח התיכון שמבריא מן הקצה אל הקצה

and the very "word of Havayah: this is halachah," and the Mishnah itself is what speaks in their mouths, as it is written, "And My words that I have put in your mouth," and "I have put My words in your mouth." And through this they increase peace in the world, "and great shall be the peace," etc., in the manner of "the middle bar, which runs through from end to end,"

כמ"ש כי אל דעות ה' שכולל ב' דעות שכשם שמלמעלה למטה כוליה קמיה כלא חשיב כך מלמטה למעלה כו' והיינו ע"י לימוד התורה בבחי' זו שע"ז נאמר ולא תחללו כו' כמ"ש במ"א.

as it is written, "For Havayah is a G-d of knowledges (de'os)," which includes two [kinds of] knowledge: just as from above to below all is accounted as nothing before Him, so from below to above, etc. And this is through the study of Torah in this manner, of which it is said, "And you shall not profane," etc., as is explained elsewhere.

18 וזהו ענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] כל העוסק בתורה עושה שלום בפמליא של מעלה

ובפמשמ"ט [ובפמליא של מטה] דהיינו בחי' יחוי"ע [יחודא עילאה] ובחי' יחוי"ת [יחודא תתאה]

And this is the meaning of the saying of our Sages, of blessed memory, "Whoever engages in Torah makes peace in the household above and in the household below": that is, the level of the higher unity (yichuda ila'ah) and the level of the lower unity (yichuda tata'ah);

וזהו ורב שלום בניך מרכים שלום בפמשמ"ע [בפמליא של מעלה] ובפמשמ"ט [ובפמליא של מטה]. ע"י שהן ת"ח

[תלמיד חכם / תלמידי חכמים] מקבלים מחכמה בחי' כח מ"ה [מה] וזהו וישם לך שלום.

and this is "and great shall be the peace of your children": they increase peace in the household above and in the household below. [They do so] through their being Torah scholars (talmidei chachamim), who receive from Chochmah (wisdom), the level of koach mah. And this is "and grant you peace";

כלומר שהוא הנותן לך בחי' השלום להיות ת"ח [תלמיד חכם / תלמידי חכמים] מרכים שלום בעולם על ידי

דבר ה' זו הלכה (ועיין ברבות תולדות ר"פ ס"ו. נשא ס"פ י"א) והמשנה המדברת כו'

that is, He is the One who gives you the level of peace, so that Torah scholars increase peace in the world through "the word of Havayah: this is halachah" (and see Midrash Rabbah, Toldos, beginning of chapter 66; Nasso, end of chapter 11), and the Mishnah that speaks, etc.

וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] כלי המחזיק ברכה לישראל הוא השלום שבחי' שלום זהו בחי' כלי

לקבל ברכה עליונה בחי' ישא ה' פניו שהוא למעלה מן ההשתלשלות

And our Sages, of blessed memory, said, "The vessel that holds blessing for Israel is peace"; for the level of peace is the level of a vessel to receive the supernal blessing, the level of "May Havayah lift up His face," which is above the chain of descending worlds (hishtalshelus).

ולכן יש כח ביד חכמים להצריך לברך בהמ"ז [ברכת המזון] אפילו בפחות מכשיעור שביעה שמן התורה

מפני שהן מבחי' ישא ה' פניו שלמעלה מן ההשתלשלות ע"י בחי' שלום:

Therefore the Sages have the power to require Grace after Meals even for less than the Torah's measure of satiety, because they are from the level of "May Havayah lift up His face," which is above the chain of descending worlds, through the level of peace.

19 וזהו ושמו את שמי על בניי [בני ישראל] שיהא שמי נקרא עליהם בעסק תורתם ועבודתם שתהיינה בבחי' לימודי ה'

And this is “And they shall set My Name upon the Children of Israel”: that My Name be called upon them in their engagement in Torah and in their service, that these be in the manner of “taught of Havayah.”

ואז ואני אברכם אני אותיות אין כי החכמה מאין תמצא דהיינו מבחי' ישא ה' פניו שתהיה הברכה מלמעלה למטה תוספת ברכה וריבוי השפעה מלמעלה מעלה מהשתלשלות וזהו ענין ברכה בראש וברכה בסוף.

And then, “and I will bless them”: ani (I) has the letters of ayin (nothing), for “wisdom (Chochmah) is found from ayin (nothing)”; that is, from the level of “May Havayah lift up His face,” so that the blessing be from above to below, an addition of blessing and an abundance of influx from far above the chain of descending worlds. And this is the matter of a blessing at the beginning and a blessing at the end.

ברכה בראש היא בחי' יברכך שהיא ממטה למעלה. וברכה בסוף ואני אברכם מלמעלה למטה (בזהר נזכר ואני אברכם בפי' שמיני דל"ח א' ופי' מקץ דקצ"ט א' ור"פ יתרו דס"ז א'):

The blessing at the beginning is the level of “May He bless you,” which is from below to above; and the blessing at the end is “and I will bless them,” from above to below. (“And I will bless them” is mentioned in the Zohar, Parshas Shemini, page 38a; Parshas Mikeitz, page 199a; and the beginning of Parshas Yisro, page 67a.)

ביאור ע"פ כה תברכו כו'

“Thus shall you bless,” etc. (Numbers 6:23)

1 ביאור ע"פ כה תברכו כו'

An explanation of the verse “Thus shall you bless,” etc.

2 הנה ענין ויקרא האדם שמות לכאורה אינו מובן לפמ"ש [לפי מה שכתוב] בסש"ב [בספר של בינונים] חלק ב' שהשם אשר יקראו לו הוא הצירוף המחיה אותו הנמשך מעשרה מאמרות ועמ"ש מענין זה בד"ה את שבתותי תשמרו.

Now, the matter of “And the man gave names” is, at first glance, not understood, according to what is written in Sefer Shel Beinonim (Tanya), Part Two: that the name by which [a thing] is called is the combination [of letters] that gives it life, drawn from the Ten Utterances. And see what is written on this matter in the discourse beginning “You shall keep My Shabbosos.”

וא"כ הרי כבר היו להם השמות קודם בריאת האדם שהרי האדם נברא באחרונה אחר יצירת דצ"ח [דומם צומח חי] וכמאמר ואפילו יתוש קדמך.

If so, they already had their names before the creation of man, for man was created last, after the formation of the inanimate, the vegetative and the animal, as in the saying, “Even a gnat preceded you.”

אבל הענין הוא כמש"כ [כמה שכתוב] שהוא קרא שמותיהן והמשיכן מהעלם אל הגילוי כו' ועי"ז העלה אותם.

But the matter is as is written: that he called their names and drew them from concealment into revelation, etc., and through this he elevated them.

3 והיינו כי האדם הוא מעולם התיקון שהוא בבחי' ביטול משא"כ דצ"ח [דומם צומח חי] הם מעולם התהו וע"י קריאת השמות מהעלם אל הגילוי המשיך בהם בחי' הביטול,

That is, man is from the World of Tikkun (Rectification), which is in a state of self-nullification (bittul), whereas the inanimate, the vegetative and the animal are from the World of Tohu (Chaos); and through the calling of the names, from concealment into revelation, he drew into them the quality of bittul.

וכענין חמורו של ר' [רבני] פנחס בן יאיר כי היה במדרגת בהמה של ששת ימי בראשית שתיקנם אדה"ר [אדם הראשון] ע"י שקרא להם שמות וכמ"ש בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' עקב בטעמי מצות ע"ש באריכות [ועמ"ש סד"ה וידבר משה אל ראשי המטות]

It is like the matter of the donkey of Rabbi Pinchas ben Yair, for it was at the rank of an animal of the six days of Creation, which Adam, the first man, rectified by calling them names, as is written in the Likkutei Torah of the Arizal, Parshas Eikev, in Taamei HaMitzvos; see there at length [and see what is written at the end of the discourse beginning "And Moshe spoke to the heads of the tribes"].

ואמנם עכשיו אנו צריכין לברכם והיינו לפי שע"י החטא ירדו כו' ע"ש, ובירור זה הוא ע"י שהאדם אוכל המאכלים מדצ"ח [מדומם צומח חי] ומברך עליהם בתחלה ובסוף

Now, however, we need to bless them; that is because through the sin they descended, etc.; see there. And this refinement (birur) is through man's eating the foods from the inanimate, the vegetative and the animal, and blessing over them at the beginning and at the end.

שע"י הם מתעלים ונכללים בבחינת אדם ועמ"ש מזה באריכות בביאור ע"פ והניף הכהן אותם על לחם הביכורים

For through this they are elevated and become included in the level of man. And see what is written on this at length in the explanation of the verse "And the kohen shall wave them upon the bread of the first fruits."

וזהו וזרעתי את בית ישראל אור זרוע היא הנפש אלקית ממ"ה [משם מ"ה] דתיקון שנתלבשה בגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] להעלות ולברר הרפ"ח ניצוצין כו' ע"י שמתפלל אח"כ אחד ואהבת בכח מה שאוכל ושותה

And this is [the meaning of] "And I will sow the house of Israel." "Light is sown": this is the G-dly soul, from [the Name] Mah of Tikkun, which was en clothed in the body and the animal soul in order to elevate and refine the 288 sparks, etc., by praying afterwards "One" and "You shall love" with the strength of what he eats and drinks.

ולכן צריך להתפלל בכל יום כי בכל יום כחות הגוף מתחדשים מחיות המאכלים וצריכים עליי [עליה]
בכל יום

Therefore one must pray every day, for every day the powers of the body are renewed from the life-force of the foods, and they need an ascent every day;

והיינו ע"י התפלה שהיא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] במס"נ [במסירות נפש] באחד בק"ש [בקריאת שמע] ותפלה
שנק' סולם כו' [וכמ"ש במ"א בד"ה המגביהי לשבת כו']

and that is through prayer, which is the raising of mayin nukvin (feminine waters) with self-sacrifice (mesirus nefesh), at "One" in the Shema and in prayer, which is called "a ladder," etc. [As is written elsewhere, in the discourse beginning "Who is enthroned on high," etc.;

ועמ"ש בענין וזרעתיה לי בארץ בד"ה ויהי בשלח פרעה, גם בד"ה ששים המה מלכות בענין אור זרוע
כו].

and see what is written on the matter of "And I will sow her for Me in the land" in the discourse beginning "And it came to pass, when Pharaoh sent out," and also in the discourse beginning "There are sixty queens," on the matter of "Light is sown," etc.]

4 והנה על זריעה וצמיחה זו נאמר יברכך ה' וישמרך ברכה בראש והיא המשכת הכח אתעדל"ע [אתערותא
דלעילא] להיות האתעדל"ת [האתערותא דלתתא] בברכה והצלחה כו' כנ"ל.

Now, concerning this sowing and growth it is said, "May Havayah bless you and guard you": a blessing at the beginning. This is the drawing down of the power, an arousal from above (isarusa dile'eila), so that the arousal from below (isarusa dilesata) should be with blessing and success, etc., as mentioned above.

וענין ברכה שניי [שניה] יאר ה' פניו אליך היא המשכת מ"ד [מ"ד דוכרין] שאחר העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין]
ואתעדל"ת [ואתערותא דלתתא] הנ"ל.

And the matter of the second blessing, "May Havayah make His face shine upon you," is the drawing down of mayin duchrin (masculine waters) that follows the raising of mayin nukvin (feminine waters) and the arousal from below mentioned above.

כי הנה אע"פ [אף על פי] שהעלאת מ"נ [מ"יין נוקבין] נק' בשם בירור אמנם עיקר שלימות הבירור אינו אלא לאחר שנמשך המשכת מ"ד [מ"יין דוכרין] על המ"יין [המ"יין נוקבין] ומברר המ"יין [המ"יין נוקבין]

For although the raising of mayin nukvin is called by the name "refinement" (birur), nevertheless the main completion of the refinement comes only after the mayin duchrin are drawn down upon the mayin nukvin and refine the mayin nukvin;

והוא ענין למהוי אחד באחד פי' ע"י התגלות אחד דיחוי"ע [דיחודא עילאה] באחד דהעלאת מ"יין [מ"יין נוקבין] יחוי"ת [יחודא תתאה] ע"י מתעלה המ"יין [המ"יין נוקבין] ונכלל ביחוי"ע [ביחודא עילאה] ממש ועמ"ש מזה באריכות בפ' וישב ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים כו'.

and this is the matter of "to be one in One." That is: through the revelation of the "One" of the higher unity (yichuda ila'ah) in the "One" of the raising of mayin nukvin, the lower unity (yichuda tata'ah), through this the mayin nukvin is elevated and becomes included in the higher unity itself. And see what is written on this at length in Parshas Vayeshev, on the verse "Behold, we were binding sheaves," etc.

וגם יש לפרש דאחד עילאה מתעלה ע"י עלייה [עלייה] המ"יין [המ"יין נוקבין] אחד תתאה

It may also be explained that the higher One is elevated through the ascent of the mayin nukvin, the lower One.

שהרי לא נק' אדם אלא כללא דדכר ונוק' [ונוקבא] וכמ"ש בזהר נשא [דקמ"ה ב'] ובפ' ויקרא (דף ז' ע"ב) איתא וכדין איקרי אחד כו' ולכן נק' כנס"י [כנסת ישראל] תמתי שעושה השלימות ובי' הפירושים אמת.

For one is not called "Adam" (man) except as the inclusion of male and female together, as is written in the Zohar, Nasso (page 145b); and in Parshas Vayikra (page 7b) it says, "And then it is called One," etc. Therefore the Congregation of Israel is called "tamasi" (My perfect one), for she brings about the completeness. And both explanations are true.

והנה בעבודת ה' יובן זה הענין ג"כ כי העלאת מ"יין [מ"יין נוקבין] בתפלה במס"נ [במסירות נפש] הוא ענין התשוקה שיהיה גילוי אלקות אבל עדיין אין כאן הגילוי בפ"מ [בפועל ממש] רק שחפץ ומשתוקק לזה הגילוי.

Now, this matter can also be understood in the service of G-d: the raising of mayin nukvin in prayer, with self-sacrifice (mesirus nefesh), is the longing that there be a revelation of G-dliness; but the revelation is not yet here in actuality; one only desires and longs for this revelation.

אמנם המשכת מ"ד [מ"ד דוכריין] הוא מה שנמשך בחי' זה הגילוי והיינו ע"י תורה ומצות כו' וכמ"ש במ"א בביאור ע"פ כי כאשר השמים החדשים. (בפ' בראשית).

The drawing down of mayin duchrin, however, is that this level of revelation is drawn down; and this is through Torah and mitzvos, etc., as is written elsewhere, in the explanation of the verse "For as the new heavens" (in Parshas Bereishis).

וזהו ענין ברכת המזון וברכת את כו' את דייקא כמ"ש בזהר (ויגש דר"ח א') והיא בחי' מל' שנק' את

And this is the matter of the Grace after Meals: "And you shall bless es....," etc., "es" specifically, as is written in the Zohar (Vayigash, page 208a); and this is the level of Malchus (sovereignty), which is called "es."

והיינו כמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] סוף שער השבת דד' ברכות דבהמ"ז [דברכת המזון] הם נגד ד' מוחין דנוק' [דנוקבא] חו"ב [חכמה ובינה] חו"ג [חסד וגבורה] והיינו שממשיכים לה המוחין מאור א"ס ב"ה והוא ענין ההמשכה שאחר העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין].

That is as is written in Pri Etz Chaim, at the end of Shaar HaShabbos, that the four blessings of the Grace after Meals correspond to the four mochin (intellect) of Nukva (the feminine): Chochmah and Binah, Chesed and Gevurah. That is, the mochin are drawn down to her from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He; and this is the matter of the drawing down that follows the raising of mayin nukvin.

ע"כ מדאורייתא הם שלש ברכות כי עיקרם הם ג' מוחין חב"ד [חכמה בינה ודעת] אלא שמוח הדעת נחלק לבי מוחין ה"ח [ה' חסדים] וה"ג [וחמש גבורות] ונק' תריין עטרין עטרא דחסד ועטרא דגבורה (באדר"ז [באדרא זוטא] דרצ"א ע"א ודרצ"ב סע"ב [סוף עמוד ב]).

Therefore, by Torah law there are three blessings, for their essence is the three mochin, Chochmah, Binah and Daas; only, the intellect of Daas divides into two mochin, the five Chasadim and the five Gevuros, which are called "the two crowns, the crown of Chesed and the crown of Gevurah" (in the Idra Zuta, page 291a, and at the end of page 292b).

והנה עיקר התפשטות הגבורות הוא לנוק' [לנוקבא] דז"א וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] בכמה דוכתי וע"ש שער כ"ה בכללים של חו"ג [חסד וגבורה] אות י"ז.

Now, the main extension of the Gevuros is to the Nukva of Z'eir Anpin (the emotive attributes), as is written in Etz Chaim in a number of places; and see there, Sha'ar 25, in the principles (kelalim) of Chesed and Gevurah, section 17.

ולכן מדאורייתא שהוא ז"א תשב"כ [תורה שבכתב] א"צ [אין צריך / אינו צריך] רק שלש ברכות המשכת ג' מוחין, אמנם מדרבנן תשבע"פ [תורה שבעל פה] מל' קרינן לה תיקנו ברכה רביעית התגלות עטרא דגבורה בנוק' [בנוקבא] כו'

Therefore, by Torah law, which is Z'eir Anpin, the Written Torah, only three blessings are needed, the drawing down of the three mochin. By Rabbinic law, however — the Oral Torah, which “we call Malchus” — they instituted a fourth blessing, the revelation of the crown of Gevurah in Nukva, etc.

[וע' בזהר ואתחנן דרס"ב א' ותנינן ג' מוחי אינן כו' אשתכחו ד' מוחין כו' ומתפשטין בכולא,

[And see the Zohar, Vaeschanan, page 262a: “And we have learned: there are three mochin (brains), etc.... four mochin are found, etc., and they spread through everything”];

ושם עמוד ב' מענין שי"ן של ג' ראשין ושל ד' ראשין כו', ועמ"ש מענין התחלקות הדעת לחו"ג [לחסד וגבורה] בביאור ע"פ זכור את אשר עשה לך עמלק כו'

and there, on side b, on the matter of the shin of three heads and of four heads, etc. And see what is written on the division of Daas into Chesed and Gevurah in the explanation of the verse “Remember what Amalek did to you,” etc.

ובפע"ח [ובפרי עץ חיים] נז' [נזכר] מזה בכמה דוכתי גבי ד' כוסות בשער חג המצות ספ"ג [סוף פרק ג'] וע"ש כענין ג' מצות ובשער יו"ד פ"ו גבי ברכת כהנים ובשער התפילין].

And in Pri Etz Chaim this is mentioned in a number of places: concerning the four cups, in Shaar Chag HaMatzos, at the end of chapter 3, and see there on the matter of the three matzos; and in Sha'ar Yud, chapter 6, concerning the Priestly Blessing; and in Shaar HaTefillin.]

5 והנה שרש כל המ"ד [המ"ן דוכרין] הוא בא ונמשך בז"א מאור אבא כי בחכמה דייקא אתברירו ומז"א

נמשך לנוק' [לנוקבא] לברר המ"ן [המ"ן נוקבין]

Now, the root of all the mayin duchrin comes and is drawn into Z'eir Anpin from the light of Abba, for “it is specifically through Chochmah that they are refined”; and from Z'eir Anpin it is drawn to Nukva, to refine the mayin nukvin.

וזהו ענין יאר ה' פניו אליך שהוא בחי' חכמה כי חכמת אדם תאיר פניו כו':

And this is the matter of “May Havayah make His face shine upon you,” which is the level of Chochmah, for “A man’s wisdom makes his face shine,” etc.

6 ב וענין ישא ה' פניו היינו אחר שנתחברו המ"ן [המ"ן נוקבין] ומ"ד [ומ"ן דוכרין] ישאם ויגביהם לבחי' מקור הגבוה משניהם וכמ"ש ברע"מ [ברע"א מהימנא] פ' פנחס דרל"ח ע"כ שהוא כענין ישאהו על אברתו כו' ועמ"ש בענין ישאהו על אברתו בד"ה כנשר יעיר.

2. And the matter of "May Havayah lift up His face" is: after the mayin nukvin and the mayin duchrin have joined, He lifts them and raises them to the level of a source higher than both of them, as is written in the Raaya Mehemna, Parshas Pinchas, page 238b, that it is like "it bears him on its pinions," etc. And see what is written on the matter of "it bears him on its pinions" in the discourse beginning "As an eagle stirs up."

7 והנה על ענין זה ארו"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ואיך לא אשא פנים לישראל שכתבתי בתורה ואכלת ושבעת וברכת כו' והם מדקדקים על עצמן עד כזית ועד כביצה.

Now, concerning this matter our Sages, of blessed memory, said: "And how shall I not lift up the face to Israel? For I wrote in the Torah, 'And you shall eat and be satisfied, and bless,' etc., and they are exacting with themselves down to an olive's bulk and down to an egg's bulk."

ויש להקדים ענין קו המדה בוצינא דקרדוניתא והוא בחי' חכמה סתימאה שבה מלובש גבורה דע"י [דעתיק יומין] וה"ג [וחמש גבורות] אלו הם בחי' קו המדה מי מדד כו'

We must first introduce the matter of the measuring line (kav hamiddah), the botzina dekardinusa (the "lamp of darkness"). It is the level of the hidden Chochmah (Chochmah Stima'ah), in which the Gevurah of Atik Yomin is en clothed; and these five Gevuros are the level of the measuring line, "Who has measured," etc.,

הנותן קצבה ומדה לכל המשכות האורות והכלים, שבחי' החכמה הוא בחי' שמצמצם הדבר שיהיה כך וכך כמו שחייבה חכמתו.

which gives limit and measure to all the drawings-down of the lights and the vessels. For the level of Chochmah is the level that contracts a thing so that it will be thus and so, as His wisdom dictated.

[ועמ"ש מזה בביאור ענין מזוזה מימין ונ"ח משמאל בפ' מקץ ועמ"ש בביאור ענין בשעה שהקדימו ישראל נעשה וביאור ע"פ לבכתני בפ"י שמונה ועשרים אמה ועיין בזה פקודי דרל"ג ע"א ובהר בראשית ד"ה ע"ב.

[And see what is written on this in the explanation of the matter of "the mezuzah on the right and the Chanukah lamp on the left," in Parshas Mikeitz; and see what is written in the explanation of the matter of "When Israel put 'we will do' first," and in the explanation of the verse "You have captured my heart," on the meaning of "twenty-eight cubits"; and see the Zohar, Pekudei, page 233a, and the Zohar, Bereishis, page 18b.

8 וכן מבחי' קו המדה נמשך הקצבה לכל הבירורים דמ"ן [דמ"ן נוקבין] ומ"ד [ומ"ן דוכרין] כמה יתברר כו' וכמ"ש במ"א על מאמר הרע"מ [הרע"א מהימנא] ר"פ כי תשא אכנא למשקל כה דא י' כו' ע"ש.

So too, from the level of the measuring line is drawn the limit for all the refinements of mayin nukvin (feminine waters) and mayin duchrin (masculine waters): how much will be refined, etc.; as is written elsewhere on the saying of the Raaya Mehemna at the beginning of Parshas Ki Sisa, "A stone to weigh with: this is yud," etc.; see there.

ועוד נתבאר מזה בפ"י המלות דברוך שאמר בענין ברוך אומר ועושה ברוך גזור ומקיים כו' ע"ש.

This is explained further in the explanation of the words of Baruch She'amar, on the matter of "Blessed is He who says and does; blessed is He who decrees and fulfills," etc.; see there.

9 והנה משם נמשך ג"כ פרטי דקדוקי הדינים שבכל מצוה ומצוה כמו אורך הציצית י"ב גודלין והתפילין אצבעיים ומרובעות דוקא, והיינו לפי שנמשכו ע"י בחי' גבורה וצמצום דקו המדה.

Now, from there are also drawn the fine details of the laws in each and every mitzvah, such as the length of the tzitzis, twelve thumb-breadths, and the tefillin, two finger-breadths and specifically square. That is because they were drawn through the level of Gevurah and the tzimtzum (contraction) of the measuring line.

ועיין באג"ה [באגרת הקודש] ע"פ חסדי ה' כי לא תמנו ועיין לעיל ע"פ ויהי בשלח פרעה בפ"י ארוכה מארץ מדה מפיק ה' דהיינו שיש לה מדה כו'

And see Iggeres HaKodesh, on the verse "The kindnesses of Havayah, that we have not ceased"; and see above, on the verse "And it came to pass, when Pharaoh sent out," on the meaning of "Longer than the earth is its measure (middah)," with a mappik in the hei, meaning that it has a measure, etc.

והיינו כנ"ל שהיא מבחי' ח"ס [חכמה סתימאה] קו המדה ולכן נק' החכמה דין לפעמי' [לפעמים] כנודע.

That is, as mentioned above, it is from the level of the hidden Chochmah, the measuring line. Therefore Chochmah is sometimes called judgment (din), as is known.

10 ואחר הקדמה זו יובן ענין ואיך לא אשא פנים כו' דהנה כתיב ואכלת ושבעת וברכת משא"כ בהיות המאכל פחות מכשיעור שביעה בגשמיות א"כ ממילא גם ברוחניות שבמאכל

After this introduction, the matter of "And how shall I not lift up the face," etc., will be understood. For it is written, "And you shall eat and be satisfied, and bless"; whereas when the food is less than the measure of satiety in physical terms, then as a matter of course in the spirituality within the food as well,

דהיינו חלקי הטוב הגנוז בו מרפ"ח ניצוצים דתהו ג"כ אין בהם כשיעור הראוי להיות מזה העלאת מ"ן

[מ"ן נוקבין] למעלה עד שימושך בו שפע המ"ד [המ"ן דוכרין]

that is, the portions of good hidden in it from the 288 sparks of Tohu, there is likewise not the measure required for a raising of mayin nukvin above to come from it, such that the abundance of the mayin duchrin would be drawn into it;

על דרך מ"ש בזהר לית ברכתא שריא באתר ריקניא דאע"ג [דאף על גב] שאינו ריקניא ממש ויש קצת העלאת ניצוצי' [ניצוצים] אך עכ"ז [עם כל זה] אינן כדאי שימושך וירד עליהם ההמשכה עליונה כו'.

along the lines of what is said in the Zohar, "Blessing does not rest on an empty place." For even though it is not actually empty, and there is some raising of sparks, nevertheless they are not worthy that the supernal flow be drawn down and descend upon them, etc.

[שהשפעת שפע מ"ד [מ"ן דוכרין] זה נמשך כשהעלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] הוא כלי המחזיק ברכה והמשכה זו

וזהו עיני כל אליך ישברו כו' שהוא העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין]

[For the bestowal of this abundance of mayin duchrin is drawn down when the raising of mayin nukvin is a vessel that holds this blessing and flow. And this is "The eyes of all look hopefully to You," etc., which is the raising of mayin nukvin;

ועי"ז המשכת מ"ד [מ"יין דוכרין] פותח את ידיך כו' יודי"ך ומשביע לכל חי רצון שמשביע תשוקת המקבל ומרוה צמאונו כו' משא"כ כשאין שיעור הראוי להיות העלאת מ"יין [מ"יין נוקבין] לא נמשך ג"כ שפע המ"ד [המ"יין דוכרין]

and through this, the drawing down of mayin duchrin, "You open Your hand (yadecha)," etc., "yudecha" (Your yuds), "and satisfies every living thing [with] desire (ratzon)": that it satisfies the longing of the recipient and quenches his thirst, etc. Whereas when there is not the proper measure for a raising of mayin nukvin, the abundance of mayin duchrin is not drawn down either;

וזהו שבפחות מכדי שביעה אין חיוב בהמ"י [ברכת המזון] מדאורייתא שלא נמשך עי"ז גילוי המ"ד [המ"יין דוכרין] שהוא ג"כ בחי' ומשב יע לכל חי כו].

and this is why for less than a satisfying amount there is no obligation of the Grace after Meals by Torah law: for through it the revelation of the mayin duchrin is not drawn down, which is also the level of "and satisfies every living thing," etc.]

11 וכ"ז [וכל זה] הוא ע"פ קו המדה שמשם נמשך מדה ושיעור זה דמ"יין [דמ"יין נוקבין] ומ"ד [ומ"יין דוכרין] וכנ"ל. אבל להיות נמשך המ"ד [המ"יין דוכרין] אפילו כשהעלאת מ"יין [מ"יין נוקבין] הוא בפחות מכדי שביעה ע"ז נאמר ישא ה' פניו.

All this is according to the measuring line, from which this measure and amount of mayin nukvin and mayin duchrin is drawn, as mentioned above. But for the mayin duchrin to be drawn down even when the raising of mayin nukvin comes from less than a satisfying amount, of this it is said, "May Havayah lift up His face."

כי מבואר למעלה דפ"י פניו הוא חכמה עילאה ושרשה בחי' ח"ס [חכמה סתימאה]. אבל ישא ה' פניו היינו לבחי' שלמעלה גם מהחכמה סתימאה

For it was explained above that the meaning of "His face" is the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), whose root is the level of the hidden Chochmah. But "May Havayah lift up His face" means [lifting it] to the level that is above even the hidden Chochmah,

דהיינו בבחינת פנימית א"א שהוא הכתר שבכתר שלמעלה מח"ס [מחכמה סתימאה] שהיא חכמה שבכתר כו' וחכמה היא בחי' דין וקו המדה והיא ראשית האצילות

that is, to the level of the inner dimension (pnimiyus) of Arich Anpin, which is the Keser within Keser, above the hidden Chochmah, which is the Chochmah within Keser, etc. And Chochmah is the level of judgment and of the measuring line, and it is the beginning of Atzilus;

אבל בעצמיות אור א"ס ב"ה כתיב המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ שאצ"י ועשיה שוין ממש אצלו ית'

but of the essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, it is written, "Who is enthroned on high, Who looks down low upon heaven and earth": for Atzilus and Asiyah are entirely equal before Him, may He be blessed.

ועל כן משם דייקא נמשך ההשפלה להיות שפע המ"ד [המ"ן דוכרין] יורד ונמשך ושורה גם על העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] המועט שבפחות מכדי שביעה שילוקטו לאחד אחד.

Therefore it is specifically from there that the lowering is drawn, so that the abundance of mayin duchrin descends, is drawn down and rests even upon the small raising of mayin nukvin that comes from less than a satisfying amount, so that "they will be gathered up one by one."

12 וזהו ישא ה' פניו שיעלה ויגביה בחינת אור אבא ח"ע [הכמה עילאה] למעלה מעלה באור א"ס ב"ה שלא שייך שם פנים ואחוריים כלל.

And this is "May Havayah lift up His face": that He will raise and lift the level of the light of Abba, the higher Chochmah, higher and higher, into the Infinite Light, blessed be He, where face and back do not apply at all.

וע"כ משם יצוה ה' את הברכה והמשכת מ"ד [מ"ן דוכרין] להיות ומשביע לכל חי רצון העליון

Therefore from there "Havayah will command the blessing" and the drawing down of mayin duchrin, so that there will be "and satisfies every living thing" [with] the supernal will (ratzon),

אפילו כשהעלאה הוא פחות מכשיעור הקצוב ע"פ קו המדה כו' וזהו ואיך לא אשא פנים כו' והם דקדקו על עצמם עד כזית ועד כביצה.

even when the raising is less than the measure fixed by the measuring line, etc. And this is "And how shall I not lift up the face," etc., "and they were exacting with themselves down to an olive's bulk and down to an egg's bulk."

13 והיינו כי כנס"י [כנסת ישראל] היא בחי' מלי' דאצ"י ונעוץ סופן בתחלתן לכן יוכלו להמשיך מבחי' כתר שלמעלה מהחכמה כו'

That is because the Congregation of Israel is the level of the Malchus of Atzilus, and "their end is wedged in their beginning"; therefore they are able to draw down from the level of Keser, which is above Chochmah, etc.,

וכנודע מענין ערבים עלי דברי סופרים יותר מיינה של תורה, ואעפ"כ [ואף על פי כן] נתנו ג"כ שיעור ומדה עד כזית ועד כביצה

as is known from the matter of "The words of the Scribes are more pleasing to me than the wine of Torah." Even so, they also set a measure and amount, down to an olive's bulk and down to an egg's bulk,

כי גם המשכה עליונה זו שלמעלה מההשתלשלות ומקו המדה נמשך ועובר ע"י קו המדה דייקא

for this supernal drawing down too, which is above the chain of descending worlds (hishtalshelus) and above the measuring line, is drawn and passes specifically through the measuring line,

שהעולם אי"א לו לקבל אלא ע"י בחי קו המדה, וצ"ל אורות וכלים כו' ואם לא כן לא יכלו לקבל.

for the world cannot receive except through the level of the measuring line, and there must be lights and vessels, etc.; for otherwise they could not receive.

14 ולכן צ"ל שיעור ומדה בהעלאה. אלא שדי בשיעור מועט הזה דכזית או כביצה להיות המועט כלי מחזיק ברכה כמו המרובה והיינו לפי ששרש המשכה עליונה זו המשיכו מלמעלה מסדר ההשתלשלות.

Therefore there must be an amount and measure in the raising. Only, this small amount of an olive's bulk or an egg's bulk is enough for the little to be a vessel that holds blessing just as the much; that is because they drew the root of this supernal drawing down from above the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus).

(ושיעור כזית הנה ארץ זית ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שרוב שיעוריה כזיתים והענין כמ"ש ברע"מ

[ברע"מ מהימנא] פרשה פנחס) (דרמ"ד ב' רמ"ז ב') ובפ' עקב (דף ע"ב א')

(And as for the measure of an olive's bulk: "a land of olives," our Sages, of blessed memory, said, [means] that most of its measures are olive-sized; and the matter is as is written in the Raaya Mehemna, Parshas Pinchas) (pages 244b and 247b) and in Parshas Eikev (page 272a),

שזית הוא בחי י' דשם הוי' והוא ג"כ בחי צדיק יסוד הממשך הטפה מחכמה עילאה בחי שמן כתית כו' שהיא ג"כ בחי יו"ד וגם העטרה היא בחי יו"ד.

that the olive is the level of the yud of the Name Havayah. It is also the level of Tzaddik, Yesod (foundation), which draws the drop from the higher Chochmah, the level of "beaten oil," etc., which is also the level of yud; and the Ateres (crown) too is the level of yud.

והנה מבואר בבה"ז [בביאורי הזהר] פ' אחרי על המאמר דע"ט הביאו עלי כפרה ענין יו"ד של שם הוי' שאינו צמצום גמור אלא רק ע"ד לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה כו'

Now, it is explained in the Biurei HaZohar, Parshas Acharei, on the saying on page 79, "Bring an atonement for Me," that the yud of the Name Havayah is not a complete contraction, but only in the manner of "A person should always teach his student in a concise way," etc.

וכמו ענין המשנה לגבי הגמרא ואר"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] ומשמני הארץ זו משנה

And [it is] like the Mishnah relative to the Gemara. And our Sages, of blessed memory, said, "And of the fatness of the earth': this is Mishnah,"

כי השמן הוא ג"כ עד"ז שמכל דבר יכולים להוציא שמן והרב מהמשקה נכלל במעט שמן שמוציאים ממנו ולכן נק' טפת דבר ג"כ שמן שהטפה כולל כל הולד כו'.

for oil too is along these lines: from everything one can extract oil, and the great quantity of the liquid is included in the little oil that is extracted from it. Therefore the masculine drop is also called oil, for the drop includes the whole child, etc.

15 ולכן נק' הזית שמן י' ולכן שיעורו בכז ית שמצאו שיעור מועט שהוא כזית ועכ"ז [ועם כל זה] כולל הרבה מאד.

Therefore the olive is called "oil of yud," and therefore the measure is an olive's bulk: for they found a small measure, an olive's bulk, which nevertheless includes a very great deal.

וזהו ענין יו"ד של שם כנ"ל וע"כ המשכה זו העצומה תוכל להיות אפילו כשאוכל שיעור מועט רק כזית

This is the matter of the yud of the Name, as mentioned above. Therefore this mighty drawing down can take place even when one eats a small amount, only an olive's bulk;

כי כן המשכה זו באה ע"י צמצום בחי' יו"ד נקודה א' אלא שכולל בתוכו הרבה כו'.

for so too this drawing down comes through a contraction (tzimtzum), the level of yud, a single point, only it includes within it a great deal, etc.

16 ומ"מ לעורר בחי' זו צ"ל ע"י צמצום שיצמצם עצמו ג"כ כנזכר בד"ה ולא אבה לשמוע אל בלעם בענין המשכת היו"ד כו' ע"י צמצום וביטול רצון כו'

Nevertheless, to arouse this level, it must be through contraction, that he contract himself too, as mentioned in the discourse beginning "And [He] was not willing to listen to Bilam," on the matter of drawing down the yud, etc., through contraction and the nullification of will, etc.

ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ברבות ר"פ תצוה למה נמשלו ישראל לזית כו' ע"ש בענין בצר לך כו'.

Therefore our Sages, of blessed memory, said in the Midrash Rabbah, at the beginning of Parshas Tetzaveh, "Why are Israel likened to an olive?" etc.; see there on the matter of "When you are in distress," etc.

וזהו זית רענן יפה פרי תואר (בירמיה ס"י י"א) היינו המשכת שע"ה נהורין מבחי' ישא ה' פניו הנמשכים ע"י שמדקדקים ע"ע עד כזית והארת פנים תלוי בצדיק יסוד

And this is "A leafy olive tree, fair with goodly fruit" (in Jeremiah, chapter 11): that is, the drawing down of the 375 lights from the level of "May Havayah lift up His face," which are drawn down through their being exacting with themselves down to an olive's bulk. And the shining of the face depends on Tzaddik, Yesod,

כי סריס אין לו הדרת פנים כו', וע' עוד מענין זית במא"א [במאורי אור] אות זי"ן סי"ט ובת"ז [ובתיקוני זהר] תיקון י"ט ד"מ ע"א. ועמ"ש בד"ה ראיתי והנה מנורת זהב בענין ושנים זיתים עליה.

for "a eunuch has no glory of the face," etc. And see further on the matter of the olive in Me'orei Or, the letter zayin, section 19, and in the Tikkunei Zohar, Tikkun 19, page 40a. And see what is written in the discourse beginning "I have seen, and behold, a menorah of gold," on the matter of "and two olive trees by it."

17 והנה עד"ז נתבאר עוד במ"א בד"ה שוש תשיש ותגל העקרה בקבוץ בניה, שהוא להיות המשכה עליונה מלמעלי [מלמעלה] מקו המדה כו' ועמ"ש עוד מזה בביאור ע"פ המגביה לשבת כו'

Now, along these lines it is further explained elsewhere, in the discourse beginning "The barren one shall surely rejoice and exult at the gathering of her children," that there is to be a supernal drawing down from above the measuring line, etc. And see what is written further on this in the explanation of the verse "Who is enthroned on high," etc.

אכן במ"א נתבאר שגם ברכה והמשכה, עליונה זו הוא ע"י בחי' קו המדה שמשם ממשיכים ג"כ הברכה ותוספת גילוי האור יותר מסדר ההשתלשלות, ועד"ז נתבאר ג"כ בפ' תולדות סד"ה ראה ריח בני.

However, elsewhere it is explained that this supernal blessing and drawing down too is through the level of the measuring line, for from there too they draw down the blessing and the addition of the revelation of light beyond the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus). Along these lines it is also explained in Parshas Toldos, at the end of the discourse beginning "See, the fragrance of my son."

18 ובכדי שיאיר אור רב כו' הוא ע"י יצחק דייקא כו' שהוא קו המדה כו' ע"ש.

And in order that a great light should shine, etc., it is specifically through Yitzchak, etc., who is the measuring line, etc.; see there.

ואפשר שמ"מ הכוונה הכל אחד ע"ד שנתבאר כאן דאע"פ [דאף על פי] ששרש המשכה זו הוא מלמעלה מקו המדה מ"מ צ"ל נמשך ע"י קו המדה דייקא ולכן היה ע"י יצחק דייקא כו' ואף גם זאת בלי דעתו כו' ע"ש.

And it is possible that, nevertheless, the intent of it all is one, along the lines of what was explained here: that although the root of this drawing down is from above the measuring line, nevertheless it must be drawn specifically through the measuring line. Therefore it was specifically through Yitzchak, etc., and even this without his knowledge, etc.; see there.

19 וצ"ע [וצריך עיון]. ועיין לקמן. וזהו ג"כ פי' ארוכה מארץ מדה שיש לה מדה אבל מ"מ ארוכה מאד והיינו ענין הברכה עליונה שבקו המדה כו'.

This needs examination; and see below. And this is also the meaning of "Longer than the earth is its measure": that it has a measure, but nevertheless it is very long; and that is the matter of the supernal blessing that is in the measuring line, etc.

ועפ"ז [ועל פי זה] י"ל [יש לומר] ג"כ פי' המדרש שיר השירים ע"פ קול דודי הנה זה בא הואיל והוא חפץ בגאולתכם אינו מביט בחשבונותיהם כו'

According to this, one may also explain the Midrash Shir HaShirim on the verse "The voice of my beloved, behold, he comes": "Since He desires your redemption, He does not look at their reckonings," etc.

והיינו כי ע"פ קו המדה היה צ"ל גלות מצרים ארבע מאות שנה. אך ההמשכה נמשך מלמעלה מסדר השתלשלות ולכן אינו מביט לחשבון זה.

That is, according to the measuring line, the exile of Egypt had to be four hundred years. But the drawing down was drawn from above the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus), and therefore He does not look at this reckoning.

20 וזהו ענין מדלג מלמעלה מההשתלשלות ולכן דילג ג"כ קץ הגאולה מארבע מאות שנה לרד"ו שנה כו', ומי"מ לפי שנמשך דרך קו המדה לכך צ"ל איזה חשבון

And this is the matter of "leaping," from above the chain of descending worlds; therefore He also leapt over the end of the redemption, from four hundred years to two hundred and ten years, etc. Nevertheless, because it is drawn by way of the measuring line, there must be some reckoning.

והיינו ג"כ מה שמסיים שם והלא כבר נשבע הקב"ה שהוא משעבדנו בע' [בשבעים] אומות כו' והוא משיבן אחד מכם גולה לברבריה כו' דומה כמו שגליתם כולכם כו'

That is also what it concludes there: "But has not the Holy One, blessed be He, already sworn that He would subjugate us among the seventy nations?" etc. And he answers them: "When one of you is exiled to Barbary," etc., "it is as though all of you had been exiled," etc.

והיינו שהמועט עולה במקום המרובה וכנ"ל בענין שיעור דכזית תחת כדי שביעה. והיינו דוקא משום שעקר המשכה זו מלמעלה מסדר ההשתלשלות אלא שעובר ונמשך דרך כו'.

That is, the little counts in place of the much, as mentioned above regarding the measure of an olive's bulk in place of a satisfying amount. And that is specifically because the essence of this drawing down is from above the order of the chain of descending worlds, only it passes and is drawn by way of, etc.

21 והנה ג' בחי' המשכות דיברך יאר וישא י"ל [יש לומר] שזהו כענין ג' מדריגות באתעדל"ע [באתערותא דלעילא] המבואר בביאור לד"ה שוש תשיש הנ"ל.

Now, as for the three levels of drawing down in "May He bless you," "May He make shine" and "May He lift up," it may be said that this is like the matter of the three levels in the arousal from above (isarusa dile'eila) explained in the explanation of the discourse beginning "The barren one shall surely rejoice," mentioned above.

הא' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] המעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] וזהו ענין ברכה בראש דהיינו יברך.

The first is an arousal from above that awakens the arousal from below (isarusa dilesata), and this is the matter of the blessing at the beginning, that is, "May He bless you."

הב' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] הבאה אחר האתעדל"ת [האתערותא דלתתא] וזהו ענין יאר. הג' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] עליונה שלמעלה בעצם מאתעדל"ת [מאתערותא דלתתא] וזהו ענין ישא כו' ואני אברכם ברכה בסוף.

The second is an arousal from above that comes after the arousal from below, and this is the matter of "May He make shine." The third is a supernal arousal from above that is in essence above the arousal from below, and this is the matter of "May He lift up," etc., and "and I will bless them," a blessing at the end.

ועמ"ש עוד מענין ברכת כהנים בד"ה להבין ענין משמח חתן. בפ' צו. וע"פ והנה פרח מטה אהרן בפ' קרח:

And see what is written further on the matter of the Priestly Blessing in the discourse beginning "To understand the matter of 'Who gladdens the groom,'" in Parshas Tzav, and on the verse "And behold, the staff of Aharon had blossomed," in Parshas Korach.

22 ג אך הנה הכח הזה להמשיך מבחינה שלמעלה מהשתלשלות ע"ז נאמר וישם לך שלום. שלום הוא כלי המחזיק ברכה

3. But this power to draw down from a level that is above the chain of descending worlds (hishtal-shelus): of this it is said, "And may He grant you peace." Peace is the vessel that holds blessing,

ולכן הוא מקבל ברכה עליונה שלמעלה מהשתלשלות שגם המועט יהיה כלי מחזיק ברכה כמו המרובה,

and therefore it receives the supernal blessing that is from above the chain of descending worlds, so that even the little will be a vessel that holds blessing just as the much.

והנה פי' וישם לך שלום היינו ע"י עסק התורה להיות וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך.

Now, the meaning of "And may He grant you peace" is through the study of Torah, so that there will be "And all your children shall be taught by Havayah, and great shall be the peace of your children."

23 וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל העוסק בתורה עושה שלום בפמליא שלמעלה ובפמליא של מטה, פ"י כי הנה שלום הוא הממוצע המחבר ב' הפכים והיינו קו האמצעי דת"י [דעת תפארת יסוד].

And our Sages, of blessed memory, said: "Whoever engages in Torah makes peace in the household above and in the household below." The meaning is: peace is the intermediary that joins two opposites; that is, the middle line of Daas, Tiferes and Yesod.

והדעת הוא עיקר הממוצע להיותו מחבר למעלה חו"ב [חכמה ובינה] וזהו ענין שלום בפמליא שלמעלה,

And Daas (knowledge) is the principal intermediary, since above it joins Chochmah and Binah; and this is the matter of peace in the household above.

וענין חיבור זה היינו כי החכמה היא בחי' אין והבינה נק' יש

And the matter of this joining is that Chochmah is the level of ayin (nothingness) and Binah is called yesh (something);

ודעת עליון מחבר ומזווג חו"ב [חכמה ובינה] להיות גם ביש דבינה כמו למעלה באין דחכמה וזהו ענין השלום בפמשמ"ע [בפמליא של מעלה] ע"י הדעת עליון כו' ועמ"ש מזה בביאור ע"פ נשא בענין הפעם ילוח אישי אלי.

and the higher Daas joins and unites Chochmah and Binah, so that also in the yesh of Binah [it will be] as it is above, in the ayin of Chochmah; and this is the matter of peace in the household above, through the higher Daas, etc. And see what is written on this in the explanation of the verse "Nasso," on the matter of "This time my husband will be joined to me."

24 ועד"ז ג"כ יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] דהיינו דרך כלל מאצ"י לבי"ע שהוא ג"כ אין ויש אלא ששם היש הוא דבר נפרד ממש,

So too, along these lines, is the union of Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine), that is, in general, from Atzilus to Beriah, Yetzirah and Asiyah, which is also ayin and yesh; except that there the yesh is an actually separate thing.

אבל היחוד היינו שאור האצ"י יאיר בכריאה דהיינו שגם למטה יהיה הביטול כמו למעלה והיינו ע"י יחוד זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] באצילות שע"ז נמשך בבי"ע ובהיכלות ג"כ בחי' יחוד כמו למעלה באצילות

But the union means that the light of Atzilus will shine in Beriah, that is, that below too there will be self-nullification (bittul) as above. And that is through the union of Z'eir Anpin and Nukva in Atzilus, through which there is drawn into Beriah, Yetzirah and Asiyah, and into the Heichalos (chambers), also a level of union as above in Atzilus:

שנמשך גם להם אור א"ס להיות ביטול והתכללות כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שלום בפמשמ"ט [בפמליא של

מטה]

that the Infinite Light (Or Ein Sof) is drawn to them too, so that there will be bittul and inclusion, etc., as is written elsewhere. And this is peace in the household below.

והיינו ג"כ ע"י הדעת המתפשט במדות וזהו כי אל דעות ב' בחי' דעת כו' והיינו לפי שהדעת שרשו

למעלה מהחור"ב [מהחכמה ובינה]

And this too is through the Daas that extends into the emotive attributes (middos); and this is "For a G-d of de'os (knowledges)," two levels of Daas, etc. That is because the root of Daas is above Chochmah and Binah,

כי שרשו מבחי' אורא שלמעלה מקרומא דחפ"א על מו"ס [מוחא סתימאה] ששם גנוז הדעת דעתיק וכמ"ש

במ"א בביאור ע"פ החלצו מאתכם כו'

for its root is from the level of the avira (air) that is above the kruma (membrane) that covers the hidden brain (Mocha Stima'ah), where the Daas of Atik is hidden; as is written elsewhere, in the explanation of the verse "Arm from among you," etc.

(ובזהר הרקיע בפ"י הזהר פ' תרומה דקס"ו כ' [כתב] דחב"ד [דחכמה בינה ודעת] שרשם מג' רישין דע"ק

[דעתיקא קדישא] והדעת שרשו מראש העליון שהוא בחי' רד"א [רישא דלא אתידע] כו' ע"ש).

(And in Zohar HaRakia, in its commentary on the Zohar, Parshas Terumah, page 166, he writes that the root of Chochmah, Binah and Daas is from the three heads of Atika Kadisha, and the root of Daas is from the highest head, which is the level of the Reisha deLo Isyada (the head that is not known), etc.; see there.)

ולכן הוא כלי המחזיק ברכה מלמעלה מקו המדה.

Therefore it is a vessel that holds blessing from above the measuring line.

כי קו המדה הוא מבחי' ח"ס [חכמה סתימאה] וכמ"ש בפ"י האריז"ל [האר"י זכרוננו לברכה] בסד"צ [בספרא דצניעותא]

רפ"א גבי האי מתקלא תלי באתר דלא הוה. מתקלא הוא ח"ס [חכמה סתימאה] והיא תליא בעתיקא הנק'

אין וזהו דלא הוה כו' לאו דהוא אינון אלא ביה תליין.

For the measuring line is from the level of the hidden Chochmah, as is written in the commentary of the Arizal, of blessed memory, on the Sifra DiTzniusa, at the beginning of chapter 1, on "This scale hangs in a place that is not." The scale is the hidden Chochmah, and it hangs in Atika, which is called ayin; and this is "that is not," etc.: not that it is they, but that they hang on it.

אבל הדעת ממשיך מבחי' אין ממש שהוא בחי' אורא דע"ג [דעל גבין] קרומא ומו"ס [ומוחא סתימאה] והיא המשכה מלמעלה מקו המדה כו'.

But Daas draws from the level of actual ayin, which is the level of the avira that is upon the kruma and the hidden brain; and that is a drawing down from above the measuring line, etc.

ועי' בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] ר"פ קרח ע"פ הנחמדים מזהב ומפז רב דהיינו למעלה מחו"ב [מחכמה ובינה] דא"א וכנ"ל והוא למעלה מבחי' קו המדה כו':

And see the commentary of the Ramaz at the beginning of Parshas Korach, on the verse "More desirable than gold, than much fine gold": that is, above the Chochmah and Binah of Arich Anpin, as mentioned above; and that is above the level of the measuring line, etc.

25 וזהו ושמם את שמי על בני ישראל ואני אברכם ואני הוא אותיות אין שמשם דייקא נמשך ברכה זו כו'

And this is "And they shall place My Name upon the children of Israel, and I will bless them": "I" (ani) has the letters of ayin, for it is specifically from there that this blessing is drawn, etc.

ודרך כלל אין הוא בחי' כתר שלמעלה מהחכמה ועמ"ש מזה בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו.

And in general, ayin is the level of Keser (the Crown), which is above Chochmah. And see what is written on this in the explanation of the verse "You shall keep My Shabbosos."

26 וזהו ענין ברכה בראש וברכה בסוף. ברכה בראש היא יברכך שהיא הברכה להיות הצמיחה והעלאת

מ"ן [מ"ן נוקבין]

And this is the matter of a blessing at the beginning and a blessing at the end. The blessing at the beginning is "May He bless you," which is the blessing for there to be the growth and the raising of mayin nukvin (feminine waters),

והיא בבחי' מל' דאצי' וע"ז נאמר רבבה כצמח השדה נתתיך, וצמיחה זו היא בחי' אור חוזר מלמטה למעלה

and it is in the level of the Malchus (sovereignty) of Atzilus; and of this it is said, "I made you a myriad, like the growth of the field." And this growth is the level of or chozer (returning light), from below upward;

ולפי שנעוץ סופן בתחלתן לכך העלאה זו דמלי עולה עד הכתר ועי"ז נמשך אח"כ ברכה בסוף מבחי' ואני אברכם והוא הכתר דאור ישר מלמעלה למטה.

and because "their end is wedged in their beginning," this raising of Malchus rises up to Keser. Through this there is drawn afterwards a blessing at the end, from the level of "and I will bless them," which is the Keser of or yashar (direct light), from above downward.

27 ואחר כל הנ"ל יובן ג"כ הטעם שברכה ראשונה א"צ [אין צריך / אינו צריך] שיעור כי היא בחי' אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] לעורר אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] עדי"מ אדם הישן להקיצו מן השינה ולפי שבאה קודם אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] לגמרי לכך אין שייך להצריך שיעור

After all the above, the reason will also be understood why the first blessing needs no minimum amount: for it is the level of an arousal from above (isarusa dile'eila) to awaken the arousal from below (isarusa dilesata), as, by way of analogy, one wakes a person who is asleep from his sleep; and because it comes entirely before the arousal from below, it is not relevant to require a minimum amount.

אמנם ברכה אחרונה שהיא אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] לכך צריכה שיעור ומדאורייתא הוא על כדי שביעה אלא שהם דקדקו עצמן להמשיך אפילו עד כזית כו' והיינו מבחינת ואני אברכם.

But the last blessing, which is an arousal from above that comes through the arousal from below, therefore requires a minimum amount; and by Torah law it is for a satisfying amount, only they were exacting with themselves, so as to draw [it] down even for as little as an olive's bulk, etc.; and that is from the level of "and I will bless them."

בהרמ"ז [בהרב משה זכות] פ' עקב פ"י כה תברכו שהקדמונים כתבו שמלת תברכו בצירוף בכתרו רמז שמוריד האור מן הכתר עד המלי הנקי כה שכשהברכה בה היא חלה על ישראל המושרשים שמה כו'

In the Ramaz on Parshas Eikev he explains "Thus (koh) shall you bless": the early authorities wrote that the word sevarchu ("you shall bless"), with its letters rearranged, is bechisro ("in His crown"), an allusion that it brings the light down from Keser to Malchus, which is called koh; for when the blessing is in her, it rests on Israel, who are rooted there, etc.

ועיין זח"ב [זהר חלק ב'] תרומה קל"ט ב' ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם ועיין ברבות סדר לך לך פמ"ג מענין כה תברכו:

And see the Zohar, Part II, Terumah, page 139b, and the Mikdash Melech there; and see the Midrash Rabbah, Seder Lech Lecha, chapter 43, on the matter of "Thus shall you bless."

זאת חנוכת המזבח ביום המשח אתו מאת נשיאי...

“This is the dedication of the altar on the day it was
anointed”

1 זאת חנוכת המזבח ביום המשח אתו מאת נשיאי ישראל כו' וכתוב זאת חנוכת המזבח אחרי המשח אותו.

“This is the dedication of the altar on the day it was anointed, from the princes of Israel,” etc.; and it is written, “This is the dedication of the altar after it was anointed.”

ויש להבין מ"ש בתחלה ביום המשח אותו דמשמע שהחנוכה של הנשיאים ומשיחת המזבח נעשה בפעם א' ושהם ענין א' דהא בהא תליא שהחנוכה עם המשיחה הם מישך שייך אהדדי.

Now we need to understand what is said first, “on the day it was anointed,” which implies that the dedication of the princes and the anointing of the altar were done at one time, and that they are one matter, this depending on that, so that the dedication and the anointing are bound up with one another.

2 ואח"כ כתיב אחרי המשח אותו דמשמע שהמשיחה היא ענין בפ"ע [בפני עצמו] והיתה צריכה להיות קודם החנוכה שהחנוכה של קרבנות הנשיאים לא היו רשאים להביא אלא אחר משיחת המזבח.

And afterwards it is written, “after it was anointed,” which implies that the anointing is a matter by itself and had to take place before the dedication, since they were not permitted to bring the dedication of the princes' offerings except after the anointing of the altar.

אבל אין ענין החנוכה של הנשיאים עם קרבנותיהם שייך כלל לענין משיחת המזבח שזה ענין בפ"ע [בפני עצמו] וזה ענין בפ"ע [בפני עצמו].

But the matter of the dedication of the princes with their offerings is not connected at all with the matter of the anointing of the altar: this is a matter by itself, and that is a matter by itself.

אך להבין זה צריך להבין תחלה ענין הקרבנות בכללם מה ענינם כי הנה הקרבנות נקי בשם לחם כמ"ש את קרבני לחמי לאשי וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] בשתי אכילות הכתוב מדבר אכילת אדם ואכילת מזבח.

But to understand this, we must first understand the matter of the offerings in general: what they are. For the offerings are called by the name "bread," as it is written, "My offering, My bread for My fire-offerings"; and our Sages, of blessed memory, said: "Scripture speaks of two eatings, the eating of man and the eating of the altar."

אכילת מזבח היא שהיו מקריבים חלב ודם ע"ג [על גבי] המזבח והיה יורד אש מלמעלה כדמות אריה ותאכל את העולה ואת חלבי השלמים וזהו אריה דאכיל קרבנין הנז' [הנזכר] בזהר.

The eating of the altar is that they would offer fat and blood upon the altar, and fire would come down from above in the form of a lion and consume the burnt offering and the fats of the peace offerings; and this is the "lion that eats the offerings" mentioned in the Zohar.

3 ויובן זה מענין התפלה שהיא כנגד הקרבנות ובהכרח שצ"ל בתפלה ג"כ מעין בחי' הקרבנות ודוגמתם שלכן תיקנוה כנגד הקרבנות

This will be understood from the matter of prayer, which corresponds to the offerings. Necessarily, then, there must also be in prayer something akin to the level of the offerings and their likeness, for that is why they instituted it to correspond to the offerings;

והיינו משום העלאת נפש הבהמית בתפלה שעיקרה בעבודה שכלב להפוך לבו מן הקצה אל הקצה ממה שהיה שקוע וטרוד כל היום במחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש.

that is, because of the raising up of the animal soul in prayer, whose essence is in the service of the heart: to turn his heart from one extreme to the other, from having been immersed and occupied all day long in the thoughts of man and his schemes, and the inclinations of a man's deeds;

איש איש כפי שידוע נגעי לבבו לצעוק אל ה' בצר לו בכל לב ונפש וכמ"ש צעק לכם וגו'

each man according to what he knows of the afflictions of his own heart, to cry out to G-d in his distress with all heart and soul, as it is written, "Their heart cried out," etc.;

ולעורר את האהבה לה' בתשוקה וצמאון לדבקה בו ית' עד שתחפץ להתפשט מלבושים צואים הן הן המחשבות והדבורים והמעשים אשר לא לה' המה.

and to arouse love for G-d, with longing and thirst to cleave to Him, may He be blessed, until [the soul] desires to strip itself of the filthy garments. These are the very thoughts, words and deeds that are not for G-d,

הן בהיתר כו' שהן מלבושי נוגה שלפעמים עולה ונכללת בקדושה כאשר יפלס האדם מעגלי דרכיו שלא יהנה מהעוה"ז רק לש"ש [לשם שמים] להרחיב לבו ודעתו לה' ולתורתו כו' כמ"ש במ"א,

whether in permitted things, etc., which are garments of nogah; and [nogah] at times ascends and becomes included in holiness, when a person weighs the paths of his ways so that he derives benefit from this world only for the sake of Heaven, to broaden his heart and mind for G-d and His Torah, etc., as is explained elsewhere.

משא"כ כשנמשך האדם אחר גופו לצורך עצמו ולהנאת עצמו מכוין אזי הוא יורד ונמשך למטה ומן ההיתר יסיתנו כו'.

Whereas when a person is drawn after his body, intending his own needs and his own pleasure, then he goes down and is drawn below, and from the permitted it will entice him, etc.

4 וזהו ענין בחי' הנוגה כשהיא יורדת ונכללת למטה בקליפות הטמאות לגמרי ועד"ז ניתקן ענין התפלה.

And this is the matter of the level of nogah when it descends and is included below in the utterly impure kelipos (husks). And along these lines the matter of prayer was arranged.

ומתחלה יסדר אדם שבחו של מקום בפסוקי דזמרה בגדולת ורוממות א"ס ב"ה לעורר התשוקה והצמאון בנפש הבהמית לאסתכלא ביקרא דמלכא בסידור שבחיו איך שהוא ברוך שאמר והיה העולם

First a person should set out the praise of the Omnipresent in Pesukei deZimra (the Verses of Praise), on the greatness and exaltedness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, to arouse longing and thirst in the animal soul to gaze upon the glory of the King, through setting out His praises: how He is blessed, "Who spoke, and the world came into being,"

דהיינו באמירה אחת ובמאמר א' כו', וכמ"ש בזהר במחשבה א' ברא את העולם שהוא צופה ומביט עד סוף כל הדורות וקורא הדורות מראש וכולם נסקרים בסקירה אחת כו',

that is, with one saying and with one utterance, etc.; and as is written in the Zohar, "With one thought He created the world," for He looks and gazes to the end of all the generations, and "calls the generations from the beginning," and they are all surveyed in a single glance, etc.;

והוא יחיד חי העולמים מלך פי יחיד שהוא לבדו הוא כמו קודם שנברא העולם וכמ"ש אתה הוא עד שלא נברא כו'

and He is "the Only One, the Life of the worlds, King." The meaning of "the Only One" is that He is alone, as [He was] before the world was created, as it is said, "You are He before [the world] was created," etc.;

וכמ"ש אני ה' לא שניתי שאף לאחר שנברא העולם אין עוד מלבדו ואתה הוא ה' לבדך כמו קודם שנברא העולם

and as it is written, "I, Havayah, have not changed": that even after the world was created, "there is nothing else besides Him," "and You are He, Havayah, alone," as before the world was created.

כי העולם אין תופס מקום כלל דכולא כלא ממש חשיבי לגביה.

For the world takes up no place at all, since everything is considered truly as nothing in relation to Him.

לפי שאתה עשית את השמים ושמי כו' ואתה מחיה את כולם כו'

Because "You made the heavens, and the heavens of..." etc., "and You give life to them all," etc.

וחי העולמים אינו אלא בבחי' מלך שאין זה אלא לפי שנקרא שמו ומלכותו על המדינה כו' כמ"ש במ"א.

And [His being] "the Life of the worlds" is only at the level of "King," which is only because His Name and His sovereignty are proclaimed over the realm, etc., as is explained elsewhere.

משובח ומפואר עדי עד פי למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית בעילוי אחר עילוי עד אין קץ ותכלית

"Praised and glorified forever and ever (adei ad)": that is, above, to no end, and below, to no limit, in ascent after ascent without end or limit,

כמ"ש הכל ירוממוך סלה וכל החיים יודוך סלה וקדושים בכל יום יהללוך סלה פי סלה בלי הפסק עד רום המעלות.

as it is written, "All shall exalt You, selah," "and all the living shall thank You, selah," "and holy ones shall praise You every day, selah." The meaning of "selah" is: without interruption, up to the very height of the levels.

5 ונודע כמה מיני עליות בגי'ע [בגן עדן] תחתון ועליון ונו"ן אלפים יובלות ושמיטין כו' שהרבה מיני עילויים מעילויים שונים

And it is known how many kinds of ascents there are in the lower and the higher Gan Eden, and the fifty thousand jubilees and sabbatical cycles, etc.: there are many kinds of elevations, of differing elevations.

והכל נמשך רק מבחי' שמו הגדול בחי' שמו ומלכותו שאין זה רק בחי' זיו והארה בלבד כו'

And all of it is drawn only from the level of His great Name, the level of His Name and His sovereignty, which is no more than a level of radiance and illumination alone, etc.

וכי נשגב שמו שאפי' [שאפילו] שמו הוא בבחי' לבדו רק הודו וזיוו של שמו על ארץ ושמים כו'.

And "for His Name is exalted": that even His Name is at the level of "alone"; only the splendor and radiance of His Name is "upon earth and heaven," etc.

6 ואי לזאת תכלה ותכסוף אליו ית' נפש כל חי לדבקה בו ית' ובפרט בהזכירו כי נקרא שמו הגדול ומלכותו ית' עלינו ישראל בפרט וכמ"ש וירם קרן לעמו מגיד דבריו ליעקב כו'

And therefore the soul of every living being will pine and long for Him, may He be blessed, to cleave to Him, may He be blessed; and especially when he recalls that His great Name and His sovereignty, may He be blessed, are called upon us, Israel, in particular, as it is written, "And He has raised up a horn for His people," "He declares His words to Yaakov," etc.;

וכתיב כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו ואומרים ברוך ה' אלקי ישראל דייקא אזי תתעורר השמחה בלב איש ישמח ישראל בעושרו בשמחה גדולה לאלקים שהשרה שכינתו בתוכנו וינהו כל בית ישראל אחרי ה'

and it is written, "For Yah has chosen Yaakov for Himself, Israel for His treasure"; and we say, "Blessed is Havayah, the G-d of Israel," [Israel] specifically. Then joy will be aroused in a person's heart, "Let Israel rejoice in its Maker," with a great joy for G-d, Who has caused His Shechinah (Divine Presence) to dwell in our midst; "and all the house of Israel yearned after Havayah."

ואח"כ ברכות ק"ש [קריאת שמע] איך שהמלאכים מקדישים כו' ואהבת עולם אהבתנו חמלה גדולה ויתירה פי' יתירה מהמלאכים כו' כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים].

And afterwards [come] the blessings of the Shema: how the angels sanctify, etc.; and "With an everlasting love You have loved us... a great and exceeding compassion," "exceeding" meaning more than the angels, etc., as is explained in Sefer Shel Beinonim (Tanya).

7 ומזה יעלה ויבא ויגיע למס"נ [למסירות נפש] בק"ש [בקריאת שמע] באחד ואהבת ככל לבבך בשני יצריך,

And from this he will rise, come and arrive at self-sacrifice (mesirus nefesh) in the Shema, at "One," and at "You shall love... with all your heart," with both your inclinations.

דהיינו שגם כח המתאווה שבנפש הבהמית שבאדם המתאווה לדברים גשמיים וצרכי גופו בתענוגות בני אדם ישוב אל ה' ויחפוץ בקרבת אלקים כי טוב שהוא מקור כל התענוגים וחיי החיים ב"ה ואזי יתענג על ה' ממש.

That is, even the desiring faculty of the animal soul in man, which desires physical things and the needs of his body, in the delights of mankind, will return to G-d and desire nearness to G-d, for it is good, since He is the source of all delights and the Life of life, blessed be He; and then he will truly delight in G-d.

8 וע"ז דרשו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] בפסוק וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד טוב זה מלאך חיים מאד זה מ"ה [מלאך המות] כו'

And on this our Sages, of blessed memory, expounded the verse "And G-d saw all that He had made, and behold, it was very good": "Good" — this is the angel of life; "very" — this is the angel of death," etc.

ולכאורה יפלא הרי הוא המ"ה [המלאך המות] הוא היצה"ר [היצר הרע] ומה היא טובתו ולא עוד אלא שנק' טוב מאד יותר ממלאך החיים.

At first glance this is astonishing: the angel of death is, after all, the evil inclination; so what is its goodness? And not only that, but it is called "very good," more than the angel of life.

אלא הענין הוא שאין טובתו של היצה"ר [היצר הרע] כשהוא בתקפו אלא כד אתכפא סט"א [סטרא אחרא] כו'

But the matter is that the goodness of the evil inclination is not when it is in its strength, but rather "when the sitra achra (the other side) is subdued," etc.

דהיינו שכאשר כח המתאווה שבלב האדם שמנפשו הבהמית מתהפך וישוב לאהבת ה' בכל לבבו

That is, when the desiring faculty in a person's heart, which is from his animal soul, is transformed and returns to love of G-d with all his heart,

שאזי גם היצה"ר [היצר הרע] שמשכנו בלב ששם משכן נפש הבהמית בחלל השמאלי הנה מלאך רע בע"כ [בעל כרחך] יענה אמן ומסכים ומתרצה להודות על האמת כי הוא ית' חיי החיים ומקור התענוגים ואליו יאתה להיות כלתה נפשו לה' בתשוקה וצמאון כו'.

then even the evil inclination, whose dwelling is in the heart (for there, in the left chamber, is the dwelling of the animal soul) — “the evil angel, against his will, answers Amen,” and agrees and is reconciled to acknowledge the truth: that He, may He be blessed, is the Life of life and the source of delights, and to Him it is fitting that one’s soul should pine for G-d with longing and thirst, etc.

9 ובעבור זה אסתלק יקרא דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] לעילא כי זה הוא תכלית המכוון בבריאת העולמות להיות יתרון זה בנפש הבהמית השבה אל ה' כיתרון ה אור הבא מן החושך כנודע וכמ"ש במ"א.

And because of this “the glory of the Holy One, blessed be He, is exalted above”; for this is the ultimate intent in the creation of the worlds: that there be this advantage in the animal soul that returns to G-d, like the advantage of the light that comes from the darkness, as is known and as is explained elsewhere.

ולכן הוא טוב מאד יותר ממלאך החיים שהוא בעצמו ממקור החיים והטוב, אבל מלאך רע שירד למדרגת מות ורע כשנתהפך לבח"י טוב וחיים הוא מעולה יותר כמשל יתרון האור כו'

Therefore it is “very good,” more than the angel of life, which is in itself from the source of life and goodness; but the evil angel, which descended to the rank of death and evil, when it is transformed into the level of good and life, is superior, as in the analogy of the advantage of light, etc.

[ועמ"ש מזה בד"ה אלה מסעי וע' בזהר ר"פ יתרו דס"ח ע"ב ובפ' בהעלותך דף קנ"ג סע"ב [סוף עמוד ב] ומ"ש לקמן ע"פ והיה הבן הבכור לשניאה]

[And see what is written on this in the discourse beginning “These are the journeys”; and see in the Zohar, at the beginning of Parshas Yisro, page 68b, and in Parshas Beha'aloscha, page 153, end of side b; and what is written below on the verse “And the firstborn son is of the hated one.”]

וגם כמ"ש בזה"ק [בזהר הקדוש] במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] כו' דמשכין ל"י בחילא יתיר שהוא מחמת יותר תגבורת כו'

And also, as is written in the holy Zohar, “In the place where penitents (baalei teshuvah) [stand],” etc., for they draw it “with greater strength”; that is because of greater intensity, etc.

שכאשר האהבה בתגבורת מבחי' רשפי אש האהבה היא כמעלת הזהב על הכסף היא האהבה שבטבעה כתולדתה שנמשלה למים משוך אחריו כמים כו'.

For when love is intense, from the level of “flashes of fire,” this love is like the superiority of gold over silver, [silver] being the love that is in [the soul's] nature, as it was born, which is likened to water: drawn after You like water, etc.

10 והאהבה כרשפי אש נולדה מהתבוננות זו שבתפלה ופסוד"ז [ופסוקי דזמרה] בסידור שבחיו של מקום בעומק דעתו בגדולת א"ס ב"ה ורוממותו לאין קץ ובברכת יוצר ואהבת עולם כו'

And the love like flashes of fire is born from this contemplation in prayer and in Pesukei deZimra (the Verses of Praise), in setting out the praises of the Omnipresent with the depth of one's mind, on the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, and His exaltedness without end, and in the blessing “Who forms [light]” and in “With an everlasting love,” etc.,

עד שיגיע לקיום מס"נ [מסירות נפש] באחד וקיום ואהבת כו' כנ"ל וכמ"ש במ"א ע"פ מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו,

until he reaches the fulfillment of self-sacrifice (mesirus nefesh) at “One” and the fulfillment of “You shall love,” etc., as mentioned above; and as is explained elsewhere on the verse “The refining pot is for silver and the furnace for gold, and a man according to his praise.”

פ"י שבאיש לפי מהללו בק"ש [בקריאת שמע] ותפלה ופסוקי דזמרה נעשה מצרף וכור הן רשפי אש האהבה לכלות ולשרוף את כח המתאוה שבנפש הבהמית עד שישוב לאהבת ה' ולדבקה בו בתשוקה וצמאון ובכלות הנפש ממש:

That is, in “a man according to his praise”: in the Shema and prayer and Pesukei deZimra, a refining pot and a furnace are made. These are the flashes of the fire of love, to consume and burn up the desiring faculty in the animal soul until it returns to love of G-d and to cleaving to Him with longing and thirst, and with a veritable expiring of the soul.

11 ב והנה הכח הזה לנפש הבהמית שתתפעל מגדולת א"ס ב"ה ורוממותו עד שתתלהט ותתלהב בתשוקה וצמאון לה' ולדבקה בו ית' עד שישוב ויתהפך כח המתאוה שבה לאהבת ה'

2. Now, this power that the animal soul has, to be stirred by the greatness and exaltedness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, until it is kindled and set aflame with longing and thirst for G-d and to cleave to Him, may He be blessed, until its desiring faculty returns and is transformed into love of G-d,

הוא מפני ששרש נפש הבהמית שבאדם נלקחה מהאופנים וחיות הקדש שבמרכבה פני אריה ופני שור כו'

[this] is because the root of the animal soul in man was taken from the Ofanim and the holy Chayos of the Chariot, the face of a lion and the face of an ox, etc.

(הגם כי שרש כל נפש הבהמות הוא ג"כ מבחי' פני אריה פני שור ושרש נפש העופות מבחי' פני נשר כמ"ש במ"א, ובמה תפרד שרש וחיות נפש הבהמית שבאדם שבודאי אינה דומה לנפש שבבהמות ממש.

(Although the root of the soul of all animals is also from the level of the face of a lion [and] the face of an ox, and the root of the soul of birds is from the level of the face of an eagle, as is explained elsewhere; so in what is the root and life-force of the animal soul in man distinguished, since it is certainly not like the soul in actual animals?

שהרי נפש הבהמית שבאדם היא נפש המשכלת ומדברת שגדלה וגבהה מעלתה לאין קץ על נפש שבבהמות ממש שאינה אלא נפש חיה בלבד ואין ערוך לחי עם מדבר כנודע.

For the animal soul in man is an intelligent and speaking soul, whose rank is infinitely greater and higher than the soul in actual animals, which is only a living soul and nothing more; and there is no comparison between the animal and the speaking [being], as is known.

אך הענין הוא שארבע חיות שבמרכבה ארבעה פנים לכל אחת מהנה ויש בכל אחת מהן דמות אדם וכמ"ש ודמות פניהם פני אדם ושרש וחיות נפש הבהמית שבאדם הוא מבחי' אדם שבחיות שבמרכבה

But the matter is that the four Chayos of the Chariot each have four faces, and in each of them there is the likeness of a man, as it is written, "And the likeness of their faces: the face of a man"; and the root and life-force of the animal soul in man is from the level of "man" within the Chayos of the Chariot,

כי גם בחי' פני שור ופני אריה כלולים מבחי' אדם וכמ"ש בזהר ושרש נפש הבהמות שמבחי' פני שור היינו מבחי' פני שור בעצם כו'. [ועמ"ש מזה בביאור ע"פ אני ישנה ובד"ה אם בחקתי תלכו ובד"ה בכ"ה בכסליו ובד"ה המגביהי לשבת]

for even the levels of the face of an ox and the face of a lion are comprised of the level of man, as is written in the Zohar; while the root of the soul of animals, which is from the level of the face of an ox, is from the level of the face of an ox in itself, etc. [And see what is written on this in the explanation of the verse "I am asleep," and in the discourse beginning "If you walk in My statutes," and in the discourse beginning "On the twenty-fifth of Kislev," and in the discourse beginning "Who is enthroned on high."]

והנה האופנים וחיות הקדש ברעש גדול מתנשאים לעומת השרפים. וענין הרעש הוא מחמת ששומעים את השרפים שאומרים קדוש ג"פ [ג' פעמים] וזהו ענין לעומת השרפים.

Now, "the Ofanim and the holy Chayos, with a great tumult, raise themselves facing the Seraphim." The tumult is because they hear the Seraphim saying "holy" three times; and this is the meaning of "facing the Seraphim."

וביאור ענין זה כי הנה פי' וביאור מלת קדוש הוא לומר שהוא קדוש ומובדל בערך שאין לו ערך ויחוס בעלמין שאינו לא בגדר ממלא ולא בגדר סובב דלאו מכל מדות אליו כלל.

The explanation of this: the meaning and explanation of the word "holy" (kadosh) is to say that He is holy and separate in degree, having no comparison or relation to the worlds, being neither within the bounds of the light that fills [all worlds] (memalei) nor within the bounds of the light that encompasses [all worlds] (sovev), for He is "not of any of these attributes at all."

אך קדוש בוי"ו הוא ענין המשכה מקדש עליון [ועיין מ"ש מזה בד"ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם קדש].

But kadosh with a vav is a drawing down from the supernal kodesh (holiness). [And see what is written on this in the discourse beginning "Go forth and gaze," on the matter of "Lift up your hands in holiness."]

כי ענין קדש הוא מלה בגרמיה שהוא ענין עצמיות קדושת אור א"ס ב"ה שכשמו כן הוא אין לו סוף ואין לו תכלה כו'

For kodesh is a thing unto itself: it is the very essence of the holiness of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is just as its name: it has no end and no limit, etc.

ואין העולמות יכולים לקבל אור א"ס ב"ה כמו שהוא שהיו בטלים במציאות והיו כלא היו אלא ע"י צמצום גדול להמשיך התפשטות זיו והארה בלבד בבחי' קו וחוט כו' והוא ענין קדוש בוי"ו בבחינת המשכה

And the worlds cannot receive the Infinite Light, blessed be He, as it is, for they would be nullified out of existence and would be as though they had never been, except through a great tzimtzum (contraction), to draw down an extension of radiance and illumination alone in the manner of a kav (line of light) and a thread, etc.; and this is kadosh with a vav, in the aspect of a drawing down.

אך גם ההמשכה ההיא עדיין היא בבחי' קדוש ומובדל שאין העולמות יכולים להשיג עד שנעשה המשכה והארה דהארה והוא ענין קדוש השני המשכה והארה מקדוש הראשון. וכן ענין קדוש השלישי הוא ענין המשכה והארה דהארה שנמשך מקדוש הב'.

But even that drawing down is still in the state of holy and separate, which the worlds cannot grasp, until there comes about a drawing down and an illumination of an illumination; and this is the second "holy," a drawing down and illumination from the first "holy." And likewise the third "holy" is a drawing down and an illumination of an illumination, drawn from the second "holy."

ובזה יוכל להיות בחי' הוי' להיות כל הנמצאים העליונים ששיגו יקר תפארת גדולתו ורוממותו לאין קץ באיזה השגה ותפיסה ויתענגו על ה' בהשגתם תענוג נפלא [ועמ"ש מענין ג"פ [ג' פעמים] קדוש בביאור ע"פ אחרי ה' אלקיכם תלכו ובד"ה רני ושמחי בת]

And through this there can be the level of Havayah, so that all the higher beings may come to be, who will grasp the precious splendor of His infinite greatness and exaltedness with some measure of comprehension and grasp, and will delight in G-d in their comprehension with a wondrous delight. [And see what is written on the matter of the three times "holy" in the explanation of the verse "After Havayah your G-d shall you walk," and in the discourse beginning "Sing and rejoice, O daughter."]

ואעפ"כ [ואף על פי כן] נק' צבאות אות הוא בצבא דיליה שאי נו בבחי' השגה אלא עד"מ בבחי' אות אחת מענין שלם בהשכלה והשגה שלימה שהאות ההוא אין לו ערך להיות נק' עליו כלל שם השגה אלא רמז בעלמא.

Yet even so He is called Tzevaos: "He is an os (sign) in His host (tzava)." That is, it is not in the manner of comprehension, but, by way of analogy, like a single letter (os) of a whole matter understood and comprehended in full; for that letter bears no comparison such that the term "comprehension" could be applied to it at all, but is a mere hint.

וכך הוא ענין השגת העולמות ואפילו עולמות עליונים מאחר שהן בבחי' נבראים ומחודשים מאין ליש אין להם תפיסה והשגה בו ית' בעצמו ובכבודו שאתה הוא עד שלא נברא העולם כו'

And so it is with the comprehension of the worlds: even the higher worlds, since they are in the state of created beings, brought into being anew from nothing to something, have no grasp or comprehension of Him, may He be blessed, as He is Himself and in His glory, "You are He before the world was created," etc.;

ואין להם תפיסה אלא בחיות המתפשט בעולמות להחיותם ולהוותם מאין ליש שהוא בבחי' אות אחת
ביו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] ובה' העוה"ז ואין להם השגה אלא בבחי' יו"ד כו'.

they have a grasp only of the life-force that spreads through the worlds to give them life and to bring them into being from nothing to something, which is in the state of a single letter: "With the yud the World to Come was created, and with the hei this world"; and they have comprehension only of the level of yud, etc.

והנה כאשר האופנים שומעים את השרפים אומרים כן מרעישים בקול רעש גדול מחמת ששומעים דבר
גדול שהוא למעלה מהשגתם

Now, when the Ofanim hear the Seraphim saying so, they make a tumult with the sound of a great tumult, because they hear something great that is above their comprehension.

שאינו נתפס ונקלט בהשגתם בבחי' פנימית רק בבחי' מקיף שאין כח בבחי' כלי השגתם להכיל ההשגה
הגדולה והנוראה היא אלא נשאר עליהם בבחי' מקיף ומ"מ בבחי' מקיף משיגים שיש דבר גדול ונורא
ונמשך מזה רשימו לבחי' פנימית להיות בבחי' רעם ורעש לבד

[It] is not grasped and absorbed in their comprehension in an inward way, but only in an encompassing way (makif); for the vessels of their comprehension do not have the power to contain that great and awesome comprehension, and it remains over them as something encompassing. Nevertheless, in an encompassing way they grasp that there is something great and awesome, and from this an impression (reshimu) is drawn into the inner level, so that there is thunder and tumult alone.

כי כל דבר חידוש שאינו מושג בשכל רק שמ"מ שומע בבחי' מקיף ונכנס רשימו לבחי' פנימי [פנימיות /
פנימית] נעשה מזה התפעלות בבחי' פנימי [פנימיות / פנימית] לומר ראה זה חדש הוא שאין כח בשכל
לתפוס ולהשיג הדבר ההוא כמו שהוא בעצמו

For with anything novel that is not grasped by the intellect, but which one nevertheless hears in an encompassing way, and an impression of it enters the inner level, there arises from this an inner stirring, to say, "See, this is new," for his intellect does not have the power to grasp and comprehend that thing as it is in itself.

ומזה מתהווה הרעש שמחמת גודל עוצם הפלאת הדבר הנורא שאין כח בשכלו לתפוס כו' יתהווה לו
רעש גדול כו'

And from this the tumult arises: because of the great intensity of the wondrousness of the awesome thing, which his intellect does not have the power to grasp, etc., a great tumult arises in him, etc.

והשרפים לפי ששרשם ממקום הרעש ההיא כמ"ש שרפים עומדים ממעל לו ואין השגה זו חידוש אצלם כל כך [והוא ענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] גבי ישעיה כבן כרך שראה את המלך כו' וכמ"ש במ"א] לכן אינם מרעשים

But the Seraphim, since their root is from the place of that tumult, as it is written, "Seraphim stood above Him," and this comprehension is not such a novelty to them [and this is the matter of the saying of our Sages, of blessed memory, regarding Yeshayahu, "like a city-dweller who saw the king," etc., as is explained elsewhere], therefore make no tumult.

כי לכן נקי שמם שרפים שכבר נשרפו כו' [וכיוצא בזה גבי חברי דניאל שלא השיגו המראה רק דמזליהו חזי נפלה חרדה גדולה עליהם יותר מדניאל שראה את המראה כמ"ש במ"א].

For this is why they are called by the name Seraphim: they have already been burned up (nisrefu), etc. [And similar to this regarding Daniel's companions: they did not perceive the vision; only "their mazal saw," yet a great trembling fell upon them, more than upon Daniel, who saw the vision, as is explained elsewhere.]

ולפי שנה"ב [שנפש הבהמית] שרשה מבחי אופנים וחיות ע"כ יש בה הכח הזה שתתפעל בבחי רעש. וזהו ענין בחילא יתיר. טוב מאוד יותר מבחי אהבת הנה"א [הנפש האלקית] בעצמה:

And because the root of the animal soul is from the level of the Ofanim and Chayos, it therefore has this power to be stirred in the manner of tumult. And this is the meaning of "with greater strength": "very good," more than the level of the love of the G-dly soul itself.)

ג והנה ע"י הרעש נעשה כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם. פי האדם לאדם כי יש אדם שעל דמות הכסא דמות כמראה אדם.

3. Now, through the tumult there comes about "As in water face [answers] to face, so the heart of man to man." The meaning of "man to man" is that there is a "man" upon the likeness of the throne: "a likeness like the appearance of a man."

ויש בחי אדם שמתחת לכסא ואפילו הג' חיות פני אריה פני שור פני נשר הם בבחי אדם וכמ"ש במרכבת יחזקאל ודמות פניהם פני אדם כו' לארבעתן כו'

And there is a level of "man" beneath the throne; even the three Chayos, the face of a lion, the face of an ox [and] the face of an eagle, are at the level of "man," as is written in Yechezkel's Chariot, "And the likeness of their faces: the face of a man," etc., "for the four of them," etc.

[ועיין מזה בזהר פ' במדבר דק"ח ע"ב ובפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם ובוזהר פ' תזריע דמ"ח סע"א [סוף עמוד א] ובפ' בראשית ד"ח סע"ב [סוף עמוד ב]]

[And see on this in the Zohar, Parshas Bamidbar, page 118b, and in the commentary of the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) there; and in the Zohar, Parshas Tazria, page 48, end of side a; and in Parshas Bereishis, page 18, end of side b.]

וכמים הפנים לפנים כן לב האדם שלמעלה על הכסא לאדם שמתחת לכסא באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] דיליה בבחי' רעש גדול כנ"ל.

And "as in water face [answers] to face, so the heart of" the "man" who is above, upon the throne, [answers] to the "man" who is beneath the throne, through his arousal from below (isarusa dilesata), in the manner of a great tumult, as mentioned above.

12 ופ"י פניהם פני אדם היינו שבפנימיותם דבחי' אופנים וחיות הוא בחי' אדם וכמ"כ [וכמו כן] בנה"ב [בנפש הבהמית] שבאדם בפנימיותה היא נפש השכלית.

And the meaning of "their faces: the face of a man" is that in the inner dimension (pnimiyus) of the Ofanim and Chayos there is the level of "man"; and likewise with the animal soul in man: in its inner dimension it is the intellectual soul.

ועמ"ש בד"ה וספרתם לכם בענין ופניהם וכנפיהם שהטעם על ופניהם הוא בזקף גדול שהוא הפסק להפסיק בין ופניהם לוֹכְנַפִּיהֶם כו' ע"ש

And see what is written in the discourse beginning "And you shall count for yourselves," on the matter of "and their faces and their wings": that the cantillation mark on "and their faces" is a zakef gadol, which is a pause, to separate "and their faces" from "and their wings," etc.; see there.

ועי"ז אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] בבחי' הנה"ב [הנפש הבהמית] והשכלית זהו בחי' לב האדם התחתון אל האדם כו' נמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] מלמעלה. וביאור ענין אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] זו יובן ג"כ בענין הקרבנות.

And through this arousal from below (isarusa dilesata) in the animal soul and the intellectual [soul] — this is the level of "the heart of" the lower "man" toward the "man," etc. — an arousal from above (isarusa dile'eila) is drawn down from on high. And the explanation of this arousal from above will also be understood from the matter of the offerings.

כי הנה הקרבנות להקריב חלב ודם של הבהמה ע"ג [על גביו] המזבח הוא ג"כ בחיי העלאה דנפש הבהמה ששרשה מחיות ואופנים מבחי פני שור כו'.

For the offerings, offering the fat and blood of the animal upon the altar, are also a level of raising up the soul of the animal, whose root is from the Chayos and Ofanim, from the level of the face of an ox, etc.

13 והנה היו מביאים אש שלמטה ועי"ז נחית אשא עילאה אריה דאכיל קרבנין אריה מלך שבחיות להתכלל באש שלמעלה.

Now, they would bring fire from below, and through this the supernal fire would come down, the "lion that eats the offerings," the lion, king of the beasts (chayos), to become included in the fire above.

וכך ג"כ בתפלה בהעלאת נה"ב [נפש הבהמית] יש ג"כ ב' בחיי אשות הנ"ל העלאה והמשכה וכ"ז [וכל זה] נק' אכילת מזבח וכן הענין ג"כ למעלה בנשמות שמיכאל כה"ג [כהן גדול] מקריב ע"ג [על גביו] המזבח

And so too in prayer, in the raising up of the animal soul, there are also the two levels of fire mentioned above, a raising up and a drawing down; and all this is called the eating of the altar. And so is the matter also above, with the souls, which Michael, the Kohen Gadol (High Priest), offers upon the altar;

כי הנשמות הן בחיי נבראים מאין ליש ועי"י מיכאל נקרבם למעלה מעלה ליכלל באצ"י דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד:

for the souls are at the level of created beings, [brought] from nothing to something, and through Michael they are offered up higher and higher, to become included in Atzilus, where "He, His life-forces and His vessels are one."

14 והנה הקרבת הקרבנות ע"ג [על גביו] המזבח נק' בשם אכילה כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] בשתי אכילות הכתוב מדבר א' אכילת אדם וא' אכילת מזבח לפי שהיא בחיי פנימית אכלתי יערי עם דבשי (ועמ"ש בד"ה ואם האכל יאכל בפי שלח).

Now, the bringing of the offerings upon the altar is called by the name "eating," as our Sages, of blessed memory, said, "Scripture speaks of two eatings: one, the eating of man, and one, the eating of the altar," because it is an inner level: "I have eaten my honeycomb with my honey" (and see what is written in the discourse beginning "And if it be eaten at all," in Parshas Shelach).

אבל יש בחינה אחרת והיא בחי' מקיף שהיא ענין הקטרת שהוא רק ריח שהנשמה נהנית ממנו ולא הגוף שאינו נכנס בגוף כלל בבחי' פנימית רק בבחי' מקיף מלמעלה

But there is another level, the level of the encompassing (makif), which is the incense: it is only a fragrance, which the soul enjoys and not the body, for it does not enter the body at all in an inward way, but only in an encompassing way, from above.

(ונתבאר מזה בביאור ע"פ באתי לגני גבי אריתי מורי וכמו שהחוטם הוא למעלה מהחך כו'. ועמ"ש ע"פ ראה ריח בני בפי' תולדות ע"ש בענין העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] שבבחי' מקיף, ועיין בזהר ס"פ ויקהל) (דרי"ט א') מענין קטרת

(This was explained in the explanation of the verse "I have come into My garden," regarding "I have gathered My myrrh," and as the nose is higher than the palate, etc. And see what is written on the verse "See, the fragrance of my son," in Parshas Toldos; see there on the matter of the raising of mayin nukvin (feminine waters) that is in an encompassing way. And see in the Zohar, at the end of Parshas Vayakhel) (page 219a), on the matter of the incense;

ובפי' בהעלותך (דקנ"א ע"ב) ושם מבואר ג"כ מענין מזבח הפנימי ומזבח החיצון

and in Parshas Beha'aloscha (page 151b), where the inner altar and the outer altar are also explained,

והיינו בחינת פנימית הלב וחיצונית הלב ועמ"ש בד"ה מי מנה עפר יעקב בענין ויחד לבבנו כו' ע"ש that is, the level of the inner dimension (pnimiyus) of the heart and the outer dimension (chitzoniyus) of the heart. And see what is written in the discourse beginning "Who has counted the dust of Yaakov," on the matter of "and unite our heart," etc.; see there.

ועמ"ש עוד מענין קטרת לעיל ע"פ נשא את ראש בני גרשון, ובד"ה בכ"ה בכסלו ועי' מ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] ס"פ בא ע"פ הרע"מ [הרע"א מהימנא] שם ד"מ ע"ב.

And see what is written further on the matter of the incense above, on the verse "Lift up the head of the sons of Gershon," and in the discourse beginning "On the twenty-fifth of Kislev"; and see what the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) writes at the end of Parshas Bo, on the Raaya Mehemna there, page 40b.

15 והנה הקטרת לא היתה קריבה על מזבח החיצון כ"א על מזבח הפנימי. אך ורק בנשיאים היתה הוראת שעה שהקריבו קטרת ע"ג [על גבי] מזבח החיצון.

Now, the incense was not offered on the outer altar, but only on the inner altar. Only with the princes, however, was there a one-time ruling, that they offered incense upon the outer altar.

והיינו בשביל חנוכת המזבח. וענין החנוכה זו הוא מלשון חינוך כמו חנוך לנער ע"פ דרכו

That was for the sake of the dedication of the altar. And this term chanukah (dedication) is from the word chinuch (education), as in "Educate a youth according to his way";

והיינו כמשל התינוק שמחנכין אותו ללמוד נותנין לו מתנה יתירה כדי להרגילו להתחיל בלימוד משא"כ כשהוא כבר הרגיל א"ע [את עצמו] והתחיל כו'.

that is, as in the analogy of the young child whom they train to learn: they give him an extra gift in order to accustom him to begin learning; whereas when he has already accustomed himself and begun, etc.

16 והיינו שהחינוך ללמוד אינו ע"י הלימוד בלבד שזהו דבר ההוה לו תמיד אלא שמחנכין אותו ע"י איזו תוספת כמו איזו התקרבות או איזו מתנה כו'

That is, training [a child] to learn is not through the learning alone, which is the regular thing for him at all times; rather, they train him through some addition, such as some closeness or some gift, etc.

אך לאחר שכבר חנכו אותו די בדבר ההוה תמיד והיינו משום שכל התחלות קשות.

But after they have already trained him, the regular thing suffices. And that is because "all beginnings are difficult."

ולכן כדי שתהיה ההתחלה צ"ל ע"י חינוך. (וכמ"ש במ"א בד"ה בכ"ה בכסלו הנ"ל בענין חנוך לנער ע"פ דרכו).

Therefore, for there to be a beginning, it must come through chinuch (education). (As is explained elsewhere, in the discourse beginning "On the twenty-fifth of Kislev" mentioned above, on the matter of "Educate a youth according to his way.")

וזהו ג"כ ענין הבו להי כבוד כו' ואחר כך קול ה' על המים כו' ז' קולות ופ"י קול הוא המשכה כמו קול גשמי היוצא מן הלב אל הדבור

And this is also the matter of "Render unto Havayah glory," etc., and afterwards "The voice of Havayah is upon the waters," etc., the seven voices. The meaning of "voice" is a drawing down, like a physical voice that goes out from the heart to speech;

והנה הוא המחבר המדה שכלב עם הדבור להיות נראים ונתגלים אופן המדות שכלב למהות אחר בדבור וה"ז [והרי זה] בחי' ירידה ממהות מדה למהות דבור.

for it is what joins the attribute in the heart with speech, so that the form of the emotive attributes (middos) in the heart becomes seen and revealed in another mode, in speech; and this is a level of descent from the mode of an attribute to the mode of speech.

וירידה והמשכה זו היא ע"י הקול. ועד"ז כל ירידה והמשכה ממהות למהות אחר נק' בשם קול.

And this descent and drawing down is through the voice. Along these lines, every descent and drawing down from one mode to another mode is called by the name "voice."

וזהו ענין קלא פנימאה דלא אשתמע הוא בחי' המשכה משכל למדות כו' (ועמ"ש מזה בשה"ש [בשיר השירים] ע"פ קול דודי הנה זה בא).

And this is the meaning of "the inner voice that is not heard": it is the level of a drawing down from intellect to the emotive attributes, etc. (And see what is written on this in Shir HaShirim, on the verse "The voice of my beloved! Behold, he comes.")

וזהו ענין ז' קולות שהם ז' בחינות המשכות וירידות בז' המדות. מים הוא חסד וכח הוא בחי' גבורה כו'.

And this is the matter of the seven voices: they are seven levels of drawings down and descents into the seven attributes. "Water" is Chesed (kindness), and "power" is the level of Gevurah (restraint), etc.

והמשכה הוא מעלמא דאתכסיא שלמעלה מהמדות (וכענין שבעה ושבעה מוצקות לנרות ששבעת הנרות הן שבעה מדות והמוצקות הן המשכות ממד רגות עליונות להמדות ע' [עיי' בזהר ס"פ מקץ] (דר"ד סע"ב [סוף עמוד ב]) ועמ"ש בד"ה כי עמך מקור חיים.

And the drawing down is from the hidden world (alma de'iskasya), which is above the attributes (like the matter of "seven, and seven pipes to the lamps," for the seven lamps are seven attributes and the pipes are drawings down from higher levels to the attributes; see in the Zohar, at the end of Parshas Mikeitz) (page 204, end of side b). And see what is written in the discourse beginning "For with You is the source of life."

וכ"ה עוד בזהר דשבעה מוצקות הן שבעה הבלים כו' ועיי' מענין שבעה הבלים בזהר פ' תזריע דמ"ז ע"ב וכל המשכה הוא ע"י שם הוי"ו יו"ד צמצום כו'

And so it is also in the Zohar, that the seven pipes are seven havalim (breaths), etc.; and see on the matter of the seven havalim in the Zohar, Parshas Tazria, page 47b. And every drawing down is through the Name Havayah: the yud is tzimtzum (contraction), etc.

ולכן בכדי שיהיה ירידה והשפלה זו מבחי' שם הוי"ו בז' קולות האלו מקדימים בחי' הו' לה' כבוד הוא ענין מקיף והארה יתירה כדי להיות נמשך אח"כ הז' קולות.

Therefore, in order that there be this descent and lowering from the level of the Name Havayah into these seven voices, the level of "Render unto Havayah glory" comes first: this is something encompassing (makif) and an additional illumination, so that the seven voices may afterwards be drawn down.

והכבוד הזה צריך להמשיך מתחלה קודם הז' קולות (בר"ח [בראשית חכמה] פ"ב [פרק ב'] משער היראה הביא מהרע"מ [מהרע"א מהימנא] פ' פנחס דרנ"ה ע"ב בענין הראני נא את כבודך שהוא בחי' כתר עליון כו' וע' בזהר בהעלותך דקנ"ד א' בענין קרנו תרום בכבוד

And this glory must be drawn down at the outset, before the seven voices. (In Reishis Chochmah, chapter 2 of Shaar HaYirah, he brings from the Raaya Mehemna, Parshas Pinchas, page 255b, on the matter of "Show me, please, Your glory," that it is the level of the supernal Keser (Crown), etc.; and see in the Zohar, Beha'aloscha, page 154a, on the matter of "His horn shall be exalted in glory";

והיינו כי פי' הבו לה' כבוד היינו איך שבאמת למעלה הוא היש וכולא קמיה כלא ממש חשיבא ועמ"ש
בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר מענין כבוד חכמים ינחלו כו' ע"ש)

that is, because the meaning of "Render unto Havayah glory" is how, in truth, above, it is He Who is the existence (yesh), and "all before Him is considered as truly nothing." And see what is written in the explanation of the verse "For on this day He shall atone," on the matter of "The wise shall inherit glory," etc.; see there.)

וכן הוא הענין שנותנין מתנה לכבוד חתן וכלה לפי שנעשה יחוד חדש כי חתן חות דרגא וכלה כלתה
נפשי ממטה למעלה.

And so it is with giving a gift in honor (kavod) of a bridegroom and bride: because a new union comes about. For chasan (bridegroom) is "descending a level" (chas darga), and kallah (bride) is "my soul pines" (kalsah nafshi), from below upward.

והם שני הפכים שמתייחדים וכדי להמשיך יחוד חדש כזה צריך להמשיך תחלה בחי' כבוד שהיא
תוספת הארה בבחי' מקיף.

And they are two opposites that unite; and to draw down such a new union, one must first draw down the level of kavod (glory), which is an additional illumination in an encompassing way.

17 ועד"ז הקריבו הנשיאים בחנוכת המזבח קערות ומזרקי כסף וכפות זהב אף שמנחת נדבה מביאה
כפיפה מצרית רק הנשיאים עשו לכבוד ולתפארת

And in the same way, at the dedication of the altar, the princes offered silver bowls and basins and golden spoons, although a voluntary meal offering is brought in an Egyptian basket; but the princes did it "for glory and for splendor."

וזה היה ג"כ ענין הקרבת הקטרת על מזבח החיצון שאינו דבר ההוה כלל שדבר ההוה היינו קרבנות
תמידין כו' רק כמו שמחנכין התינוק ע"י מתנה יתירה דוקא. כך היה ענין הקרבת הקטרת שהוא
המשכת בחי' מקיפים

And this was also the matter of offering the incense on the outer altar, which is not at all the regular thing — the regular thing being the daily offerings, etc. — but rather, just as one trains a young child specifically through an extra gift, so was the offering of the incense, which is the drawing down of the level of the encompassing [lights] (makifim).

וכך הוא ענין הכבוד שעיינו יוכל להיות אח"כ סדר הקרבנות תמידין כסדרן וכו' זהו ענין חינוך המזבח כנודע:

And so is the matter of the glory, through which there could afterwards be the order of the offerings, "the daily offerings according to their order," etc. This is the matter of the chinuch (dedication) of the altar, as is known.

18 אך כדי להיות המשכת קטרת שהוא בחי מקיף צ"ל משיחת המזבח בשמן המשחה. כי שמן המשחה הוא ממוצע בין פנימי למקיף

But for there to be the drawing down of the incense, which is the level of the encompassing (makif), there must be the anointing of the altar with the anointing oil. For the anointing oil is an intermediary between the inner and the encompassing;

כי שמן הוא משקה ובשמן המשחה היה מעורב בשמים ראש מר דרור קנמן בשם כו' שהוא ענין הריח הרי שהיה תערובות בחי פנימי ומקיף.

for oil is a drink, and mixed into the anointing oil were "choice spices: flowing myrrh... fragrant cinnamon," etc., which is the matter of fragrance; thus there was a blending of the levels of the inner and the encompassing.

19 ומ"מ בחי מקיף נקרב ביום המשח שהכל בחי א'. משא"כ שאר הקרבנות שהם אכילת המזבח ולזבח השלמים כל הבקר לעולה כו' היה אחרי המשח.

Nevertheless, the level of the encompassing was offered "on the day it was anointed," for it is all one level. Whereas the rest of the offerings, which are the eating of the altar, "and for the sacrifice of the peace offerings," "all the cattle for the burnt offering," etc., were "after it was anointed."

שמתחלה היה צ"ל בחי המקיף לחינוך ואח"כ היתה אכילת המזבח ולכך בקרבנות שהם אכילת המזבח כתיב אחרי המשח אותו. ובקטרת והבאת הקערות שהם בבחי מקיף ובחי כבוד כתיב ביום המשח.

For first there had to be the level of the encompassing, for the dedication (chinuch), and afterwards came the eating of the altar. Therefore, of the offerings that are the eating of the altar it is written, "after it was anointed"; and of the incense and the bringing of the bowls, which are in the state of the encompassing and the level of glory, it is written, "on the day it was anointed."

(ואפשר עדיין יש לפרש מ"ש ברבות נשא פרשה י"ג וז"ל [זוה לשונן] כתיב זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו והלא קערה אחת היתה ומזרק אחד היה וכף אחת היתה ביום המשח אותו מה ת"ל קערות כסף שתים עשרה וגוי' אלא העלה עליהם כאלו כולם הקריבו ביום ראשון וביום אחרון עכ"ל [עד כאן לשונן].

(And perhaps along these lines one may explain what is said in [Midrash] Rabbah, Nasso, section 13; these are its words: "It is written, 'This is the dedication of the altar on the day it was anointed.' But was there not one bowl, one basin and one spoon on the day it was anointed? Why then does the verse say, 'twelve silver bowls,' etc.? Rather, He accounted it to them as if they had all offered on the first day and on the last day." End of quote.

וכ"ה עוד שם פי"ד ובשה"ש [ובשיר השירים] ע"פ כולך יפה רעיתי

And so it is also there, section 14, and in [Midrash] Shir HaShirim on the verse "You are all fair, my beloved."

והיינו שבחי' הקטרת והבאת הקערות של כולם הוא בבחי' ביום המשח אותו וע"ז אמר כאילו הקריבו כולם ביום ראשון ובחי' הקרבנות ולזבח השלמים הוא בכולן בבחי' אחרי המשח אותו וזהו וביום אחרון):

That is, the level of the incense and the bringing of the bowls of all of them is in the state of "on the day it was anointed," and of this it said, "as if they had all offered on the first day"; while the level of the offerings, "and for the sacrifice of the peace offerings," is for all of them in the state of "after it was anointed," and this is "and on the last day.")

מעט ביאור על זאת חנוכת המזבח

A brief explanation of “This is the dedication of the altar”

1 מעט ביאור על זאת חנוכת המזבח

A brief explanation of “This is the dedication of the altar.”

2 עיין בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] בזהר פ' אמור דפ"ט א' דשמן המשחה הוא ממו"ס [ממוחא סתימאה] והריח שבו הוא מבחינת גבורה דע"י [דעתיק יומין] המלוכש במו"ס [במוחא סתימאה] כו' ועמ"ש ע"פ לריח שמניך ובביאור ע"פ מי יתנך כאח לי בפ' תרומה.

See the commentary of the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) on the Zohar, Parshas Emor, page 89a: that the anointing oil is from Mocha Stima'ah (the hidden brain), and the fragrance in it is from the level of the Gevurah (restraint) of Atik Yomin, which is enclothed in Mocha Stima'ah, etc. And see what is written on the verse “For the fragrance of your oils,” and in the explanation of the verse “If only you were as a brother to me,” in Parshas Terumah.

3 והנה מבואר במ"א באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה למה נסמכה פ' מרים שע"י העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] של הקרבנות שע"ג [שעל גבי] המזבח נמשכים ויורדים מ"ד [מ"ן דוכרין] מבחי' אדם שעל הכסא הנקי ז"א דאצילות וזהו ענין אכילת מזבח שממשיך מ"ד [מ"ן דוכרין] מבחי' א"פ [אור פנימי].

Now, it is explained elsewhere, in Iggeres HaKodesh, in the discourse beginning “Why was the section of Miriam juxtaposed,” that through the raising of mayin nukvin (feminine waters) of the offerings that are upon the altar, mayin duchrin (masculine waters) are drawn down and descend from the level of the “man” who is upon the throne, who is called Z'eir Anpin (the emotive attributes) of the World of Atzilus (Emanation). And this is the concept of the eating of the altar, which draws down mayin duchrin from the level of inner light (or pnimi).

4 וענין הקטרת שהוא הריח שהוא עולה עד בחי' חוטמא דעתיק כמ"ש ע"פ אריתי מורי, זהו העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] לבחי' המקיף המלך המרומם לבדו כו' והמתנשא מימות עולם

And the concept of the incense, which is the fragrance, which rises up to the level of the nose (chot-ma) of Atik, as is explained on the verse "I have gathered My myrrh": this is the raising of mayin nukvin (feminine waters) to the level of the encompassing (makif), "the King who alone is exalted," etc., "and Who is uplifted since days of old."

וענין שמן המשחה שהוא תערובות פנימי ומקיף היינו כמ"ש כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו' שנמשך ממזלות דנפקי ממו"ס [ממוחא סתימאה] שבו מלוכש גבורה דע"י [דעתיק יומין] כנ"ל.

And the concept of the anointing oil, which is a blending of the inner and the encompassing, is as it is written, "Like the goodly oil," etc., "descending upon the beard," etc.: that it is drawn from the mazalos that issue from Mocha Stima'ah, in which the Gevurah of Atik Yomin is encloded, as mentioned above.

ויש להעיר לענין תערובות בחי' פנימי ומקיף מענין רקיע השביעי הנקרא ערבות (פ"ב [פרק ב'] דחגיגה י"ב ב').

And regarding the blending of the levels of the inner and the encompassing, one may call attention to the concept of the seventh firmament, which is called Aravos (Chagigah, chapter 2, page 12b),

שפי' בפרדס ערך ערבות ע"ש [על שם] שבו מתערבים חו"ג [חסד וגבורה] יחד וכ"כ [וכן כתב] בזח"ב [בזהר חלק ב'] קס"ה א'. והוא ע"ד עושה שלום במרומיו שמחבר שני הפכים כו' מלך שהשלום שלו.

which the Pardes, under the entry "Aravos," explains is so named because in it Chesed and Gevurah blend (misarvim) together; and so it is written in the Zohar, Part II, page 165a. And this is along the lines of "He makes peace in His heights": that He joins two opposites, etc., "the King to whom peace belongs."

והיינו לפי כי רקיע זה השביעי הוא ענין היכל השביעי היכל קדה"ק [קודש הקדשים] שכולל ג' ראשונות וכמ"ש במא"א [במאורי אור] אות ע' סנ"ח וז"ש [וזהו שכתוב] סולו לרוכב בערבות ביה שמו כו'

That is, because this seventh firmament is the concept of the seventh chamber (heichal), the chamber of the Holy of Holies, which includes the first three [Sefiros], as is written in Me'orei Or, letter ayin, section 58. And this is [the meaning of] what is written, "Extol Him who rides upon Aravos; Yah is His Name," etc.,

שהוא בחי' שלמעלה מהמדות דלאו מכל אלין מדות איהו כלל ע"כ מתבטלים שם המדות והיו לאחדים וכמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו',

which is the level that is above the emotive attributes (middos), for "He is not of any of these attributes at all." Therefore the attributes are nullified there and "become one," as it is written, "Yours, Havayah, is the greatness and the might," etc.

ועד"ז יש לומר בענין פ"י תערובות פנימי ומקיף ע"י כי גאה גאה כו' שמקיפים ופנימיים שוים לפניו.

And along these lines one may say, regarding the meaning of the blending of the inner and the encompassing, [that it is] through "for He is exalted, exalted," etc., for the encompassing and the inner [lights] are equal before Him.

5 ועמ"ש"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בביאור ע"פ נשא את ראש בני גרשון בענין יד הרמה שמחבר השני ידות שהם חו"ג [חסד וגבורה] כו' ע"ש.

And see what is written above, in the explanation of the verse "Lift up the head of the sons of Gershon," on the concept of the "high hand," which joins the two hands, which are Chesed and Gevurah, etc. See there.

וזהו ג"כ פ"י מ"ש גבי קטרת ממולח טהור קדש ופ"י הגאון החסיד מוהר"ר [מורנו הרב רבי] פנחס ז"ל [זכרוננו לברכה / זכרונם לברכה] הלוי האב"ד [האב בית דין] דק"ק פפד"מ [פרנקפורט דמיין] תלמידו של הה"מ [הרב המגיד] נ"ע [נשמתו עדן] בספרו פנים יפות על התורה וז"ל [וזה לשונו] פ"י התרגום מערב דכי קודשא

And this is also the meaning of what is written regarding the incense, "blended (memulach), pure, holy." And the Gaon and Chassid, our teacher, Rabbi Pinchas HaLevi, of blessed memory, head of the rabbinical court of the holy community of Frankfurt am Main, a disciple of the Maggid, whose soul is in Eden, explained in his book Panim Yafos on the Torah, and these are his words: "The Targum renders [it] 'mixed (me'arav), pure, holy';

והוא כי חכמה נקראת קדש ובינה היא בחינת טהור והם תרין ריעין דלא מתפרשין עכ"ל [עד כאן לשונו].

that is, Chochmah (wisdom) is called 'holy,' and Binah (understanding) is the level of 'pure,' and they are 'two companions that never part.'" End of quote.

6 ועמ"ש בפ"י נשמה שנתת בי טהורה היא ועלייתה לבחינת קדש ע"י אשר קדשנו במצותיו בד"ה ושמתי כדכד ובד"ה שבת שבתון.

And see what is written on the meaning of "The soul that You have placed within me is pure," and its ascent to the level of "holy" through "Who has sanctified us with His commandments," in the discourse beginning "And I will make [your windows of] kadkod" and in the discourse beginning "A Shabbos of complete rest (Shabbos Shabbason)."

ומשם יובן פ"י מערב טהור קדש שהוא קרוב לענין הנ"ל בתערובות הפנימי והמקיף

And from there the meaning of "mixed, pure, holy" will be understood, which is close to the concept mentioned above of the blending of the inner and the encompassing.

וזהו ענין ביום המשח ואחרי המשח שבקטרת והבאת קערות שהוא בחי' העלאת מ"ן [מיינן נוקבין] להמשיך האור מקיף כתיב ביום המשח לפי ששמן המשחה הוא ג"כ מבחי' מו"ס [מוחא סתימאה] דעתיק, א"כ הכל בחי' א'.

And this is the concept of "on the day it was anointed" and "after it was anointed": of the incense and the bringing of the bowls, which is the level of the raising of mayin nukvin to draw down the encompassing light, it is written, "on the day it was anointed," because the anointing oil is also from the level of Mocha Stima'ah of Atik; if so, it is all one level.

משא"כ אכילת מזבח שממשיך מ"ד [מיינן דוכרין] מבחי' ז"א לכך נאמר ע"ז אחרי המשח כו' וע' בזהר פ' וארא דכ"ד ע"ב מענין כל הבקר לעולה שנים עשר ובפ' בהעלותך דקנ"א סע"א [סוף עמוד א].

Whereas the eating of the altar draws down mayin duchrin from the level of Z'eir Anpin; therefore it is said of it, "after it was anointed," etc. And see in the Zohar, Parshas Va'eira, page 24b, on the matter of "All the cattle for the burnt offering, twelve," and in Parshas Beha'aloscha, page 151, end of side a.

ועיינן עוד מ' ש' בפ' צו ע"פ זה קרבן אהרן כו' ביום המשח אותו:

And see further what is written in Parshas Tzav on the verse "This is the offering of Aharon," etc., "on the day he is anointed."

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/nasso/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok